BIBLIOTHECA FABULARUM ROMANENSIUM
ET OPERUM PRAECLARORUM

DENS ALBUS

IACOBUS LONDON

LATINE REDDIDIT BENIAMINUS MARTINUS

BIBLIOTHECA MUNDI LATINA

IACOBI LONDON

DENS ALBUS

LATINE REDDIDIT
BENIAMINUS MARTINUS

PARS PRIMA
FERITAS

CAPUT PRIMUM
VESTIGIA CARNIS

Ad utramque alvei glacie constricti ripam atra picearum silva torve imminebat. Arbores, candida pruina quam recens ventus excusserat spoliatae, in cadente luce nigrae minacesque inter se inclinari videbantur. Silentium ingens omnia tenebat. Ipsa regio vasta erat et deserta, vita motuque vacua, tam solitaria tamque frigida ut ne maestitiae quidem aliquid in ea inesse videretur.

Suberat tamen risus quidam, omni tristitia formidolosior: risus sine laetitia, qualis Sphingis subrisus, gelidus ut pruina, inexorabilis cuiusdam certitudinis horrore plenus. Aeternitatis erat sapientia, imperiosa nec verbis explicabilis, quae vitae vanitatem ipsiusque vitae conatum irridebat. Erat ipsa Feritas, saeva illa Aquilonis Feritas, cuius pectus velut glacie concretum erat.

Vita tamen in his locis erat, neque vinci se patiebatur. Per gelatum fluminis alveum canes lupis similes longo ordine aegre traham ducebant. Hirsuta eorum pellis pruina obducta erat. Halitus, simul ac ex ore eruperat, in aere congelabatur; spumae vaporis in pilos delapsae in pruinae crystallos vertebantur. Loris e corio canes cincti erant; habenis quoque coriaceis ad traham post se ductam coniuncti erant. Traha soleis carebat.

Ex firmo betulae cortice facta, toto fundo nivi incumbebat. Rostrum eius in modum voluminis sursum recurvabatur, ut molem nivis mollis, quae ante eam fluctus instar assurgebat, subter deprimeret. Super traha arca longa et angusta, forma oblonga, firmiter alligata iacebat. Erant et alia: stragula, securis, olla ad coffeam coquendam, sartago; sed arca illa longa angustaque, quae maximam trahae partem occupabat, maxime in oculos incidebat.

Ante canes vir latis reticulis nivariis pedibus alligatis laboriose procedebat. Post traham alter vir aeque laborabat. In traha, intra arcam, tertius homo iacebat, cui iam omnis labor finitus erat; quem Feritas superaverat adeoque prostraverat ut neque moveri neque repugnare umquam posset. Feritas motum non amat: vita ei iniuria est, quoniam motus vita est; semper enim omnem motum exstinguere molitur.

Aquas congelat, ne ad mare decurrant; sucum arboribus adimit, donec ad intima usque robora frigore rigent; sed praecipue hominem saevissime premit atque ad obsequium cogit—hominem, vivorum omnium inquietissimum, qui semper huic legi repugnat, qua statutum est omnem motum tandem conquiescere.

Duo tamen viri, alter ante traham alter post, nondum mortui, intrepidi et invicti pergebant. Pelles ac coria molliter subacta corpora eorum tegebant. Cilia, genae, labra tot crystallis halitus congelati obducta erant ut vultus internosci non possent. Ita larvarum species praebebant, veluti funeris ministri in larvarum mundo cuiusdam umbrae exsequias prosequentes.

Sub illa tamen specie homines erant, desertam illam et ludibriis silentioque plenam regionem peragrantes: pusilli audaces, ingentem rem ausi, qui cum mundi vi dimicabant, mundi tam remoti, tam alieni, tam omni vitae pulsu carentis quam ipsa caeli profunda.

Sine ullo sermone iter faciebant, spiritum ad corporis labores servantes. Silentium undique eis instabat, quasi re vera tangi posset. Animis eorum tanta vi incumbebat quanta aquarum moles in profundo urinatorem premit. Immensitatis infinitae atque decreti immutabilis pondere eos opprimebat.

Usque in intimas mentium latebras eos compellebat; atque, veluti sucus ex uvis exprimitur, omnem vanum animi fervorem, elationem, nimiam sui aestimationem ex illis exprimebat; donec se finitos et exiguos esse sentirent, velut puncta atque pulveris corpuscula, inter caecos elementorum ingentiumque virium concursus tenui sollertia parvaque sapientia se moventes.

Hora transiit, altera secuta est. Pallida lux diei brevis sole carentis iam languescebat, cum e longinquo per aerem immotum exiguus clamor exortus est. Subito sursum provolavit ad acutissimum sonum, ibi tremulus atque intentus paulisper haesit, deinde lente exspiravit. Animae perditae ululatum putares, nisi quaedam tristi feritate famelicaque aviditate sonus ille viguisset. Vir qui praeibat caput convertit, donec oculi eius cum oculis comitis sequentis concurrerent.

Tum per arcam illam longam et angustam capitibus inter se annuerunt.

Alter ululatus silentium acuto velut acus mucrone rupit. Ambo unde fieret agnoverunt: a tergo, ex nivosa planitie quam modo transierant. Tertius ululatus, alteri respondens, itidem a tergo sed paulo ad laevam secundi ululatus exortus est.

«Nos sequuntur, Bille», inquit prior.

Vox eius rauca ac paene aliena sonuit, nec sine labore verba protulisse videbatur.

«Caro rara est», respondit comes. «Iam complures dies ne leporis quidem vestigium vidi».

Postea nihil locuti sunt, quamquam luporum venantium ululatibus qui post eos assidue audiebantur intentissime aures praebebant.

Tenebris ingruentibus viri canes ad piceas prope ripam alvei confertas perduxerunt ibique castra posuerunt. Loculus funebris iuxta ignem et sedis et mensae usum praebebat. Canes lupis similes ultra ignem conglobati inter se ringebantur ac litigabant, sed nullo modo in tenebras evagari cupiebant.

«Mirum quam prope castra maneant isti canes, Henrice», animadvertit Billus.

Henricus, iuxta ignem compressis genibus sedens et fragmento glaciei coffeae faeces in olla subsidere faciens, capite annuit. Neque locutus est antequam in loculo sedens cibum capere coepit.

«Sciunt ubi pelles suae tutae sint», inquit. «Malunt ipsi cibum edere quam pro cibo edi. Haud stulti sunt isti canes».

Billus caput quassavit. «Haud scio equidem».

Alter miratus eum intuitus est. «Nunc primum te audio dicentem istos canes haud sapere».

«Henrice», inquit alter fabas lente mandens, «animadvertistine quantum tumultus canes moverint cum eis cibum darem?»

«Plus solito commoti sunt», concessit Henricus.

«Quot canes habemus, Henrice?»

«Sex».

«At, Henrice...» Billus paulisper conticuit ut maiorem vim verbis adderet. «Ut dicebam, sex canes habemus. E sacco sex pisces deprompsi; singulis canibus singulos dedi; tamen, Henrice, unus mihi piscis defuit».

«Male numerasti».

«Sex nobis canes sunt», ille placide repetivit. «Sex pisces tuli. Uniauris nihil accepit. Redii ergo ad saccum atque ei quoque piscem suum sumpsi».

«At sex tantum canes habemus», ait Henricus.

«Henrice», perrexit Billus, «non affirmo omnes canes fuisse; septem tamen fuerunt qui pisces acceperunt».

Henricus edere desiit; trans ignem canes intuens eos numeravit.

«Nunc sex tantum sunt», inquit.

«Alterum per nivem fugientem meis oculis vidi», Billus certa et placida voce affirmavit. «Septem vidi».

Henricus eum quasi miseratus intuitus est atque ait: «Quantopere gaudebo, cum hoc iter confectum erit!»

«Quid istuc vis dicere?» Billus quaesivit.

«Hoc dico: onus quod in traha vehimus animum tibi ita perturbat, ut iam ea videre incipias quae non sunt».

«Id ipsum cogitavi», Billus serio respondit. «Quare, postquam illud per nivem discedere vidi, vestigia in nive quaesivi atque repperi. Deinde canes numeravi: adhuc sex erant. Vestigia nunc quoque in nive exstant. Visne ea videre? Ostendam tibi».

Henricus nihil respondit; silens cibum manducavit, donec cenam confecit atque postremo poculum coffeae hausit. Tum dorso manus os detersit atque ait:

«Ergo existimas illud fuisse—»

Ululatus longus et luctuosus e tenebris feroci quodam maerore repente insonuit atque eum interpellavit. Constitit auscultans; deinde manum versus ululatum extendens sententiam perfecit: «—unum ex illis?»

Billus capite annuit. «Id multo potius credo quam quidquam aliud. Audisti ipse quantos strepitus canes ediderint».

Ululatus aliis ululatibus respondentibus silentium in tumultum vertebant. Undique clamores exaudiebantur, et canes metu conglobati ad ignem tam prope accesserunt ut calor pilos adureret. Billus ligna addidit atque tum fistulam accendit.

«Tristior mihi videris quam soles», ait Henricus.

«Henrice...» Billus diu tacitus ex fistula fumaria fumum hausit, deinde perrexit. «Henrice, mecum reputabam quanto fortunatior iste sit quam nos umquam futuri sumus».

Pollice deorsum porrecto tertium virum in arca, super qua sedebant, indicavit.

«Ego tuque, Henrice, ubi mortui erimus, praeclare nobiscum agetur si tot lapides super cadavera nostra ponantur quot ad canes arcendos sufficiant».

«Nec propinquos nec divitias nec cetera quae ille habet habemus», respondit Henricus. «Funus tam longe deducendum neque tu neque ego nostris sumptibus curare possumus».

«Illud me, Henrice, maxime movet: homo iste, qui in patria sua nobilis aliquis est aut nescio quid, qui numquam de cibo stragulisve curare debuit, cur tandem ad hos ultimos terrae fines, a Deo ipso desertos, se ingesserit? Hoc vero intellegere nequeo».

«Si domi mansisset, ad summam senectutem pervenire potuisset», assensus est Henricus.

Billus os aperuit ut aliquid diceret, sed sententiam mutavit. Pro verbis ad murum tenebrarum undique eos urgentem digitum intendit. In obscuritate densissima nulla forma cerni poterat; gemina tantum lumina instar prunarum ardentium fulgebant. Henricus capite alterum par oculorum monstravit, tum tertium. Iam circulus scintillantium oculorum castra cingebat. Interdum bina lumina movebantur, interdum evanescebant mox rursus apparentia.

Canum trepidatio augebatur; repente, subito terrore perculsi, ad id ignis latus quod viris propius erat proruere, circa virorum crura pavidi repentes. Dum ruunt, unus in ignis margine eversus est atque dolore metuque eiulavit, cum odor usti pili aerem implevit. Quo tumultu circulus oculorum paulisper perturbatus et retro pulsus est; sed canibus tranquillitatem recuperantibus pristinum locum recepit.

«Henrice, quam male nobis accidit quod glandes paene defecerunt!»

Billus, cum fumare desisset, comitem adiuvabat dum pelles stragulaque in ramos picearum sternerent quos ille ante cenam super nivem posuerat. Henricus submurmuravit atque calceamenta e molli corio solvere coepit.

«Quot glandes tibi restare dixisti?» interrogavit.

«Tres», respondit alter. «Utinam trecentae essent! Tum istis improbis ostenderem quid possim—di illos perdant!»

Ira commotus pugnum oculis micantibus intentavit; deinde calceamenta ante ignem ita fulsit ut recta starent.

«Atque utinam hoc gelu aliquando remittat», perrexit. «Iam duas hebdomadas quinquaginta gradus infra zerum habemus. Utinam ne hoc iter umquam suscepissem, Henrice. Non placet mihi huius itineris species; nescio quid hic mali subesse sentio. Atque, quoniam vota facio, utinam iter iam confectum sit, et nos hoc ipso tempore apud castellum McGurry ad ignem sedeamus chartis ludentes, eo ludo quem *cribbage* vocant! Hoc opto».

Henricus graviter submurmuravit atque sub stragula se recepit. Iam dormire incipiebat cum vox comitis eum excitavit.

«Dic mihi, Henrice, illud aliud animal quod accessit et piscem cepit—cur canes in illud non impetum fecerunt? Hoc me maxime sollicitat».

«Nimis multa te sollicitant, Bille», respondit Henricus somnolentus. «Numquam antea talis fuisti. Quiesce, quaeso, atque dormi; cras omnia optime se habebunt. Stomachus tibi acescit; hinc istae curae».

Ambo, alter alteri proximus, sub eodem operimento graviter spirantes dormiebant. Ignis consedit, et oculi fulgentes propius ad castra accesserunt, circulum quo castra cinxerant contrahentes. Canes metu in unum conferti identidem torve ringebantur, quoties bina lumina appropinquarent. Semel tantus tumultus coortus est ut Billus expergisceretur. Cautus e stratis surrexit, ne comitem excitaret, et ligna igni addidit. Ubi flamma crevit, oculorum circulus recessit.

Leviter canes conglobatos aspexit. Oculos fricuit atque attentius eos aspexit. Tum sub stragula repens se recepit.

«Henrice», inquit, «heus, Henrice».

Henricus gemens e somno experrectus est: «Quid nunc accidit?» interrogavit.

«Nihil», respondit ille; «nisi quod septem rursus sunt. Modo numeravi».

Henricus grunnitu respondit, qui sensim in stertorem abiit, cum rursus obdormiret.

Mane Henricus primus experrectus comitem de stratis eiecit. Quamquam iam hora sexta erat, tres adhuc horae ad lucem deerant; in tenebris Henricus ientaculum apparabat, dum Billus stragula convolvens traham vinculis aptabat.

«Dic mihi, Henrice», repente ille rogavit, «quot canes habere nos dixisti?»

«Sex».

«Erras», Billus triumphans pronuntiavit.

«Iterum septem?» Henricus quaesivit.

«Immo quinque: unus abest».

«Quid, malum!» iratus Henricus exclamavit, relicta coctione ad canes numerandos accedens.

«Recte dicis, Bille», tandem inquit. «Pinguis abest».

«Cum semel fugere coepit, fulmine ipso celerius avolavit; ne fumum quidem post eum vidisses».

«Ne minima quidem ei spes superfuit», statuit Henricus. «Vivum illum devoraverunt. Spondeo miserum eiulavisse dum in luporum fauces absorberetur; di illos perdant!»

«Stultus semper canis erat», ait Billus.

«Ne stultus quidem canis tam stultus esse debet ut sponte sic ad mortem eat». Reliquos canes lustravit, oculis singulorum naturam uno intuitu perpendens. «Spondeo neminem ex his idem facturum».

«Ne fuste quidem eos ab igne depellas», assensus est Billus. «Semper putabam Pingui nescio quid deesse».

Hoc fuit in via aquilonari mortui canis epitaphium—haud tam breve quam quod multis aliis canibus, multis etiam hominibus, contigit.

CAPUT SECUNDUM

LUPA

Ientaculo sumpto et exigua castrorum supellectile trahae religata, viri laetum focum post terga relinquentes in tenebras se dederunt. Continuo ululatus exoriri coeperunt maesti simul ac truces, quibus per caliginem et frigus alii alios appellabant atque respondebant. Sermo inter viros conticuit. Hora nona lux diei orta est. Meridie caelum ad meridiem roseo colore tepescere visum est, quo apparebat terrae curvitatem inter meridianum solem et aquilonares regiones interiectam esse.

Sed ille roseus color cito evanuit. Lumen diei canum quod superfuit usque ad horam tertiam pomeridianam mansit; tum id quoque defecit, et velut funebre velum noctis arcticae solitariam silentemque regionem operuit.

Tenebris ingruentibus, ululatus luporum venantium hinc inde et a tergo propius audiebantur; adeo quidem ut canes traham aegre trahentes non semel repente pavore perculsi in breves tumultus concitarentur.

Quodam ex his tumultibus sedato, cum Billus Henricusque canes ad trahae habenas reduxissent, Billus ait:

«Utinam aliquam bestiam alicubi inveniant, nosque tandem relinquant atque abeant».

«Animos sane nostros mirum in modum vexant», assensus est Henricus.

Neque amplius collocuti sunt donec castra posuerunt.

Henricus ollae ferventi fabis plenae inclinatus glaciem adiciebat, cum subito ictu, Billi exclamatione atque acri inter canes doloris fremitu perculsus est. Se erexit satis mature ut obscuram quandam figuram per nivem in tenebrarum praesidium aufugientem conspiceret. Tum Billum vidit inter canes stantem, partim triumphantem partim spe frustratum; altera manu validum fustem, altera caudam atque partem corporis salmonis sole siccati tenebat.

«Dimidiam partem rapuit», nuntiavit, «sed nihilominus fuste percussi. Audistine quomodo eiulaverit?»

«Qualis erat aspectu?» rogavit Henricus.

«Non vidi. Sed quattuor pedes, os pilosque habebat et ut quivis canis videbatur».

«Lupum mansuetum esse conicio».

«Certe perquam mansuetus est, quidquid est, qui ipso tempore quo canes pascimus huc accedat atque suam partem piscis surripiat».

Eadem nocte, cena confecta, cum in oblonga arca sederent et e fistulis fumum ducerent, orbis oculorum lucentium etiam propius quam antea accessit.

«Utinam gregi alcium aut alicui tali rei incidant, et nos tandem relinquant», inquit Billus.

Henricus grunnitu respondit quo parum assensus significabat; deinde per quadrantem horae ambo taciti sederunt: Henricus ignem intuebatur, Billus autem oculorum circulum paulo ultra ignis lucem in tenebris ardentem.

«Utinam hoc ipso momento ad castellum McGurry perveniremus», iterum coepit Billus.

«Desine vota effundere atque mala ominari», iratus exclamavit Henricus. «Stomachus tuus acidus est; hoc te vexat. Cochleare sodae plenum sume, atque mire mitior et iucundior comes fies».

Postero mane Henricus e somno excitatus est diris quas Billus in numina iaciebat exsecrationibus. Cubito innixus respexit et comitem iuxta refectum ignem inter canes stantem vidit, manibus ad caelum sublatis dum increpabat, vultu ira contorto.

«Heus!» inclamavit Henricus. «Quid nunc est?»

«Rana abest», responsum est.

«Non potest».

«Dico tibi abesse».

Henricus ex stragulis prosiluit atque ad canes cucurrit. Diligenter eos numeravit, tum cum socio vires Feritatis exsecratus est, quae alium eis canem eripuerant.

«Rana omnium canum fortissimus fuit», tandem pronuntiavit Billus.

«Neque stultus erat», addidit Henricus.

Ita duorum dierum spatio alterum quoque epitaphium conscriptum est.

Tristes ientaverunt; quattuor deinde canes qui supererant trahae adiunxerunt. Dies superioribus simillimus fuit. Viri per gelatam vastitatem taciti enitebantur; silentium nonnisi ululatibus persequentium, qui ipsi invisibiles a tergo haerebant, rumpebatur.

Cum media pomeridiana hora nox adveniret, ululatus, venatoribus ex consuetudine appropinquantibus, propius audiebantur. Canes vero, metu atque trepidatione commoti, repentinos tumultus faciebant quibus loramenta inter se implicabantur atque animi duorum virorum gravius frangebantur.

«En, nunc vos stultas bestiolas sic retinebo», inquit Billus ea nocte, opere suo confecto erectus et sibi placens.

Henricus coctionem intermisit ut inspiceret. Socius enim canes non modo alligaverat, sed more Indorum baculis vinxerat. Singulis canibus circa collum lorum e corio aptaverat. Huic loro, tam prope collum ut canis dentibus ad illud pertingere non posset, baculum firmum quattuor vel quinque pedes longum alligaverat. Alter baculi finis altero loramento e corio ad palum in terra defixum religatus erat.

Ita canis corium ad proximum baculi finem dentibus incidere non poterat; baculus autem impediebat quominus ad corium quo finis alter religatus erat perveniret.

Henricus capite approbans annuit.

«Hoc solum artificium Uniaurem umquam retinere poterit», ait. «Corium aeque nitide ac cultellus secat, et fere dimidia qua ille celeritate. Cras omnes salvi atque integri aderunt».

«Id quidem certo scias», confirmavit Billus. «Si vel unus mane deerit, coffea me abstinebo».

«Sane sciunt nobis glandium non satis esse ad eos interficiendos», dixit Henricus cum cubitum iret, ardentem oculorum orbem quo circumcludebantur demonstrans. «Si duas glandes in aliquos mittere possemus, magis nos vererentur. Singulis noctibus propius veniunt. Lucem ignis ex oculis exclude atque intentus aspice—ecce! Vidistine illum?»

Diu viri oblectati sunt umbras animalium ad extremum ignis lumen moventes contemplando. Si quis diu attenteque ad oculos in tenebris ardentes spectabat, figura bestiae paulatim apparebat; quin interdum ipsa corpora moveri cernere poterant.

Sonitus e canibus ortus animos virorum ad se convertit. Uniauris crebro et cupide gemens, quantum baculus sinebat, in tenebras se tendebat, identidem desinens ut rursus in baculum dentibus impetum quasi amens faceret.

«Aspice, Bille», susurravit Henricus.

In ipsam ignis lucem bestia cani similis furtivo obliquoque gressu delapsa est. Mixta diffidentia audaciaque procedebat, viros caute observans, sed animo atque oculis in canes intento. Uniauris ad extremum baculi tendens versus advenam enitebatur cupiditateque gemebat.

«Stultus iste Uniauris parum timidus videtur», submissa voce inquit Billus.

«Lupa est», respondit susurrans Henricus, «atque hinc intellegimus cur Pinguis et Rana perierint. Ipsa gregi illecebra est. Canem foras allicit, tum reliqui omnes impetum faciunt eumque devorant».

Ignis crepitavit. Lignum magno cum crepitu dissiluit. Quo strepitu audito, insolita bestia in tenebras resiluit.

«Henrice, aliquid cogito», nuntiavit Billus.

«Quid cogitas?»

«Illam ipsam esse arbitror quam fuste contudi».

«Ne minima quidem de eo dubitatio est», respondit Henricus.

«At hoc quoque dicendum censeo», perrexit Billus, «quod bestia ista ignibus castrensibus tam assuevit, id suspicionem movet, immo a bonis moribus abhorrere videtur».

«Certe plura novit quam lupum honestum scire deceat», assensus est Henricus. «Lupus qui tempore cibum canibus dandi in castra venire novit multa iam expertus est».

«Senex Villanus olim canem habuit qui ad lupos aufugit», secum reputans elocutus est Billus. «Hoc probe scio: ego ipsum in grege luporum, in pascuis alcium prope rivum Little Stick, sclopeto interfeci. Tum Villanus velut infans flevit; tres enim annos canem non viderat, ut dicebat. Toto illo tempore cum lupis vixerat».

«Rem acu tetigisse videris, Bille. Haec lupa re vera canis est atque e manu hominis piscem saepe comedit».

«At si eam nactus ero, lupa ista quae etiam canis est nihil nisi caro erit», declaravit Billus. «Plures bestias amittere nobis non licet».

«Sed tres tantum glandes tibi supersunt», opposuit Henricus.

«Donec certo percutere possim exspectabo», respondit alter.

Postero mane Henricus ignem refovit et ientaculum coxit, comite interea stertente.

«Ita commode dormiebas, ut vix commodius quisquam dormire posset», dixit Henricus eum ad ientaculum excitans. «Animum inducere non potui ut te excitarem».

Billus semisomnus edere coepit. Poculum vacuum esse animadvertit et ad ollam manum porrexit. Sed olla, ultra manum posita, iuxta Henricum stabat.

«Dic, Henrice», placide eum reprehendit, «nonne aliquid oblitus es?»

Henricus summa cura circumspiciens caput quassavit. Billus poculum vacuum sustulit.

«Coffeam hodie non accipies», nuntiavit Henricus.

«Num defecit?» anxie rogavit Billus.

«Minime».

«An putas eam concoctioni meae nocituram esse?»

«Nequaquam».

Rubor iracundiae Billi vultum suffudit.

«Tum vehementer cupio audire cur ita statueris», dixit.

«Verberator abest», respondit Henricus.

Billus sine festinatione, velut qui adversae fortunae iam cessisset, caput convertit et e loco in quo sedebat canes numeravit.

«Quomodo factum est?» languide quaesivit.

Henricus umeros sustulit. «Nescio. Nisi forte Uniauris eum e vinculis dentibus solvit. Ipse certe id facere non potuit».

«Malus ille latro», inquit Billus gravi lentaque voce, irae, qua intus ardebat, nullum prae se ferens signum. «Quod ipse e vinculis se expedire non potuit, Verberatorem solvit».

«At saltem Verberatoris aerumnae finem habent; credo iam concoctum esse atque nunc in ventribus viginti luporum per totam regionem exsultare», hoc Henricus pro novissimo cane deperdito epitaphium dixit. «Accipe coffeam, Bille».

Billus tamen caput quassavit.

«Age vero», rogavit Henricus, ollam attollens.

Billus poculum procul pepulit. «Di me perduint, si eam bibero. Dixi me coffeam non bibiturum si ullus canis deesset; neque bibam».

«Optima tamen est coffea», blandus dixit Henricus.

Sed Billus pertinax mansit et ientaculum siccum comedit, inter edendum mussitans atque Uniaurem ob dolum eius exsecrans.

«Hac nocte eos ita alligabo ut alter ad alterum pertingere non possit», dixit Billus, cum in viam processissent.

Paulo plus quam centum iardas progressi erant, cum Henricus, qui praecedebat, se inclinavit et rem sustulit cui reticulum eius nivarium impegerat. Obscurum erat neque rem oculis dignoscere poterat, tactu tamen agnovit. Retro eam iecit; haec traham percussit atque exsiliens ad reticula nivaria Billi devoluta est.

«Fortasse tibi ad opus tuum usui erit», dixit Henricus.

Billus exclamavit. Illud unum e Verberatore supererat: baculus quo alligatus fuerat.

«Cum pelle et omnibus eum devoraverunt», nuntiavit Billus. «Baculus prorsus tersus et mundus est. Corium ab utroque fine exederunt. Egregie famelici sunt, Henrice; antequam hoc iter confecerimus, te meque in incerto tenebunt».

Henricus risu contumaci respondit. «Nunquam antea sic a lupis insectatus sum; sed multo graviora expertus sum et incolumis evasi. Pauci isti lupi molesti ad me conficiendum non sufficiunt, mi Bille».

«Nescio, nescio», mala ominans mussitavit Billus.

«At scies profecto, cum ad castellum McGurry venerimus».

«Non admodum bono animo sum», perstitit Billus.

«Male vales, id omne est», confidenter affirmavit Henricus. «Chinino curandus es; ubi primum McGurry attigerimus, satis magnam potionem tibi devorandam dabo».

Billus grunniens huic morbi iudicio dissentiebat et in silentium rediit. Dies ceteris diebus similis fuit. Hora nona lux orta est; meridie sol, qui ipse latitabat, meridianum horizontem tepido colore perfudit; tum frigidum canumque pomeridianum lumen oriebatur, quod post tres horas nocti cederet.

Paulo postquam sol frustra conatus erat apparere, Billus sclopetum e loris trahae deprompsit atque ait:

«Tu perge, Henrice; ego explorabo quid videre possim».

«Melius est te iuxta traham manere», monuit socius. «Tres tantum glandes habes; nescimus quid accidere possit».

«Quis nunc mala ominatur?» victoriosus exclamavit Billus.

Henricus nihil respondit solusque lente progressus est, quamquam saepe sollicitus respexit ad canam solitudinem in qua comes disparuerat. Post horam Billus, compendiis usus quibus traha transire non poterat, rursus ad eum pervenit.

«Huc illuc dispersi longius vagantur», ait, «nos tamen sequuntur, atque interim feras quaerunt. Videsne? Se nos certo capturos esse sciunt; tantum exspectandum esse sciunt. Interea si quid edendum forte repererint, libenter arripient».

«Dicis eos putare se nos certo capturos», Henricus consulto correxit.

Billus autem eum neglexit. «Aliquot conspexi. Mire macri sunt. Credo iam per multas hebdomadas nihil gustavisse praeter Pinguem Ranam Verberatoremque; et tam multi sunt ut haec vix cuiquam quicquam contulerint. Prae tenuitate costae eis quasi asserculi ad vestes lavandas exstant, venter autem paene spinae adhaeret. Omnino desperati sunt, hoc tibi affirmo. Mox fame in rabiem agentur; tum tibi cavendum».

Paucis post minutis Henricus, qui nunc post traham ibat, sibilum tenuem monendi causa edidit. Billus conversus conspexit ac deinde canes tacitus constituit. A tergo enim, circum ultimam viae flexuram et in ipsa semita

quam modo peragraverant, pilosa quaedam figura furtim tolutim in conspectum prodiit. Naso vestigia odorabatur, et gressu singulari lubrico ac sine labore videbatur ferri.

Ubi illi constiterunt, ipsa quoque substitit, caput sustulit eosque intentis oculis observavit, naribus tremulis quibus odorem eorum hauriebat atque explorabat.

«Lupa est», susurravit Billus.

Canes in nive procubuerant; Billus eos praeteriit ut ad socium iuxta traham accederet. Una contemplabantur animal insolens quod per complures dies eos insequebatur et iam dimidiam eorum canum turmam deleverat.

Cum diligenter inspexisset, bestia paucos passus processit. Id saepius fecit, donec paulo minus quam centum iardas ab eis distaret. Ibi iuxta picearum globum stetit, capite erecto, atque oculis naribusque apparatum virorum qui eam aspiciebant exploravit. Mirum in modum eos aspexit, quasi canis desiderio captus; at in illo desiderio nihil erat amoris canini. Erat enim desiderium ex fame natum, dentibus ipsius aeque crudele, aeque immite ac gelu.

Pro lupo insigni magnitudine erat; macies ipsa corporis lineamenta patefaciebat, quibus apparebat eam inter maximas sui generis numerari.

«Ad umeros fere duos pedes et semissem alta est», observavit Henricus. «Quinque quoque fere pedes longa est; id sponsione confirmem».

«Insueto colore lupa illa praedita est», censuit Billus. «Numquam antea lupum rubrum vidi. Paene cinnamomea mihi videtur».

Bestia profecto non cinnamomei erat coloris. Pellis eius plane lupina erat. Cinereus color dominabatur, quem tamen tenuis quaedam rubedo temperabat: color fallax, qui nunc apparebat nunc peribat, quasi oculi fallerentur. Modo perspicue cinerea erat, modo rursus nescio quibus igniculis rufi coloris lucebat, tanta obscuritate ut nullis usitatis colorum nominibus definiri posset.

«Prorsus quasi ingens canis traharius borealis videtur», ait Billus. «Ne mirer quidem si caudam agitare incipiat».

«Heus, tu, canis borealis!» clamavit. «Huc veni, quisquis tandem vocaris!»

«Ne paulum quidem te metuit», ridens Henricus dixit.

Billus minaciter manum agitavit atque magna voce vociferatus est; bestia tamen nullum timorem ostendit. Id solum animadvertere poterant, eam vigilantiorem factam esse. Eodem famelico inexorabilique desiderio eos

intuebatur. Caro erant, ipsa esuriebat; eos adire devorareque cupiebat, si modo auderet.

«Audi, Henrice», inquit Billus, voce inscius ad susurrum redacta propter consilium quod animo volvebat. «Tres glandes habemus. Hanc tam certo ferire licet ut ictus aberrare non possit. Tres canes nobis abstulit; tandem finem huic rei imponere debemus. Quid censes?»

Henricus capite consensit. Billus sclopetum caute e vinculis trahae deprompsit. Iam ad umerum tollebat, nec tamen eo pervenit. Eodem enim temporis puncto lupa transversa e semita in picearum globum prosiluit atque evanuit.

Viri alter alterum aspexerunt. Henricus longum sibilum edidit, quasi omnia subito intellexisset.

«Scire debueram», se ipse aperte reprehendit Billus, sclopetum in locum suum reponens. «Nempe lupa quae satis novit ut canibus pascendis intersit etiam tela sclopetaria perspecta habet. Dicam tibi, Henrice, ista est totius mali nostri causa. Sex adhuc canes haberemus, non tres, nisi ipsa adesset. Atque hoc tibi affirmo, Henrice: eam interficiam. Nimium callida est ut in aperto ictum exspectet; insidias tamen ei ponam, et ex occulto trucidabo, tam certo quam mihi Billo nomen est».

«Tantum vide ne longius abeas», monuit socius. «Si tota illa caterva in te impetum fecerit, tres glandes tuae non plus quam tres voces in inferis valebunt. Misere famelicae sunt bestiae; si semel coeperint, te profecto conficient, Bille».

Ea nocte mature castra posuerunt. Tres canes traham nec tam celeriter nec tot horas trahere poterant quam sex, neque dubium erat quin viribus deficerent. Viri igitur mature cubitum ierunt, cum primum Billus cavisset ne canes alter alterius vincula rodere possent.

Lupi autem audaciores fiebant, et viri non semel e somno excitati sunt. Bestiae tam prope accedebant ut canes timore velut furerent; ignem identidem alere necesse erat, quo temerarios praedones longius arcerent.

«Audivi nauticos narrare squalos naves sequi solere», inquit Billus, cum post eiusmodi ignis renovationem sub stragula rediret. «At isti lupi squali terrestres sunt. Artem suam melius quam nos nostram norunt, neque nos ad valetudinem suam tuendam ita persequuntur. Nos capient. Profecto capient, Henrice».

«Iam te dimidium ceperunt, si ita loqueris», aspere respondit Henricus. «Dimidius victus est homo qui se victum esse confitetur. Et tu, si verbis tuis credamus, iam dimidius devoratus es».

«Viros te meque meliores ceperunt», respondit Billus.

«Heus, desine malum canere. Prorsus me fatigas istis tuis querelis».

Henricus iratus in latus se convertit, sed miratus est Billum pari ira non respondisse. Id enim a moribus Billi prorsus abhorrebat, qui acerbis verbis facillime irascebatur. Diu secum de ea re cogitavit antequam obdormiret; et iam palpebris labentibus somnoque oppressus hoc in animo habebat: «Non est dubium: Billus prorsus maestus est. Cras eum recreare debebo».

CAPUT TERTIUM

CLAMOR FAMIS

Dies laeto auspicio ortus est. Noctu nullum canem amiserant; itaque satis alacri animo in iter processerunt, in silentium, tenebras frigusque. Billus videbatur superioris noctis praesagia oblivioni dedisse; quin etiam canes per iocum compellavit, cum ii circa meridiem in aspera viae parte traham everterent.

Gravis erat illa confusio. Traha inversa inter truncum arboris et saxum ingens infixa haeserat; necesse fuit canes loris trahae exsolvere, ut impedimenta expedire possent. Uterque vir super traham pronus eam erigere conabatur, cum Henricus Uniaurem furtim se subducentem animadvertit.

«Heus tu, Uniauris!» clamavit; tum sese erexit atque ad canem conversus est.

At Uniauris per nivem currere coepit, loris trahae post eum per nivem raptis. Ibi autem, in nive ipsius itineris quod paulo ante confecerant, lupa eum exspectabat. Cum ad eam accederet, subito cautior factus est. Lente ac brevibus passibus, oculis intentis, incedere coepit, deinde constitit. Illam diligenter contemplabatur, suspicax simul et cupidus. Lupa quasi arridere videbatur, dentes ostendens non minaciter sed blandiendo. Aliquot passus ludibunda ad eum accessit, mox substitit.

Uniauris ad eam propius incessit, adhuc vigilans cautusque, cauda auribusque erectis, capite alte elato.

Rostro ad rostrum admoto olfacere illam conatus est; sed lupa ludens quasi verecunda recessit. Quotiens ille progressus erat, totiens illa parem in modum se recipiebat. Singulis passibus eum a tutela hominum suorum longius illiciebat. Semel, quasi obscura quaedam periculi admonitio per mentem eius transisset, caput avertit et traham eversam, socios canes, duosque viros eum revocantes respexit.

Sed quidquid consilii in animo nascebatur, lupa dissipavit: nam ad eum processit, rostro eius paulisper tacto atque odorato, tum, cum ille rursus appeteret, blande se subduxit.

Interea Billus sclopeti recordatus erat. Id vero sub traha eversa haerebat; et, cum Henricus eum adiuvasset ut onus erigeret, Uniauris et lupa tam propinqui inter se erant, spatium autem tam magnum, ut temere sclopeto iacere periculosum esset.

Sero nimis Uniauris errorem intellexit. Viri, priusquam causam viderent, conspexerunt canem se convertere atque ad se cursum recipere. Tum viderunt duodecim lupos macilentos canosque, e latere ad viam recto angulo

accurrentes, nive saliendo transvolare atque fugienti viam reditus intercludere. Ilico omnis lupae blanditia lususque evanuerunt. Cum fremitu in Uniaurem insiluit.

Ille eam umero reppulit, et cum sibi reditus praecisus esset, traham tamen repetere cupiens, cursum mutavit ut per ambitum ad eam rediret. Alii atque alii lupi singulis momentis apparebant venationique se adiungebant. Lupa unum tantum saltum ab Uniaure aberat nec se ab eo longius distare sinebat.

«Quo properas?» subito Henricus quaesivit, manum in socii bracchium iniciens.

Billus manum excussit. «Hoc non feram,» inquit. «Ceteros canes nostros non capient, si id impedire potero.»

Sclopeto in manu, in virgulta iuxta itineris marginem se coniecit. Quo tenderet satis apparebat. Cum traha esset quasi centrum circuli quem Uniauris describebat, Billus eum circulum ante insequentes intercipere constituerat. Forsitan claro die sclopeti terrore lupos absterrere canemque servare posset.

«Audi, Bille!» post eum Henricus vocavit. «Cave! Ne temere te periculo obicias!»

Henricus in traha consedit et spectavit: nihil aliud agere poterat. Billus iam e conspectu discesserat; Uniauris autem interdum inter virgulta et raros picearum greges apparens, mox rursus occultabatur. Henricus canem servari posse desperabat. Ille quidem periculum suum plene sentiebat; sed in exteriore circulo currebat, dum agmen luporum interiorem brevioremque viam tenebat.

Vana erat spes fore ut Uniauris persecutores tantum anteverteret, ut eorum circulum ante ipsos transversus secare atque ad traham redire posset.

Diversae cursus lineae celeriter in unum locum conveniebant. Alicubi in nive, arboribus et fruticibus ab oculis Henrici occultati, lupi, Uniauris, Billus iam inter se congressuri erant. Id nimis cito, multo citius quam exspectaverat, evenit. Primum unum sclopeti fragorem audivit, mox duos alios ictus continuo emissos: inde intellexit tribus illis ictibus omnes Billi glandes consumptas esse. Tum magnus rugituum eiulatuumque strepitus exortus est.

Vocem Uniauris dolore pavoreque ululantis agnovit; audivit etiam lupum eiusmodi clamorem edere, qualem animal graviter vulneratum emitteret. Nihil postea. Fremitus cessaverunt; eiulatus conticuerunt. Silentium denuo super solitudinem incubuit.

Diu in traha immotus sedit. Non opus erat ire atque inspicere quid accidisset; rem tam certo noverat ac si ante ipsius oculos gesta esset. Semel ex

improviso exsiluit securimque e loris trahae raptim extraxit. Sed etiam tum aliquandiu sedens cogitationibus haerebat, duobus reliquis canibus ad pedes eius pavore trementibus atque contractis.

Tandem aegre surrexit, quasi omne corporis robur amisisset, canesque trahae subiungere coepit. Funem trahentem trans umerum duxit et una cum canibus onus traxit. Nec longe processit. Ubi primum tenebrarum indicium apparuit, maturavit ut castra poneret, lignorumque ad ignem copiam largam collegit. Canes pavit, cenam sibi paravit et comedit, cubileque prope ignem stravit.

Sed illo cubili frui non erat ei datum. Antequam oculos clauderet, lupi iam propius quam tutum erat accesserant. Nec iam in oculis intendendis laborandum erat ut viderentur. Undique circa eum ignemque angusto orbe constiterant; ad ignis lumen aperte cernebantur, modo cubantes, modo sedentes, modo ventre in terram demisso prorepentes, modo furtim ultro citroque oberrantes. Quin etiam dormiebant. Hic illic aliquis in nive se in orbem contraxerat velut canis, quietem capiens quae iam ipsi negabatur.

Ignem assidue alebat, quippe qui sciret illum solum inter carnem suam et famelicos dentium morsus intervenire. Duo canes ipsi adhaerebant, singuli ad singula latera corpus eius prementes quasi praesidium quaererent; gemebant, queritabantur, interdum ferociter stridebant, cum aliquis lupus propius solito accessisset.

Talibus momentis, ubi canes fremuerant, totus luporum circulus commovebatur: bestiae adsurgebant et cunctanter propius procedebant, undique fremitus et avidi ululatus attollebantur. Tum rursus considebat grex, et hic atque illic lupus abruptum somnum repetebat.

Sed circulus perpetuo artior fiebat. Paulatim, pollice post pollicem, cum modo hic modo ille lupus ventre proreperet, tantum coartabatur ut beluae paene saltu eum attingere possent. Tunc ille torris ardentes ex igne corripiebat et in agmen coniciebat. Omnes continuo refugiebant, inter iratos ululatus ac pavidos fremitus, cum torres certo iactae audaciorem aliquam bestiam percussissent atque adussissent.

Mane virum macilentum lassumque invenit, oculis ob insomnium late apertis. Adhuc tenebris ientaculum coxit; tribus horis ante meridiem, cum luce diei redeunte lupi se recepissent, opus aggredi coepit quod per longas noctis horas animo agitaverat. Arbusculas securi caedens, ex iis transversaria fulcra fecit, quae alte inter truncos arborum adhuc stantium alligavit, ut suggestum faceret. Funibus quibus traha fuerat religata tamquam fune ad

onus subducendum usus, canibus adiuvantibus loculum funebrem ad summum suggestum sustulit.

«Billum ceperunt, me fortasse capient; at te certe numquam capient, adulescens,» inquit, mortuum in sepulcro inter arbores suspenso alloquens.

Tum iter ingressus est, traha onere levata post canes alacriter currentes subsiliente; nam canes quoque intellexerant nullam salutem nisi in castellum McGurry perveniendo esse. Lupi iam palam eos sequebantur, placido gradu pone incedentes atque utrimque ad latera dispersi; linguae rubrae pendebant, macra latera singulis motibus costas sub cute undantes ostendebant.

Adeoque macri erant ut nihil paene nisi pellis super ossibus distenta conspiceretur, musculis in tenuissimorum funiculorum speciem redactis; tanta erat macies ut Henricus miraretur quomodo pedibus adhuc consisterent nec ilico in nivem corruerent.

Iter usque ad tenebras producere non audebat. Meridie sol non modo australem caeli finem tepore suo attigit, sed etiam summam oram, pallide auream, supra horizontem protulit. Id omen laetum accepit. Dies longiores fiebant; sol redibat. Vix tamen laetitia luminis evanuerat, cum castra posuit. Plures horae lucis cinereae crepusculique obscuri adhuc restabant; eas omnes ad immensam lignorum copiam securi parandum consumpsit.

Nocte redeunte horror rediit. Non solum lupi fame extenuati audaciores fiebant, sed ipsa vigiliarum continuatio vires Henrici labefactabat. Invito somnus obrepebat, cum ad ignem contractus sederet, stragulis umeros velatus, securi inter genua posita, canibus singulis ab utroque latere corpori suo appressis. Semel experrectus magnum lupum cinereum conspexit, unum e maximis gregis, ne duodecim quidem pedes ab ipso remotum.

Ac dum eum aspiciebat, belua consulto membra extendit ut canis ignavus, ore late aperto coram ipso oscitavit, atque oculis quasi rem propriam eum contemplata est, velut cenam paulisper dilatam sed mox devorandam.

Eandem fiduciam totus grex prae se ferebat. Viginti certe numerare potuit, partim fame in eum oculos defigentes, partim tranquillo somno in nive quiescentes. Pueros ei referebant mensam apparatam circumstantes, qui signum tantum exspectarent quo comedere liceret. At ipse erat cibus qui comederetur! Mirabatur quando et quo modo illud convivium inciperet.

Ligna in ignem coniciens insolitam corporis sui aestimationem animo concepit. Musculos suos dum moverentur observabat et artificiosam digitorum structuram mirabatur. Ad ignis lumen digitos lente saepiusque curvabat, nunc singulos nunc omnes simul, modo late explicans, modo velociter in pugnum contrahens. Unguium structuram contemplabatur,

extremosque digitos modo vehementer modo leniter pungere solebat, interea quos nervorum sensus excitarent diligenter explorans.

Id totum animum eius cepit; repente carnem suam tam teneram diligere coepit, quae tam apte, tam leniter, tam delicate muneribus suis fungeretur. Deinde pavide in luporum orbem exspectantem oculos coniciebat, et quasi ictu percussus intellegebat corpus hoc mirabile, carnem viventem, nihil aliud esse quam carnem ad escam, quam rapaces bestiae quaererent, dentibus laniandam discerpandamque, ut eis alimentum praeberet, quemadmodum alces et lepores antea saepe Henrico alimenta praebuerant.

E somno semel experrectus, qui ex parte dirum somnium fuerat, vidit ante se lupam rufescente pilo. Ea vix sex pedibus aberat, in nive sedens et eum oculis desiderio languentibus intuens. Canes duo ad eius pedes gemebant et fremebant, sed lupa eos non curabat. Hominem spectabat; ille aliquamdiu vicissim eam spectavit. Nihil minarum vultus gerebat. Tantum ingenti desiderio illum aspiciebat; Henricus autem sciebat idem esse desiderium ingentis famis.

Ipse enim cibus erat, cuius aspectus voluptatem gustandi excitabat. Lupa os aperuit, saliva defluxit, labraque spe futurae epulae lingua lambebat.

Subitus terror corpus Henrici pervasit. Confestim ad torrem manum extendit, quem in eam coniceret. Sed antequam digiti lignum comprehendissent, lupa in tutum resiliit; unde intellexit eam missilibus iam assuevisse. Fugiens fremebat, dentes albos ad ipsas radices ostendens. Omne desiderium quod prius oculis inerat evanuerat: substituta erat saevitia carnivora quae hominem horrore perculit.

Manum qua torrem tenebat contemplatus est et quam subtiliter sollertes essent digiti qui eum complectebantur animadvertit: quomodo ad omnes ligni asperitates sese accommodarent, supra, infra, circum lignum rudem incurvati; quomodo minimus digitus, igneo torris loco nimis admotus, ardorem sentiens sponte et arte doloris vitandi se ad frigidiorem ligni partem reciperet. Eodem ipso momento visum est ei eosdem digitos sensu tam tenues tamque delicatos albis lupae dentibus confringi et lacerari.

Numquam carius habuerat corpus suum quam nunc, cum adeo incerta esset eius possessionis mora.

Per totam noctem torris ardentibus famelicam catervam pepulit. Quotiens invitus dormitaret, canum gemitus ac fremitus eum excitabant. Mane advenit; sed tum primum lux diurna lupos non dispersit. Frustra exspectabat ut abirent. Circa ipsum et ignem immoti subsistebant, velut iam

domini eius facti essent, tanta possessionis insolentia ut fiducia quam lux matutina pepererat labefactaretur.

Semel desperatione adductus viam repetere conatus est. Sed simul ac praesidium ignis reliquit, audacissimus lupus in eum insiluit, sed saltus brevior fuit. Ipse retro saliens se servavit, maxillis bestiae vix sex pollices a femore eius inter se concurrentibus. Ceteri lupi consurrexerant et undique irruebant; necesse fuit torris ardentes nunc dextra nunc sinistra emittere, ut ad tutum intervallum rursus repellerentur.

Ne luce quidem diei ab igne discedere audebat ut nova ligna caederet. Arbor ingens picea emortua viginti pedibus aberat. Dimidiam fere diem consumpsit dum ignem suum usque ad illam arborem propagaret, semper sex aut plures ardentes fasciculos prope manum habens, quos in hostes coniceret. Ad arborem cum pervenisset, silvam circumstantem circumspexit, ut arborem ea in parte deiceret qua plurima ligna igni suppeditari possent.

Proxima nox prioris noctis imaginem referebat, nisi quod somni vis iam eum paene opprimebat. Canum fremitus minus minusque ad vigilandum valebant; praeterea sine intermissione fremebant, nec sensus stupore ac somnolentia hebetes mutationes soni vel vehementiae iam percipiebant. Subito excitus est. Lupa minus quam tribus pedibus aberat. Velut invitus ac nullo consilio ductus, torrem ardentem, quem e manu non emiserat, recta in os apertum frementisque beluae admodum propinquum intrusit.

Ea dolore ululans resiluit; ille autem odore carnis pilorumque combustorum delectatus eam prospexit, viginti pedes remotam caput quatere atque iracunde fremere.

Sed hac vice, priusquam rursus somno cederet, taedam pineam ardentem dextrae manui adligavit. Paucis tantum minutis oculos clausit, cum flamma carnem urens eum excitavit. Per multas horas idem consilium servavit: quotiens incendium eum excitaverat, lupis torris emissis fugatis, ignem nutriebat, taedamque manui alligatam aptius componebat. Omnia satis bene procedebant, donec aliquando taedam minus firme adligavit. Nam oculis eius clausis e manu delapsa est.

Somniavit. Videbatur sibi in castello McGurry esse. Illic calide ac commode vivebatur, ipseque cum stationis mercatoriae praefecto cribbagii ludo chartario certabat. Videbatur quoque sibi castellum lupis obsessum esse. Ipsi ad portas usque ululabant; interdum Henricus praefectusque ludo intermisso ad eos auscultabant atque ridebant conatus luporum frustra intro irrumpere molientium. Tum, mirum dictu, fragor exortus est. Ianua vi rupta patuit. Videbat lupos per amplum castelli conclave catervatim irrumpentes.

Recta in ipsum praefectumque insiliebant. Cum ianua fracta esset, ululatus tanto aucti erant ut intolerabiles iam viderentur. Somnium in nescio quid aliud vertebatur; nec quidnam esset intellegebat, sed ululatus per omnia, quocumque somnium ferebatur, eum sequebantur.

Tum experrectus ululatus veros esse cognovit. Immanis fremitus et eiulatus circumsonabant. Lupi impetum in eum faciebant; undique circumstabant, quin in eum insiliebant. Unius dentes bracchium eius corripuerant. Sponte in ignem insiluit, et ipso saltu dentes acutos per carnem cruris secantes sensit. Tum igne pro telis pugnare coepit.

Robusta chirothecarum pellicearum tegmina ad tempus manus tuebantur; itaque prunas ardentes manibus haustas in omnes partes spargebat, donec focus montis ignivomi speciem praeberet.

Sed diutius ita durare non potuit. Facies aestu in pustulas intumescebat; supercilia ciliaque adusta perierant, calor pedibus iam intolerabilis erat. Utraque manu torrem ardentem tenens ad ipsam ignis oram prosiluit. Lupi retro pulsi erant. Undique, quocumque prunae ceciderant, nix stridore liquefiebat; subinde lupus refugiens saltu efferato, naribus sonantibus et fremitu, ostendebat se prunam ardentem pedibus calcasse.

Torres in proximos hostes iaciens, Henricus chirothecas iam fumantes in nivem immersit, pedibusque crebro nivem pulsavit ut refrigerarentur. Duo canes eius aberant; neque dubitabat eos in longo convivio, quod ante aliquot dies a Pingui coeperat, velut unum e ferculis illius epuli devoratos esse, cuius ultimum ferculum ipse fortasse intra paucos dies futurus esset.

«Nondum me cepistis!» exclamavit, feris famelicis pugnum truculenter intentans. Voce eius audita totus orbis luporum commotus est, fremitus undique orti; lupa vero super nivem propius reptans ad eum accessit et oculis famelico desiderio plenis spectabat.

Tum novum consilium quod ei in mentem venerat exsequi coepit. Ignem in amplum circulum produxit. Intra eum consedit contractus, stragulis ceterisque cubilis rebus substratis, ne nix liquefacta eum madefaceret. Cum ita intra saeptum flammarum disparuisset, totus luporum grex curiositate ductus ad ipsam ignis oram accessit, visurus quo homo evasisset.

Antehac ad ignem aditus eis negatus erat; nunc vero quam proxime ad calorem in orbem consederunt, canum more palpebris micantes, oscitantes et macra corpora insolito calore extendentes. Tum lupa consedit, rostrum ad sidus quoddam erexit, ululare coepit. Alius post alium lupi vocem eius sequebantur, donec totus grex, femoribus posterioribus nixus et rostris in caelum erectis, clamorem famis ulularet.

Aurora venit, et cum ea lux diei. Ignis iam languescebat; lignorum copia consumpta erat, alia comparanda erant. Vir e circulo flammarum exire conatus est, sed lupi undique obviam ruere coeperunt. Torris ardentibus aliquantulum se subduxerunt, neque tamen longius refugiebant. Frustra eos depellere conatus est. Cum tandem spe deposita titubans in ignis circulum rediret, unus lupus in eum desiluit; sed saltu aberrans quattuor pedibus in prunas delapsus est.

Bestia pavore eiulavit simulque fremuit, citissimeque retro repens pedes in nive refrigeravit.

Vir in stragulis contractus consedit, corpore a coxis antrorsum inclinato. Umeri laxi demissi, caput genibus innixum, indicabant eum certamen iam deseruisse. Interdum caput attollebat, ut ignem deficientem intueretur. Flammarum prunarumque circulus in plures partes interruptus erat, inter quas intervalla patebant. Hi hiatus crescebant; fragmenta ignis decrescebant.

«Iam, ut opinor, quandocumque libuerit, me capere poteritis,» mussit. «Quidquid erit, ego dormitum eo.»

Semel ex somno excitatus in ipsius circuli hiatu, qui recta ante eum patebat, lupam eum intentis oculis intuentem vidit.

Paulo post iterum evigilavit, quamvis sibi horas intercessisse viderentur. Mira quaedam rerum conversio facta erat, tam mira ut latius expergisceretur. Aliquid acciderat, sed primo quid esset discernere non potuit; deinde intellexit: lupi abierant. Restabat tantum nix vestigiis conculcata, quae testaretur quam prope eum accessissent. Somnus eum rursus occupabat; caput ad genua iam inclinabatur, cum subito se excitavit.

Audivit voces hominum, traharum per nivem labentium fremitum, lororum crepitum, canum onera trahentium alacres gemitus. Quattuor trahae ex alveo fluminis ad castra inter arbores accesserunt. Sex fere viri circa eum constiterant, qui intra orbem ignis languescentis contractus sedebat. Eum quassabant et tangebant ut ad sensum rediret. Ipse quasi ebrius eos intuebatur, verbisque miris somnolentisque balbutiebat:

«Lupa rufa… Cum canes pascebantur, inter eos veniebat… Primum cibum canum comedit… Deinde ipsos canes comedit… Postremo Billum comedit…»

«Ubi est dominus Alfredus?» unus virorum in aurem eius inclamavit, eum vehementer quatiens.

Ille lente caput movit. «Non, illum non comedit… In arbore nidulatur, in castris superioribus.»

«Mortuusne est?» homo clamavit.

«Et in arca positus,» respondit Henricus. Umerum fastidiose e manu interrogantis extraxit. «Age, me sinite... Prorsus confectus sum... Omnibus bonam noctem.»

Palpebrae eius tremulae clausae sunt; mentum in pectus decidit. Iamque cum viri eum leniter in stragula deponerent, stertitus eius per aerem gelidum resonabat.

Sed alius quoque sonus audiebatur: longe procul, ex ultima solitudine, ululatus fame laborantis gregis, qui alterius carnis vestigia sequebatur, cum homo quem paulo ante paene cepisset elapsus esset.

PARS SECUNDA
E FERITATE ORTUS
CAPUT PRIMUM
PUGNA DENTIUM

Prima omnium lupa hominum voces canum traham trahentium querulos gemitus exaudierat; eadem prima ab homine se proripuerat, quem intra deficientis ignis orbem in angustum redegerant. Grex praedam, quam tamdiu consectatus erat ut occideret, invito animo relinquebat; itaque per aliquot minuta substitit, ut sonos certos perciperet, tum ipse quoque vestigiis a lupa factis aufugit.

Ante reliquos currebat lupus ingens, cinerei coloris, unus e pluribus ducibus gregis. Is gregem lupae vestigiis insistentem regebat; is iunioribus, si quis eum studio praecurrendi anteire temptabat, minaciter infrendebat aut dentibus feriebat. Is denique, cum lupam conspicatus esset, iam lente per nivem cursitantem, gradum acrius intendit.

Lupa ad latus eius accessit, velut eo loco sibi destinato, atque cum grege eodem gradu cucurrit. Nec ille, si quando saltu incitata ante eum processerat, fremitum edidit aut dentes nudavit. Immo perbenigne eam accipere videbatur, benignius sane quam illa vellet; nam iuxta ipsam currere solebat, et, quotiens propius quam par erat accesserat, illa dentes ostendebat et fremitu prohibebat. Nec raro umerum eius acutis dentibus corripiebat. Tum ille ne minimum quidem irae signum dabat.

Tantum in latus prosiliebat atque aliquot saltus, corpore rigido et gradu haud expedito, praecurrebat, habitu gestuque similis rustico adulescenti, qui coram virgine pudore confusus incederet.

Una haec ei molestia erat dum gregem duceret; lupae autem plures erant molestiae. Nam ab altera eius parte lupus senex et macer currebat, canis pilis conspersus multarumque pugnarum cicatricibus notatus. Semper ad dextram eius se tenebat; fortasse quia uno tantum oculo videbat, eoque sinistro. Etiam hic ad eam admoveri consueverat, adeo ut rostrum cicatricibus notatum ad corpus eius, nunc ad umerum nunc ad collum, admoveret.

Ut eum qui a sinistra currebat, sic hunc quoque dentibus arcebat. Cum autem ambo simul eam ambirent, huc illuc aspera vi premebatur; utrumque subito capite converso mordere debebat, eodem tempore gregis cursum servare atque quo pedes poneret prospicere. Tum uterque alteri truciter dentes ostendebat et minax fremitum mittebat.

Pugnare poterant; sed etiam amor eiusque certamen fami, quae totum gregem acrius angebat, cedebant.

Quotiens senex lupus repulsus ab illa, quam cupiebat, dentibus tam acribus armata repente declinabat, in iuvenem triennem umero impingebat, qui a dextera parte, ubi ipse caecus erat, currebat. Hic adulescens iam ad iustam corporis magnitudinem creverat; atque, cum reliqui lupi fame debilitarentur, plus quam mediocri vi animoque praeditus erat. Nihilo minus caput ad senis umeri altitudinem tenebat.

Si quando audebat cum sene aequo gradu procedere, quod raro accidebat, fremitu et morsu ad umerum rursus repellebatur. Interdum tamen caute sensimque post tergum labebatur, indeque inter ducem senem et lupam subrepere conabatur. Id utrique, immo tribus simul, intolerabile videbatur. Ubi lupa aspernando fremitum edidisset, dux senex in triennem conversus ruebat; interdum ipsa quoque se vertebat, interdum etiam iunior dux, qui sinistram tenebat, se vertebat.

Tum trinis dentium ordinibus minacibus obvius, adulescens lupus subito cursum cohibebat, in clunes recidens, prioribus cruribus rigidis, ore minaci, cervicis pilis horrentibus. Quicquid ita in prima acie turbabatur, idem etiam postremos confundebat. Qui a tergo veniebant in eum impingebant, morsibusque acribus in posteriora crura et latera iram suam ostendebant.

Sic ipse sibi difficultates parabat: nam cibi egestas et iracundia comites erant. At iuvenilis fiducia, cui nullus modus erat, eum movebat ut idem saepe repeteret, quamquam numquam inde nisi repulsam et molestiam retulerat.

Si cibus adfuisset, et amores et pugnae incaluissent, atque agmen confusum dissipatumque esset. Sed gregis res erant desperatae. Diuturna fames omnes extenuaverat, tardiusque quam consueverant currebant. Ad extremum agmen debiles claudicabant, iuvenes admodum et senes; validissimi priores ducebant. Omnes tamen ossibus magis quam integris corporibus similes erant.

Attamen, si claudicantes excipias, animalia sine labore ac sine lassitudine moveri videbantur. Exiles eorum musculi velut fontes inexhaustarum virium erant. Post unam velut ferream musculi contractionem altera sequebatur, deinde tertia, atque ita sine ullo, ut videbatur, fine.

Multa eo die milia cucurrerunt; tota nocte cucurrerunt; postero quoque die adhuc currentes reperti sunt. Per mundum gelu concretum et mortuum ferebantur, in quo nihil vivebat aut movebatur. Ipsi soli per immensam rerum inertiam ibant. Ipsi soli vivebant; alia autem viventia quaerebant, quae devorarent, ut ipsi vivere pergerent.

Humiles aquarum divortia transierunt et per terras depressiores duodecim fere rivulos peragraverunt, antequam quaesita praeda appareret. Tum in alces

inciderunt. Primum magnum alcis marem invenerunt. Ecce caro et vita, neque ignibus arcanis neque flammiferis telis defensa. Ungulas late diductas et cornua in palmarum modum dilatata noverant; solitam igitur patientiam cautionemque abiecerunt. Pugna brevis fuit, sed atrox: ingens ille mas undique circumventus est.

Alcis mas alium ex lupis vastis ungulis callide libratis dilaniabat, alteri calvariam diffringebat. Cornibus late patentibus alios elidebat atque confringebat; alios in nivem pedibus proculcabat, dum inter hostes huc illuc luctans volutabatur. Sed iam exitio destinatus erat. Procubuit denique, lupa guttur eius saevissime lacerante, ceteris lupis undique dentes in corpus eius defigentibus atque eum adhuc viventem vorantibus, antequam ultimi eius nisus cessarent aut postrema ab eo vulnera inferrentur.

Cibus abunde suppetebat. Mas ille plus octingentas libras pendebat: ita singulis e quadraginta aliquot lupis ad viginti libras carnis obtingebant. Sed qui diutissime ieiunare poterant, idem incredibiliter etiam devorare poterant. Nec multo post pauca tantum ossa passim iacentia superfuerunt ex praeclara illa bestia, quae paucis ante horis vivens toti gregi obstitisset.

Tum quiescendi dormiendique copia fuit. Ventres impleverant; ideo iuvenes mares litigare et inter se rixari coeperunt, neque id destiterunt per paucos dies, antequam grex divideretur. Fames iam finem acceperat. Lupi nunc in regione venatu abundanti versabantur; et quamquam gregatim adhuc venabantur, cautius id faciebant, feminas alcium ponderosas aut senes mares claudicantes e parvis gregibus, in quos incidebant, segregantes.

Dies tandem advenit quo, tanta in regione praedarum ubertate, grex in duas partes divisus est, quae in contrarias regiones abierunt. Lupa, dux iuvenis ad sinistram eius et senior altero oculo carens ad dextram, suam gregis partem ad flumen Mackenzie deduxerunt, quo transmisso ad regiones lacuum orientem versus pervenerunt. Cotidie minor fiebat hic reliquus grex. Bini lupi, mas et femina, gregem deserebant; interdum mas solitarius dentibus acribus aemulorum expellebatur.

Postremo quattuor tantum superfuerunt: lupa, dux iuvenis, senex uno oculo orbatus, et triennis ille ambitiosus.

Iam vero lupa ferocissima facta erat. Tres proci eius morsuum vestigia in corporibus gerebant; numquam tamen eadem ratione respondebant aut contra eam se defendebant. Umeros saevis eius morsibus praebebant, caudas moventes et passibus minutis iram eius placare conantes. Sed, qui erga ipsam tam mansueti erant, alter in alterum immaniter saeviebant. Triennis vero in hac saevitia nimis audax factus est.

Senem a parte qua oculo carebat adortus aurem eius in lacinias discerpsit. Ille tamen canus, quamquam una tantum parte videre poterat, adversus iuvenis vires et aetatem longorum annorum prudentiam adhibuit. Oculo amisso et rostro cicatricibus sulcato qualia proelia expertus esset satis ostendebat. Tot proeliis superfuerat ut ne punctum quidem temporis dubitaret quid faciendum esset.

Pugna aequis condicionibus coepit, sed iniquis finita est. Quo evasura fuisset nemo potuit scire; nam tertius lupus seni se coniunxit, et ambo, dux vetus et dux iuvenis, triennem superbum una aggressi sunt, donec eum conficerent. Utrimque dentibus immisericordibus quondam sociorum premebatur. Oblita erant tempora quibus simul venati erant, praedas una prostraverant, famem una passi erant. Illa res iam praeterierat.

Nunc de amore certabatur, negotium semper durius crudeliusque quam cibi quaerendi labor.

Interea lupa, omnium causa, in clunes sedens tranquilla spectaculum intuebatur. Quin etiam gaudebat. Dies hic eius erat, neque saepe adveniebat, cum iubae horrerent, dens denti occurreret atque cedentem carnem scinderet laceraretque, et haec omnia propter ipsam possidendam fierent.

In hac igitur amoris contentione triennis, qui primum in eiusmodi certamen descenderat, vitam amisit. Ad utrumque iacentis latus duo aemuli stabant, oculos in lupam defigentes, quae in nive sedens quasi arridebat. Sed dux senex tam in amore quam in pugna callidus erat, callidissimus. Dux iunior caput ad umeri vulnus lambendum avertit, atque ita curvatam cervicem hosti obiecit. Senex uno suo oculo occasionem vidit, summisso corpore se iniecit, dentibusque collum invasit.

Dentibus longam altamque plagam inflixit; magnam iuguli venam disrupit; tum saltu se subduxit.

Dux iunior horrendum fremitum dedit, sed ipse fremitus in medio in tussim quasi fauces titillantem commutatus est. Sanguine fluens et tussiens, iam mortifere saucius, in senem insiluit atque pugnavit, dum vita eum sensim relinqueret, crura sub eo laberentur, lumen diei in oculis obscuraretur, ictus saltusque semper infirmiores brevioresque fierent.

Lupa interea sedebat in clunibus suis et quasi ridebat. Obscura quadam voluptate certamen eam implebat: haec enim in Feritate erat ratio amoris ineundi, tragoedia sexuum in rerum natura, quae iis solis tragoedia erat qui interibant; superstitibus non calamitas, sed voti adeptio et victoria videbatur.

Cum dux iunior in nive iaceret neque iam moveretur, lupus Monoculus ad lupam accessit gradu in quo victoria et cautio simul apparebant.

Manifestum erat eum repulsam exspectare; ideoque haud minus manifesto miratus est cum illa non iratis dentibus eum excepit. Primum tum benigne obviam venit; rostra inter se admoverunt et invicem olfecerunt; quin etiam circum eum salire, lascivire, ludere dignata est, haud aliter quam catula parva.

Ille quoque, quamvis annis canus multarumque rerum peritus, catuli instar ludebat, immo paulo etiam ineptius.

Iam obliti erant ambo aemulorum devictorum et amoris fabulae, quae sanguine rubro in nive scripta erat. Semel tantum vetus Monoculus, dum stetit ut vulnera iam rigescentia lingua leniret, quasi subito proelii memor factus est. Labia tum in fremitum semel recurvata sunt; colli umerorumque pili sua sponte erecti sunt; corpore ad saltum fere demisso, ungues in nivem convulse defixit, ut firmius insisteret.

Sed momento post omnia rursus oblitus est, cum lupam saltu persecutus est, quae per silvam blanda quadam tergiversatione eum ad cursum provocabat.

Ex eo tempore duo iuxta se currebant, tamquam amici inter quos omnis controversia composita esset. Dies praeteribant, illi vero semper una manebant, venantes, praedam occidentes, cibum communiter sumentes. Aliquanto post lupa inquieta esse coepit. Aliquid, quod nusquam reperiret, quaerere videbatur. Cavitates sub arboribus prolapsis eam alliciebant, multumque temporis in maioribus saxorum rimis nive cumulatis et in speluncis sub ripis prominentibus olfaciendo atque scrutando consumebat.

Haec Monoculum senem non movebant; tamen benigne quaerentem sequebatur, et, si quando diutius in certo loco investigabat, humi decumbebat atque opperiebatur donec iter facere parata esset.

Non uno loco manebant, sed per latas terras vagabantur, donec ad flumen Mackenzie redierunt; inde secundum amnem lente descendebant, identidem ab eo discedentes ut apud rivulos in eum influentes venarentur, sed ad flumen semper revertentes. Nonnumquam aliis lupis occurrebant, plerumque binis; neutra tamen pars benigne salutabat, neque congressu laetabatur aut ad gregis pristini consuetudinem redire cupiebat. Aliquoties etiam singulos lupos invenerunt.

Hi semper mares erant, nec desistebant instare ut Monoculo eiusque sociae se adiungerent. Id ille aegre ferebat; cum autem lupa umero eius adhaerens pilos erigeret dentesque nudaret, soli illi proci recedebant, terga vertebant, solitarium iter suum repetebant.

Nocte quadam luna clara, dum per silvam silentem currebant, Monoculus subito constitit. Rostrum erexit, cauda riguit, nares ad olfaciendum dilatavit;

unum etiam pedem, ut canes solent, sublevavit. Nondum satis certus erat; iterum atque iterum aerem exploravit, quo intellegere posset quid odor ad se perlatus significaret. Sociae autem unus levis aeris haustus satis fuerat; illa gradu citato processit, ut animum eius confirmaret.

Is quamquam sequebatur, adhuc haerebat dubius; atque identidem consistere cogebatur, ut admonitionem ipsam subtilius perquireret.

Lupa caute ad marginem magni loci inter arbores patentis irrepsit; ibi aliquamdiu sola constitit. Tum Monoculus, humi repens et vix progrediens, omnibus sensibus intentis, omni pilo velut metu et suspicione erecto, ei se adiunxit. Iuxta se stabant, intuentes, auscultantes, olfacientes.

Ad aures eorum perveniebant canum inter se rixantium strepitus, virorum graves e gutture editi clamores, mulierum obiurgantium voces acutiores, semel etiam infantis acutus miserabilisque vagitus. Praeter ingentes tabernaculorum coriis opertorum moles parum quicquam conspiciebatur, nisi ignes, quos corpora interiecta identidem interrumpebant, fumusque in aerem quietum sensim surgens.

Ad nares autem innumeri odorum generes ex castris Indorum ferebantur: quorum plerorumque vim Monoculus non intellegebat, lupa autem singulorum sensum noverat.

Miro quodam animi motu excitata est lupa, atque maiore semper voluptate iterum atque iterum aerem hausit. Senex autem dubitabat, metum ostendebat, atque, an discederet, pedem dubitanter movit. Illa conversa rostrum collo eius admovit, quasi ad confirmandum animum; tum oculos rursus in castra convertit. Nova desiderii species in vultu eius eminebat; non tamen cibi desiderium erat.

Vehementi quodam appetitu permovebatur, qui eam ad illum ignem propius accedere iubebat, cum canibus rixari et hominum pedes titubantes nunc huc nunc illuc effugere.

Monoculus iuxta eam impatienter se movebat. Tum pristina sollicitudo lupae rediit, rursus sensit rem quam quaereret sine mora reperiendam esse. Aversa igitur ad silvam citato gradu rediit, maximo Monoculi solacio, qui paululum ante eam currebat, donec ambos arbores in tutum receptos tegerent.

Dum lunae lumine taciti velut umbrae labuntur, in semitam ferarum incidunt. Uterque nasum ad vestigia nive impressa demisit; recentissima erant. Monoculus cautus ante cucurrit, lupa vestigia eius tenente. Latae pedum plantae in nivem explicatae eam velut mollissimum vellus tangebant. Monoculus albidum nescio quid, vix a candore circumiacenti distinctum,

moveri vidit. Quamquam incedebat quasi lente labens, re vera celer erat; nunc tamen longe celerius procurrit.

Ante eum levis illa albi coloris macula, quam animadverterat, saltibus fugiebat.

Per angustum iter currebant, quod utrimque novellae piceae saepiebant. Inter arbores prospici poterat quo iter exiret, in apertum locum luna illustratum. Monoculus senex paene iam fugientem albam formam assecutus erat. Singulis saltibus intervallum minuebat; iam prope erat, iam unum tantum saltum restabat, ut dentes in praedam infigeret. Sed ille saltus numquam factus est.

Nam subito alba res in sublime, recta sursum, sublata est: lepus nunc nivarius apparuit, qui pedibus frustra nitens in aere saltabat atque incredibiliter gesticulabatur, neque umquam in terram redibat.

Monoculus subito perterritus, sonitu e naribus edito, retro prosiluit; deinde se in nivem contraxit, fremitu minatus rem illam horribilem, cuius rationem intellegere non poterat. Lupa autem placida praeter eum prorupit; paulisper constitit, tum ad leporem pendentem prosiluit. Alte quidem ea quoque ferebatur, sed non tam alte quam praeda, et dentes eius, cum nihil attigissent, crepitum velut ferrei ictus ediderunt. Iterum atque iterum saltu temptavit.

Socius, metu paulatim deposito, eam spectabat; cum autem totiens frustra saliret, aegre ferre visus ipse ingenti impetu sursum prosiluit. Dentes eius leporem tenuerunt, ipsumque secum ad terram retraxit. Sed simul iuxta eum crepitus quidam suspectus auditus est, atque stupens vidit tenerum piceae surculum supra se incurvari, quasi ut eum percuteret.

Tum leporem dentibus dimisit atque retro prosiluit, ut novum illud periculum vitaret, labris a dentibus retractis, gutture fremitu resonante, pilis omnibus ira simul et metu horrentibus. Eodem momento picea, prius inflexa, recta iterum surrexit; lepusque iterum in aere saltu quodam mirabili pendebat.

Irata lupa dentibus umerum socii mordicus corripuit, quasi eum increpans. Ille autem, perterritus nec intellegens unde novus impetus fieret, ferociter maiorique etiam metu respondit, atque latus rostri lupae dentibus dilaceravit. Hanc repugnantiam ne lupa quidem exspectaverat; itaque cum fremitu indignabunda in eum insiluit. Tum ille intellexit se errasse, coepitque blanditiis eam mitigare.

Sed illa poenas exigere non destitit, donec omni placandi conatu omisso in gyrum se verteret, capite ab ea averso, umeris vero dentium eius poenas ferentibus.

Interea lepus in aere saltabat. Lupa in nive consedit; senex Monoculus, qui nunc multo magis sociam quam arbusculam arcanam timebat, ad leporem rursus prosiluit. Cum praedam dentibus prehensam secum deorsum tulisset, oculum in piceam fixum tenebat. Ut antea, picea eodem tempore ad terram descendit; ille ictum iam futurum ratus se contraxit, pilis erectis, nec tamen leporem dentibus dimisit. At ictus non secutus est: arbuscula super eum curvata manebat.

Si se movebat, illa quoque movebatur, et ille dentibus compressis infremebat; si immotus stabat, illa immota stabat, atque ideo tutissimum fore ratus est ne ipse quidem moveretur. Leporis tamen sanguis calidus in ore iucundus sapiebat.

Socia eum e difficultate liberavit. Leporem ex ore eius accepit, atque, dum picea super se minaciter nutabat et titubabat, caput eius placide rodendo abscidit. Statim arbuscula sursum emicuit, neque posthac molestias attulit, in statu decoro rectoque manens, qualem ei natura destinaverat. Tum lupa Monoculusque inter se leporem devoraverunt, quem illa arbuscula tam mirabili modo ceperat.

Aliae quoque erant ferarum semitae et angustae viae, ubi lepores in aere suspensi pendebant. Has omnes lupi duo exploraverunt: lupa duce, sene Monoculo eam sequente atque observante. Ita didicit qua ratione praeda laqueis eriperetur; quae scientia postea ei utilissima futura erat.

CAPUT SECUNDUM

LATEBRA

Biduum lupa et Monoculus prope castra Indorum morati sunt. Ille anxius atque sollicitus erat; illam tamen castra alliciebant, nec facile discedere volebat. Sed cum quodam mane haud procul sclopeti fragore aer personuisset, glansque in arboris truncum, paucis digitis a capite Monoculi distantem, violenter impacta esset, nihil cunctati sunt: longo aequabilique cursu fugerunt, atque brevi complura milia passuum a periculo afuerunt.

Neque tamen longe processerunt, sed iter ferme bidui confecerunt. Iam lupae necessitas urgebat id reperiendi quod tam diu quaesiverat. Corpore gravior fiebat, nec nisi tarde currere poterat. Aliquando leporem persequens, quem alias nullo negotio cepisset, conatum intermiserat et humi procubuerat, ut requiesceret.

Ad eam Monoculus accessit; sed cum rostrum collo eius leniter admovisset, illa tam subito tamque ferociter dentibus eum petivit, ut supinus retro rueret, ac dum dentes eius effugere conabatur, ridiculum prorsus spectaculum praeberet. Illius animus iracundior quam umquam factus erat; hic autem patientior simul atque officiosior.

Tandem quod quaerebat invenit. Erat locus aliquot milia passuum ad superiorem partem rivuli, qui aestate in flumen Mackenzie decurrebat, tum vero usque ad saxosum alveum gelu concretus erat, velut mortuus aquarum alveus, a fonte ad ostium in candidam glaciem conversus. Lupa fessa lento cursu ibat, socio longe praecedente, cum in ripam argillosam altam ac superpendentem incidit. E via declinavit atque ad eam accessit.

Tempestates vernae nivesque liquescentes ripam subtus exederant, atque uno loco ex angusta fissura parvum specum effoderant.

Ad specus aditum substitit, ac parietem diligenter perlustravit. Tum modo huc modo illuc secundum imum ripae parietem cucurrit, usque ad loca ubi abrupta illa moles in molliores vicini agri formas desinebat. Ad cavernam regressa per angustum ostium intravit. Per tres fere pedes corpore demisso progredi coacta est; deinde parietes latius distabant, parvum rotundumque conclave efficientes, quod sex fere pedes in latitudinem patebat. Fastigium vix caput eius superabat. Siccus erat locus atque ad requiescendum amoenus.

Omnia accuratissime exploravit, dum Monoculus iam reversus in aditu stans eam patienter spectabat. Capite demisso atque naribus ad solum versis, ad locum quendam prope pedes arcte collectos intentis, eum aliquotiens circumivit; deinde longo suspirio, paene grunnitu, emisso, corpus in orbem collegit, crura relaxavit, humique decubuit, capite ad ostium converso.

Monoculus, auribus erectis curiosus, quasi arridere visus est; ipsa caudae eius villosum extremum, ultra eum in candido lumine delineatum, benigne agitari cernebat. Ipsa aures suas motu blandienti acuminibus paulisper retrorsum deorsumque ad caput applicuit; simul ore aperto linguam placide prominere sivit. Sic se bene habere atque eo loco contentam esse significavit.

Monoculus fame urgebatur. Quamquam ad ostium decubuit obdormivitque, somnus eius crebris vigiliis rumpebatur. Saepe excitabatur, auribusque erectis in clarum orbem foris patentem intendebat, ubi sol Aprilis super nivibus flagrabat. Cum sopiretur, tenuis aquae subterlabentis susurrus quasi furtim ad aures perveniebat; tum excitatus attente auscultabat. Sol redierat, atque universa regio septentrionalis e somno excitata eum vocabat. Vita undique movebatur.

Vernus quidam sensus in ipso aere erat: quasi sub nive vitam crescere, per arbores sucum ascendere, gemmas vincula gelu imposita rumpere sentires.

Ad sociam anxius respiciebat, sed illa surgere nullo modo cupiebat. Foras oculos convertit, atque sex aviculae nivales volitantes per conspectum eius transierunt. Surgere iam coeperat; sed sociam rursus intuitus recubuit atque dormitavit. Tenuissimus quidam cantus ad aures eius pervenit. Semel iterumque pede rostrum somnolentus perfricuit. Deinde experrectus est. Ecce unus culex ante ipsum rostri apicem in aere susurrans volitabat.

Culex iam adultus erat, qui tota hieme intra aridum truncum congelatus iacuerat, nunc autem solis calore resolutus erat. Monoculus diutius mundo vocanti resistere non poterat. Praeterea esuriebat.

Ad sociam reptavit, eamque ut surgeret hortari conatus est. At illa nihil nisi fremitum minacem reddidit; itaque solus in splendidum solis lumen egressus est. Nivem sub pedibus mollitam sensit, iterque difficile invenit. Gelatum igitur rivuli alveum secutus est, ubi nix arborum umbra adhuc dura et crystallina manebat. Octo horas afuit, et per tenebras rediit famelicior quam profectus erat. Praedam quidem invenerat, sed capere non potuerat.

Ipse crustam nivis calore languescentem perruperat, atque per altam nivem aegre se traxerat, dum lepores nivarii per summam nivis crustam tam leviter quam antea delaberentur.

Ad ostium specus repente suspicione perculsus constitit. Tenues atque ignoti soni ex interiore parte audiebantur. Non erant quos socia emitteret, nec tamen prorsus ignoti ei erant. Ventre humum radens caute irrepsit, sed lupa fremitu eum prohibuit. Id ille aequo animo tulit et, quamquam monenti paruit seque longius tenuit, sonis illis adhuc animum advertebat: tenues atque repressos quasi singultus, umido suctuum murmure permixtos.

Socia rursus asperius eum abegit; ille igitur ad ostium se convolvit atque dormivit. Cum mane tenui luce latebram implesset, iterum quaesivit unde illi soni vix auditi procederent. Nunc in fremitu quo eum lupa monebat aliud quiddam inerat, sollicita quaedam tuendae prolis cura; itaque diligenter cavit ne propius quam decebat accederet.

Tamen aspexit inter crura eius et iuxta longum corpus quinque insuetos vitae fasciculos abditos, infirmissimos, prorsus inopes, tenuibus vagitibus querentes, quorum oculi nondum luci patebant. Miratus est. Neque primum in longa ac prospera vita tale quid ei acciderat. Saepius iam idem contigerat; sed quotiens eveniebat, totiens res ei aeque nova atque miranda videbatur.

Socia trepida eum observabat. Subinde fremitum humilem edebat, interdumque, cum propius accedere videretur, murmur in gutture repente in acutum minacemque stridorem erumpebat. Huius rei nullam ex sua ipsius vita memoriam habebat; at in eius natura insita, quae omnium luporum matrum quasi communis experientia erat, latebat memoria patrum qui recens natos ac sine praesidio catulos suos devoraverant.

Haec memoria in vehementem metum versa eam impulit ne Monoculus catulos, quos ipse genuerat, diligentius inspiceret.

Sed nihil erat periculi. Senex Monoculus quodam animi impetu agebatur; erat autem instinctus per longam luporum patrum seriem ad eum delatus. Neque de eo quaerebat neque cur ita sentiret secum reputabat. In ipsis naturae eius medullis haerebat; nihilque magis consentaneum erat quam ut, instinctui obsecutus, recens natam familiam tergo relinqueret et ad carnis vestigia persequenda exiret, unde vitam suam sustentabat.

Quinque aut sex milia passuum a latebra rivus in duos ramos dividebatur, qui inter montes recto angulo discedebant. Hic, sinistrum ramum secutus, vestigium recens offendit. Odore explorato intellexit tam nuper impressum esse, ut protinus se contraheret et eo quo vestigium abibat intentus prospiceret. Tum consulto se convertit atque dextrum ramum ingressus est. Impressio pedis multo maior erat quam ipsius vestigium; sciebat autem post talem venatorem sibi exiguam carnis partem relictam iri.

Dimidium miliarium in dextero ramo progressus acutis auribus dentes aliquid rodentes audivit. Insidiis propius accessit atque hystricem repperit, quae posterioribus pedibus erecta arbori innitebatur corticemque rodebat. Monoculus cautus, spe tamen paene destitutus, accessit. Genus ferae noverat, quamvis tam longe ad septentrionem numquam id antea vidisset; neque umquam in longa vita hystrix ei in cibum cesserat. Sed iam pridem didicerat Fortunam interdum Occasionem praebere; ideo porro accedebat.

Numquam enim certo scire poterat quid futurum esset: in rebus animantium cuncta aliter atque exspectares evenire solebant.

Hystrix in globum se contraxit, longis acutisque aculeis undique porrectis, qui omnem impetum prohibebant. In iuventa Monoculus quondam globum similem, velut inanimum, nimis prope odoratus erat, cum cauda repente in faciem eius vibravit. Unum ex aculeis in rostro secum abstulerat, qui per multas hebdomades velut flamma dolens haerebat, donec tandem sponte eiectus est. Itaque commode in humum se contraxit, rostro toto pede a globo remoto, extra caudae ictum.

Ita immotus exspectabat. Quid futurum esset nesciebat; aliquid tamen contingere poterat. Hystrix fortasse globum explicaret; fortasse occasio se offerret, ut pedis ictu sollerti tenerum ac nudum ventrem dilaceraret.

Dimidia autem hora exacta surrexit, globum immobilem fremitu irato lacessivit, atque cursum recepit. Saepius olim frustra exspectaverat ut hystrices se explicarent; noluit amplius tempus perdere. Dextrum rivuli ramum secutus est. Dies procedebat, nec ulla praeda venationem eius remunerabatur.

Paternum illum instinctum iam experrectum vehementer sentiebat. Carnem quaerere necesse erat. Post meridiem forte in perdicem nivariam incidit. E fruticeto egrediens subito ante avem parum providam constitit. In trunco considebat, ne pedem quidem a rostro eius distans. Alter alterum vidit. Avis territa evolare conata est; at ille pede eam percussit et ad solum deiecit, tum insiluit, atque eam per nivem currentem et denuo se tollere conantem dentibus comprehendit.

Dum dentibus teneram carnem fragiliaque ossa conterebat, natura ipsa impulsus edere coepit. Deinde recordatus est; viam quam venerat repetivit, avem ore gestans, atque domum petivit.

Miliario uno supra locum ubi rivus in duos ramos dividebatur, solito pedum mollium silentio procedens, velut umbra tacite labens, quae ad quamque viae prospectum novum sollicite prospicit, recentiora eiusdem magni animalis vestigia offendit, cuius vestigium iam prima luce conspexerat. Cum eadem via ducerent, ea secutus est, paratus in singulis rivuli flexibus ipsum vestigiorum auctorem obviam habere.

Caput trans saxi angulum modice porrexit, ubi alveus in insignem sinum curvabatur; acutissimis oculis rem animadvertit, qua statim se ad humum contraxit. Vestigiorum auctrix erat lynx femina ingens. Illa quoque, sicut ipse antea, in solo subsederat; ante eam hystrix aculeis in artissimum globum complicata iacebat. Si prius Monoculus umbra serpebat, nunc vix ipsius

umbrae vestigium esse videbatur, dum reptans et circumagens se ita admovit, ut ventus ab animalibus ad ipsum ferretur, non ab ipso ad illa.

In nive decubuit, avem quam ore gerebat ad latus deposuit, atque inter humilis piceae acus prospiciens observavit quod ante se agebatur: lyncem exspectantem et hystricem exspectantem, utramque vitae suae studiosam. Mirum erat huius certaminis ingenium: alterius vita in altera devoranda, alterius in eo sita erat, ne devoraretur.

Senex autem Monoculus, lupus in latebris se contrahens, etiam ipse suam in hoc certamine personam agebat; mirum aliquem Fortunae casum exspectabat, quo in carne quaerenda, unde vivebat, ipse adiuvaretur.

Dimidia hora praeteriit, hora integra: nihil evenit. Globus aculeorum tam immotus erat ut saxum videri posset; lynx in marmor gelu versa esse poterat; senex Monoculus mortuo similis erat. Et tamen tria animalia tanta, paene dolorifica, vitae contentione distendebantur, ut vix ullo tempore tam vehementer viverent quam eo tempore, cum quasi in lapides mutata iacebant.

Monoculus leviter se movit atque intentior prospicere coepit. Aliquid tandem accidebat. Hystrix arbitrata erat inimicum discessisse. Paulatim, cautissime, globum inexpugnabili armatura munitum explicare coepit. Nulla exspectationis trepidatio eam concutiebat. Lente, lente globus ille aculeis horrens explicabatur et in longum porrigebatur. Monoculo spectanti subito os humore impletum est; saliva, quam retinere non poterat, excitata est a carne viva quae ante eum quasi cena iam instructa explicabatur.

Nondum hystrix se omnino explicaverat, cum inimicum animadvertit. Eodem puncto temporis lynx impetum fecit. Ictus tam celer erat quam fulgur. Pes, unguibus duris atque hamorum instar aduncis armatus, sub tenerum ventrem immissus est, moxque celeri lacerandi motu retractus est. Si hystrix iam prorsus explicata fuisset, aut si inimicum non brevissimo ante ictum temporis momento conspexisset, pes incolumis evasisset. Sed caudae lateralis iactus aculeos acutos in retrahentem pedem infixit.

Simul omnia facta sunt: ictus, ictus redditus, hystricis acerrimus doloris stridor, magnae felis clamor ob subitum dolorem stuporemque editus. Monoculus commotus semierexit se, auribus erectis, cauda post tergum recta et tremente. Lynx irae suae cessit; rabie in animal quod eam laeserat prosiluit.

Hystrix vero, cum gemitibus et grunnitibus, corpore crudeliter lacerato, vix se in tutelam globi denuo contrahere conans, iterum caudam vibravit. Et rursus magna felis dolore et stupore vociferata est. Tum retro cedere atque sternuere coepit, naribus aculeis horrentibus velut pulvino acubus confixo.

Rostrum pedibus radebat, aculeos urentes excutere conans; nunc in nivem id immergebat, nunc ramulis arborumque virgultis fricabat, interea prae dolore ac metu delira huc illucque saliens, modo ante, modo in latus, modo sursum, modo deorsum.

Assidue sternuebat, et cauda eius brevis vehementibus brevibusque motibus frustra huc illuc verberare nitebatur. Tandem insanis motibus cessavit et per longiusculum temporis spatium quievit. Monoculus intuebatur; nec ipse continere potuit quin subito expavesceret et tergo pilos sponte erigeret, cum lynx nullo praemonitu recta in altum prosiluit, eodemque tempore longum atque horrendum clamorem edidit. Tum per semitam aufugit, singulis saltibus miserabiliter eiulans.

Neque ante ausus est Monoculus e latebris prodire quam clamor eius longius recedens omnino exstinctus esset. Tam caute gradiebatur, quasi omnis nix aculeis hystricis strata esset, erectis et ad teneras pedum plantas transfigendas paratis. Hystrix adventum eius acri stridore et longorum dentium crepitu excepit. In globum se denuo colligere potuerat; sed non iam erat ille pristinus globus arctissime compactus, quippe cum musculi graviter dilacerati essent.

Paene per medium corpus discissa erat, sanguinemque adhuc largissime fundebat.

Monoculus nivem sanguine madentem plenis faucibus hausit, manducavit, gustavit, deglutivit. Hoc velut gustamentum famem eius incredibiliter auxit; sed tanta iam rerum experientia pollebat, ut cautelam oblivisci non posset. Exspectavit. Recubuit atque exspectavit, dum hystrix dentibus stridet, gemitus grunnitusque edit, atque interdum acutos parvosque clamores emittit. Paulo post Monoculus aculeos subsidere animadvertit, totumque corpus vehementer tremere. Tum tremor subito desiit.

Tum dentium longorum ultimus, quasi contumax, crepitus auditus est. Deinde omnes aculei prorsus demissi sunt, corpus remissum est nec iam movebatur.

Monoculus pede cunctanter porrecto hystricem in totam longitudinem extendit, tum supinam convertit. Nihil accidit. Certe mortua erat. Momento eam diligenter contemplatus est, deinde dentibus cautissime prehendit atque secundum rivum deorsum ire coepit, partim portans partim trahens hystricem, capite in latus retorto ne spinosam molem pedibus attingeret. Subito aliquid recordatus est; onus deposuit, atque ad locum ubi perdicem reliquerat recurrit.

Ne minimum quidem temporis dubitavit. Quid faciendum esset plane sciebat, et continuo avem comedit. Deinde regressus onus suum rursus sustulit.

Cum in specum illius diei venationis fructum traxisset, lupa praedam inspexit, rostrum ad eum convertit, leviterque collum eius lingua permulsit. Mox tamen fremitu eum a catulis arcebat; sed fremitus ille minus asper quam antea, magis veniam petere quam minari videbatur. Insitus ille metus, quo catulorum patrem timebat, paulatim languescebat. Monoculus enim, ut lupum patrem decet, se gerebat, nec impiam ullam cupiditatem ostendebat teneras vitas devorandi, quas illa mundo protulerat.

CAPUT TERTIUM

CATULUS CINEREUS

Ab fratribus sororibusque differebat. Illorum enim pili rufum quendam colorem, a matre lupa acceptum, iam prodebant; hic solus hac in re patrem referebat. Unus ille ex universo fetu catulus cinereus erat. In eo lupinae stirpis pura indoles apparebat; quin etiam corpore ipsi seni Monoculo simillimus erat, una tantum re excepta: duos oculos habebat, cum pater unum tantum haberet.

Catulus cinereus non ita pridem oculos aperuerat, iam tamen acie firma et clara cernebat. Cum autem adhuc clausi essent, tactu, gustatu, odoratu res senserat. Duos fratres duasque sorores optime noverat. Iam cum eis ludere coeperat, infirmis adhuc atque inconcinnis membris; quin etiam inter ludendum rixabatur, dum gutture tenero mirum quendam asperum sonum, futuri fremitus praenuntium, emittebat, cum ira paulatim incenderetur.

Multo autem antequam oculi paterent, matrem tactu, gustatu, odoratu cognoscere didicerat, fontem caloris, liquidi alimenti, blanditiarum. Lingua illa mitis atque permulcens, qua tenerum corpusculum eius lambebat, eum lenibat simulque ut propius ad se accederet et somno placide concederet invitabat.

Sic maximam primi vitae mensis partem dormiendo egerat; nunc autem satis clare videbat, diutius vigilabat, atque mundum suum paulatim pernoscere incipiebat. Mundus ille obscurus erat; id tamen ignorabat, quippe qui nullum alium novisset. Exigua ibi lux erat; sed numquam oculis ad aliam lucem adsuefaciendis opus fuerat. Mundus quoque eius perexiguus erat.

Termini eius parietes latebrae erant; sed cum nihil de vasto orbe qui extra iacebat sciret, angustiae illae eum nullo taedio afficiebant.

Iam pridem animadverterat unum mundi sui parietem ceteris dissimilem esse. Is erat specus aditus atque lucis origo. Hunc a reliquis parietibus differre iam senserat, antequam ipse cogitare aut quicquam sciens velle coepisset. Ad illum vi quadam cui resistere non poterat trahebatur, priusquam oculis apertis eum aspiceret.

Lux inde etiam clausas eius palpebras percutiebat; oculi ipsique nervi visus minutis quasi scintillis, calido colore micantibus mirificeque iucundis, trepidaverant. Vis vitae, quae in toto corpore atque in singulis eius fibris vigebat, quae ipsa corporis eius substantia erat neque eadem ac vita eius propria atque conscia erat, ad illam lucem tendebat corpusque eo impellebat, non aliter quam occulta quaedam herbae naturaeque temperies ipsam ad solem impellit.

Ab initio igitur, priusquam conscientia in eo exoreretur, ad specus os semper reptaverat. Idem fratres sororesque faciebant. Nemo eorum illo tempore ad tenebrosos posterioris parietis angulos repserat. Lux eos alliciebat, quasi stirpes essent; occulta enim vitae temperies, qua corpora eorum constabant, lucem tamquam ipsam essendi necessitatem poscebat. Ita corpuscula eorum velut pupae filis ductae, caeca quadam naturae vi, ad eam reptabant, velut vitis capreoli.

Postea vero, cum singulis propria indoles nasceretur et motus cupiditatesque suas sentire inciperent, magis etiam ad lucem trahebantur. Semper eo contendebant, nunc repentes nunc humi volutantes; mater autem identidem eos retro agebat.

Ita catulus cinereus praeter mollem blandamque linguam alias quoque matris vires cognovit. Dum obstinate ad lucem repit, matris rostrum sensit, quo acri ictu coercebatur; deinde pedem, quo aut deprimebatur aut celeribus consultisque ictibus huc illuc volutabatur. Sic dolorem didicit; ac deinceps quo modo dolorem effugeret, primum periculum omnino vitando, tum, si in periculum iam incidisset, se subducendo fugiendoque, didicit.

Haec iam consilio quodam fiebant, ex primis de mundo iudiciis eius orta. Antea a dolore sponte ac sine cogitatione resilierat, sicut ad lucem sponte processerat. Postea autem dolorem vitabat, quia iam dolorem esse noverat.

Ferox erat ille catulus, et fratres quoque sororesque non minus feroces erant. Neque mirum: carnivorum generis erat, ex stirpe animalium quae caedunt ut carne vescantur. Pater materque nihil nisi carne vivebant.

Lac, quod vix natus suxerat, ex carne ipsa in alimentum conversum erat; iamque, cum mensem unum natus esset oculosque septem tantum diebus ante aperuisset, ipse carnem edere incipiebat: carnem in matris ventriculo partim concoctam atque ore revomitam quinque catulis crescentibus, qui iam plus alimenti poscebant quam ubera matris suppeditare poterant.

Sed ex toto fetu hic etiam ferocissimus erat. Asperius quam ceteri rauco gutture fremere poterat; multo terribiliores erant parvulae eius irae. Primus ille didicit quomodo sollerti pedis ictu alterum catulum supinum volveret. Primus etiam socium aure comprehensum dentibus tenuit, traxit, distendit, interea maxillis arcte conclusis fremens. Is profecto plurimum molestiae matri facessivit, dum illa fetum suum a specus ore continere conabatur.

Lux catulum cinereum cotidie acrius fascinabat. Identidem ternos fere pedes ad specus aditum prorepere conabatur, identidem inde repellebatur. Id tamen aditum esse nesciebat. Nam quid esset aditus omnino ignorabat, neque sciebat esse transitus quibus ex uno loco ad alterum iretur. Nullum alium

locum noverat, nedum viam qua in alium locum perveniret. Itaque aditus specus illi paries erat, paries lumine refulgens.

Quod sol iis qui foris habitant, hoc illi paries iste erat, mundi sui sol. Ad se illum trahebat, quemadmodum lucerna papilionem nocturnum allicit. Semper eum attingere contendebat. Vita quae in ipso tam celeriter crescebat continenter eum ad lucidum parietem urgebat. Vis tamen vitae quae intus vigebat quasi noverat hanc unicam esse exitus viam, quam aliquando natura duce ingressurus esset. Ipse vero nihil horum sciebat; nec ullam rem extra suum mundum esse suspicabatur.

Unum tamen de hoc lucido pariete maxime mirandum erat. Pater eius—quem iam alterum quendam mundi incolam esse cognoverat, matri similem, qui prope lucem dormiret atque carnem afferret—in candidum illum remotissimum parietem recta ingredi atque subito evanescere solebat. Id catulus cinereus intellegere non poterat. Mater eum ad parietem illum accedere numquam patiebatur; at ceteros parietes adierat, quorum duritiam tenero rostro suo offendendo cognoverat.

Id ei dolorem afferebat. Itaque, postquam aliquotiens eadem expertus erat, parietes intactos relinquere didicit. Neque de hac re quidquam cogitavit, sed patris hanc propriam facultatem esse, ut intra parietem evanesceret, accepit; sicut matri proprium esse credebat lac et carnem partim concoctam praebere.

Re vera catulus cinereus ad cogitandum non erat proclivis, certe non ad eam cogitandi rationem qua homines uti solent. Mens eius obscuris quibusdam viis operabatur. Iudicia tamen eius non minus definita erant neque minus certa quam quae homines sibi constituunt. Res ipsas accipere solebat, nec causas cur ita essent quaerere. Hoc revera erat res in sua genera tacite distribuere. Numquam sollicite quaerebat cur aliquid accideret; satis habebat scire quomodo accideret.

Ita, ubi rostrum aliquotiens in posteriorem parietem impegerat, pro certo habuit se per parietes non evanescere. Eodem modo patrem posse per parietes evanescere accepit. Neque minima quidem eum tenebat cupiditas cognoscendi cur pater atque ipse hac in re differrent. Ratiocinatio rerumque naturae scientia ab eius ingenio prorsus aberant.

Quemadmodum pleraeque Feritatis bestiae, ita hic primis iam temporibus famem expertus est. Venit tempus quo non modo omnis carnis copia defecit, sed ne lac quidem ex matris uberibus amplius manabat. Primo catuli tenuiter vagiebant atque querebantur; plerumque tamen dormiebant. Haud multo post eo famis stupore oppressi sunt ut vix quicquam sentirent.

Nulla iam inter eos contentio, nulla rixa, nulli parvi impetus irae neque conatus fremendi; quin etiam itinera ad longinquum illum parietem candidum omnino intermissa sunt.

Dormiebant catuli, dum vis vitae quae in eis inerat adhuc micabat, sed paulatim languescebat.

Monoculum desperatio agitabat. Longe lateque vagabatur, atque in latebra iam tristi ac misera vix umquam dormiebat. Lupa quoque fetum relinquebat et ad cibum quaerendum egrediebatur. Primis diebus postquam catuli nati erant Monoculus saepius ad castra Indorum regressus laqueos quibus lepores capiebantur compilaverat. Sed cum nix liquesceret rivi autem aperirentur, Indi castra alio transtulerant, atque inde alimentum petere iam non poterat.

Cum catulus cinereus quasi ad vitam redisset atque ad candidum illum longinquum parietem denuo animum advertisset, incolas mundi sui imminutis iam numeris remansisse intellexit. Ex fratribus sororibusque una tantum soror ei supererat; reliqui aberant. Ubi vires recepit, solus ludere cogebatur, nam soror ne caput quidem attollebat neque de loco se movebat. Corpusculum eius carne quam iam edebat rotundius fiebat; at alimentum sorori nimis sero venerat.

Illam sine intermissione somnus tenebat: exigua ossium compages pelle circumdata, in qua tenuissimus vitae igniculus paulatim languescebat, donec omnino exstinctus est.

Deinde factum est ut catulus cinereus patrem iam non videret neque in parietem ingredi ac rursus evanescere neque prope aditum dormire. Id extremo alterius famis tempore, quae priore minus gravis fuerat, acciderat. Lupa causam noverat cur Monoculus numquam rediret; sed quod ipsa vidisset nullo modo catulo indicare poterat. Cum ipsa secundum sinistrum rivi ramum adverso flumine, ubi lynx habitabat, cibum venaretur, vestigia Monoculi pridie impressa secuta erat.

Itaque illum reppererat, vel potius quidquid ex illo remanserat, ad ipsum vestigiorum finem. Multa ibi erant pugnae commissae indicia, aliaque indicia ostendebant lyncem victricem in suam latebram recessisse. Lupa, priusquam discessit, latebram illam invenerat; sed ex signis intellexerat lyncem intus esse, neque audebat eo intrare.

Ex eo tempore lupa venando sinistrum rivi ramum vitabat. Sciebat enim intra latebram lyncis catulos eius esse; sciebat quoque lyncem saevam, iracundam, ad pugnam formidabilem. Facile sane erat sex lupos una coortos lyncem, stridentem ac pilis horrentem, in arborem agere; at longe aliter se

res habebat, si lupus solitarius cum lynce confligeret, praesertim cum illa catulos esurientes post se defenderet.

Sed Feritas semper Feritas est, et mater semper mater est: sive in Feritate sive extra eam, omni tempore suos ferocissime tuetur. Venturum erat tempus quo lupa catuli sui cinerei causa sinistrum rivi ramum auderet adire, ad rupestrem eius latebram accedere ipsiusque lyncis iram provocare.

CAPUT QUARTUM

PARIES MUNDI

Cum mater venatum e specu egredi coepisset, catulus iam probe didicerat legem qua ad aditum accedere vetabatur. Neque enim mater rostri ictibus et pedis verberibus eam legem semel tantum, sed saepe et vehementer ei inculcaverat; atque in ipso quoque metus instinctus iam oriebatur. Numquam per brevem illam vitam, quam in antro egerat, quidquam offenderat quod timeret. Metus tamen intus haerebat. A remotissimis maioribus per innumeras generationes ad eum pervenerat.

Hanc hereditatem proxime a Monoculo et a lupa matre acceperat; illis autem per omnes superiores luporum aetates tradita erat. Metus! Illa Feritatis hereditas, quam nulla bestia effugere aut pro patella cibi commutare potest.

Ita catulus cinereus timebat, etsi quae esset metus natura ignorabat. Fortasse metum inter leges vitae numerabat. Iam enim didicerat vitam certis finibus contineri. Famem noverat; et cum famem sedare non posset, sibi aliquid negari sentiebat.

Dura speluncae saxa, asper matris rostri impulsus, gravis pedis eius ictus, et fames per complures penuriae dies inexpleta docuerant eum non omnia in hoc mundo licere, sed vitae terminos et vincula esse. Hi termini atque vincula leges erant. Quibus obtemperando dolorem vitabat ac vitae commoda consequebatur.

Neque haec more hominum ratiocinando secum disputabat. Tantummodo noxia ab innoxiis distinguebat. Ubi ita distinxerat, res nocentes, id est vetita illa et impedimenta, fugiebat, ut gaudia atque commoda vitae caperet.

Ita et matris praescripto et illius ignotae ac sine nomine potestatis, quam metum appellamus, imperio obtemperans, ab ore speluncae abstinebat. Illud ei candidus luminis paries manebat. Matre absente maximam temporis partem dormiebat; cum autem vigilaret, quietissimus iacebat, tenues illos vagitus, qui guttur titillabant atque erumpere conabantur, reprimens.

Semel, dum vigilans iacebat, insolitum sonum ex candido pariete audivit. Nesciebat gulonem foris stare, ipso audendi metu trementem, et cautissime odoratu explorare quid spelunca contineret. Id tantum animadvertebat, illum naribus trahendi sonum sibi inauditum esse, quem neque agnosceret neque ad ullum rerum genus referre posset; quare ignotum erat atque terribile. Nam ignotum magna ex parte metum gignebat.

Pili in dorso catuli cinerei horruerunt, sed sine strepitu. Unde scire poterat ob id ipsum, quod foris olfactaret, pilos sibi horrere? Nullam de eo

scientiam habebat; erat tamen manifesta significatio metus intus insiti, cuius causam in sua vita explicare non poterat. Metui autem alius instinctus adiunctus erat, se occultandi. Catulus immani terrore percitus, ne membrum quidem movit neque sonum edidit; frigidus ac quasi in saxum conversus iacebat, specie mortuo similis.

Mater reversa, cum gulonis vestigia odorata esset, fremuit, in speluncam insiluit, catulum lingua rostroque solito vehementius permulsit. Sensit ille se nescio quo modo ingens malum effugisse.

Sed aliae quoque vires in catulo vigebant, quarum potentissima erat incrementi vis. Instinctus atque lex parere iubebant; incrementum contra non parere. Mater et metus eum a candido pariete retrahebant. At crescere est vivere, vita autem ad lucem perenniter contendit. Itaque fluxus vitae, qui in eo crescebat, nullo aggere sisti poterat: crescebat unoquoque carnis frusto devorato, unoquoque haustu aeris ducto.

Denique quadam die metus atque oboedientia impetui vitae cesserunt, et catulus cruribus diductis ac toto corpore humi reptans, ad aditum processit.

Hic autem paries, ceteris quos noverat dissimilis, quo propius accedebat, eo longius recedere videbatur. Nulla dura superficies tenerum rostrum feriebat, quod dubitanter ante se porrigebat. Materia parietis tam pervia tamque mollis videbatur quam lux ipsa. Quoniam autem lux ipsa ei quasi corpus solidum apparebat, ingressus est in quod parietem esse putaverat, atque in ipsam eius materiam quasi immersus est.

Quae res eum plane perturbabat. Per rem sibi solidam visam reptabat. Lux interim usque clarior fiebat. Metus redire suadebat, sed incrementum progredi cogebat. Subito in ipso speluncae ore constitit. Paries, cuius se intra fines esse crediderat, derepente ante eum in immensum spatium recessit. Lux tam clara facta erat ut oculos laederet; splendore caecabatur. Eodem tempore immensa illa et improvisa spatii amplitudo vertiginem ei attulit.

Oculi sponte splendori adsuescebant, et ad res longius positas intuendas aciem intendebant. Primo paries ultra omnem eius conspectum fugisse videbatur. Nunc eundem rursus cernebat, sed incredibili intervallo remotum. Species quoque mutata erat. Iam non unius coloris, sed varius paries apparebat, ex arboribus ripam rivi cingentibus, ex monte adverso qui supra arbores attollebatur, ex caelo quod supra montem longe eminebat compositus.

Ingens eum metus invasit. Nova haec erat terribilis ignoti species. Ad extremum speluncae limen se submisit, et in mundum prospiciebat. Vehementer timebat. Quia ignotus erat mundus, sibi infestus videbatur.

Quare dorsi pili erigebantur, labraque debiliter corrugabat, dum ferocem minacemque fremitum conabatur. Ita tam exiguus tamque trepidus universum immensum orbem ad pugnam provocabat ac minabatur.

Nihil accidit. Pergebat spectare, et tantum res spectandae animum ceperunt ut fremere oblivisceretur. Mox etiam timere oblitus est. Interim metus incremento cessit; incrementum autem nunc curiositatis speciem induerat. Res propiores animadvertere coepit: apertam rivi partem sole micantem, pinum olim vastatam ad radices clivi stantem, ipsum denique clivum, qui usque ad eum assurgens duobus tantum pedibus infra limen speluncae, ubi procumbebat, desinebat.

Catulus cinereus omnem anteactam vitam in aequo solo egerat. Numquam lapsu laesus erat; quid esset cadere omnino nesciebat. Itaque audacter in vacuum aerem pedem protulit. Pedibus posterioribus adhuc in limine nixis, praeceps capite pronus cecidit. Terra rostrum eius tam aspere percussit ut eiularet. Tum per clivum volvi coepit, identidem in se revolutus. Immani terrore correptus est. Tandem eum ignotum illud apprehenderat.

Ferociter quasi comprehenderat, et atrocissimum quendam dolorem ei mox allaturum videbatur. Iam incrementum metu victum est, et catulus acutis miserisque vocibus, ut pavidi catuli solent, eiulabat.

Ignotum eum trahebat ad nescio quam terribilem plagam; ille continuo eiulabat atque acutis caninis vocibus querebatur. Longe alia res erat quam immotum metu iacere, dum ignotum proxime lateret. Nunc ignotum eum firmiter tenuerat. Silentio nihil proficeret. Non iam metus, sed pavor omnia eius membra concutiebat.

Clivus tamen paulatim lenior fiebat, et imum eius gramine vestiebatur. Hic impetus catuli imminutus est. Tandem cum constitisset, unum ultimum et miserabilem eiulatum edidit, deinde longum flebilemque gemitum. Tum, plane quasi iam milies se lingua purgasset, aridam argillam qua inquinatus erat lingua detergere coepit.

Post haec consedit et circumspiciebat, non aliter ac si primus hominum in Martem appulisset. Catulus per mundi parietem eruperat; ignotum eum dimiserat, et ecce incolumis manebat. Sed etiam ille primus Martis explorator minus alienum rerum aspectum sensisset. Nulla rerum ante cognitio, ne suspicio quidem talis mundi eum antea praeparaverat: explorator subito factus erat mundi prorsus novi.

Cum ignotum illud terribile eum dimisisset, obliviscebatur quidquam in ignoto terribile esse. Sola eum rerum circumstantium curiositas tenebat. Gramen sub pedibus, paulo ulteriorem fruticem empetri nigri, et truncum

exanimem pini vastatae in margine loci inter arbores patentis inspectabat. Sciurus circa trunci radices cursitans in eum subito incidit, magnumque ei terrorem incussit. Catulus se contraxit et fremuit. At sciurus ipse non minus perterritus erat.

Is arborem celeriter conscendit, atque e loco tuto irate garrire coepit.

Hoc catuli animos auxit; et quamquam picus, quem deinde offendit, eum primo perculit, confidentius iter persecutus est. Tanta iam fiducia erat ut, cum avis alcina procaciter ad eum subsiliret, pedem ad eam ludendi causa porrigeret. Avis autem acuto rostro extremo catuli rostro vulnus inflixit; ille se contrahens acutas querulas voces dedit. Clamor autem avem alcinam terruit, quae fuga salutem petivit.

Catulus interim discebat. Parva illa mens, adhuc velut caligine obducta, res iam inscia distribuerat: aliae erant vivae, aliae vita carentes. A vivis sibi cavendum esse intellexerat. Res sine vita eodem semper loco manebant; vivae autem huc illuc movebantur, nec sciri poterat quid facturi essent. Ab his igitur improvisa exspectanda erant, quibus occurrere paratus esse oportebat.

Iter perquam inepte faciebat. In surculos aliasque res impingebat. Ramulus quem longe abesse putaverat subito rostrum eius percutiebat aut latera radens laedebat. Solum quoque inaequale erat. Interdum longius quam oportebat gradiebatur atque rostrum offendebat; haud raro brevius gradiebatur atque pedes laedebat.

Erant praeterea calculi saxaque quae sub pedibus volutabantur; unde didicit res vita carentes non omnes pari stabilitate niti qua solum speluncae nitebatur, et res parvas inanimatas facilius quam magnas labi aut volvi. Singulis tamen casibus aliquid discebat. Quo diutius ambulabat, eo melius ambulare coepit. Corporis motus rebus accommodabat.

Discebat musculorum suorum motus regere, quantum corpore posset intellegere, spatia inter res, atque inter res et se ipsum, aestimare.

Fortuna tironis ei favebat. Venator carnis natus, quamquam ipse id ignorabat, primo statim in mundum excursu extra speluncae aditum forte carnem repperit. Casu enim in nidum perdicis nivariae callide occultatum incidit. Per truncum pini prolapsae incedere temptaverat.

Cortex putridus sub pedibus eius cessit, atque ille eiulans desperanter per rotundum trunci latus praecipitatus est; per folia et caules fruticis humilis irruit, et in ipso fruticis medio ad terram delapsus inter septem perdicis nivariae pullos iacuit.

Pulli clamabant, quo sono primo territus est. Cum vero animadvertisset eos perexiguos esse, animos sumpsit. Movebantur. Unum pede pressit, et is

celerius se movere coepit. Id eum delectabat. Pullum olfecit, ore sustulit. Pullus se torquens linguam titillabat. Eodem tempore famem sensit. Maxillas compressit; fragilia ossicula crepuerunt, sanguisque calidus in os effluxit. Gratus ei sapor videbatur.

Caro erat, qualem mater ei dare solebat; sed inter dentes viva erat, ideoque multo iucundior. Itaque pullum perdicis devoravit. Neque prius destitit quam omnes illius feturae pullos comedisset. Tum labra lingua permulsit, ut mater facere solebat, e fruticeque repere coepit.

Subito pinnarum turbo eum invasit. Impetu et alarum iratarum plausu confusus atque oculis captus est. Caput inter pedes occultavit et eiulavit. Ictus autem usque crebrescebant. Mater perdix ira exarserat. Tum et ipse iratus est. Erexit se fremens, pedibusque impetum repulit. Denticulos in alteram eius alam infixit, et totis viribus trahere ac vellere coepit. Perdix adversus eum pugnabat, libera ala ictus tamquam imbrem infundens. Hoc primum ei certamen fuit. Gaudio efferebatur.

Omnem ignoti memoriam abiecerat; iam nihil timebat. Pugnabat, viventem rem, quae eum percutiebat, dentibus lacerans. Ea quoque res viva caro erat. Occidendi cupiditas eum occupaverat. Modo animalia parva necaverat; nunc maius animal necare volebat. Tantum negotii tamque multae laetitiae in certamine capiebat ut gaudium suum ipse nesciret. Novo quodam gaudio commotus exsultabat, maiore quam ullo quod antea senserat.

Alam dentibus tenebat, inter dentes arcte compressos fremens. Perdix eum e frutice extraxit. Cum vero illa conversa catulum in fruticis latebras retrahere conaretur, ipse eam inde avellit atque in patentem locum protraxit. Interea illa clamabat et ala feriebat, plumaeque velut nix per aera volitabant. Ad summum iam ardorem incitatus erat. Omnis maiorum pugnandi ardor in eo excitatus aestuabat. Haec ipsa vita erat, quamquam id ignorabat.

Iam munus suum in mundo obibat, et ad id quod natura finxerat se conferebat: carnem necare et pugnando necem parare. Ipsam vitae suae rationem quasi comprobabat; maius enim vitae munus esse non potest quam suas naturales vires quam plenissime exercere. Tum demum vita summum fastigium attingit, cum vires quibus instructa est ad ultimum exercet.

Post aliquantum temporis perdix pugnare desiit. Catulus tamen ala eam adhuc tenebat; ambo humi iacebant et alter alterum intuebantur. Ille minaciter ferociterque fremere conatus est. Perdix rostro catuli nasum petivit, quod prioribus iam casibus doluerat. Corpus dolore contraxit, nec tamen dimisit. Iterum atque iterum eum rostro icit. Primum tantum se contraxit; mox gemere coepit. Retrocedere conatus est, oblitus se illam

eodem ipso morsu post se trahere. Crebri ictus in male habitum nasum cadebant.

Iam fervor pugnae in eo defluebat; praedam dimisit, terga vertit, et per apertum locum turpiter fugiens cursu se abripuit.

In altera loci patentis parte ad fruticum marginem se ad quiescendum proiecit. Lingua ex ore pendebat, pectus crebro anhelitu tollebatur, nasusque adhuc dolens novos gemitus eliciebat. Sed dum ibi iaceret, subito praesens sibi imminere ingens nescio quod periculum sensit. Ignotum cum universis suis terroribus in eum rediit, et ille instinctu ipso in fruticis tutelam se recepit.

Eodem momento aeris aura eum perflavit, magnumque alatum corpus tacite ac minaciter praeter eum praelapsum est. Accipiter e caelo caeruleo praeceps delapsus vix eum non attigerat.

Dum in frutice latebat et ab illo metu respirabat, foras pavide prospiciens, mater perdix in altera patentis loci parte e nido vastato alis trepidantibus prodiit. Amissorum enim pullorum dolore ita tenebatur, ut caeli alatum telum nequaquam animadverteret.

Catulus autem vidit, atque id ei monitionem et disciplinam praebuit: accipitris impetum rapidissimum deorsum tendentem, corpus humum paene stringens praetervolans, ungues in perdicis corpus infixos, stridorem perdicis dolore metuque editum, accipitremque in caelum caeruleum recurrere, perdicem captam secum ferentem.

Diu cunctatus est catulus antequam e latebris exiret. Multa didicerat. Viventia animalia carnem esse; ea edenda bona esse. Sed viva animalia, si satis magna essent, dolorem inferre posse. Melius esse parvos perdicum pullos devorare, magnas vero matres perdices intactas relinquere. Nihilominus levis eum ambitio stimulabat, occulta cupiditas cum illa ipsa matre perdice denuo pugnandi; sed accipiter eam abstulerat. Fortasse aliae matres perdices alicubi reperirentur. Quaesiturus igitur ibat.

Per ripam gradatim declivem ad ipsum rivum descendit. Aquam antea numquam viderat. Aqua plana atque tuta ingressui videbatur; nusquam inaequalitas conspiciebatur. Itaque audacter in eam processit, sed continuo, metu clamans, in ignoti complexum demersus est. Frigore subito correptus anhelabat, crebro spiritum ducere conatus. Aqua in pulmones irruit pro aere, qui hucusque respiranti semper adfuerat. Suffocatio tam acerba erat ut mortis cruciatum referret. Illi certe mortem significabat.

Mortis notionem mente perceptam non habebat; sed, ut omnes Feritatis bestiae, mortis instinctum possidebat. Mors ei summus omnium dolorum videbatur. Ipsa quasi natura ignoti erat, universorum ex ignoto terrorum

summa, ultimum illud cogitatione non comprehendendum malum quod sibi accidere posset; de quo nihil noverat, omnia tamen metuebat.

Ad summam aquam emergens os aperuit, et dulcis aer in illud impetu se infudit. Neque iterum submersus est. Tamquam si usus ille ei iam pridem notus esset, omnibus pedibus simul agitatis natare coepit. Proxima ripa trium fere pedum spatio distabat; sed ita emerserat ut dorsum ad eam verteret, et primum quod vidit ripa altera fuit, ad quam statim natare instituit. Rivulus angustus erat, sed in gurgite ad viginti fere pedum latitudinem patebat.

In medio natandi itinere cursus aquae catulum rapuit, secundum flumen trahens. In breves sed rapidos fluctus, quibus gurges in imo fine defluebat, inciderat. Hic parum natando proficere poterat. Aqua paulo ante tranquilla subito saevire coepit. Modo sub ea, modo supra eam versabatur. Nusquam quies; nunc huc illuc rotabatur, nunc inversus ferebatur, nunc in saxum violenter impingebatur. Quotiens saxum percutiebat, totiens eiulabat.

Ex ordine gemituum numerus saxorum, in quae illisus erat, conici poterat.

Infra illos fluctus alter gurges erat. Hic aquarum vortice captus ad ripam placide deferebatur, atque aeque placide in calculorum stratum depositus est. Quanto potuit impetu ex aqua se extraxit, tum humi recubuit. Aliquid amplius de mundo didicerat: aqua viva non erat, movebatur tamen; solido terrae similis apparebat, soliditatis vero nihil habebat. Itaque res non semper tales esse quales viderentur statuit.

Metus ignoti, quem catulus a maioribus acceperat, diffidentia quaedam hereditaria erat; nunc rerum experientia confirmata. Inde ab illo die ipsa rerum natura cogente speciebus posthac semper diffisurus erat. Veram cuiusque rei naturam prius cognoscere oportebat quam ei confidere posset.

Unus adhuc illi illo die eventus supererat. Recordatus est matrem suam in mundo esse. Tum sensit se eius praesentiam prae omnibus aliis rebus appetere. Non corpus tantum tot casibus lassatum erat, sed etiam parva eius mens. Nullo anteacto die tanta contentione laboraverat quanta illo die. Praeterea somnus eum premebat.

Itaque specum matremque quaerere coepit, dum gravissimus simul solitudinis et auxilii inopiae sensus eum opprimeret.

Inter frutices corpore humum verrens progrediebatur, cum acutum minacemque clamorem audivit. Flavum aliquid repente ante oculos eius micuit. Mustelam vidit summa celeritate ab eo prosilientem. Parva erat res viva, quam non timebat. Tum ante pedes suos aliam rem viventem vidit, perexiguam, paucorum tantum digitorum longitudine: mustelae pullum, qui,

haud secus ac ipse, non oboediens matri ad ignota exploranda prodierat. Ille fugere conatus est. Catulus pede eum supinum vertit. Pullus stridorem insolitum asperumque edidit.

Proximo momento flavus ille fulgor rursus ante oculos emicuit. Minax clamor auditus est, simulque vehementem in colli latere ictum sensit, et acutos matris mustelae dentes carnem suam incidere.

Dum eiulans et caninis gemitibus vociferans retro resiliret, matrem mustelam vidit pullum suum corripientem et cum eo in proximas vepres evanescentem. Dentium vulnus in collo etiam tum dolebat, sed animus tamen gravius quam corpus dolebat, et residens debiliter gemebat. Tam parva erat haec mater mustela, tam tamen ferox! Nondum didicerat mustelam, si corporis magnitudinem ac pondus spectares, omnium Feritatis interfectorum atrocissimam, iniuriarum tenacissimam, formidolosissimam esse.

Sed partem huius scientiae propediem accepturus erat.

Adhuc gemebat cum mater mustela rursus apparuit. Nunc, pullulo in tuto collocato, in eum non irruit. Cautius appropinquavit, ita ut catulus corpus eius gracile serpenti simile, caputque erectum et avidum, ipsum quoque anguineum bene conspicere posset. Acutus minaxque eius clamor pilos in dorso catuli erexit, qui vicissim fremendo eam monuit. Illa tamen propius propiusque accedebat.

Salto celeriore quam rudes eius oculi assequi possent, gracile illud flavum corpus ad momentum e conspectu disparuit. Iam proximo momento mustela gutturi catuli haerebat, dentibus in pilos carnemque immersis.

Primum ille fremuit atque repugnare temptavit; sed admodum tener erat, et dies hic primus ei in mundo patebat. Quare fremitus in gemitum abiit, et pro pugna fugae conatus successit. Mustela tamen numquam morsum laxavit. Pendens dentibus nitebatur ad magnam illam venam penetrare qua sanguis vitae fluebat. Mustela sanguinem bibere solebat, atque ex ipso vitae fonte, e iugulo sanguinem haurire malebat.

Catulus cinereus periisset, neque ulla de eo fabula scribenda fuisset, nisi lupa per frutices impetu advolasset. Mustela catulum dimisit et in ipsius lupae iugulum prosiluit; iugulum quidem non attigit, sed maxillam dentibus prehendit. Lupa caput velut flagellum repente excussit; morsum mustelae discussit eamque alte in aera proiecit. Dum adhuc illa per aera volabat, lupae maxillae tenue corpus flavum interceperunt, mustelaque inter dentes crepitantes vitam amisit.

Catulus novam materni amoris effusionem expertus est. Mater cum eum repperisset tanto gaudio perfusa videbatur ut gaudium quo ipse matrem

repertam exceperat etiam superaret. Rostro eum permulsit, blandita est, vulneraque a mustelae dentibus facta lingua lambebat. Tum ambo, mater et catulus, bestiam sanguinis avidam comederunt; postea in speluncam redierunt et obdormierunt.

CAPUT QUINTUM

LEX CARNIS

Celeriter catulus crescebat. Biduum quievit; deinde rursus e specu prodire ausus est. Ea excursione pullum illius mustelae invenit, cuius matrem ipse cum matre sua devoraverat; effecitque ut pullus matris sortem subiret. Hoc tamen itinere non erravit. Ubi defatigatus est, viam ad specum repperit ibique dormivit. Inde cotidie foras prodibat et per latiorem in dies regionem vagabatur.

Iam quid viribus suis posset quidve minus posset certius aestimare, et intellegere coepit quando audere, quando cavere deberet. Semper cavere expedire didicit, praeter rara illa momenta quibus, suae audaciae securus, levibus irae aestibus cupiditatibusque indulgebat.

Quotiens perdicem nivariam ab agmine aberrantem offendit, continuo paene in furorem exardescebat. Quotiens sciurus, cui primum in pinu vastata occurrerat, arguta voce garriebat, catulus semper ferociter respondebat. Avis autem alcinae conspectus eum paene semper in summum furorem rapiebat; neque enim umquam oblitus erat ictus in nasum quem prima eius generis avis rostro intulerat.

Interdum tamen ne avis quidem alcina eum commovebat: tum scilicet, cum alia aliqua fera carni insidians sibi periculum minitari videbatur. Accipitrem numquam memoria deposuit; cuius umbra mobilis eum semper cogebat ut in proximum dumetum se contraheret. Iam nec membra inepte prosternebat nec diductis cruribus vacillabat; immo maternum incessum paulatim discebat, demisso corpore tacitus et occultus progrediens, nullo quasi labore, celeritate tamen tam fallaci quam vix perceptibili elabens.

Ad carnem quod attinet, omnis fere fortuna venandi in principio ipsi contigerat. Septem perdicum pulli et mustelae catulus omnia erant quae adhuc occiderat. Crescebat in dies occidendi cupido; avidissime sciurum appetebat, qui tantopere garriebat ut cunctis feris nuntiaret catulum lupinum appropinquare. Sed, sicut aves in aera evolare poterant, ita sciuri arbores scandebant; catulus aliud facere non poterat nisi, cum sciurus in terra esset, clam ad eum repere.

Matrem suam magnopere reverebatur. Illa carnem parare poterat neque umquam portionem eius sibi afferre omittebat. Praeterea nihil timebat. Hanc animi securitatem usu rerum atque scientia niti ne suspicabatur quidem. Videbatur ei potestas quaedam esse. Mater ei ipsa potentiae imago erat; eamque, quo maior fiebat, eo acrius sentiebat in asperiore pedis eius

correptione; nam lenem olim rostri admonitionem iam dentium lacerationes excipiebant.

Hac quoque de causa matrem reverebatur. Illa eum sibi parere cogebat; quo autem ille crescebat, eo citius mater irascebatur.

Rediit fames, atque catulus, iam rerum magis conscius, iterum acerbitatem inediae cognovit. Lupa carnem quaerendo ad summam maciem redacta est. Iam raro in specu dormiebat, sed maximam temporis partem vestigiis carnis frustra insistens terebat. Fames ista non diu duravit, sed, quamdiu mansit, gravissima fuit. Neque in uberibus matris lac catulus inveniebat; ne minimum quidem carnis frustum sibi comparare poterat.

Antea lusu atque mera laetitia venabatur; nunc vero summa contentione, velut de vita ageretur, venabatur, nec quicquam reperiebat. At ipsa rerum frustratio incrementum eius maturabat. Sciuri mores attentius observabat, callidius insidias parans ut eum improviso exciperet. Mures silvestres explorabat eosque e cavernis effodere nitebatur; multa quoque de avibus alcinis picisque moribus discere coepit.

Venit dies quo accipitris umbra eum non iam compulit ut in frutices sese occultaret. Fortior enim factus erat, callidior sibique magis fidens; praeterea fame ad desperationem adductus erat. Itaque in loco aperto, ubi manifeste conspici poterat, in posteriores pedes subsidens consedit et accipitrem e caelo ad pugnam provocavit. Sciebat enim illic supra se in caeruleo aere carnem ferri, carnem quam venter insatiabili desiderio flagitabat.

Accipiter tamen descendere et certamen committere noluit; itaque catulus in dumetum se recepit, fame pressus speque frustratus querulos gemitus edens.

Tandem fames cessavit. Lupa carnem domum rettulit; carnem insoliti generis, qualem numquam antea attulerat. Erat catulus lyncis, iam aliquantum adultus, sicut ipse catulus cinereus, sed corpore minor. Praeda tota ipsi cessit. Mater alibi famem expleverat; nesciebat autem ille reliquos lyncis fetus matrem satiavisse. Neque quantum periculi mater ausa esset subire sciebat. Hoc solum norat: catulum mollissimo vellere vestitum carnem esse. Eum igitur comedit, et quo plures morsus sumebat, eo laetior fiebat.

Plenus venter quietem suadet. Itaque catulus in specu iuxta matris latus dormiebat. Subito matris fremitu experrectus est. Numquam antea tam horrendum matris fremitum audiverat; fortasse numquam in tota vita tam horrendum fremitum ediderat. Nec sine causa: nam lyncis cubile impune diripi non potest, idque ipsa optime noverat. Catulus in aditu specus humi se demittens, clara postmeridiana luce, lyncem matrem conspexit.

Eo conspectu pili toto per tergum horruerunt. Ipse timor aderat; nec natura insita monente opus erat. Quin etiam, si visus parum fuisset, clamor irae quem advena edidit, a fremitu ortus et repente in raucos stridores sublimatus, satis ostendebat quantum periculi adesset.

Catulus, intus vitae quodam impetu stimulatus, surrexit et iuxta matrem fortiter fremuit. At illa eum repulit ac post se abegit. Cum aditus humili tecto premeretur, lynx saltu intro irrumpere non potuit; ubi vero humi repens impetum fecit, lupa in eam prosiluit atque humo adfixam tenuit. Catulus ex pugna parum vidit; ingentes undique fremitus, sibili stridoresque audiebantur.

Duae ferae inter se volutabantur atque colluctabantur. Lynx unguibus lacerabat discindebatque, dentibus quoque utebatur; lupa solis dentibus pugnabat.

Semel catulus se in certamen immisit et in posterius lyncis crus dentes infixit. Dentes infixos tenuit, ferociter fremens. Ipse quidem id ignorabat, sed corporis sui pondere cruris motum impediebat, atque ita matrem a multis vulneribus servabat. Sed subitus pugnantium motus eum utriusque corporis mole oppressit, coegitque ut morsum dimitteret.

Proximo momento duae matres ab invicem recesserunt. Prius autem quam iterum concurrerent, lynx ingenti pede anteriore catulum percussit; eius unguibus umerus ad os usque discissus est, et ipse transversus in parietem specus proiectus. Tum acutissimus catuli ululatus, dolore metuque excitatus, ad pugnae tumultum accessit.

Tamdiu tamen certamen perseveravit ut catulus eiulatibus se exhauriret, deinde novos animos colligeret. Cum pugnae finis instaret, iterum cruri posteriori lyncis inhaerebat, dentibus infixis ferociter fremens.

Lynx mortua iacebat. Lupa autem viribus fracta atque aegra erat. Initio catulum blanditiis accepit et umerum vulneratum lingua permulsit; sed sanguis profusus vires simul abstulerat. Totum diem totamque noctem iuxta mortuae inimicae corpus immota iacuit, vix spiritum trahens. Per hebdomadam e specu non exiit nisi ut aquam biberet; tunc quoque lente et cum dolore movebatur.

Exacta hebdomade, cum cadaver lyncis iam totum devoratum esset, vulnera lupae ita coaluerant ut iterum vestigia carnis persequi posset.

Catuli umerus rigidus et dolens erat, atque aliquamdiu propter saevum unguibus illatum vulnus claudicavit. Sed mundus iam mutatus videbatur. Fidentius per eum incedebat, novum quendam virium suarum sensum habens, qualem ante lyncis pugnam non noverat. Vitam sub ferociore specie

conspexerat; pugnaverat, dentes in hostis carnem infixerat, et ipse superstes evaserat.

Itaque audacius se gerebat, novo quodam contumaciae habitu. Iam minora pericula non verebatur, magnaque pars pristini timoris evanuerat; quamquam ignotum illud, mysteriis terroribusque sensus eius fugientibus perpetuo imminens, eum premere numquam desinebat.

Matrem iam in venationibus comitari coepit; multas praedarum caedes spectavit ipseque suam in caedibus partem agere didicit. Ita, quantum obscura eius mens capere poterat, legem carnis paulatim cognovit. Duo vitae genera esse videbantur: suum genus et alterum. In suo genere mater atque ipse numerabantur; ad alterum pertinebant quaecumque alia animantia moverentur. Sed alterum genus rursus in duas partes dividebatur. Unam sui generis ferae occidebant ac devorabant; in ea erant animalia quae non occidebant et venatores quoque minores.

Altera pars aut eiusdem atque catulus generis animalia occidebat et devorabat, aut ab iisdem occidebatur et devorabatur. Ex hac partitione lex exorta est. Vitae finis erat caro. Vita ipsa caro erat; vita quippe vita vescebatur. Erant qui devorarent et qui devorarentur. Haec erat lex: AUT VORARE AUT VORARI. Quam quidem legem non expressis ac dispositis verbis concipiebat, neque de ea quasi de recto pravoque disserere conabatur. Ne de ea quidem lege cogitabat; secundum eam tantum vivebat, nulla consideratione adhibita.

Ubique circum se legem vigere videbat. Ipse pullos perdicum comederat; accipiter matrem perdicem devoraverat; idem accipiter et ipsum, si potuisset, devoravisset. Postea, ubi robustior factus est, accipitrem devorare cupiebat. Lyncis catulum comederat; mater lynx ipsum comedisset, nisi illa ipsa occisa atque devorata esset. Sic cetera procedebant. Omnia animalia circa eum huic legi parebant, atque ipse in ea lege versabatur. Ipse quoque occisor erat.

Solus eius cibus caro erat, viva caro, quae veloci cursu ante eum fugeret, vel in caelum evolaret, vel arbores ascenderet, vel sub terra sese occultaret, vel conversa contra eum pugnaret, vel etiam vicissim ipsum insequeretur.

Si catulus humano more cogitare potuisset, vitam fortasse inexplebili appetitu definivisset, mundum autem locum quo innumerabiles appetitus vagarentur, alii alios insectantes, ab aliis insectati, venantes et venatu petiti, edentes et devorati; caeca omnia atque confusa, vi et tumultu permixta: chaos gulae et caedis, cui casus imperaret, sine misericordia, sine consilio, sine fine.

Sed catulus humano more non cogitabat; res longe lateque oculis non complectebatur. Unum tantum propositum habebat, unam cogitationem unamve cupiditatem uno tempore. Praeter legem carnis innumerabiles alias

leges minores discebat quibus obsequeretur. Mundus novis rebus mirabilibus abundabat. Vita ipsa, quae intus movebatur, musculorumque actio, ei perpetuam voluptatem afferebant. Carnem insequi et capere laetitiam et animi alacritatem pariebat; etiam irae certaminaque voluptati erant.

Metus ipse atque ignoti mysterium vitam eius locupletabant.

Nec deerant levamenta et oblectamenta. Ventre pleno esse, sub sole tepido pigre dormire: haec laborum ardorumque praemia plena videbantur; quamquam ipsi labores ipsaeque contentiones sua sibi praemia erant. Erant enim vitae manifestatio, vita autem, quotiens sese exserit, semper laetatur. Itaque catulus naturae sibi infestae minime succensebat. Vivebat plenissime, laetissimus erat, et sibi magnopere placebat.

PARS TERTIA
DII FERITATIS
CAPUT PRIMUM
IGNIS OPIFICES

Id catulus de improviso offendit. Sua ipsius culpa id acciderat: neglegens fuerat. Specu egressus ad rivum potum descenderat. Fortasse nihil animadverterat, quod somno gravis esset; tota enim nocte vestigia carnis secutus, tum demum e somno excitatus erat. Fortasse etiam semita ad aquae receptaculum nimis nota eum securiorem reddiderat. Saepe illac incesserat, neque umquam quidquam ei acciderat.

Praeter pinum vastatam descendit, campum apertum transiit, inter arbores cursu modico perrexit. Tum uno eodemque momento conspexit atque odoratus est. Ante eum quinque animalia viva, qualia numquam antea viderat, poplitibus flexis taciti sedebant. Prima haec ei hominum species oblata est. At quinque illi viri, eo conspecto, neque in pedes exsiluerunt neque dentes ostenderunt neque fremuerunt. Immoti sedebant, taciti atque minaces.

Ne catulus quidem se movit. Omnis naturae suae impetus eum ad effusam fugam rapuisset, nisi tum primum novus quidam et contrarius instinctus in animo exstitisset. Ingens eum reverentia pavore mixta invasit. Sensu propriae imbecillitatis parvitatisque victus immotus haesit. Hic erat imperium, hic potentia, aliquid quod vires eius longissime superaret.

Hominem numquam viderat catulus; inerat tamen ei innatus quidam de homine sensus. Obscure agnoscebat in eo animal quod dimicando ceteris Feritatis animalibus imperium extorsisset. Neque suis tantum oculis, sed omnium maiorum suorum oculis homines tum intuebatur: iis oculis qui per tenebras innumeros hibernos castrorum ignes circumvagati erant, qui ex tuto intervallo aut e mediis dumetis in mirum illud bipes animal, animantium dominum, inspexerant.

Maiorum hereditas eum velut vinctum tenebat, metus simul et reverentia ex saeculorum certaminibus et congesta generationum experientia orti. Nimium illa hereditas valebat in lupo qui adhuc catulus esset. Si adultus fuisset, fugisset. Nunc autem metu velut membris omnibus solutus humi procubuit, iam paene eam oboedientiam pollicitus quam genus eius inde ab eo die quo primus lupus iuxta hominis ignem consedit, ut calorem caperet, praebuerat.

Unus ex Indis surrexit, ad catulum accessit, supra eum se inclinavit. Catulus propius terrae se pressit. Ignotum illud, tandem carne et sanguine indutum, supra eum incumbebat manumque ad capiendum porrigebat. Pili

ei sponte horruerunt, labra retraxit, denticulos nudavit. Manus supra eum quasi fatum imminens suspensa haesit; tum vir ridens ait: «Wabam wabisca ip pit tah.» («Aspicite! Dentes albos!»)

Ceteri Indi magno risu exarserunt eumque hortati sunt ut catulum tolleret. Cum manus propius propiusque descenderet, duo inter se instinctus in pectore catuli decertabant. Duo eum magna vi trahebant: alter ut cederet, alter ut pugnaret. Medium tenuit: utrique instinctui paruit. Cessit donec manus paene ipsum attingeret; tum restitit, dentibus repente micantibus manum momordit, ita ut dentes in eam defigeret. Proximo momento ictum in latus capitis accepit quo in latus deiectus est.

Tum omnis pugnandi voluntas eum deseruit. Aetas adhuc tenera et parendi instinctus eum rexerunt. In clunibus resedit et tenui voce «ki-yi» eiulavit. At vir cui manum momorderat iratus erat. Alterum in alteram capitis partem ictum catulus accepit. Itaque rursus consedit et multo clarius «ki-yi» eiulavit.

Quattuor Indi vehementius ridebant; ipse quoque vir morsu laesus tandem ridere coepit. Catulum circumsteterunt atque irriserunt, dum ille metu doloreque ulularet. Inter haec aliquid audivit. Audiverunt et Indi; catulus vero quid esset noverat. Ultimo igitur longoque eiulatu, cui plus triumphi quam maeroris inerat, silentium fecit matremque opperiebatur: matrem ferocem, indomitam, quae omnia oppugnaret ac necaret nec umquam timeret.

Illa fremens accurrebat. Catuli clamorem audiverat, ad eum servandum festinabat.

In medium eorum prosiluit; materno metu ferociaque pugnandi incensa, nihil minus quam formosa videbatur. Catulo tamen aspectus irae qua eum tuebatur gratissimus erat. Exsultans laetum parvum clamorem edidit matrique obviam cucurrit; animalia autem humana aliquot passus celeriter recesserunt. Lupa ante catulum stetit viros adversa, pilis horrentibus, fremitu ex imo gutture erumpente.

Vultus ei minaci rabie deformatus erat; ipsum nasi dorsum ab apice ad oculos usque rugabatur, tam vehementer lupa ringebatur.

Tum ex viris unus exclamavit: «Kiche!» Hoc nomen admirans protulerat. Catulus sensit matrem illo sono animo labare.

«Kiche!» iterum clamavit vir, tum vero voce acriore et imperiosa.

Tunc catulus matrem vidit, lupam illam intrepidam, adeo humi se demittentem ut venter terram attingeret, leniter gementem, caudam moventem atque signa pacis cuncta praebentem. Catulus rem intellegere non

poterat; obstupuit. Rursus in eum horror hominum incidit. Recte eum instinctus monuerat; ipsa mater id testabatur. Illa quoque animalibus humanis se subiciebat.

Qui nomen dixerat ad lupam accessit, manum in capite eius posuit; illa etiam humilior procubuit. Nec momordit nec morsum minata est. Ceteri quoque viri accesserunt, circumsteterunt, attrectaverunt, palpaverunt; nec quicquam horum recusavit. Excitati inter se multa vociferabantur. Hos sonos nullum periculum significare catulus iudicavit; nam iuxta matrem procumbebat, interdum adhuc pilos erigens, quamquam pro viribus parebat.

«Nihil mirum est», inquit quidam Indus. «Pater eius lupus erat. Mater quidem canis fuit; sed nonne frater meus per tres integras noctes, quo tempore canes coeunt, eam in silvis religavit? Itaque Kiche patrem lupum habuit.»

«Iam annus praeteriit, Castor Cineree, ex quo aufugit», ait alter Indus.

«Nihil mirum, Lingua Salmonis», respondit Castor Cinereus. «Tempus famis erat, neque canibus ulla caro suppetebat.»

«Cum lupis vixit», tertius Indus dixit.

«Ita videtur, Tres Aquilae», respondit Castor Cinereus, manum catulo imponens; «hoc ipsum indicium est.»

Catulus tactu manus paulum fremuit, manusque confestim retracta est, ut ictum in caput infligeret. Statim dentes condidit atque supplex procubuit; manus autem reversa post aures eius, tum per dorsum sursum deorsumque leniter fricabat.

«Hoc ipsum indicium est», perrexit Castor Cinereus. «Matrem eius Kiche esse manifestum est; pater vero lupus fuit. Itaque parum canis in eo, multum lupi inest. Dentes eius albi sunt: Dens Albus igitur ei nomen esto. Dixi. Meus canis est. Nonne Kiche canis fratris mei fuit? Nonne frater meus mortuus est?»

Catulus, qui ita nomen in mundo acceperat, iacens spectabat. Aliquamdiu animalia humana sonos ore edere perrexerunt. Tum Castor Cinereus cultrum e vagina collo suspensa eduxit, in dumetum ingressus virgam excidit. Dens Albus eum observabat. Virgam ad utrumque finem incidit, atque in incisuris habenulas ex corio crudo alligavit. Unam circa collum Kiche ligavit; deinde eam ad parvam pinum duxit, circa quam alteram habenulam vinxit.

Dens Albus secutus iuxta matrem se proiecit. Lingua Salmonis manum porrexit catulumque resupinum convertit. Kiche anxia spectabat. Dens Albus metum iterum subeuntem sensit. Fremitum omnino retinere nequibat,

quamquam dentibus non petebat. Manus autem, digitis incurvis diductisque, ventrem eius ludibunda fricatione tractabat eumque nunc in hoc nunc in illud latus volvebat. Ridiculus atque inconcinnus iacebat supinus, quattuor cruribus in aerem proiectis.

Praeterea eo habitu omnis sui defendendi facultas adempta erat, quod tota eius natura aegre ferebat. Nihil ad sese tuendum facere poterat. Si istud animal humanum ei nocere vellet, nullo modo evaderet. Quo pacto resiliisset, cum quattuor crura supra corpus in aere haberet? Vis tamen parendi timorem repressit, nec nisi leniter fremuit. Hunc fremitum cohibere non poterat; vir tamen eum non novis in caput ictibus ultus est.

Quod vero mirabilius erat, dum manus eum ultro citroque fricabat, Dens Albus voluptatem quandam cuius causam nesciebat percipiebat. Ubi in latus volutatus est, fremere desiit; digitis autem aures ad radices prementibus temptantibusque iucundior sensus factus est. Cum denique vir eum fricasset leviterque scalpsisset atque deinde discessisset, omnis timor e pectore catuli evanuerat.

Saepe quidem postea inter homines metum passurus erat; sed haec res signum erat familiaritatis cum homine aliquando liberae a metu futurae.

Post aliquod tempus sonos insolitos appropinquare Dens Albus audivit. Celeriter eos distinxit: sonos animalium humanorum esse agnovit. Paucis post minutis reliqua tribus longo ordine procedens advenit. Complures viri, multae mulieres puerique, numero quadraginta animae, omnes variis castrorum sarcinis atque instrumento graviter onerati, sequebantur. Canes quoque multi erant, qui, praeter catulos iam partim adultos, ipsi quoque castrorum sarcinas ferebant.

Dorsis saccos gerebant, sub ventre arcte adstrictos, quibus viginti ad triginta libras oneris quisque portabat.

Canes numquam antea Dens Albus viderat; eos tamen ubi conspexit, sui generis esse sensit, quamquam nescio quid ab eo differrent. Illi autem vix ullo modo a lupis differebant, ubi catulum matremque eius conspexerunt. Impetu facto omnes irruerunt. Dens Albus pilis horrentibus fremens ringebatur atque in facies canum hiantium in se ruentium mordere conabatur; mox sub eis obrutus est, dum alii dentibus corpus eius lacerarent, ipse supra se versantium crura ventresque mordendo laceraret. Ingens tumultus exortus est.

Audiebat Kiche fremitum pro eo pugnantis, audiebat animalium humanorum clamores, fustium in corpora cadentium strepitum, canum ictibus excruciatorum gemitus.

Vix paucis momentis elapsis rursus pedibus stabat. Iam videbat homines fustibus lapidibusque canes depellere, ipsum defendere, ab immanibus dentibus suorum, qui tamen nescio quo modo non sui videbantur, liberare. Quamquam quid esset iustitia clare mente concipere non poterat, suo tamen modo hominum iustitiam persensit; agnovit eos qui leges darent et leges exsequerentur.

Sensit etiam quanta vi legem illi tuerentur. Dissimiles ceteris animalibus quibus umquam occurrerat, neque dentibus mordebant neque unguibus laniabant. Vivis corporis viribus vim rerum inanimatarum addebant. Res inanimatae imperiis eorum parebant. Ita fustes lapidesque, ab illis miris animalibus directi, velut viva per aera prosiliebant et canibus gravia vulnera inferebant.

Ei haec potentia insolita videbatur, incomprehensibilis et naturae leges superans, numini similis. Dens Albus natura sua de deis nihil umquam scire poterat; nihil amplius quam rerum sibi incognitarum vim suspicari poterat. At admiratio et pavor quibus haec animalia humana prosequebatur nonnihil similes erant hominis admirationi, si numen aliquod in summo monte cerneret, utraque manu fulmina in mundum obstupefactum iaciens.

Novissimus canis depulsus erat. Clamor paulatim conticuit. Dens Albus vulnera sua lingebat secumque reputabat primum gustum saevitiae gregalis, primam cum grege congressionem. Numquam suspicatus erat sui generis animalia plura esse quam Monoculum, matrem et se ipsum. Illi sibi genus proprium constituerant; ecce autem repente multae aliae creaturae eiusdem, ut videbatur, generis ei apparuerant.

Quaedam indignatio, quam ipse vix sentiebat, in animo eius exorta est, quod isti, quamquam sui generis, primo eum conspectu invasissent ac necare temptavissent. Similiter aegre tulit matrem virga alligatam teneri, quamquam animalia humana, potentiora, hoc fecerant. Laqueum servitutemque redolebat. Quid tamen laqueus aut servitus esset, nondum noverat. Hucusque libera erat ei voluntas quocumque vagandi, currendi, cubandi; nunc libertas eius coercebatur.

Matris motus virgae longitudine finiebantur; eadem virgae longitudo catulum quoque tenebat, quippe qui sine matre adhuc esse non posset.

Id minime placuit. Nec placuit quod animalia humana surrexerunt iterque susceperunt: nam animal parvum humanum alterum virgae caput cepit Kicheque captivam post se duxit; post Kiche Dens Albus secutus est, novo casu vehementer commotus atque anxius.

Per rivi vallem descenderunt, longe ultra terminos quos Dens Albus umquam attigerat, donec ad extremum vallis pervenerunt, ubi rivus in flumen Mackenzie influebat. Ibi, ubi scaphae in perticis alte reconditae erant et crates ad pisces siccandos exstructae stabant, castra posuerunt. Dens Albus mirantibus oculis cuncta contemplabatur. Singulis momentis maior hominum praestantia ei apparebat. Illi omnes canes acutis dentibus praeditos in potestate habebant: hoc ipsum eorum potestatem ostendebat.

Sed longe maior ei videbatur hominum dominatio in rebus non viventibus, facultas immota movendi atque ipsam terrae faciem commutandi.

Hoc maxime animum eius percussit. Vidit structuras e perticis erigi; id quidem per se non adeo mirabile erat, cum iidem qui lapides fustesque in longinquum iaciebant hoc facerent. Ubi autem perticarum compages linteis pellibusque contectae in tabernacula mutatae sunt, Dens Albus obstupuit. Ipsa eorum moles ingens eum obstupefecit. Undique circa eum tamquam animantia quaedam immania, incredibili celeritate crescentia, assurgebant.

Paene totum spatium quod oculis complecti poterat occupabant. Moles illas timebat. Supra eum minaciter imminebant; quoties aura tabernacula ingentibus motibus agitabat, humi metu se contrahens oculos in ea defixos tenebat, paratus resilire si in eum irruere tentarent.

Brevi tamen tempore tabernaculorum timor evanuit. Mulieres puerosque incolumes ea intrare atque exire vidit; canes saepe intus penetrare conantes verbis asperis lapidibusque volantibus depelli vidit. Aliquanto post Kiche relicta ad proximi tabernaculi parietem cautissime reptare coepit. Crescentis catuli curiositas eum impellebat, illa discendi, vivendi, agendi necessitas ex qua rerum experientia nascitur.

Ultimos paucos digitos ad parietem tabernaculi summa tarditate cautelaque perrepsit. Eius diei casibus didicerat ignotum modis miris atque incredibilibus sese ostendere posse. Tandem nasus telam attigit. Exspectavit; nihil accidit. Deinde textum peregrinum hominis odore penitus imbutum odoratus est. Telam dentibus prehendit leviterque attraxit. Nihil accidit, quamquam vicina tabernaculi pars mota est. Fortius traxit.

Maior motus factus est: hoc iucundum videbatur. Iterum vehementius, iterum atque iterum traxit, donec totum tabernaculum moveretur. Tum ex tabernaculo clamor acutus mulieris Indae eum ad Kiche trepidum fugere compulit. Ex eo tamen tempore ingentes tabernaculorum moles non iam timebat.

Paulo post rursus a matre aberrare coepit. Virga eius ad palum humi defixum alligata erat, neque illa eum sequi poterat. Catulus alius nondum adultus, aliquanto maior natu et corpore, lente ad eum accessit, incessu iactabundo et pugnaci. Nomen huic, ut Dens Albus postea auditurus erat, Lip-lip erat. Pugnas inter catulos iam expertus, etiam tum alios vexare solebat.

Lip-lip sui generis erat; cum praeterea catulus tantum esset, periculosus non videbatur. Dens igitur Albus amice ei occurrere parabat. At ubi hospes pedibus rigidis incedere labraque a dentibus retrahere coepit, Dens Albus ipse se rigidum fecit labraque retraxit. Dubitanter semicirculis se invicem circumibant, uterque ringens pilis horrentibus. Per aliquot minuta id agebant, atque Dens Albus iam quasi ludo quodam delectari coeperat.

Subito autem Lip-lip mira celeritate insiluit, uno rapido dentium morsu laceravit atque ilico resiliit. Morsus in umerum incidit quem lynx olim vulneraverat, quique etiam tum prope os alte dolebat. Dolore et improvisa iniuria perculsus Dens Albus eiulavit; sed statim ira incensus in Lip-lip irruit eumque dentibus ferociter petiit.

At Lip-lip totam vitam in castris egerat, multasque catulorum pugnas expertus erat. Ter, quater, sexies acuti eius denticuli novum hospitem laceraverunt, donec Dens Albus nullo iam pudore eiulans ad matrem confugit. Haec prima fuit pugna ex multis quas cum Lip-lip initurus erat: nam ab ipso initio inimici exstiterunt, natura ita constituti ut perpetuo inter se confligerent.

Kiche filium lingua molliter lingendo consolata est, apud se retinere conata. At curiositas eius exardescebat, paucisque minutis post novam rem exploraturus discessit. In unum animalium humanorum, Castorem Cinereum, incidit, qui poplitibus flexis sedens nescio quid agebat, ante se virgis muscoque arido humi dispositis. Dens Albus propius accessit spectavitque. Castor Cinereus sonos ore protulit quos ille minime hostiles esse putavit; itaque adhuc propius accessit.

Mulieres puerique alias virgas ramosque Castori Cinereo apportabant. Rem magni momenti agi apparebat. Dens Albus, curiositate victus, ad ipsum viri genu accessit illudque attigit, oblitus iam hoc animal humanum formidabile esse. Repente rem singularem vidit: velut tenuem nebulam e virgis muscoque sub viri manibus efferri. Tum inter ipsas virgas apparuit animal vivum, sese torquens atque volvens, colore soli in caelo simile.

De igne nihil noverat Dens Albus. Is eum alliciebat, sicut olim lumen in ore specus eum allexerat. Paucis passibus ad flammam rependo processit.

Castorem Cinereum supra se subridere audivit, eumque sonum non hostilem esse sciebat. Tum naso flammam tetigit, eodemque momento parva lingua ad eam porrecta est.

Per momentum obriguit. Ignotum illud animal, inter virgas muscumque latens, nasum eius ferociter arripiebat. Raptim retro resiluit, prae stupore «ki-yi» eiulans. His auditis Kiche ad finem virgae fremens prosiluit ibi saevissime debacchata, quod ad filium adiuvandum accedere non posset. Castor autem Cinereus magno risu femora manibus percussit, remque omnibus in castris narravit, donec cuncti effuse riderent.

Dens Albus vero in clunibus sedebat et iterum atque iterum «ki-yi» eiulabat, misellus ac miserandus inter animalia humana catulus.

Nullum umquam graviorem dolorem senserat. Nasus simul et lingua ab illa re viva solis colorem imitante, quae sub Castoris Cinerei manibus creverat, adusti erant. Sine fine clamabat; singuli vero novi gemitus novos risus hominum excitabant. Naso linguam admovere conatus est ut dolorem leniret, sed lingua ipsa usta erat; ita duo dolores simul coniuncti dolorem maiorem faciebant, illeque desperatius atque imbecillius quam antea eiulabat.

Tum pudor eum invasit. Risum iam noverat eiusque significationem. Nobis quidem intellegere non datum est qua ratione quaedam animalia risum agnoscant atque sentiant se irrideri; eadem tamen ratione Dens Albus hoc agnovit. Pudebat eum quod animalia humana ipsum irridebant. Conversus aufugit, non dolore ignis, sed risu fugatus, qui etiam altius penetrans ipsum eius animum vulnerabat.

Ad Kiche confugit, quae ad extremum virgae quasi rabida bestia saeviebat; ad Kiche, solam in universo mundo creaturam quae eum non ridebat.

Crepusculum descendit et nox venit. Dens Albus prope matrem iacebat. Nasus linguaque adhuc dolebant; maiore tamen molestia vexabatur. Veteris sedis desiderium eum tenebat. Vacuum quiddam animo sentiebat, desiderium silentii tranquillitatisque rivi atque specus in rupe. Vita iam nimia animantium multitudine redundabat. Tot animalia humana aderant, viri, mulieres, pueri, cuncta strepitus molestiasque facientia. Canes insuper perpetuo altercabantur et rixabantur, repente in clamores tumultusque erumpentes.

Illa quieta solitudo vitae quam solam noverat periit. Hic ipse aer vita pulsare videbatur. Sine intermissione susurrabat, strepebat, fremebat. Strepitus nunc vehementior nunc remissior, nunc subito acutior nunc gravior

in nervos sensusque eius impingebat, sollicitum inquietumque reddens et perpetua velut imminentis rei exspectatione excrucians.

Animalia humana per castra ultro citroque euntia et redeuntia observabat. Haud longe aliter ac homines deos sibi fictos intuentur, Dens Albus animalia humana ante se spectabat. Illi superioris ordinis animalia erant, vere dii. Obscurae eius menti non minore miraculorum potentia praediti videbantur quam hominibus dii. Omnium rerum dominos se praebebant, potestates ignotas et incredibiles possidentes, imperio tam viventibus quam vita carentibus praepositi: quae movebantur parere cogebant, quae immota erant movere poterant, atque ex musco arido lignoque mortuo vitam, solis colore fulgentem et mordacem, nasci faciebant. Ignis opifices erant! Dii erant!

CAPUT SECUNDUM

SERVITUS

Dies Denti Albo novarum rerum cognitione referti erant. Dum Kiche virga alligata tenebatur, per castra passim discurrebat, quaerens, explorans, discens. Mores animalium humanorum celeriter cognovit; neque tamen consuetudo contemptum peperit. Quo enim plura de eis didicit, eo magis se superiores esse demonstrabant, eo manifestius occultas potestates suas ostendebant, eo maiore deorum maiestate praediti videbantur.

Homini saepe contigit ut deos suos deiectos arasque collapsas videret atque inde dolorem caperet; at lupis canibusque feris, qui ad pedes hominum procubuerunt, talis dolor numquam obvenit.

Homo enim deos oculis invisibiles, coniectura potius quam cognitione comprehensos, sibi fingit: vapores et nebulas imaginationis, quae nullo rerum verarum habitu vestiri possunt; vagantes umbras desideratae bonitatis atque potentiae; imagines sui ipsius incorporeas in spirituum regionem prolatas. At lupus et canis ferus, qui ad hominum ignes accesserunt, deos suos in viva carne reperiunt: quos tangere licet, qui in terris locum occupant, tempore indigent quo consilia perficiant atque vitam degant.

Eiusmodi deum esse ut credas, nulla animi contentione opus est; neque ulla voluntatis contentione fieri potest ut quis illum exsistere neget. Fugere eum nemo potest. Ibi stat duobus posterioribus pedibus innixus, clavam manu tenens, viribus immensis praeditus, ardens et iracundus et amans; deus simul, mysterium et potestas, carne circumdatus quae vulnerata sanguinem fundit atque, ut cetera caro, edi potest.

Ita Denti Albo eveniebat. Animalia humana dii erant de quibus dubitari non poterat quosque effugere nemo poterat. Sicut mater Kiche primo nominis sui clamore oboedientiam eis praestiterat, ita ipse oboedire incipiebat. Iter eis cedebat, tamquam id sine controversia iure suo possiderent. Cum ambulabant, de via decedebat; cum vocabant, accedebat; cum minabantur, se submittebat; cum abire iubebant, propere discedebat.

Nam quidquid vellent, aderat vis qua id exsequi possent: vis dolorem inferens, quae alapis, fustibus, lapidibus volantibus flagellorumque verberibus acerrimis se ostendebat.

Eorum erat, sicut ceteri canes erant. Quidquid ageret, eorum imperio subiectum erat; corpus eius in illorum potestate erat: verberandum, conculcandum aut tantummodo tolerandum. Hanc disciplinam brevi didicit. Difficile id erat, cum multa in natura sua valida atque imperiosa huic disciplinae repugnarent; ac dum invitus discebat, ipse inscius disciplinam

quam discebat etiam amare incipiebat. Fatum suum in alienas manus transferebat, et curas vitae alteri committebat.

Hoc ipsum pro mercede habebat: facilius enim est alienis viribus niti quam solum suis stare.

Neque tamen uno die corpus animamque animalibus humanis tradidit. Nec feram originem nec Feritatis memoriam protinus deponere poterat. Aliquando ad extremum nemus furtim ibat, ibi stabat atque audiebat aliquid e longinquo se vocare. Semper tamen sollicitus et anxius redibat, ut iuxta Kiche submissa voce desideranter vagiret eiusque faciem lingua avida et quasi roganti lamberet.

Dens Albus rationem vitae castrensis cito didicit. Canum seniorum iniustitiam atque aviditatem cognovit, cum caro aut pisces ad edendum eis proicerentur. Homines aequiores, pueros crudeliores, mulieres autem benigniores esse intellexit, easque facilius frustum carnis aut os aliquod sibi obiecturas.

Postquam bis terve a matribus catulorum iam grandiusculorum male acceptus erat, didicit satius esse eiusmodi matres quietas relinquere, quam longissime ab eis abesse, easque, ubi appropinquare videret, vitare.

Sed omnium malorum eius maximus erat Lip-lip. Maior natu, corpore maior viribusque praestantior, Dentem Album praecipue sibi vexandum elegerat. Ille quidem libenter pugnabat, sed impar erat; hostis enim nimis magnus. Lip-lip ei nocturni terroris instar erat. Quotiens a matre discedere ausus erat, continuo saevus ille post eum apparebat, vestigia insequens, fremens, lacessens, occasionemque captans, ubi nullum animal humanum adesset, insiliendi ac pugnam committendi.

Quoniam Lip-lip semper vincebat, eo maxime delectabatur. Huius summum vitae gaudium erat, illius summus cruciatus.

Nec tamen ea vexatione Dens Albus animum demittebat. Quamquam plurima vulnera accipiebat semperque superabatur, animus tamen infractus manebat. Malum nihilominus inde nascebatur. Malignus et tristis fiebat; ingenium, quamvis ab ortu ferox, adsidua illa vexatione ferocius factum est. Quidquid in eo hilaritatis et catulinae lasciviae erat, vix umquam apparebat. Numquam cum aliis castrorum catulis ludebat aut lasciviebat: Lip-lip enim id vetabat.

Simul ac prope eos Dens Albus apparebat, Lip-lip in eum impetum faciebat, fremitu minisque urgens aut pugnando tamdiu insequens donec eum fugasset.

Ita magna pars aetatis catulinae Denti Albo erepta est, atque moribus annos suos antecessit. Cum vires per ludum effundere non posset, in se ipse recessit mentemque exercebat. Callidus factus est: multum otii habebat ad dolos excogitandos. Cum ei pars sua carnis pisciumque in communi canum pastu negaretur, furtorum peritissimus evasit.

Sibi ipsi cibum quaerere necesse erat; et sollerter quidem quaerebat, quamquam mulieribus Indis ob id saepe molestus erat. Didicit per castra furtim serpere, cuncta callide observare, omnia quae ubique fierent videre atque audire, inde ratiocinari, artes denique invenire quibus inexorabilem persecutorem effugeret.

Primis iam diebus vexationis primum magnum dolum molitus est, ex quo primum ultionis gustum percepit. Ut Kiche olim, dum cum lupis viveret, canes e castris hominum elicere atque ad perniciem ducere solebat, ita Dens Albus Lip-lip in dentes Kiche, quae eum ulcisceretur simili ratione illexit. Ante Lip-lip cedens, obliquo itinere fugit, modo inter tabernacula castrorum modo circa ea discurrens.

Cursu erat egregio, celerior quam ullus eiusdem magnitudinis catulus, celerior etiam quam Lip-lip. At in hac fuga summis viribus non currebat. Vix uno saltu persecutorem antecedebat.

Lip-lip, persequendi studio et propinquitate praedae incitatus, locorum et cautionis oblitus est. Ubi tandem locorum situm recordatus est, sero iam erat. Summa celeritate circum tabernaculum prosiliens in ipsam Kiche, quae ad extremum virgae iacebat, pleno impetu incidit. Uno perterrito eiulatu edito, punitricibus eius maxillis comprehensus est. Illa quidem alligata erat; Lip-lip tamen non facile ab ea effugere potuit. Pedibus eum excussum ad terram devolvit neque surgere sivit, ne fugeret, dentibusque iterum atque iterum laceravit.

Cum tandem ex complexu eius evolutus esset, aegre pedibus surrexit, deformis, corpore atque animo saucius. Pili toto corpore in fasciculos erecti horrebant, qua Kiches dentes eum laceraverant. Eodem loco stans os aperuit longumque luctuosum catuli ululatum edere coepit. Sed ne id quidem perficere licuit: dum ululabat, Dens Albus impetu facto dentibus crus posterius Lip-lip arripuit.

Lip-lip iam nullam pugnandi voluntatem habebat, et turpiter aufugit; Dens Albus vestigiis inhaerebat eumque morsibus usque ad tabernaculum Lip-lip exagitabat. Ibi mulieres Indae ei auxilio venerunt; Dens autem Albus, velut furia incensus, nonnisi lapidum crebra pluvia abactus est.

Venit tandem dies quo Castor Cinereus, cum nihil iam a fuga Kiches timeret, eam solvit. Dens Albus libertate matris incredibiliter laetatus est. Per castra eam laetus comitabatur; et dum prope eius latus manebat, Lip-lip reverenter satis longe abstinebat. Ipse etiam pilis erectis cruribusque rigidis Lip-lip ultro provocans incedebat; sed ille provocantem neglegebat. Nec stultus erat: ultionem, quantamcumque pararet, differre poterat donec Dens Albus solus deprehenderetur.

Postea eodem die Kiche et Dens Albus ad silvae confinium prope castra pervenerunt. Ille matrem gradatim eo duxerat; ubi ea substitit, ulterius allicere conabatur. Rivus, latebra, silvae quietae eum vocabant; cupiebat ut mater sequeretur. Paucos passus procurrit, substitit, respexit: illa immota manebat. Blandis querelis usus est, et per virgulta modo huc modo illuc ludibundus discurrebat. Ad eam revolavit, faciem lingua lambit, ac rursus praecessit.

Ne tum quidem mater se movit. Ille restitit eamque tota animi contentione cupiditateque, quam etiam corporis habitus ostendebat, aspexit; sed haec animi contentio cupiditasque sensim evanuerunt, cum illa caput vertisset et ad castra respexisset.

Aliquid illic in aperta solitudine eum vocabat. Mater quoque audiebat. Sed alteram vocem audiebat, maiorem et validiorem, ignis hominumque vocem: cui ex omnibus animalibus nonnisi lupus canisque ferus, fratres inter se, respondere possunt.

Kiche conversa lento gradu ad castra regressa est. Validior quam virgae vinculum erat vis castrorum, quae eam retinebat. Dii potestate invisibili atque arcana etiam tum eam tenebant neque discedere patiebantur. Dens Albus sub betulae umbra consedit atque molliter vagivit. Odor pinorum vehemens erat, et silvestrium arborum suavis halitus aera implebat; qui vitam pristinam liberae solitudinis, ante servitutem actam, ei in memoriam revocabant.

Sed catulus adhuc adulescens erat, et potentior quam hominum aut Feritatis vox matris vox erat. Per totam brevem vitam ab ea pependerat; tempus nondum aderat quo sibi ipsi sufficeret. Itaque surrexit tristisque ad castra regressus est, semel iterumque subsistens ut sederet, molliter vagiret et vocem e silvae penetralibus resonantem auscultaret.

In Feritate matres cum catulis non diu manent; sub imperio autem hominum hoc tempus interdum etiam brevius est. Ita Denti Albo evenit. Castor Cinereus Trium Aquilarum debitor erat. Tres Aquilae adverso Mackenzie fluminis cursu ad Magnum Servorum Lacum profecturus erat.

Panni coccinei frustum, pellis ursina, viginti onera sclopetaria et Kiche in solutionem debiti data sunt. Dens Albus matrem in scapham Trium Aquilarum imponi vidit et sequi conatus est. Ictu a Tribus Aquilis accepto ad ripam retrorsum deiectus est.

Scapha a ripa soluta est. Ille in aquam prosiluit et natando eam secutus est, asperis Castoris Cinerei clamoribus tamquam surdus quibus redire iubebatur. Etiam animal humanum, etiam deum neglexit Dens Albus, adeo metu amittendae matris perculsus erat.

Sed dii sibi pareri solent, atque Castor Cinereus iratus scapham in flumen egit ut eum persequeretur. Cum Dentem Album consecutus esset, manu demissa cervicis pelle comprehensum ex aqua sustulit. Neque continuo in fundum scaphae deposuit: altera manu suspensum tenens, altera repetitis ictibus verberare coepit. Verbera autem illa gravia erant. Gravis erat manus eius; singuli ictus dolorem acerbum excitabant, plurimosque inflixit.

Ictibus nunc hinc nunc illinc cadentibus agitatus, Dens Albus huc illuc penduli instar motu incerto atque interrupto iactabatur. Variae interea animi perturbationes eum invaserunt. Primum stupor eum cepit; deinde brevis timor, quo, manu eum feriente, aliquotiens eiulavit. Mox vero ira successit. Libera eius natura se vindicavit; dentes ostendit et in faciem dei irati intrepide fremuit.

Hoc ipsum deum magis iratum reddidit. Ictus crebriores gravioresque fiebant atque acriorem dolorem inferebant.

Castor Cinereus caedere pergebat, Dens Albus fremere. Sed hoc in aeternum durare non poterat: alterutrum cessare oportebat; cessit autem Dens Albus. Timor denuo animum eius pervasit. Tum primum hominis manibus tam crudeliter vexabatur. Nam rari fustium lapidumque ictus quos antea acceperat pro blanditiis habendi erant, si cum his compararentur. Animus eius tandem fractus est, et gemere atque eiulare coepit.

Aliquamdiu singulos ictus singulis eiulatibus excepit; mox tamen timor in terrorem crevit, donec eiulatus continuo sine ulla intermissione erumperent, nec amplius ictuum temporibus responderent.

Tandem Castor Cinereus manum continuit. Dens Albus pendens sine viribus flere perrexit. Hoc domino satis visum est, qui eum aspere in fundum scaphae proiecit. Interea scapha amne secundo delata erat. Castor Cinereus remum sustulit; Dens Albus ei obstabat. Itaque eum pede ferociter repulit. Eo momento natura libera catuli iterum erupit, et dentibus pedem calceo pelliceo tectum momordit.

Prior verberatio prae his quae tum accepit paene nihil erat. Horrenda erat ira Castoris Cinerei, pariter horrendus timor Dentis Albi. Non solum manu, sed etiam duro ligneo remo caedebatur; toto parvo corpore contusus doloreque afflictus iterum in scapham abiectus est. Rursus Castor Cinereus, hoc tempore consulto, pede eum percussit. Dens Albus autem pedem denuo non petivit. Aliam servitutis suae legem didicerat.

Numquam, quacumque occasione data, deum illum, dominum suum, dentibus mordere auderet. Corpus domini sacrum erat neque dentibus animalis adeo inferioris polluendum. Hoc scelus omnium scelerum esse apparebat, unum quod nec veniam nec oblivionem admitteret.

Ubi scapha ripam tetigit, Dens Albus immotus iacebat ac vagiebat, voluntatem Castoris Cinerei exspectans. Voluit dominus eum in terram descendere: immo foras proiecit, ut latere graviter in solum impactus recentium livorum dolorem renovaret. Tremens pedibus vix surrexit et vagire perrexit. Lip-lip, qui omnia e ripa viderat, tum in eum impetum fecit; deiectum humi dentibus arripuit.

Dens Albus nimis infirmus erat ut se defenderet; graviter actum esset de eo, nisi Castor Cinereus pede repentino Lip-lip percussisset, quo ictu in aerem elatus duodecim pedes procul in terram cecidit. Ea erat animalis humani iustitia; atque etiam in tanta sua miseria Dens Albus levem quandam grati animi commotionem sensit. Castorem Cinereum per vicum ad tabernaculum oboedienter claudicans secutus est.

Ita Dens Albus intellexit ius poenae infligendae deos sibi solis vindicare, idque minoribus creaturis sub imperio suo negare.

Ea nocte, cum omnia silerent, Dens Albus matris memor tristitia cruciabatur. Nimis clara voce maerebat; Castorem Cinereum excitavit, a quo verberatus est. Exinde, diis praesentibus, tacitius dolebat. Interdum tamen solus ad silvae marginem secedebat atque maerorem suum liberis eiulatibus vagitibusque effundebat.

Per id tempus veteris latebrae rivique memoria eum ad Feritatem revocare et ad fugam impellere potuisset; sed matris memoria eum detinebat. Quemadmodum homines venatum exibant ac redibant, ita mater aliquando in vicum reditura videbatur. Itaque in servitute mansit, reditum eius opperiens.

Nec tamen servitus eius omni ex parte misera erat. Multa erant quae eum delectarent; semper aliquid novi accidebat. Nec finis erat rerum mirabilium quas dii efficiebant, quas semper curiosus videre cupiebat. Praeterea didicit quomodo cum Castore Cinereo vivere posset. Oboedientiam rigidam,

constantem, ne minimo quidem errore interruptam dominus exigebat; si eam praestabat, verbera vitabat, ipseque tolerabatur.

Quin etiam Castor Cinereus ipse interdum frustum carnis ei proiciebat, et ab aliis canibus, dum id ederet, defendebat. Talis caro non exigui pretii erat. Miro quodam modo una illa portio carnis pluris valebat quam duodecim quas mulier Inda manu sua dedisset. Castor Cinereus numquam eum demulcebat neque blandiebatur.

Fortasse manus gravitas, fortasse iustitia eius, fortasse sola potestas, fortasse haec omnia simul Dentem Album movebant; nam inter eum et asperum dominum quoddam iam adfectionis vinculum nascebatur.

Paulatim, occultis atque obliquis rationibus, non minus quam fustium lapidumque et alaparum vi, servitutis vincula circa Dentem Album artius stringebantur. Naturae eius generis proprietates, quae olim lupis canibusque ad hominum ignes accedere permiserant, crescere atque augeri poterant. In illo iam crescebant, castrorumque vita, quamvis miseriis plena, inscio ipso paulatim carior fiebat. Id tamen Dens Albus nesciebat.

Hoc tantum sciebat se Kiche amissa dolere, reditum eius sperare, atque vitam liberam quam antea egerat ardentissime desiderare.

CAPUT TERTIUM

EXCLUSUS

Lip-lip dies eius adeo assidue acerbos reddebat, ut Dens Albus improbior atque ferocior fieret quam naturalis eius indoles ferebat. Inerat quidem ei a natura saevitia; sed ea tamen, quae talibus iniuriis alebatur, ingenii sui modum iam excesserat. Apud ipsa etiam animalia humana malitiae famam sibi peperit. Ubicumque in castris tumultus erat aut rixa, ubi certamina iurgiaque exoriebantur aut mulier ob carnem furtim ablatam clamorem tollebat, ibi Dentem Album inter tumultuantes, atque plerumque ipsius mali auctorem, reperiebant.

Cur ita se gereret investigare non curabant. Effectus tantum spectabant, eosque improbos. Erat insidiator, fur, mala moliens, rixarum concitator; feminae autem iratae, dum ille intentis oculis eas observabat, paratus quodvis subito missum telum vitare, palam exprobrabant lupum eum esse, nihili valere neque nisi miserum exitum habiturum esse.

In castris hominum multitudine refertis ab omnibus exclusus versabatur. Canes omnes adulescentes Lip-lip ducem sequebantur. Inter illum et ceteros discrimen quoddam erat. Fortasse silvestrem eius originem sentiebant atque innato illo odio movebantur quo canis domesticus lupum odit. Quaecumque eius rei causa fuit, cum Lip-lip ad Dentem Album vexandum se coniunxerunt; atque, semel hostes facti, causas satis graves invenerunt cur in inimicitia persisterent.

Omnes interdum eius dentes experti sunt; atque illi hoc tribuendum est plura ab eo vulnera illata esse quam accepta. Multos eorum, si singuli certassent, vincere potuisset; sed numquam ei singillatim dimicare licebat. Nam vix pugna aliqua inceperat, cum id signum esset ceteris omnibus canibus iuvenibus ut concurrerent et unum Dentem Album invaderent.

Ex hac gregis persecutione duas res magni momenti didicit: quomodo adversus multitudinem pugnantem se tueretur, et quomodo uni adversario brevissimo tempore quam maximum damnum inferret. Inter hostes undique irruentes pedibus consistere idem erat atque vivere; id optime didicit. Ita pedibus insistere didicit, ut hac in re felem aequaret.

Etiam canes adulti gravium corporum impetu eum retro aut in latus proicere poterant; ferebatur ille quidem retro vel in latus, modo per aera volans, modo super terram delabens, sed crura semper sub corpore retinebat, plantis semper ad terram matrem versis.

Cum canes inter se pugnant, priusquam ad certamen ipsum veniant, solent fremere, pilos erigere, rigidis cruribus magnifice incedere. Dens autem

Albus haec prooemia omittere didicit. Mora enim omnes canes iuvenes adversus eum convocabat. Celeriter agendum, mox effugiendum erat. Itaque consilium ante impetum celare didicit; statim invadens mordebat laniabatque, nullo dato signo, antequam hostis ad resistendum paratus esset. Ita gravia vulnera subito inferre assuevit.

Insuper didicit quantum valeret repentina oppugnatio. Canis subito deprehensus, cui priusquam rem intellegeret umerus discissus vel auris in tenuissimas fascias dilacerata esset, iam dimidia parte victus habebatur.

Praeterea canem ex improviso captum deicere facillimum erat; deiectus vero paulisper mollissimam colli inferiorem partem nudabat, qua ictus letalis dari poterat. Dens Albus hunc locum noverat. Ea scientia a maioribus lupis, qui per multas aetates venati erant, hereditate ad eum pervenerat.

Ita, quoties ipse impetum facere statuerat, tria sibi proponebat: primum, canem iuvenem solum invenire; deinde, ex improviso adoriri ac pedibus deicere; postremo, in molle guttur dentes infigere.

Quoniam nondum adoleverat, maxillae eius neque satis magnae neque satis validae erant, ut uno in guttur morsu mortem inferre posset; at complures canes iuvenes per castra collo lacerato vagabantur, ipsis vulneribus declarantes quo animo eos Dens Albus petisset. Quodam autem die, cum unum inimicorum solum ad silvae marginem deprehendisset, crebro eum prosternendo gutturque repetendo magnam colli venam tandem incidit atque sic vitam illi eripuit. Ea nocte magnus in castris tumultus exortus est.

Quidam facinus viderat; ad dominum canis mortui nuntius perlatus erat; feminae cuncta carnis furta in memoriam revocabant; multae igitur voces iratae Castorem Cinereum urgebant. Ille tamen pro foribus tabernaculi sui, in quod reum abdiderat, obstinate stetit, neque gentis suae hominibus ultionem quam flagitabant exercere permisit.

Dens Albus et hominibus et canibus invisus factus est. Per id aetatis tempus nullum securitatis momentum umquam expertus est. Omnis canis in eum dentes parabat, omnis homo manum infestam intendebat. Sui generis animalia fremitu, dii sui conviciis lapidibusque eum excipiebant. Animo semper intentissimo vivebat. Semper ad impetum paratus, semper ne invaderetur cautus, lapides ex improviso coniectos semper cavens, vel sine mora frigido animo dentes intendere vel minaciter fremens resilire paratus erat.

Fremitu autem nulli cani castrensi, sive iuveni sive adulto, Dens Albus cedebat. Fremitus enim admonendi terrendive causa editur, neque sine iudicio adhibendus est. Dens Albus et quemadmodum et quando fremendum

esset callebat. Omne quod atrox, malignum, horrendum erat in suo fremitu exprimere didicerat.

Naso assiduis contractionibus rugoso, pilis crebris velut fluctibus horrescentibus, lingua instar serpentis rubri emissa rursusque recepta, auribus depressis, oculis odio micantibus, labiis retractis et dentibus longis nudis saliva madentibus, paene quemvis aggressorem sistere et cunctari cogebat. Ea mora brevis, si improviso oppressus esset, momentum illud ad vitam tuendam necessarium praebebat quo deliberare posset quid agendum esset.

Saepe autem mora sic comparata protrahebatur, donec adversarius ab impetu omnino desisteret. Coram pluribus etiam canibus adultis terribili fremitu salva dignitate in tutum se recipere potuit.

Cum ipse a grege canum adulescentium excluderetur, cruentis tamen artibus singularique efficacia fecit ut grex persecutionis poenas penderet. Quoniam ei cum grege currere non licebat, res mira evenit: nemini e grege extra gregem soli currere licebat. Dens Albus id fieri non patiebatur. Nam cum ille ex dumetis subito erumperet atque canibus transeuntibus insidias poneret, canes iuvenes adeo terrebantur, ut solis vagari non auderent.

Lip-lip solo excepto, ceteri omnes in unum congregari cogebantur ut adversus terribilem inimicum quem sibi pepererant mutuo se defenderent. Catulus solus iuxta fluminis ripam repertus aut occidebatur aut, dolore metuque argute eiulans, clamore castra excitabat, dum lupinum catulum, qui ei insidias paraverat, fugiens cursu ad ea revertebatur.

Nec tamen Dens Albus ulcisci desiit, etiamsi canes iuvenes satis didicerant numquam nisi coniuncti vagandum esse. Si quem solum deprehendebat, adoriebatur; ipsi autem, cum frequentes erant, eum invadebant. Eo viso omnes statim ad persequendum currebant; sed ille pedum celeritate plerumque periculum effugiebat.

Vae autem ei cani qui in tali cursu ceteros praecurreret! Dens Albus didicerat repente in eum qui prae grege currebat converti eumque gravissime lacerare, priusquam ceteri advenirent. Id saepissime accidebat: canes enim, cum semel venationis clamore incitati essent, venationis ardore sui obliviscebantur, Dens autem Albus numquam sui oblitus est. Currens subinde post tergum aspiciebat, semper paratus subito circumagi atque nimium avidum persecutorem, qui socios antecesserat, prosternere.

Catulis ludendum est; ita rerum necessitate factum est ut ludum suum in hac belli imagine reperirent. Venatio igitur Dentis Albi praecipuus eorum ludus facta est, ludus quidem mortifer atque omni tempore gravissimus. Ille contra, cum omnium celerrimus esset, nusquam ire metuebat. Dum matrem

suam frustra redituram exspectabat, gregem saepe per vicinas silvas in effusos longosque cursus trahebat. Sed grex eum semper amittebat.

Clamores et strepitus gregis praesentiam longe nuntiabant; ipse vero solus, mollibus plantis et sine ullo strepitu, per arbores umbra mobili similis currebat, ut ante eum pater materque consueverant. Praeterea multo artiore vinculo Feritati coniunctus erat quam ceteri canes castrenses, pluraque eius arcana et artes callidas noverat. In primis delectabatur arte vestigia in aqua currente delendi; tum in proximo fruticeto quiescebat, dum canes circumcirca frustrati ululārent.

Dens Albus, suis aeque ac hominibus invisus et indomitus, ab aliis sine fine oppugnatus atque ipse bellum gerens, celeriter quidem sed in unam tantum partem indole formabatur. Nulla hic benignitatis aut amoris semina germinare poterant. Quid essent, ne suspicari quidem poterat. Hanc unam legem didicit: fortioribus parendum esse, debiliores autem opprimendos esse. Castor Cinereus deus erat atque potens; ideo ei parebat. Canis autem se iunior minorve infirmus erat, res delenda.

Omnis eius progressus ad potentiam spectabat. Ut perpetuum vulnerum vel etiam mortis periculum ferret, facultates et praedandi et se defendendi supra modum invaluerunt. Ceteris canibus motu agilior, cursu velocior, consilio callidior, ad caedem aptior, corpore flexibilior, gracilior, musculis nervisque velut ferreis validior, laboris patientior, crudelior, ferocior, mente acrior factus est.

Necesse erat eum talis fieri; aliter neque locum suum retinere neque in tam infesto vitae statu vivere potuisset.

CAPUT QUARTUM

VESTIGIA DEORUM

Autumno, cum dies decrescerent atque iam gelu acrius aerem morderet, Denti Albo facultas libertatem recuperandi oblata est. Per complures dies magnus in vico tumultus fuerat. Castra aestiva solvebantur, gensque cum sarcinis omnibus ad venationem autumnalem proficisci parabat. Haec omnia Dens Albus oculis cupidis contemplabatur; ubi autem tabernacula deponi et scaphas ad ripam onerari vidit, quid ageretur intellexit.

Iam scaphae a ripa solvebantur; nonnullae etiam secundo flumine iam e conspectu abierant.

Consilio capto decrevit se ibi remansurum esse. Occasionem nactus e castris clam in silvam elapsus est. Ibi, in rivo decurrente qui tenui iam glacie obduci incipiebat, vestigia sua delevit. Tum in densissima fruticum latebra se abdidit et exspectavit. Tempus praeteriit; per horas complures intermissis somnis quiescebat. Tum vocem Castoris Cinerei audivit, qui eum nomine suo appellabat. Aliae quoque voces audiebantur. Inter quaerentium voces etiam feminam Castoris Cinerei et Mit-sah, eius filium, agnoscebat.

Dens Albus timore contremuit; et quamquam e latebra prodire cupiebat, se continuit. Paulatim voces conticuerunt; deinde aliquanto post egressus est, ut prospero consilio et libertate frueretur. Iam tenebrae appetebant. Paulo tempore inter arbores ludebat, libertatis gaudio exsultans; mox autem, repente, se solum esse sensit. Consedit cogitabundus; silentium silvae auscultabat, atque eo ipso perturbabatur.

Quod nihil moveretur nihilque sonaret, mali ominis esse videbatur. Pericula nusquam visa nec animo ante percepta alicubi sibi insidiari sentiebat. Arborum ingentes moles, quae in tenebris eminebant, suspicabatur; umbras quoque atras, in quibus omnis generis res funestae latere possent, metuebat.

Tum frigus accessit. Nullum hic tabernaculi latus erat cui corpus admovere ac calefacere posset. Gelu pedes premebat, itaque modo unum pedem anteriorem, modo alterum tollebat. Caudam villosam circum eos inflexit, ut tegeret; tum simul species quaedam animo obversata est. Neque res mira erat: imagines memoria repetitae animo ordine succedebant. Castra rursus videre sibi videbatur, tabernacula et ignium flammas.

Voces feminarum acutas, graves virorum voces, canum fremitus audiebat. Esuriebat, atque frusta carnis pisciumque sibi olim proiecta recordabatur. Hic neque caro erat neque cibus ullus, sed silentium minax, quo tamen vesci non poterat.

Servitus eum molliorem reddiderat; quod alienae curae se commiserat, vires amiserat. Quomodo sibi ipse consuleret oblitus erat. Nox ingenti hiatu circum eum patebat. Sensus eius, assueti strepitui tumultuique castrorum et perpetuae rerum sonorumque vicissitudini, iam otiosi manebant. Nihil agendum, nihil videndum audiendumve erat. Quidquid silentium immobilitatemque interrumperet acriter captabant. Otio atque obscuro imminentis mali sensu terrebantur.

Repente ingenti pavore exsiluit. Res quaedam vasta atque informis ante oculos eius repente praetervolare visa est. Umbra arboris erat, quam luna, nubibus a facie sua dispulsis, proiciebat. Re perspecta leniter vagivit; sed statim vocem repressit, ne pericula in insidiis latentia ad se alliceret.

Arbor nocturno frigore contracta magno crepitu supra caput eius insonuit. Ille metu eiulavit. Tantus terror eum invasit ut ad vicum amens fugeret. Hominum tutelam atque consortium vehementissime desiderabat. Odorem fumi castrensis naribus haurire sibi videbatur, clamoresque et strepitus castrorum in auribus resonabant. E silva in campum lunae lumine perfusum prorupit, ubi nec umbrae nec tenebrae erant. Sed nullus vicus oculis eius apparuit. Rem oblitus erat: vicus iam profectus erat.

Fuga eius furiosa subito constitit; nusquam iam refugium erat. Per castra deserta maestus furtim vagabatur, purgamentorum acervos olfaciens, pannorum lacinias ceteraque a diis abiecta rimans. Etiam si femina irata lapidum circa se missorum crepitum excitavisset, etiam si manus Castoris Cinerei irata in se descendisset, laetus fuisset; ipsum Lip-lip una cum grege omni ignavo ac fremente libenter excepisset.

Ad locum venit ubi olim tabernaculum Castoris Cinerei steterat. In medio spatio quod occupaverat consedit. Rostrum ad lunam erexit. Guttur spasmo rigido premebatur, os diduxit, atque ex animo tamquam fracto erupit una cum clamore solitudo, timor, dolor ob Kiche, cunctae praeteritae aerumnae miseriaeque, metusque futurorum cruciatuum periculorumque. Longus ille atque lugubris ululatus, pleno gutture emissus, vere lupinus erat; neque antea umquam ululaverat.

Prima lux timores quidem fugavit, solitudinem auxit. Terra nuda, quae paulo ante hominibus abundaverat, eum acrius solum esse sentire cogebat. Non diu deliberavit. Se in silvam coniecit, atque ripam fluminis secundo amne secutus est. Totum diem cucurrit, nec constitit nec requievit. In perpetuum currere natus videbatur; corpus eius ferro simile lassitudinem neglegebat.

Quin etiam ubi fatigari coepit, a maioribus tradita laborum patientia eum sustentabat, ut corpus iam querens porro progredi cogeret.

Ubi amnis ad praeruptas rupes deflectebat, montes altos, qui post illas assurgebant, ascendebat. Flumina rivulosque in magnum amnem influentes partim vadando partim natando transibat. Saepe in glaciem iuxta ripam nascentem ascendebat; non semel ea fracta in rapidum aquae glacialis cursum decidit ibique pro vita pugnare coactus est. Semper vestigia deorum quaerebat, si forte a flumine discederent in interiora terrarum.

Dens Albus plus quam plerique sui generis intellegens erat; mens tamen nondum eo usque patebat ut de altera fluminis Mackenzie ripa cogitare posset. Quid si deorum vestigia trans flumen ducerent? Numquam talis cogitatio in mentem venerat. Postea, pluribus itineribus confectis, annis auctior prudentiorque, cum semitas fluminaque melius nosset, fortasse id quoque fieri posse animo comprehendere potuisset. Sed ea vis mentis futuro tempori reservabatur.

Tum vero caeco quodam studio currebat, solius eius Mackenzie ripae rationem habens qua ipse iter faciebat.

Per totam noctem currebat; in tenebris saepe impedimentis atque casibus adversis offensus est, quae cursum tardabant, animum non frangebant. Medio die altero iam triginta horas sine intermissione cucurrerat, et ferreum corpus deficere incipiebat. Mente potius quam carne perseverabat. Iam quadraginta horis nihil gustaverat, atque fame debilitabatur. Quotiens in aquas glaciales immersus erat, totiens etiam vires amiserat. Pulchra eius pellis, aqua foedata, villis deiectis pendebat. Latae pedum plantae contusae et cruentatae erant.

Claudicare inceperat, claudicatioque singulis horis ingravescebat. Accedebat quod caelum obscurabatur ningereque coeperat: nix aspera, umida, tabescens atque adhaerens, sub pedibus lubrica, quae loca per quae ibat abscondebat et locorum inaequalitates obtegebat, ut gressus eius difficiliores fierent dolorosioresque.

Castor Cinereus ea nocte in ulteriore Mackenzie ripa castra ponere constituerat, quoniam venatio illuc ducebat. Sed in hac propiore ripa, paulo ante solis occasum, alces ad potandum descendens a Kloo-kooch, femina Castoris Cinerei, conspecta erat.

Nisi illa alces ad bibendum descendisset, nisi Mit-sah propter nivem a recto cursu scapham avertisset, nisi Kloo-kooch alcem vidisset, nisi Castor Cinereus felici sclopeti ictu eam occidisset, omnia postea longe aliter evenissent. Neque enim Castor Cinereus in hac Mackenzie ripa consedisset; Dens vero Albus praeteriisset atque longius cucurrisset, aut moriturus aut

tandem ad fratres feros perventurus atque in eorum numerum receptus, lupus ad ultimum vitae diem futurus.

Iam nox erat; nix densior volabat. Dens Albus, molliter apud se vagiens, dum claudicans et offendens procedebat, vestigia recentia in nive repperit. Adeo recentia erant ut confestim quid essent agnosceret. Prae studio ganniens a ripa per ea in silvam regressus est. Tum strepitus castrorum ad aures pervenerunt. Ignis flammam vidit, Kloo-kooch cibum parantem, Castorem Cinereum in clunes residentem frustumque adipis crudi mandentem. Caro recens in castris erat!

Verbera exspectabat Dens Albus. Se contraxit, pilos paulum erexit, dum de supplicio cogitabat; tamen rursus processit. Ictus sibi paratos et metuebat et oderat. At simul sciebat ignis calorem, deorum tutelam, canum consortium sibi futurum: hostile quidem hoc ultimum consortium, sed tamen consortium quod naturae suae gregatim vivendi cupidae satis faceret.

Ad ignis lucem humi rependo accessit, summa humilitate se subiciens. Vidit eum Castor Cinereus et adipem mandere desiit. Dens Albus lente reptabat, totus se demittens atque suppliciter humilians. Recta ad Castorem Cinereum perrepsit; quo propius accedebat, eo lentius laboriosiusque se trahebat. Tandem ad pedes domini procubuit, cui sese sponte, corpore simul animoque, in potestatem tradidit. Sua voluntate ad hominis ignem accesserat, ut ibi sederet et ab eo regeretur.

Tremebat Dens Albus, poenam imminentem exspectans. Manus super caput mota est; ille ictum futurum praesagiens invitus se demisit. Sed nullus ictus secutus est. Furtim sursum intuitus est: Castor Cinereus adipis massam in duas partes dividebat! Alteram Denti Albo offerebat! Is lenissime atque non sine suspicione primum adipem olfecit, tum edere coepit. Castor Cinereus carnem ei afferri iussit eumque ab aliis canibus custodivit, dum edebat.

Post haec Dens Albus, gratus atque contentus, ad pedes Castoris Cinerei decubuit, ignem quo calefiebat contemplans, oculis identidem conniventibus somnoque paulatim cedens; certus postero die non per tristes silvarum solitudines se erraturum esse, sed in castris animalium humanorum permansurum, apud deos quibus se tradidisset et a quibus iam penderet.

CAPUT QUINTUM

FOEDUS

Cum December iam multum processisset, Castor Cinereus Mackenzie flumine adverso iter suscepit. Mit-sah et Kloo-kooch eum comitabantur. Ipse unam traham regebat, quam canes vel permutatione comparati vel mutuo accepti trahebant. Alteram, minorem, Mit-sah ducebat, cui catuli ad trahendum iuncti erant. Res illa ludi potius quam operis speciem habebat; Mit-sah tamen summopere delectabatur, quod iam virilia munia obire sibi videretur.

Simul canes regere atque exercere discebat, dum catuli loramentis trahae assuescerent. Nec tamen traha illa prorsus inutilis erat: sarcinarum enim et commeatus pondus ad ducentas fere libras portabat.

Dens Albus canes castrenses iunctos trahae laborantes viderat; itaque cum primum ipse trahae loramentis iungeretur, haud graviter tulit. Collare musco oppletum collo eius impositum est; ex eo duo lora tractoria ad corrigiam ducebantur, quae pectus circumibat dorsumque transibat. Huic corrigiae funis longus adnectebatur, quo ille traham trahebat.

Septem catuli trahae iuncti erant. Ceteri priore anni parte nati iam novem aut decem menses agebant; Dens Albus octavum tantum mensem expleverat. Singuli canes singulis funibus ad traham alligabantur. Nulli duo funes pari erant longitudine; inter quoscumque duos non minus quam unius canis longitudo intercedebat. Omnes autem funes in unum anulum, ad anteriorem trahae partem affixum, conveniebant.

Traha ipsa soleis carebat, e betulae cortice facta, cuius prior pars sursum recurvabatur, ne traha sub nivem demergeretur. Hoc artificio pondus trahae onerisque per quam latissimam nivis superficiem diffundebatur; nix enim tum minutissimis crystallis quasi pulvere constabat atque mollissima erat. Eandem ponderis quam latissime distribuendi rationem secuti, canes longis funibus a prora trahae velut radii flabelli in diversas partes diducebantur, ita ut nullus alterius vestigia calcaret.

Accedebat alia huius flabelli in modum dispositi utilitas. Funibus inaequalibus impeditum erat ne canes, qui pone currebant, eos qui ante se currebant a tergo invaderent. Si quis alium adoriri vellet, in eum cui brevior funis erat converti oportebat; tum vero non modo ipsum canem e regione stantem, sed etiam rectoris flagellum obvium habebat.

Sed callidissimum huius rationis inventum hoc erat: canis qui eum qui ante se currebat insectari studeret, eo ipso traham celerius trahere cogebatur; quo autem celerius traha ferebatur, eo celerius canis prior, quem alter

persequebatur, fugere poterat. Ita posterior priorem assequi numquam poterat. Quanto ille velocius currebat, tanto velocius canis quem persequebatur, atque una ceteri omnes currebant. Interea traha quoque celeritatem augebat; atque ita homo per occultam quandam sollertiam imperium in bestias firmabat.

Mit-sah patri similis erat multumque paternae, longa aetate collectae, prudentiae acceperat. Olim viderat quam crudeliter Lip-lip Dentem Album vexaret; sed tum Lip-lip alterius hominis canis erat, nec ausus erat Mit-sah nisi interdum lapidem in eum iacere. Nunc autem Lip-lip in eius potestatem venerat; atque ultionem cepit, eum longissimi funis extremo alligans.

Ita Lip-lip ceterorum dux factus esse videbatur, quod honorem prae se ferebat; re autem vera omni honore spoliatus est. Qui antea gregis contumeliosus dominus atque vexator fuerat, idem nunc a toto grege oderi vexarique coepit.

Nam cum extremo longissimi funis nodo curreret, ceteris canibus semper ante oculos fugientis instar versabatur. Nihil eius videbant praeter caudam villosam posterioresque pedes fugientes: spectaculum longe minus terribile quam horrens cervicis iuba dentesque micantes. Quin etiam canum natura ita se habet ut, cum alium fugientem videant, eum persequi cupiant atque sibi persuadeant illum se fugere.

Ubi primum traha moveri coepit, omnes catuli Lip-lip insectari coeperunt, nec toto die persecutio cessavit. Ille primo iratus, dignitatis suae memor, interdum in insectatores convertebatur; sed quotiens id faciebat, Mit-sah flagellum e rangiferi intestinis contextum, triginta pedes longum, in faciem eius acriter vibrabat, donec caudam verteret et fugam repetere cogeretur.

Contra gregem consistere poterat Lip-lip; contra illud autem flagellum non poterat. Nihil igitur restabat nisi ut longum funem continenter tenderet, lateraque dentibus sociorum subduceret.

Maior tamen adhuc calliditas in pueri Indici mente latebat. Ut canes alacrius ducem sine fine persequerentur, Mit-sah Lip-lip prae ceteris beneficiis prosequebatur. Beneficia haec ceteros invidia atque odio incendebant. Coram omnibus carnem illi soli praebebat; ceteris nihil. Illi furere et saevire, extra iactum flagelli circumstantes, dum Lip-lip carnes devorabat et Mit-sah eum tuebatur.

Cum autem carnis nihil haberet quod daret, Mit-sah ceteros procul arcebat ac simulabat se Lip-lip carnem dare.

Dens Albus laborem haud invitus suscepit. Longius quam ceteri canes in obsequio deorum iam processerat, certiusque didicerat quam vanum esset eorum voluntati repugnare. Praeterea, iniuriae quas a grege passus erat effecerant ut in rerum suarum ratione canes minoris, homines maioris faceret. Neque enim didicerat ad solacium consuetudine sui generis egere.

Praeterea Kiche iam paene e memoria eius exciderat; nec fere alio modo animi sensa ostendere poterat quam fide diis in dominos acceptis praestita. Itaque strenue operabatur, disciplinam discebat, imperiis parebat. Fides atque voluntaria alacritas in omni eius labore apparebant. Lupus et canis ferus, ubi mansuefiunt, his virtutibus praecipue insignes sunt; in Dente Albo autem supra modum eminebant.

Erat quidem Denti Albo cum ceteris canibus consuetudo, sed ea tota inimicitiis bellisque constabat. Ludere cum eis numquam didicerat; pugnare tantum noverat, atque pugnabat, centuplo reddens morsus vulneraque quae olim, Lip-lip gregem ducente, ab illis acceperat. Sed Lip-lip iam gregem non ducebat, nisi quatenus in longissimi funis extremo ante socios fugiebat, traha post eum saliente.

In castris Lip-lip prope Mit-sah aut Castorem Cinereum aut Kloo-kooch se continebat. A diis discedere non audebat: omnium enim canum dentes iam contra eum intenti erant, et persecutionis quam ipse olim Denti Albo intulerat amaritudinem nunc ad faecem usque exhauriebat.

Cum Lip-lip ducis locum amisisset, Dens Albus facile gregis dux fieri potuisset. Sed natura torva erat et solitudinis nimis cupidus. Socios tantum morsibus plagisque profligabat; reliquo tempore eos neglegebat. Illi cum appropinquaret de via cedebant; nemo vel audacissimus cibum ei eripere audebat. Immo suas quisque carnes festinanter vorabat, veriti ne eas Dens Albus auferret. Probe enim tenebat ille legem: *infirmos opprimere, fortibus parere.*

Suam carnis partem quam celerrime devorabat. Tum vero vae cani qui suam portionem nondum confecerat! Fremitus, micantes dentes: ille ad sidera, nullum solacium praebentia, indignationem eiulabat, dum Dens Albus etiam ipsius portionem devoraret.

Interdum tamen unus alterve canis ira subito accensus rebellabat; statim autem opprimebatur. Ita Dens Albus crebris certaminibus exercebatur. Solitudinem quam in medio grege sibi vindicaverat acriter custodiebat, atque ad eam retinendam saepe dimicabat. Sed hae pugnae brevissimae erant. Ceteros tanta velocitate superabat ut iam discissi sanguinem funderent

antequam quid accidisset intellegerent, iam tum victi, cum vix pugnam coepissent.

Tam severam inter socios disciplinam Dens Albus tenebat quam dii in trahae ministerio constituerant. Nullam illis libertatem adversus se concedebat. Perpetuam sui reverentiam ab eis extorquebat. Inter se quidquid vellent facerent; id ad eum nihil pertinebat. Id unum postulabat: ut se in sua solitudine quietum relinquerent, ut, cum inter eos incedere vellet, de via cederent, ut eius imperium semper agnoscerent.

Si quis cruribus paulo rigidioribus stabat aut labrum tollebat aut pilos erigebat, continuo in eum ruebat ille, immitis et crudelis, celeriter docens quam perperam se gessisset.

Immanis plane tyrannus erat. Imperium eius chalybis duritiam aequabat. Infirmos acerbe opprimebat. Non frustra a primis vitae mensibus saevissimum vivendi certamen subierat, cum mater ipseque soli, nullo adiutorio, inter saeva Feritatis pericula se tutati ac superstites exstitissent. Neque frustra didicerat tacitus et humilis incedere, si vires maiores praeterirent. Infirmos premebat; fortioribus reverentiam praestabat.

Itaque, dum longum iter cum Castore Cinereo faciebat, inter canes iam adultos in castris hominum sibi ignotorum summa cum cautione silentioque incedebat.

Menses transibant; Castoris Cinerei peregrinatio nondum finem habebat. Longae itinerum horae et assiduus trahae labor vires Dentis Albi augebant; mens quoque eius prope ad summum incrementum pervenisse videri poterat. Mundum in quo vivebat iam satis penitus noverat. Tristem mundi speciem animo gerebat; nec praeter res sensibus subiectas quicquam fere aestimabat.

Mundus, qualis illi apparebat, ferox erat atque immanis, calore carens, in quo nulla blandimenta, nullus amor, nullae lucidae animi dulcedines inveniebantur.

Castorem Cinereum non amabat. Deus quidem erat, sed deus atrocissimus. Dens Albus imperium eius libenter agnoscebat; verum id imperium et ingenii praestantia et nuda vi corporis nitebatur. In intimis tamen naturae eius recessibus aliquid latebat quod talem dominationem ei optandam faciebat; alioquin non tum e Feritate rediisset ut fidem suam profiteretur. Erant in animo eius recessus quos adhuc nemo exploraverat.

Verbum benignum, manus blande admota, si a Castore Cinereo profecta essent, fortasse ad hos recessus pervenissent. Sed Castor Cinereus neque blandiebatur neque benigne loquebatur; alienum id a moribus eius erat.

Ferum imperium exercebat, ferociterque dominabatur: ius fuste dicebat, delicta verberibus puniebat, merita non beneficio aliquo, sed sola verberum remissione remunerabatur.

Ita Dens Albus nesciebat quantum caeli manus humana sibi aperire posset. Quin etiam manus animalium humanorum haud probabat atque suspectas habebat. Aliquando quidem carnem dabant; saepius dolorem. Ab illis manibus cavendum erat. Lapides iaciebant, baculos, fustes flagellaque vibrabant, alapas ictusque infligebant; cum autem corpus eius tangerent, callide vellicabant, torquebant, distorquebant, ut dolorem excitarent.

In ignotis vicis manus puerorum expertus erat, easque ad nocendum promptas esse didicerat. Semel etiam infans Indicus, vix etiamnum ambulare discens, paene oculum ei effoderat. His rebus factum est ut pueros omnes suspectos haberet. Eorum propinquitatem pati non poterat; quotiens manus suas minaces admovebant, surgebat.

In vico quodam ad Magnum Servorum Lacum, dum iniurias manuum humanarum propulsare conatur, legem a Castore Cinereo acceptam temperare coepit: legem scilicet qua quemquam deorum mordere inexpiabile scelus habebatur. In hoc vico, sicut canes in omnibus vicis facere solent cum cibum quaerunt, Dens Albus ad quaerendas escas exierat. Puer quidam carnem alcis gelu concretam securi concidebat; fragmenta per nivem passim volabant.

Dens Albus cibum quaerens praeterlabebatur, cum constitit et fragmenta colligere edereque coepit. Vidit puerum securim deponere et validum fustem arripere. Vix ictum in se ruentem saltu vitaverat, cum puer eum persequi coepit. Ignotus in vico inter duo tabernacula fugit; ibi autem ad altum terrae aggerem compulsus est, unde nullus patebat exitus.

Nulla Denti Albo fuga restabat. Una tantum via inter duo tabernacula patebat, eamque puer occupabat. Fuste ad feriendum parato propius ad praedam in angustum redactam procedebat. Dens Albus ira flagrabat. Contra puerum constitit, pilis horrentibus, dentibus fremens, animo iniuriae conscientia exasperato. Legem cibum quaerendi noverat: carnis fragmenta abiecta, qualia illa congelata erant, iure cani cedebant qui ea prior invenisset. Nihil peccaverat, nullam legem violaverat; et tamen puer ille eum verberare parabat.

Quid accidisset Dens Albus vix ipse intellexit. Irae impetu abreptus id fecit, idque tam celeriter ut ne puer quidem sciret quid sibi accidisset. Id tantum puer noverat: se nescio quo modo in nivem deiectum esse, manumque qua fustem tenuerat Dentis Albi morsu late dilaceratam esse.

At Dens Albus se legem deorum violasse sciebat. Dentes in sacram unius eorum carnem infixerat, neque aliud quam gravissimam poenam exspectare poterat. Ad Castorem Cinereum confugit, atque post eius crura tutus se abdiderat, cum puer morsu sauciatus una cum suis advenit ultionem flagitans. At illi ultione carentes recesserunt. Castor Cinereus Dentem Album defendit; idem Mit-sah Kloo-koochque fecerunt.

Dens Albus, dum verba irata atque gestus minaces utriusque partis observat, intellexit factum suum iustum habitum esse. Sic didicit deos alios atque alios esse. Alii sui erant dii, alii alieni; inter hos magnum intercedebat discrimen. A suis diis omnia, iusta atque iniusta, pati oportebat. Ab alienis autem diis iniurias perpeti non cogebatur: licebat sibi dentibus eas ulcisci. Et haec quoque deorum lex erat.

Ante diei finem plura de hac lege disceret. Mit-sah solus in silva ligna igni alendo colligebat, cum puerum illum a Dente Albo morsum offendit. Cum puero alii quoque pueri erant. Acriter inter eos altercatum est; tum omnes in Mit-sah impetum fecerunt. Iam cum eo male agebatur: ictus undique in eum pluebant. Dens Albus primo spectabat; inter deos res agebatur, neque ad se pertinere videbatur. Mox tamen agnovit Mit-sah esse, unum ex propriis suis diis, qui vexaretur.

Non ratione perpensa ad id quod tum fecit motus est Dens Albus. Repentinus furor eum in medios pugnantes egit. Quinque minutis interiectis tota regio pueris fugientibus plena erat, multorum sanguine in nivem stillante, documento dentes Dentis Albi haud otiosos fuisse. Cum Mit-sah rem in castris narrasset, Castor Cinereus Dentem Album carne donari iussit, multaque quidem carne. Ille autem satur et somnolentus ad ignem decumbens intellexit legem novam exemplo confirmatam esse.

His experimentis Dens Albus legem dominii et officium rerum domini tuendarum paulatim didicit. A corpore dei sui defendendo ad res eius defendendas unus erat gradus; eum quoque transiit. Omnia quae dei sui erant contra totum mundum defendenda sibi esse intellexit, etiamsi ob eam rem alios deos mordere oporteret. Tale facinus non modo natura sua sacrilegum erat, verum etiam plurimum periculi secum ferebat.

Dii enim omnia poterant, neque canis eorum viribus par erat. Nihilominus Dens Albus didicit eos fortiter atque imperturbate oppugnare. Officii fides timori praevaluit; dii furaces res Castoris Cinerei intactas relinquere coeperunt.

Hoc quoque celeriter cognovit: deum furem plerumque ignavum esse atque, ubi primum periculi signum datur, fugae se committere. Didicit etiam

exiguum temporis spatium inter signum a se datum et adventum Castoris Cinerei intercedere. Intellexit furem non se, sed Castorem Cinereum timere. Dens Albus autem latratu signum numquam dabat: numquam enim latrabat.

Solebat protinus in invasorem irruere ac, si posset, dentes in eum defigere. Cum torvus esset ac solitarius neque ullam cum ceteris canibus consuetudinem coleret, ad res domini custodiendas singulariter aptus erat; hanc in rem Castor Cinereus eum hortabatur atque exercebat. Ita Dens Albus ferocior, indomabilior ac magis etiam solitudinis cupidus factus est.

Menses praeteribant, dum foedus inter canem et hominem cotidie arctius vinciebatur. Vetus illud erat foedus quod primus lupus e Feritate ad hominem veniens cum eo pepigerat. Ut ceteri deinceps lupi canesque feri, qui idem fecerant, ita Dens Albus ipse quoque sua experientia condiciones foederis cognoscebat atque exsequebatur. Simplices illae erant: libertatem suam tradiderat ut deum carne ac sanguine constantem haberet. Cibum et ignem, tutelam et consortium vitae inter beneficia a deo accepta numerabat.

Ipse vicissim res dei custodiebat, corpus eius defendebat, labores ei praestabat atque imperiis parebat.

Deum possidere idem erat atque illi servire. Dentis Albi servitium ex officio et reverentia metuque, non ex amore, nascebatur. Quid esset amor nesciebat: numquam expertus erat. Kiche iam procul in memoria recesserat. Nec vero tantum Feritatem et gentem suam reliquerat cum homini se tradidisset; tales etiam erant foederis condiciones ut, si Kiche aliquando iterum convenisset, deum suum non deserturus esset ut matrem sequeretur. Fides homini praestanda nescio quo modo lex ipsi naturae eius insita videbatur, potior quam libertatis amor, quam amor sui generis cognatorumque.

CAPUT SEXTUM

FAMES

Vere iam appropinquante Castor Cinereus longum iter confecerat. Aprilis erat; Dens Albus annum aetatis expleverat cum in vicum suum traham trahens pervenit, atque Mit-sah iugum ei solvit. Quamquam a perfecta corporis magnitudine multum adhuc aberat, inter canes eiusdem anni solus Lip-lip maior erat. A patre lupo atque a Kiche staturam viresque traxerat, et iam adultis canibus magnitudine prope aequabatur. Sed corpus nondum plenum solidumque erat.

Corpus gracile et longiusculum, nervis potius quam mole validum erat. Villus prorsus lupino colore canebat, ut ipse specie lupus omnino videretur. Quarta pars sanguinis canini, quam a Kiche acceperat, in corpore nullum vestigium reliquerat; animum tamen quodammodo afficiebat.

Per vicum vagabatur, deos quos ante iter cognoverat placida quadam voluptate recognoscens. Ibi etiam canes aderant: catuli qui pariter cum eo adoleverant, et canes adulti qui neque tam magni neque tam terribiles videbantur quam eos memoria repraesentaverat. Minus quoque eos quam olim timebat, atque inter eos secura quadam neglegentia, sibi tam nova quam iucunda, incedebat.

Erat ibi Baseek, senex canus, qui olim, dentibus tantum nudatis, Dentem Album trepidum et submissum in fugam vertere solebat. Ex eo didicerat quam parum ipse tum valeret; nunc ab eodem disceret quantum ipse iam crevisset mutatusque esset. Dum enim Baseek senectute infirmior fiebat, Dens Albus iuventute validior crescebat.

Cum alces recens occisa dissecaretur, Dens Albus intellexit quam mutata esset eius inter canes condicio. Ungulam cum tibiae parte cui multum carnis haerebat nactus erat; procul a certamine ceterorum canum, immo post dumeta ab eorum conspectu remotus, praedam devorabat, cum Baseek subito in eum irruit. Priusquam quid ageret ipse sciret, invasorem bis dentibus sauciavit et inde saltu se proripuit.

Baseek audacia eius et impetu tam celeri obstupefactus est. Stabat hebes Dentem Album intuens, tibiae osse crudo rubente inter utrumque iacente.

Senex erat Baseek, iamque discere coeperat canes, quos antea vexare consueverat, animo cotidie fieri audaciores. Acerba haec ei documenta erant, quae tamen perferre cogebatur, omnemque prudentiam adhibebat ut rebus mutatis occurreret. Olim in Dentem Album iusta, ut sibi videbatur, ira incensus se coniecisset. Nunc autem vires senectute deficientes id vetabant. Pilis horrentibus minaciter trans tibiae os Dentem Album spectabat.

Dens Albus veteris formidinis memor quasi languescere, in se contrahi et minor fieri videbatur, dum quaereret quomodo haud nimis turpiter se subduceret.

Hic vero Baseek erravit. Si contentus fuisset minaciter aspicere, omnia ei prospere cessissent. Dens Albus iam fugam cogitans recessisset et carnem reliquisset. Sed Baseek non cunctatus est. Victoriam iam suam esse arbitratus ad carnem accessit. Dum incautus caput demittit ut eam olfaciat, Dens Albus leviter pilos erexit. Etiam tum Baseek rem in suam utilitatem convertere poterat.

Si tantum supra carnem capite erecto torvus stetisset, Dens Albus tandem clam recessisset. Sed recens caro nares Baseek vehementer sollicitabat, atque gula eum impulit ut frustum dentibus arriperet.

Hoc Dens Albus diutius ferre non potuit. Post tot menses quibus in socios trahae dominatus erat, non poterat otiosus spectare dum alius carnem suam devoraret. More suo sine monitu impetum fecit. Primo ictu dextra Baseek auris in lacinias discerpta est. Ille tanta rei celeritate attonitus est. Sed eadem celeritate graviora etiam acciderunt: humi deiectus est, faucibus morsu sauciatus est.

Dum assurgere conatur, iuvenis canis humerum eius bis dentibus confodit. Tam velox impetus erat ut ille quid ageretur vix intellegeret. Frustra in Dentem Album prosiluit atque irato morsu aerem inanem momordit. Proximo momento nasus ei laceratus est, et a carne vacillans retrocessit.

Iam partes inversae erant. Dens Albus supra tibiae os pilis horrentibus minaciter stabat; Baseek paulo longius abesse ac recedere parabat. Non audebat cum iuvene tamquam fulmine dimicare, et acrius quam ante senectutis imbecillitatem sensit. Dignitatem tamen servare conatus est, idque singulari animi fortitudine. Placide iuveni et ossi tergum obvertit, quasi utrumque contemneret neque dignum iudicaret quod respiceret; deinde magnifice discessit.

Neque ante substitit quam penitus e conspectu abiisset ut vulnera sanguinantia lingua lamberet.

Hac victoria Dens Albus maiorem sibi fiduciam ac superbiam sumpsit. Inter canes adultos minus cautus incedebat, neque tam facile iis cedebat. Non quod ultro rixas quaereret; longe aliter res se habebat. Sed ubi iter faciebat, sibi honorem deberi postulabat. Ius sibi vindicabat ut intactus viam sequeretur nec ulli cani de via cederet. Hoc unum postulabat: ut ceteri eum respicerent.

Non iam spernendus neque neglegendus erat, ut catuli sperni solebant et adhuc eiusdem trahae socios catulos sperni videbat. Illi se subducebant, canibus adultis viam dabant, carnemque coacti tradebant. Dens autem Albus, societatis expers, solitarius, tristis, vix dextram laevamve aspiciens, metuendus et torvo vultu, alienus ac remotus, a canibus aetate maioribus, qui mirabantur, pro pari accipiebatur.

Cito intellexerunt satius esse eum sibi relinquere: nec eum lacessere nec eius amicitiam petere audebant. Si ipsi eum non vexabant, neque ille eos vexabat; id, post pauca certamina, sibi commodissimum esse compererunt.

Media aestate Denti Albo res quaedam accidit. Cum tacito cursu tabernaculum novum exploratum accederet, quod in extrema vici parte, dum ipse cum venatoribus alces sequeretur, erectum erat, repente in Kiche incidit. Constitit eamque intuitus est. Vix eam agnovit; agnovit tamen; ipsa vero nihil eius meminerat. Labrum ad pristinum minacem rictum sustulit, et memoria eius clarior facta est.

Omnis infantia paene oblitterata, quicquid cum illo noto fremitu coniungebatur, subito in memoriam rediit. Priusquam deos cognovisset, illa ei velut cardo rerum omnium fuerat. Pristini illius temporis affectus in animum redierunt atque impetu quodam eum inundaverunt. Laetus ad eam prosiluit; at illa dentibus acutis eum excepit, buccam usque ad os discindens. Quid hoc sibi vellet nesciebat. Confusus atque stupens retrocessit.

Neque tamen Kiche culpa erat. Lupae matri natura non concessit ut catulos suos ante annum natos memoria retineret. Itaque Dentem Album non agnoscebat. Extraneum animal atque invasorem videbat, cuius adventum propter praesentes catulos iure suo propulsabat.

Unus e catulis ad Dentem Album titubans accessit. Fratres erant ex eadem matre, non eodem patre, sed neuter id sciebat. Dens Albus catulum curiosus odoratus est; tum Kiche rursus in eum irruit atque iterum faciem laceravit. Longius recessit. Veteres memoriae consuetudinesque sensim exstinctae sunt ac velut in sepulcrum ex quo revocatae erant redierunt. Matrem spectabat, quae catulum suum lambebat, interdum autem lambendo intermisso in eum fremitu minabatur. Illa ei iam nullius momenti erat. Sine ea vivere didicerat.

Quid illa sibi quondam fuisset, iam oblitus erat. Nullus illi iam locus in vita Dentis Albi supererat, sicut neque illi Dens Albus quicquam iam significabat.

Adhuc stupens et ignarus stabat, veteres memoriae rursus evanuerant, atque quid sibi accideret mirabatur, cum Kiche tertio impetum fecit, prorsus eum e vicino loco pellere volens. Dens Albus se expelli passus est. Haec enim

femina sui generis erat, atque sui generis lex erat mares feminis non repugnare. Hanc legem nulla cogitatione comprehenderat neque experientia vitae didicerat.

Hanc legem occulto quodam naturae instinctu sentiebat, eodem quo noctibus ad lunam et stellas ululabat mortemque ac res ignotas timebat.

Menses praeteribant. Dens Albus robustior, gravior ac solidior fiebat; simul mores eius tum ex natura a maioribus accepta tum ex vitae condicionibus formabantur. Natura a maioribus accepta velut argilla erat, vitae materies fingenda. Multas formas recipere poterat, multis modis fingi. Rerum autem condiciones hanc argillam fingebant certamque ei figuram dabant. Si Dens Albus numquam ad hominum ignes accessisset, Feritas eum in verum lupum finxisset.

At dii aliam ei vitae condicionem dederant, itaque canis inde factus erat, lupina quidem indole praeditus, sed canis, non lupus.

Sic naturae suae rerumque circumstantium vi indoles eius in certam figuram fingebatur; effugere id non poterat. Asperior fiebat, a consuetudine alienior, solitudinis cupidior, saevior; canes autem magis magisque discebant satius esse cum eo pacem habere quam bellum, et Castor Cinereus eum in dies pluris aestimabat.

Dens Albus, quamvis in omnibus corporis animique rebus validior fieri videretur, una tamen infirmitate laborabat. Irrideri se ab hominibus pati non poterat. Risum hominum oderat. Ridentibus inter se de quibuslibet rebus, modo non de ipso riderent, non irascebatur. Sed ubi risus ad eum dirigebatur, ira saevissima abripiebatur. Gravem illum, compositum, torvum risus eo usque in furorem agebat ut ipse ridiculus fieret.

Tam acerbe eum offendebat ac perturbabat ut per multas horas quasi daemon saeviret. Vae cani qui tum ei occurreret! Legem nimis bene noverat quam ut in Castorem Cinereum iram effunderet: nam post Castorem fustis atque divina potestas stabant. Post canes autem nihil nisi spatium vacuum erat; in quod illi fugiebant, cum Dens Albus risu dementatus adveniret.

Tertio eius aetatis anno magna fames gentem Indorum ad Mackenzie flumen habitantem invasit. Aestate pisces defecerunt; hieme rangiferi solita itinera deseruerunt. Alces rarae erant, lepores paene evanuerant, ferae venatrices fame peribant. Cibo solito carentes ac fame debilitatae inter se impetum faciebant atque devorabant. Soli validiores supererant. Dii quoque Dentis Albi venatores erant; senes et infirmi ex iis fame moriebantur.

Lamenta per vicum audiebantur, ubi feminae puerique cibo carebant, ut quidquid cibi supererat venatoribus macris, oculis cavis per silvas frustra carnem quaerentibus, cederet.

Ad tantam necessitatem dii redacti erant ut molle corium subactum e calceis atque chirothecis suis ederent; canes autem loramenta traharum e suis ipsorum tergis detracta atque ipsa flagellorum lora vorabant. Canes insuper inter se devorabant, et dii canes devorabant. Debiliores primo et inutiliores edebantur. Qui reliqui erant canes aspiciebant atque intellegebant.

Pauci ex audacissimis prudentissimisque canibus ignes deorum, iam velut lanienas factos, reliquerunt et in silvas fugerunt, ubi tandem aut fame perierunt aut a lupis devorati sunt.

Eo miseriae tempore Dens quoque Albus in silvas furtim recessit. Aptior ad illam vitam erat ceteris canibus, quippe quem primae aetatis usus docuisset. Praecipue arte utebatur ad parvas feras insidiis captandas. Per horas occultus iacebat, sciuri arboricolae cauti singulos motus observans, exspectans patientia tanta quanta ipsa fames erat, donec sciurus in terram descendere auderet. Ne tum quidem immaturum impetum faciebat.

Exspectabat donec certo sciret se sciurum percussurum antequam ille ad arborem tutam refugeret. Tum demum ex latebris erumpebat velut telum cinereum, mira celeritate numquam fallens scopum, sciurum fugae se dantem neque tamen satis celerem.

Quamvis sciuros feliciter caperet, unum obstabat ne ex illis solis viveret et pinguesceret: sciuri non satis multi erant. Itaque etiam minores bestiolas venari cogebatur. Interdum tanta fame premebatur ut mures silvestres ex terrenis cuniculis eruere non dedignaretur. Neque recusabat cum mustela, non minus esuriente sed multo ferociore, dimicare.

Ubi fames acerbissime premebat, clam ad ignes deorum redibat; in ipsa tamen castra non intrabat. In silvis latebat, ne quis eum videret, atque rara occasione, cum aliquid laqueo caperetur, praedam subripiebat. Quin etiam leporem e laqueo Castoris Cinerei rapuit eo tempore quo Castor per silvam titubans incedebat, saepe prae infirmitate anhelans ad requiescendum residens.

Aliquando Dens Albus lupum iuvenem offendit, fame macrum, ossibus protuberantibus, articulis laxatis. Nisi ipse esuriisset, fortasse illum secutus esset ac tandem ad ferorum fratrum suorum gregem pervenisset. At fame pressus iuvenem lupum cursu consecutus est, occidit atque devoravit.

Fortuna ei favere videbatur. Semper ubi maxime cibo indigebat aliquid quod occideret inveniebat. Item cum ipse infirmus esset, nulla maior fera

venatrix casu ei occurrit. Itaque, cum carnibus lyncis per duos dies se refecisset, satis validus erat, cum luporum grex fame excruciatus impetu in eum incurrit. Diu acriterque eum persecuti sunt, sed ille melius quam ipsi pastus tandem eos cursu superavit.

Neque vero effugit tantum, sed lato circuitu in vestigia sua regressus unum ex insequentibus defessis cepit.

Postea illam regionem reliquit atque in vallem ubi natus erat pervenit. Ibi in antiqua latebra Kiche invenit. Illa, ad pristinos mores reversa, ignes deorum inhospitales deseruerat atque ad veterem sedem redierat ut catulos pareret. Ex iis unus tantum superstes erat cum Dens Albus advenit; neque ille diu vivere destinatus erat. Catulis in tanta fame vix spes vivendi erat.

Kiche filium adultum haudquaquam amanter excepit. Sed Dens Albus id nihili pendebat. Iam materno auxilio non indigebat. Itaque cauda conversa, aequo animo adverso flumine levi cursu processit. Ubi amnis in duos ramos dividebatur sinistrum elegit, et latebram lyncis repperit cum qua ipse et mater olim pugnaverant. Ibi in deserta sede consedit diemque integrum quievit.

Ineunte aestate, ultimis famis diebus, Lip-lip offendit, qui ipse quoque in silvas confugerat atque miserrimam vitam aegre sustentaverat. Improviso Dens Albus ei obviam venit. Cum uterque contrario itinere sub alta rupe levi cursu procederet, angulum rupis circumierunt atque subito facie ad faciem constiterunt. Pavidi substiterunt, suspiciose alter alterum intuentes.

Dens Albus optima corporis condicione erat. Bene venatus erat, et per hebdomadem ad satietatem comederat. Novissima etiam praeda se immodice expleverat. Sed simul atque Lip-lip aspexit, pili per totum dorsum sua sponte riguerunt. Vetus corporis motus erat, qui olim semper animi statum comitabatur quem vexationes atque iniuriae Lip-lip in eo excitabant.

Sicut olim Lip-lip conspecto pilos erexerat fremueratque, ita nunc sponte idem fecit. Nullam moram interposuit. Certamen celeriter atque penitus confecit. Lip-lip retrocedere conatus est, sed Dens Albus umero in umerum vehementer impulit. Lip-lip deiectus in tergum volutatus est. Dentes Dentis Albi in macrum eius guttur alte infixi sunt. Dum Lip-lip extremo vitae certamine luctabatur, Dens Albus rigidis cruribus circumibat atque intentus spectabat.

Deinde iter suum repetivit atque ad radices rupis levi cursu discessit.

Non multo post quodam die ad silvae marginem pervenit, ubi angusta area aperta ad flumen Mackenzie declinabat. Hunc locum antea nudum noverat; nunc vicus ibi stabat. Inter arbores occultus substitit resque

exploravit. Imagines, soni odoresque noti erant: pristinus vicus sed alio loco constitutus. Sed quae nunc cernebat, audiebat odorabaturque, longe alia erant quam quae tum, cum inde fugerat, senserat.

Nullus gemitus, nullum lamentum audiebatur. Sonitus laeti ad aures perveniebant; et cum iratam feminae vocem audivit, ex ventre saturo hanc iram nasci intellexit. Piscium odor per aera ferebatur. Cibus aderat. Fames discesserat. Audacter e silva egressus per castra recta ad tabernaculum Castoris Cinerei contendit. Castor aberat; Kloo-kooch autem eum laetis clamoribus et toto pisce recens capto accepit. Dens Albus decubuit ut reditum Castoris exspectaret.

PARS QUARTA
DII POTENTIORES
CAPUT PRIMUM
GENERIS SUI HOSTIS

Si qua umquam, vel tenuissima, spes fuerat fore ut Dens Albus aliquando cum sui generis animalibus societatem iniret, ea penitus exstincta est, cum canibus traham ducentibus dux praefectus est.

Iam enim canes eum oderant: oderant ob maiorem carnis copiam, quam Mit-sah ei tribuebat; oderant ob beneficia alia vera, alia opinione ficta quibus eum ornari putabant; oderant quod ipse in fronte iugi semper fugeret, cauda villosa ultro citroque agitata et posteriore corporis parte perpetuo ab eorum oculis recedente; hoc spectaculum eos ad insaniam irritabat.

Dens autem Albus eos pari acerbitate oderat. Canibus traham ducentibus praeesse ei nihil voluptatis attulit. Ante catervam latrantem fugere cogebatur, cum singulos eius canes per triennium pugnis superavisset atque in dicionem suam redegisset; id vix ferre poterat. Id tamen aut ferendum erat aut pereundum; vita autem, quae in eo vigebat, mori noluit. Simul ac Mit-sah proficisci iussit, totus ille grex ferocibus et avidis clamoribus in Dentem Album impetum fecit.

Nullo modo se defendere poterat. Si in canes converteretur, Mit-sah flagelli lorum in ipsam faciem eius immitteret. Nihil restabat nisi fuga. Non poterat cauda et posteriore corpore contra illam ululantium turbam dimicare; neque enim ea membra arma idonea erant adversus tot immites dentes. Itaque fugit, singulis saltibus naturae suae superbiaeque repugnans, atque ita tota die saliens fugiebat.

Nemo naturae impetus violat quin natura ipsa in se retorqueatur. Id quale est, cum pilus, qui extra corpus crescere solet, contra naturam in adversam partem flectitur atque in carnem ipsam crescit, unde ulcus doloris plenum ac putrescens gignitur. Eadem Dentis Albi fuit condicio.

Omnis animi impetus eum in catervam post terga ululantem irrumpere iubebat; sed deorum voluntas vetabat, quam firmabat flagellum e rangiferi intestinis confectum, cuius lorum triginta pedes longum carnem acerrime mordebat. Ita nihil ei restabat nisi animum tacito felle exedere et odium malitiamque alere, quae feritati indomitae naturae suae responderent.

Si quod umquam animal sui generis hostis fuit, Dens Albus illud erat. Nec veniam petebat nec dabat. Dentibus gregis assidue laniabatur atque vulneribus notabatur; ipse vicissim signa dentium suorum in gregem imprimebat. Plurimi ceterorum gregum duces, ubi castra posita canesque soluti erant, ad deos se conferre solebant, ut ab iis tuti essent; Dens Albus

talem tutelam aspernabatur. Per castra intrepide incedebat et noctu poenas exigebat pro iniuriis quas die acceperat.

Priusquam dux trahae fieret, ceteri canes illi cedere didicerant. Nunc res aliter se habebat. Totius diei studio eum persequendi accensi, imagine fugientis ante oculos iterum iterumque oblata etiam inscii agitati, atque imperii sensu quem per totum diem perceperant inflati, illi cedere animum inducere non poterant. Quotiens inter eos apparebat, iurgia exoriebantur. Quacumque ibat, ringitus, dentium crepitus atque fremitus eum comitabantur.

Aer ipse quem spirabat odio et malitia velut gravis erat; quod tantum effecit ut odium malitiamque in eius animo augeret.

Cum Mit-sah canibus consistere iussit, Dens Albus paruit. Id primum ceteris molestiam attulit. Nam omnes in ducem invisum prosiliebant, sed res subito conversas reperiebant: post eum Mit-sah stabat, ingenti flagello in manu sibilante. Ita canes intellexerunt, cum traha iussu Mit-sah consisteret, Dentem Album intactum relinquendum esse. Si vero sua sponte subsisteret, tum eis liceret irruere atque eum, si possent, interficere.

Paucis huiusmodi casibus edoctus numquam deinceps sine iussu constitit. Celeriter discebat; neque aliter inter tam asperas vitae condiciones superesse poterat.

Canes tamen numquam didicerunt eum in castris non lacessendum esse. Singulis diebus eum persecuti atque minitantes, superioris noctis disciplinam oblitterabant; eadem autem nocte iterum docebantur quod continuo rursus oblitteraturi erant. Praeterea odium eorum multo pertinacius erat. Intellegebant inter se et illum quandam naturae differentiam esse, quae sola satis magnum inimicitiarum fundamentum praebebat. Ipsi quoque, sicut ille, lupi domestici erant, sed per multas iam generationes hominibus assuefacti.

Magna pars Feritatis in iis deperierat. Quam ob rem Feritas iis erat ignota, terribilis, perpetuo minax atque infestissima; in illo autem, specie motuque et animi impetu, eadem Feritas adhuc haerebat. Ipse illius signum atque imago viva erat. Itaque, cum dentes in eum nudabant, videbantur a se arcere vires perniciem ferentes, quae inter umbras silvarum et in tenebris ultra ignes castrorum latebant.

Unum tamen canes didicerunt: ut coniuncti manerent. Dens Albus enim adeo terribilis erat, ut nullus solus ei resistere auderet. Conglobati ei occurrebant; alioquin singulos una nocte interfecisset. Ita occasio quemquam occidendi ei adimebatur. Canem quidem humi prosternere poterat, sed priusquam ictum mortiferum faucibus inferret, tota caterva super eum

ruebat. Primo certaminis signo omnes iuncti consurgebant adversum eum. Inter se saepe altercabantur, sed omnis inter se simultas statim in oblivionem abibat, ubi cum Dente Albo dimicandum videbatur.

Contra, quantumvis conarentur, canes Dentem Album occidere non poterant. Illis velocior erat, formidolosior, callidior. Locorum angustias vitabat atque, ubi iam circumdari posse videbatur, se celeriter recipiebat. Quod autem ad prosternendum attinebat, nemo ex iis erat qui id praestare posset. Pedes eius terrae tam pertinaciter adhaerebant quam ipse vitae.

Vivere enim et pedibus firmiter insistere in hoc perpetuo cum grege bello idem prorsus significabant; neque quisquam id Dente Albo melius noverat.

Ita generis sui hostis factus est, luporum scilicet mansuefactorum, quos hominum ignes emolliverant et hominum robur suo praesidio infirmaverat. Dens Albus acerbus erat atque inexorabilis; ita materia eius a vitae casibus formata erat. Bellum ultro indicavit omnibus canibus. Tam ferociter autem hoc bellum gerebat, ut etiam Castor Cinereus, ipse vir ferox, eius saevitiam miraretur.

Iurabat se numquam talem beluam vidisse; idem dicebant Indi in vicis peregrinis, cum audirent quantam stragem inter suos canes ille edidisset.

Cum Dens Albus quinque fere annos natus esset, Castor Cinereus eum in aliud magnum iter duxit; diu post memorabatur strages quam inter canes multorum vicorum edidit, iuxta flumen Mackenzie, trans Montes Saxosos, deinde secundum Porcupinum flumen usque ad Yukon descendens. In ultione quam de suo genere sumebat summam voluptatem capiebat. Canes illi vulgares erant atque nihil suspicantes; nec ad tam citum tamque rectum impetum, nullo praemisso signo, parati. Nesciebant qualis esset: fulmen erat ad caedem coruscans.

Horrentes pilis rigidisque cruribus adversus eum provocabant; ille autem nulla mora in sollemnibus certaminis initiis consumpta, velut spira chalybea repente soluta, faucibus eorum advolabat eosque conficiebat, dum adhuc stupore attoniti quid sibi accideret ignorabant.

Artem pugnandi ad summum perduxerat. Viribus parce utebatur. Numquam vires inutiliter profundebat, numquam colluctabatur. Ita celeriter irruebat ut colluctationem vitaret, et, si ictus eum fefellisset, pari celeritate sese subducebat. Lupi artum cum aliis corporibus contactum refugiunt; Dens Albus id etiam vehementius abhorrebat. Diu tangi ab alio corpore ferre non poterat; periculum inde praesentiebat. Id eum ad insaniam adigebat. Liber esse oportebat, suis pedibus stare, nullum animal vivum tangere. Feritas ipsa adhuc eum tenebat atque per ipsum suam vim ostendebat.

Hunc sensum vita, quam a catulo Ismaelitae instar egerat, vehementiorem reddiderat. In tactu periculum latere credebat; insidiae erant, semper insidiae, quarum metus in intimis eius fibris insederat.

Quam ob rem canes peregrini, qui ei occurrerent, nullam fere spem eum superandi habebant. Dentes eorum effugiebat; sive eos sauciabat sive fuga se subducebat, utroque modo integer manebat. Interdum tamen, ut fit, aliter eveniebat: interdum plures canes simul irruentes eum graviter laedebant antequam effugeret; interdum etiam unus canis vulnus ei alte imprimebat. Sed haec fortuita erant. Plerumque iam tam peritus pugnator erat ut sine vulnere abiret.

Hoc quoque praestabat, quod tempus spatiumque recte aestimabat; non tamen consulto haec computabat. Omnia per se ipsa fiebant. Oculi res recte videbant, nervi imagines ad cerebrum rite perducebant. Membra eius aptius inter se congruebant quam in cane vulgari. Coniunctim atque aequabiliter operabantur. Nexus nervorum, mentis, musculorum multo perfectior ei contigerat.

Cum oculi imaginem rei motae ad cerebrum mittebant, id sine ulla deliberatione quousque motus ille pertineret quantoque tempore perficeretur intellegebat. Ita alterius canis saltum aut dentium impetum effugere poterat, simulque minimum temporis punctum arripere, quo ipse impetum faceret. Corpus mensque eius velut machina subtilius temperata conspirabant; neque tamen id laudi eius tribuendum.

Natura enim ei largior fuerat quam plerisque animalibus: id unum erat.

Aestate Dens Albus ad castellum Yukon pervenit. Castor Cinereus exeunte hieme magnum aquarum divortium inter flumina Mackenzie et Yukon transierat; ver autem venationibus in occidentalibus Montium Saxosorum radicibus extremis consumpserat. Deinde, glacie in flumine Porcupino soluta, scapham fabricaverat eoque flumine descenderat usque ad locum, ubi paulo infra circulum arcticum in Yukon influit.

Ibi vetus erat castellum Societatis Sinus Hudsoniani; multi quoque Indi aderant, magna copia alimentorum, insolitus totius loci tumultus. Aestas anni millesimi octingentesimi nonagesimi octavi erat; hominum milia, auri quaerendi cupiditate incensa, adverso Yukon flumine ad Dawson et Klondike contendebant. Quamquam adhuc compluribus centenis milibus passuum a destinato loco aberant, multi tamen iam annum integrum in itinere egerant; nemo autem eorum minus quinque milia miliariorum peragraverat ut illuc perveniret, nonnulli etiam ab ultimis orbis terrarum regionibus profecti erant.

Hic Castor Cinereus constitit. Rumor auri quaerendi usque ad eum perlatus erat, ideoque complura pellium fascicula secum attulerat, atque alterum fasciculum manicarum ac calceorum ex pellibus filo intestinorum consutorum. Tam longum iter suscipere noluisset, nisi magnum quaestum exspectavisset. Quod autem re vera lucratus est, omnem eius exspectationis modum longe superavit. Ne in audacissimis quidem somniis speraverat sibi lucri tantundem quantum impenderat futurum; re vera decuplo plus quam impenderat lucratus est.

Ac, ut Indum veri nominis decuit, mercibus paulatim cauteque distrahendis operam dedit, etiamsi tota aestas et reliqua hiems ad eas distrahendas consumerentur.

Apud castellum Yukon Dens Albus homines albos primum vidit. Cum Indis quos antea noverat comparati, alterius generis animalia ei videbantur, deos scilicet potentiores. In iis maiorem vim esse sensit; nam potentia ipsa divinitatis fundamentum ei videbatur. Non haec ratione deducebat Dens Albus, nec apud se verbis colligebat deos albos potentiores esse; sensus tantum erat, non minus tamen efficax.

Quemadmodum olim, cum catulus erat, ingentia tabernacula humana manu posita potestate sua eum perculerant, sic nunc domus et immane castellum ex solidis arborum truncis exstructum animum eius percutiebant. Hic magna potentia apparebat. Dii albi fortes erant; rerum corporearum maiorem potestatem habebant quam dii quos noverat, inter quos Castor Cinereus potentissimus erat. At hic, si cum albis diis conferretur, velut deus puer videbatur.

Haec sane Dens Albus sentiebat tantum; conscius eorum non erat. Animalia autem saepius sensu quam cogitatione agunt; quicquid tunc agebat ex eo sensu proficiscebatur, quo homines albos superiores deos esse aestimabat. Principio eos summa cum suspicione intuebatur. Quis sciret quos novos terrores quaeque ignota vulnera inferre possent? Eos observare cupiebat, sed metuebat ne ab illis animadverteretur.

Primis aliquot horis contentus erat procul furtim obambulare atque e tuto loco eos spectare. Deinde vidit canes, qui ad eos propius accederent, nullum malum pati; ipse quoque propius accessit.

Ipse vicissim magnam illis curiositatem movit. Lupina species eius continuo oculos eorum in se convertit, et alii aliis eum digito demonstrabant. His gestibus Dens Albus cautior factus est; cum vero propius accedere temptabant, dentes nudabat seque retro subducebat. Nemo eum manu contingere potuit; quod sane ipsis feliciter accidit.

Brevi Dens Albus intellexit ex his diis perpaucos, vix duodecim, ibi commorari. Secundo tertiove quoque die navis vaporaria, aliud ingensque potentiae documentum, ad ripam advehebatur atque aliquot horis ibi manebat. Homines albi ex navibus exscendebant, deinde rursus conscensis navibus abibant. Innumerabiles esse videbantur.

Uno alterove die plures homines albos vidit quam per totam priorem vitam Indos; et diebus succedentibus homines flumine assidue adveniebant, paulisper commorabantur, tum rursus adverso flumine procedentes oculis eius evanescebant.

At si dii albi omnipotentes videbantur, canes eorum parvi pendendi erant. Id Dens Albus mox comperit, cum canibus dominorum comitibus in terram egredientibus commisceretur. Figura et magnitudine inter se maxime dispares erant. Alii breviora crura habebant, nimis brevia; alii longiora, nimis longa. Pilis potius quam denso villo tegebantur, nonnulli vero pilos perpaucos gerebant. Nullus eorum pugnare didicerat.

Quippe sui generis hostis, cum eis dimicare sibi officium esse putabat. Quod cum fecisset, magnopere eos contemnere coepit. Molles erant et inopes, magnum strepitum edebant, corporibus inepte iactatis vi sola niti conabantur, ubi ipse sollertia atque astutia rem expediebat. Illi cum clamore in eum ruebant; ipse in latus subsiliebat.

Nesciebant quo ille evanuisset; tum eodem momento in umerum eorum impetum faciebat, eos humi volvebat atque ictum in guttur inferebat.

Nonnumquam ictus efficax erat; canis saucius in pulvere volvebatur, in quem continuo canum Indorum caterva insiliebat atque eum laniabat. Dens Albus callidus erat. Iam pridem didicerat deos, cum eorum canes interficerentur, irasci; nec homines albi excipiebantur. Itaque satis habebat canem eorum prosternere atque, eius gutture alte discisso, retrocedere, gregi Indorum canum permittens ut crudelem caedis finem faceret.

Tum homines albi irruebant atque omnem iram in canum catervam effundebant, Dente Albo intacto abeunte. Modico intervallo stans spectabat, dum lapides, fustes, secures ceteraque arma in ceteros canes conciderent. Dens Albus callidissimus erat.

Sed etiam socii eius suo quodam modo callidiores fiebant; Dens Albus quoque cum illis rem discebat. Intellexerunt cum navis primum ad ripam alligata esset, certamini tempus aptissimum esse. Nam postquam duo vel tres canes peregrini prostrati necati sunt, domini albi reliquos in navem celeriter recipiebant, deinde in noxios ultionem saevam exercebant. Quidam albus,

postquam canem suum venaticum ex genere quod Anglice setter vocant ante oculos discerptum vidit, sclopetum revolvens eduxit.

Sex sclopeti ictus celeriter emisit, et sex canes catervae mortui aut moribundi humi iacebant; novum humanae potentiae documentum, quod alte in animo Dentis Albi haesit.

Haec omnia Dens Albus laetus spectabat. Nullum enim sui generis animal amabat, et satis sollers erat ut ipse a periculo immunis maneret. Primo alienorum canum caedes ei ludus erat; postea velut cotidianum opus facta est. Nihil enim tunc agendum habebat. Castor Cinereus mercaturae incumbebat atque divitias augebat. Itaque Dens Albus cum caterva canum Indorum circa stationem navium vagabatur, naves exspectans. Quotiens navis appelleret, ludus statim incipiebat; paucis post minutis, ubi homines albi a prima stuporis perturbatione se receperant, canum caterva diffugiebat. Lusus finiebatur, donec proxima navis adveniret.

Sed vix dici potest Dentem Album unum ex illo grege fuisse. Nec cum ceteris se miscebat; semper ab iis aberat, sui semper similis, et ab ipsis etiam timebatur. Verum cum illis operam coniungebat. Ipse cum alieno cane certamen movebat, dum caterva opperiretur; cum vero illum prostravisset, ceteri ad conficiendum irruebant. Nec minus verum est ipsum statim discedere solitum esse, ut grex solus indignatorum deorum poenas lueret.

Ad talia certamina excitanda parvo labore opus erat. Satis erat, cum alieni canes e navi in terram exissent, se illis ostendere. Quo viso statim in eum ruebant. Natura eos impellebat. Ipse erat Feritas: ignotum illud et terribile, semper insidians atque minitans, quod olim in tenebris circa primorum hominum ignes vagabatur, cum canes, ad ignes trepide confugientes, suos naturae impetus mutarent atque discere inciperent Feritatem timere, ex qua orti erant, quam deinde reliquerant atque prodiderant.

A generatione in generationem, horror Feritatis in eorum natura altius impressus erat. Per saecula Feritas terrorem exitiumque significaverat. At per omne id tempus ipsis dominis permittentibus res feras impune interficere poterant. Quod facientes et se ipsos et deos, quorum consortio fruebantur, ab insidiis defendebant.

Itaque hi canes ex mollibus australibus regionibus venientes, cum per ponticulum navis in ripam Yukon descendissent, Dente Albo viso impetu cui resistere nequibant ferebantur ut eum invaderent atque exstinguerent. Etsi in urbibus educati erant, inerat tamen iis avitus Feritatis metus. Nec vero oculis tantum suis, clara die, lupinam illam ante se figuram intuebantur.

Maiorum quoque suorum oculis eum videbant; memoria a maioribus tradita lupum in eo agnoscebant, vetusque inter canem lupumque odium recordabantur.

Haec omnia dies Dentis Albi iucundiores faciebant. Si sola eius species canes peregrinos in se incitaret, tanto melius ei, tanto peius illis. Illi eum praedam iure persequendam putabant; pari iure ille eos sibi praedam esse arbitrabatur.

Non frustra in solitaria latebra primum lucem aspexerat, neque frustra prima proelia cum perdice nivaria, mustela et lynce commiserat. Neque frustra teneram aetatem vexatio Lip-lip totiusque catulorum catervae acerbiorem reddiderat. Aliter haec fieri poterant, et tum ipse alius fuisset. Si Lip-lip numquam exstitisset, cum ceteris catulis educatus esset, atque ad canum mores aptior et canibus amicior crevisset.

Si Castor Cinereus amoris benevolentiaeque perpendiculum habuisset, fortasse intimas Dentis Albi naturae latebras exploravisset atque inde multas mitiores animi vires in lucem eduxisset. Sed ita factum non erat. Velut argilla assidue fictus erat, donec talis evaderet qualis nunc erat: morosus, solitarius, sine amore, ferox, omnium sui generis hostis.

CAPUT SECUNDUM

DEUS INSANUS

In castello ad flumen Yukon sito pauci homines albi habitabant, qui iam diu in ea regione morati erant. Ipsi se «Sourdoughs», id est homines fermenti acidi, appellabant, atque hoc nomine magnopere gloriabantur. Ceteros, qui nuper in eas terras venerant, penitus contemnebant. Qui e navibus vaporariis in ripam descendebant advenae habebantur; «chechaquos» vocabantur, quo nomine audito statim animo concidebant. Panem enim pulvere fermentatorio conficiebant.

Hoc erat inter veteranos advenasque invidiosum discrimen: veterani scilicet, quippe quibus pulvis fermentatorius deesset, panem ex acido fermento coquebant.

Sed haec ad rem ipsam parum pertinent. In castello habitantes novos advenas fastidiebant, eorumque casibus gaudebant. Praecipue vero delectabantur strage quam Dens Albus cum improbissima sua canum caterva inter advenarum canes edebat. Quotiens navis vaporaria appulisset, castellani data opera ad ripam descendebant ut spectaculum viderent. Non minore exspectatione quam ipsi canes Indorum illud praestolabantur, et ferocem callidamque partem quam Dens Albus in eis certaminibus agebat cito intellegere atque aestimare poterant.

Erat tamen inter illos unus qui huiusmodi spectaculis praeter ceteros delectaretur. Simul atque navis vaporariae sibilum audierat, accurrere solebat; ubi vero ultima pugna confecta Densque Albus cum grege dispersus erat, lento gradu in castellum redibat, vultu maerore gravato. Interdum, ubi canis aliquis e mollioribus meridianis regionibus ortus sub catervae dentibus extremum mortis ululatum edebat, vir iste se continere non poterat, sed in sublime exsiliebat clamoremque laetitiae edebat.

Semper autem Dentem Album oculis acribus cupidisque intuebatur.

Hunc hominem reliqui castelli incolae «Formosum» appellabant. Praenomen eius nemo noverat, vulgoque per illas regiones Formosus Smith vocabatur. At nihil minus quam formosus erat; nomen ex ipsa rei contrarietate acceperat. Deformitate insigni erat. Primum statura exigua erat; macilento autem corpori caput multo macilentius impositum erat, cuius vertex velut in acutam cuspidem desinebat.

Quin etiam puer, antequam a sodalibus Formosus appellatus esset, «Caput Acus» vocari solebat.

A summo illo vertice caput retro versus ad cervicem declinabat, ante vero ad frontem humilem sed mirum in modum latam abrupte descendebat. Hinc

Natura, quasi prioris parsimoniae paenitens, ceteris vultus partibus largiter indulsisse videbatur. Oculi magni erant, tantaque inter eos distantia quanta duos alios oculos capere posset. Facies, si reliquo corpori conferres, immanis erat. Ut huic faciei spatium necessarium pararet, Natura maxillam inferiorem immanem, longe in anteriorem partem prominentem, ei tribuerat.

Ea maxilla lata et ponderosa procedebat simulque deorsum propendebat, ita ut pectori inniti videretur. Fortasse autem haec species gracilis cervicis imbecillitati tribuenda erat, quae tantum pondus sustinere haud satis poterat.

Maxilla illa pertinaciam quandam ferocem prae se ferebat. Sed aliquid deerat. Fortasse nimis multa in ea erant; fortasse ipsius maxillae magnitudo modum excesserat. Quidquid causae fuit, fallax tamen ea species erat. Formosus Smith ubique ignavissimus omnium, timore lacrimisque facile fractus, habebatur. Ad imaginem absolvendam, dentes magnos flavosque habebat; duo autem dentes canini, reliquis maiores, sub tenuibus labiis velut ferae dentes apparebant.

Oculi eius lutei et turbidi erant, quasi Natura pigmentis deficientibus ex omnium vasculorum fundo reliquias expressisset. Similes erant capilli, rari atque inaequaliter crescentes, lutei sordidique, e capite emergentes atque e facie inopinatis locis erumpentes, velut manipuli segetis conglobatae ventoque agitatae.

Denique monstrum erat Formosus Smith; sed culpa non penes ipsum erat. Non ipse se finxerat; talis enim argilla erat, ex qua formatus fuerat. Ceteris castelli hominibus cibos coquebat, vasa abluebat reliquaque ministeria viliora obibat. Illi eum non spernebant; immo humana quadam patientia tolerabant, velut creaturam cui in ipso fingendi opere iniuria illata esset. Metuebant etiam: ne ignavo furore correptus eos a tergo sclopeti ictu peteret aut venenum in potum coffeae infunderet.

Cibus tamen ab aliquo coquendus erat, atque Formosus Smith, quamvis multa ei ceteris in rebus deessent, coquendi peritus erat.

Is igitur erat vir qui Dentem Album spectabat, eius saeva in pugna virtute gaudebat eumque possidere cupiebat. Statim blanditiis eum tentare coepit. Dens Albus primo illum neglegebat. Postea, cum homo pertinacius instaret, saetis erectis dentes ostendebat atque retrocedebat. Homini haud favebat. Malum quiddam in eo praesagiebat; nequitiam in eo latentem odorabatur, manum porrectam et verba blanda suspecta habebat. His omnibus de causis eum oderat.

Simplicioribus animantibus facile est bonum a malo discernere. Bonum est quidquid levamen, voluptatem ac dolorum finem affert; ideo amatur.

Malum autem quidquid molestiae, metus aut vulneris plenum est; ideo odio habetur. Quidquid Dens Albus de Formoso Smith sentiebat, mali ominis erat. E deformi hominis corpore et animo contorto, arcanis quibusdam viis, tamquam nebula e paludibus pestilentibus surgens, vitiosae naturae halitus manabat.

Non ratione, non quinque sensibus tantum, sed aliis quibusdam remotioribus nec adhuc exploratis sensibus Dens Albus percepit hunc hominem malum portendere, iniuriis quasi gravidum esse, ideoque rem malam esse, quam prudenter odisse oporteret.

In castris Castoris Cinerei Dens Albus erat, cum Formosus Smith primum advenit. Ex levissimo pedum strepitu, quamquam adhuc procul nec in conspectu erat homo, quis accederet agnovit, atque saetas erexit. Iacebat antea omnino securus et otiosus; tum celeriter surrexit, homineque adveniente ad extremam castrorum partem more lupino elapsus est. Quae dicerent ignorabat; sed hominem cum Castore Cinereo colloqui videbat.

Semel homo digito Dentem Album indicavit; ille contra fremuit quasi manus iam in eum demitteretur, quamquam quinquaginta pedum spatio aberat. Homo risit; Dens autem Albus in silvas tamquam in tutum se recepit, capite retro verso ut hominem observaret, dum humi leniter labebatur.

Castor Cinereus canem vendere recusavit. Negotiando opes congesserat, nihilque desiderabat. Praeterea Dens Albus animal pretiosum erat, fortissimus ex omnibus canibus quos umquam trahae iunxerat, idemque dux optimus. Neque usquam in Mackenzie vel in Yukon alter illi similis canis inveniebatur. Pugnare sciebat; alios canes tam facile occidebat quam homines culices necant. His auditis oculi Formosi Smith ardebant, atque tenuia labra lingua cupide lingebat. Neque ullo pretio Dens Albus venalis erat.

Sed Formosus Smith mores Indorum noverat. Saepe castra Castoris Cinerei adibat, atque sub veste semper lagenam aliquam nigram occultabat. Vischium, liquor e frumento confectus, hanc quoque vim habet, ut sitim accendat. Castor Cinereus siti correptus est. Ardentes oris fauciumque membranae et stomachus quasi exustus maiorem in dies liquoris urentis copiam poscebant; cerebrum vero, insolito stimulo perturbatum, eum ad quascumque res faciendas impulit, dummodo liquorem consequeretur. Pecunia quam pro pellibus, chirothecis calceisque e molli corio confectis acceperat absumi coepit.

Pecunia in dies celerius effluebat; quanto tenuior sacculus, tanto brevior patientia fiebat.

Tandem pecunia, merces, animi patientia omnia perierant. Sola ei restabat sitis, ipsa velut immensa possessio, quae, quotiens sobrius spiritum ducebat, maior fiebat. Tum Formosus Smith iterum cum eo de Dente Albo emendo egit; sed iam pretium lagenis, non nummis, numerabatur, atque aures Castoris Cinerei avidius auscultabant.

«Tu capis canem, tu habes; bene», novissime dixit Castor Cinereus.

Lagenae traditae sunt. Post biduum autem Formosus Smith Castori Cinereo dixit: «Tu capis canem».

Vespere quodam Dens Albus in castra furtim irrepsit, et cum suspirio quietis se humi demisit. Deus ille albus, quem formidabat, aberat. Iam per aliquot dies homo magis magisque insistens eum apprehendere conatus erat, atque Dens Albus interea castra vitare coactus. Quale malum ab illis manibus impendentibus sibi pararetur nesciebat; hoc tantum sciebat, malum aliquod imminere, atque optimum esse ab eis procul manere.

Vix autem procubuerat, cum Castor Cinereus titubans ad eum accessit atque lorum coriaceum collo eius circumdedit. Deinde iuxta Dentem Album consedit, extremo loro manu retento. Altera manu lagenam tenebat, quam identidem supra caput suum vertebat; tum liquor cum murmure de vase in os effundebatur.

Sic hora transiit; deinde tremor terrae, quem pedes appropinquantis excitabant, eius adventum praenuntiavit. Dens Albus primus pedum strepitum audivit, cognitoque adveniente saetas erexit, cum Castor Cinereus adhuc somnolentus nutaret. Lorum e manu domini furtim educere tentavit; digiti tamen remissi arcte coierunt, Castorque Cinereus experrectus est.

Formosus Smith magnis passibus in castra venit atque super Dentem Album constitit. Hic hominem sibi terribilem levi fremitu suspexit, omnem manuum motum intentissimis oculis observans. Manus porrecta ad caput eius demitti coepit. Fremitus lenis in stridorem asperum mutatus est. Manus nihilominus lente descendebat; ille sub ea se contrahens maligno aspectu intuebatur, dum respiratio crebrescit et fremitus brevior breviorque fit, quasi extrema vis iam eruptura esset. Subito, serpenti similis, capite excusso manum dentibus petiit.

Manus subito retracta est; dentes vero frustra cum crepitu acuto inter se collisi sunt. Formosus Smith metu iraque exarsit. Castor Cinereus Dentem Album in latus capitis percussit, ita ut ille submisse humi se contraheret.

Omnem illius motum Dens Albus oculis suspicacibus sequebatur. Formosum Smith discedentem vidit, mox cum valido fuste redeuntem. Tum Castor Cinereus extremum lorum homini tradidit. Formosus Smith abire

coepit, lorumque intentum est. Dens Albus restitit. Castor Cinereus dextris sinistrisque plagis eum percussit, ut surgeret et sequeretur. Obtemperavit quidem; sed simul impetu facto in extraneum qui se trahebat irruit. Formosus Smith non resiluit; hoc enim exspectaverat.

Fustem subito et magno impetu vibravit, atque medio impetu Dentem Album intercepit, tanto ictu ut in terram collaberetur. Castor Cinereus risit atque approbans caput movit. Formosus Smith lorum iterum intendit, Densque Albus, languidus vertigineque correptus, humi repens in pedes se erexit.

Non iterum impetum fecit. Unus ille fustis ictus satis docuerat deum album etiam fuste uti scire; prudentior erat quam ut necessitati cui resisti non poterat repugnaret. Itaque tristi animo post Formosum Smith ambulavit, cauda inter crura demissa, et tacito murmure subinde fremuit. Sed homo suspiciosis oculis eum custodiebat, fustemque semper ad feriendum paratum tenebat.

Ad castellum perductum Formosus Smith firmiter alligavit, deinde cubitum abiit. Dens Albus horam unam exspectavit. Tum dentes loro admovit, atque decem secundorum spatio liber erat. Nullum tempus perdiderat, nullos morsus frustra dederat; lorum oblique fere tam nitide reciderat quasi cultello sectum esset. Ad castellum oculos sustulit, interim saetas erigens et fremens. Deinde conversus ad Castoris Cinerei castra cursu modico rediit.

Novo illi atque terribili deo nulla fide tenebatur. Castori Cinereo se tradiderat, ad illum adhuc pertinere sibi videbatur.

Eadem tamen iterum acciderunt, uno tantum discrimine. Castor Cinereus rursus loro eum alligavit atque postero mane Formoso Smith tradidit. Tum autem res mutata est: Formosus Smith eum gravissime verberavit. Firmiter ligatus Dens Albus frustra saevire poterat; verbera, quamquam invitus, ferre cogebatur. Et fuste et flagello caesus est, atque tum saevissimam omnium quas umquam passus erat verberationem pertulit.

Illa etiam gravis verberatio, quam Castor Cinereus ei adhuc catulo inflixerat, prae hac mitis erat.

Formosus Smith hoc opere gaudebat. In eo summam voluptatem inveniebat. Victimam suam voluptate perfusus spectabat; oculi eius obscuro quodam ardore fulgebant, dum flagellum aut fustem vibrabat et Dentis Albi doloris clamores, ululatus impotentes ac fremitus audiebat. Formosus enim Smith ignavorum more crudelis erat. Ipse, si homo aliquis eum verberaret vel iratus increparet, pavens se subiciebat querulasque voces emittebat; vicissim in

animantia se infirmiora ulciscebatur. Omne quod vivit potestatem appetit; neque Formosus Smith ab hac lege discrepabat.

Cum apud homines sui generis imperandi potestatem exercere non posset, ad animalia minora se convertebat atque in ea vim vitae sibi insitam exercebat. Neque tamen Formosus Smith se ipsum creaverat, nec culpa ipsi tribuenda erat. In hunc mundum corpore depravato et intellectu brutali venerat. Haec erat argilla ex qua fictus erat; mundus autem eam haud benigne formaverat.

Dens Albus sciebat cur verberaretur. Cum Castor Cinereus collo eius lorum circumiecisset eiusque extremum Formoso Smith tradidisset, intellexerat deum suum velle ut novum hominem sequeretur. Cum deinde Formosus Smith eum extra castellum alligatum reliquisset, sciebat huius voluntatem fuisse ut ibi maneret. Itaque utriusque dei voluntatem violaverat, poenamque inoboedientiae debitam meruisse.

Saepe antea viderat canes dominum mutare, fugitivosque postea caedi, quemadmodum ipse nunc caedebatur. Prudens erat; sed in eius natura vires quaedam prudentia potentiores insitae erant. Una ex illis fides erat. Castorem Cinereum non amabat; tamen, etiam cum is irasceretur et aliud iuberet, illi fidelis manebat. Id mutare non poterat. Haec fides ex ipsa naturae suae argilla nascebatur.

Haec praecipua generis eius proprietas erat, qua genus suum ab omnibus aliis animantium generibus distinguebatur; ea vi factum erat ut lupus et canis ferus e campis apertis ad homines accessissent atque hominum comites facti essent.

Post verbera Dens Albus in castellum rursus tractus est. Sed hoc tempore Formosus Smith ei baculum ad collum alligavit atque ita eum reliquit. Non facile quis deum suum deserit; ita etiam Dens Albus. Castor Cinereus proprius eius deus erat; et quamvis Castor aliud vellet, Dens Albus illi adhuc adhaerebat, nec eum relinquere poterat. Castor Cinereus eum prodiderat atque deseruerat; nec tamen quidquam in Dentis Albi animo immutatum erat. Non sine causa totum corpus animumque Castori Cinereo olim tradiderat.

Nihil tum sibi reservaverat Dens Albus; vinculum igitur semel constitutum facile abrumpi non poterat.

Itaque nocte, cum homines in castello dormirent, Dens Albus baculo quo alligabatur dentes admovit. Lignum diu siccatum atque induratum erat, colloque ita arcte alligatum ut vix illud dentibus attingere posset.

Summo tantum nisu musculorum, cervice in arcum reflexa, lignum inter dentes recipere potuit, idque vix ipsum; tum per multas horas incredibili patientia illud paulatim rodendo tandem perrupit. Hoc a canibus fieri posse nemo putabat; numquam tale quid antea factum erat. At Dens Albus perfecit. Prima luce e castello egressus est, reliqua baculi parte e collo pendente.

Prudens erat. Sed si sola prudentia ductus esset, ad Castorem Cinereum, qui bis iam eum prodiderat, non rediisset. Fides tamen eum agebat, itaque rediit ut tertio proderetur. Iterum permisit Castorem Cinereum collo suo lorum circumdare; iterum Formosus Smith ad eum sibi vindicandum venit; et hoc tempore saevioribus etiam quam antea verberibus affectus est.

Castor Cinereus impassibili vultu spectabat, dum homo albus flagello saeviebat. Nullam ei defensionem praebuit; iam canis eius non erat. Ubi verbera cessaverunt, Dens Albus graviter aegrotabat. Mollis canis e regionibus meridianis ortus sub tantis plagis periisset; ille non periit. Schola vitae asperior eum docuerat, ipseque duriore materia factus erat. Ingens ei vis vitae inerat, et vitam tenacissimo complexu retinebat. Gravissime tamen languebat. Primo ne corpus quidem trahere poterat; Formosus Smith dimidiam horam eum exspectare coactus est.

Tandem caecus velut factus et titubans, vestigia Formosi Smith ad castellum secutus est.

Nunc autem catena alligatus est, quam dentibus abrumpere non poterat; frustra etiam viribus omnibus se iactans ansam ferream e trabe cui infixa erat evellere conatus est. Post aliquot dies Castor Cinereus, iam sobrius sed omnibus rebus exutus, flumen Porcupinum adverso amne subiit, longum iter ad Mackenzie ingressus. Dens Albus apud Yukon mansit, in potestate hominis qui plus quam dimidia parte insanus, totus autem belua erat. Sed quid canis de insania scire potest? Denti Albo Formosus Smith verus quidem deus, quamquam terribilis, videbatur.

Deus ille, ut mitissime iudicares, insanus erat; Dens Albus autem insaniae ignarus hoc unum noverat: novo domino, quidquid vellet, semper parendum esse.

CAPUT TERTIUM

REGNUM ODII

Sub insani dei disciplina Dens Albus in dirum monstrum mutatus est. In saepto a tergo castelli sito catena vinctus tenebatur; ibi Formosus Smith eum minutis sed assiduis cruciatibus lacessens atque irritans ad insaniam agebat. Iam inde ab initio vir animadvertit Dentem Album hominum risum ferre non posse; ideo, postquam fraude aliqua eum dolore affecerat, consulto deridebat. Risus ille strepitu ingenti atque contumelia plenus erat; simul deus digitum in Dentem Album intendebat, eum ludibrio habens.

Quotiens ita ludibrio habebatur, ratio omnis Dentem Album deserebat; ira correptus ipso Formoso Smith insanior fiebat.

Olim Dens Albus sui tantum generis hostis fuerat, infestissimus sane. Nunc omnium rerum hostis factus est, priore etiam ferocior. Tam graviter vexabatur ut caeco odio, nulla prorsus rationis scintilla relicta, flagraret. Oderat catenam qua vinctus erat; oderat homines qui per saepti interstitia ad eum introspiciebant; oderat canes qui homines comitabantur quique ipsum, cum sese defendere non posset, maligne allatrabant. Ipsa denique ligna quibus saeptum illud constabat, quo inclusus erat, oderat.

Primum autem, postremum, prae ceteris omnibus Formosum Smith oderat.

At Formosus Smith quidquid Denti Albo faciebat certo consilio faciebat. Aliquando homines complures circa saeptum convenerunt. Formosus Smith fuste armatus ingressus catenam e collo Dentis Albi solvit. Domino egresso, Dens Albus vinculis solutus per saeptum furibundus discurrebat, conabaturque in homines foris stantes irrumpere. Magnifica quadam specie terrorem incutiebat: quinque pedes longitudine metiebatur, ad humeros duos pedes et dimidium altus, lupum eiusdem magnitudinis pondere longe superabat.

A matre enim corporis habitum caninum, lupino graviorem, traxerat; itaque, quamquam nihil adipis neque uncia quidem carnis supervacuae in eo erat, nonaginta librarum pondus excedebat. Totum corpus ex musculis, ossibus nervisque constabat, ad pugnam quam optime comparatum.

Iterum ianua saepti aperiri coepit. Dens Albus constitit. Aliquid novi fiebat; exspectavit. Ianuam latius patefecerunt. Tum canis ingens intromissus est, et ianua protinus post eum occlusa. Numquam eiusmodi canem viderat Dens Albus: Molossus quippe erat; sed neque magnitudo neque truculentus advenae vultus eum deterruit. Aderat tandem quiddam, neque lignum neque

ferrum, in quod omne odium effunderet. Impetu facto dentibus coruscantibus latus colli Molossi a summo deorsum laceravit.

Molossus caput concussit, rauce fremuit, atque in Dentem Album irruit. At ille modo hic, modo illic, ubique eodem fere tempore adesse videbatur; semper ictum declinabat atque eludebat, semper repente prosiliens dentibus feriebat, rursusque antequam adversarius plagam rependere posset se subducebat.

Homines qui foris stabant clamoribus plausuque certamen prosequebantur; Formosus Smith autem laetitia effrenatus vulnera laniatusque a Dente Albo illatos avidissime spectabat. Molosso nulla ab initio salutis spes erat: nimis gravis erat et tardus. Denique Formosus Smith Dentem Album fuste repulit, dum Molossum dominus eius foras trahebat. Tum sponsionum pecunia solvebatur, nummi in manum Formosi Smith tinnientes cadebant.

Dens Albus posthac homines ad saeptum congregatos avidus exspectare coepit. Hoc enim proelium significabat; nec alia iam via patebat qua vim vitae sibi insitam exsereret. Cruciatibus in odium incitatus captivus tenebatur, neque ullo modo odium explere poterat, nisi quotiens domino ita visum erat alium canem contra eum immittere. Vires eius recte aestimaverat Formosus Smith, nam Dens Albus semper vincebat. Quodam die tres canes alius post alium adversus eum immissi sunt.

Alio die lupus adultus, nuper e Feritate captus, per saepti ianuam intrusus est. Alio rursus die duo canes simul in eum immissi sunt. Hoc certamen omnium gravissimum fuit: ambos quidem tandem interfecit, sed ipse paene mortuus ex pugna excessit.

Autumno, cum primae nives caderent glaciesque minuta et semiliquida flumine deferretur, Formosus Smith cum Dente Albo navem vaporariam conscendit, flumen Yukon contra cursum ad Dawson petiturus. Per illas regiones iam nomen Dentis Albi celebrabatur. «Lupus Pugnator» late appellabatur; caveam autem, in qua in superiore navis constrato inclusus erat, plerumque curiosorum hominum corona circumdabat. Eos saeviens fremensque insectabatur; interdum tacitus iacebat eosque frigido odio contemplabatur.

Cur illos non odisset? Ipse quidem id numquam secum quaesivit. Odium tantum noverat, atque huic affectui totum se tradiderat. Vita illi in infernum versa erat. Non eo natus erat ut in tam angusto carcere clauderetur, quem ferae hominum manibus captae pati coguntur. At idem ipsi accidebat.

Homines eum spectabant, baculos inter clathros intrudebant ut fremitum elicerent, deinde ridebant.

Hi homines, inter quos vivebat, eius indolem velut argillam manibus fingebant, ut multo ferocior evaderet quam natura statuerat. Natura tamen ei facultatem sese ad nova accommodandi dederat. Qua in condicione alia multa animalia aut interiissent aut animis fracta essent, ille mutatis rebus se accommodabat et vivebat, nec quicquam de animi vigore amittebat. Fortasse Formosus Smith, summus ille tortor ac velut daemon, eius animum frangere poterat; nondum tamen ullum indicium erat eum id assecutum esse.

Si Formosus Smith daemonem quendam in se gerebat, alius in Dente Albo habitabat; uterque sine intermissione in alterum saeviebat. Antehac Dens Albus satis sapiens fuerat ut coram homine fustem tenente se contraheret ac pareret; nunc haec prudentia eum deseruerat. Solus Formosi Smith conspectus ad furorem eum concitabat. Cum vero propius congressi essent illeque fuste repulsus esset, nihilominus fremere, ringi, dentes ostendere pergebat.

Ultimum fremitum nulla vis ei extorquere poterat. Quamvis atrociter verberaretur, semper alius fremitus supererat; cumque Formosus Smith tandem desistens discederet, fremitus ille contumax eum abeuntem sequebatur, aut Dens Albus in caveae clathros insiliebat, odium suum ingenti fremitu testificans.

Ubi navis Dawson appulit, Dens Albus in terram egressus est. Sed etiam ibi in cavea in conspectu publico, curiosorum hominum turba circumdatus, vivebat. «Lupus Pugnator» ostendebatur; singuli spectatores dimidii dollarii pretium pulvere aureo pendebant ut eum viderent. Nulla quies ei dabatur. Si ad somnum procumberet, baculo acuto excitabatur, ne spectatores pretium suum frustra dedisse putarent. Ut spectaculum esset iucundius, plerumque in furore detinebatur. Sed his omnibus gravior erat ipse animus eorum inter quos vivebat.

Omnium ferarum terribilissimus habebatur; hanc opinionem homines, eum per clathros caveae contemplantes, eius animo assidue imprimebant. Singula eorum verba, singuli cauti gestus, ei quam terribilis esset ipsius ferocia identidem ostendebant. Hoc quasi novum alimentum flammae saevitiae addebatur; nec aliud evenire poterat quam ut sua se feritas pasceret atque cresceret. Sic rursus apparebat quam facilis ad formas novas esset eius natura, quam validum esset in eam rerum circumstantium imperium.

Praeterquam quod vulgo ostendebatur, Dens Albus ad quaestum pugnare cogebatur. Incertis intervallis, quotiens certamen parari poterat, e cavea

educebatur et in silvas pauca miliaria Anglica ab oppido ducebatur. Plerumque noctu hoc fiebat, ne vigiles equestres regionis certamen impedirent. Post aliquot horas, ubi lux orta erat, spectatores adveniebant et canis contra quem pugnandum erat. Hac ratione cum canibus cuiusque magnitudinis atque generis certavit.

Aspera terra erat, asperi atque immanes homines, atque certamina plerumque alterius morte finiebantur.

Cum autem Dens Albus pugnare pergeret, manifestum erat alios canes interire. Numquam victus est. Prima illa exercitatio, qua cum Lip-lip ceterisque catulis assidue dimicaverat, ei magnopere profuit. Tenacissime solo haerebat; nemo eum de vestigio dimovere poterat. Hac maxime arte canes lupino genere nati utebantur: recta via aut subito obliquato impetu irruere, ut humerum eius percuterent atque eum in terram deicerent.

Canes venatici e regione fluminis Mackenzie, canes Esquimorum, Labradorenses, canes trahentes quos huskies appellant, et Malemuti omnes eadem adversus eum conati sunt, omnes sine fructu. Numquam eum pedibus deiectum esse constabat. Homines inter se hoc narrabant, atque ad singula certamina veniebant ut id fieri viderent; at Dens Albus semper spem eorum fallebat.

Accedebat motuum celeritas fulguri similis, qua omnes adversarios longe superabat. Quamvis multum pugnando exercitati essent, nullus eorum tam celeriter se moventem canem ante viderat. Praeterea nullo praeludio in adversarium insiliebat. Canis vulgaris ante certamen fremere, saetas erigere, ringi solitus erat; sed plerumque prius deiciebatur et conficiebatur quam incipere potuisset aut ex repentino stupore animum collegisset.

Id tam saepe accidebat ut mos invalesceret Dentem Album retinendi, donec adversarius solitos fremitus gestusque edidisset, iam plane paratus esset, quin etiam ipse primus impetum fecisset.

Maximum tamen omnium eius praesidiorum erat diuturna pugnarum experientia. Plus de arte pugnandi noverat quam quisquam ex canibus qui adversus eum producebantur. Plura certamina commiserat, pluribus dolis atque artibus occurrere didicerat, ipse pluribus artibus utebatur; ipsius vero pugnandi rationi vix quidquam addi poterat.

Procedente tempore pugnae in dies rariores fiebant. Homines desperabant parem ei adversarium inveniri posse; Formosus igitur Smith lupos adversus eum in certamen producere coactus est. Indigenae lupos ad eiusmodi certamina laqueis capiebant; certamen autem inter Dentem Album

et lupum magnam semper multitudinem alliciebat. Semel lynx femina adulta capta est; tum vero Dens Albus pro ipsa vita pugnare coactus est.

Illa celeritate eum aequabat nec feritate cedebat; ipse autem dentibus solis certabat, illa praeterea pedibus, quorum ungues acutissimi erant.

Post illud tamen cum lynce certamen omnes Dentis Albi pugnae cessaverunt. Nulla iam animalia restabant quibus cum eo pugnaretur, aut certe nulla saltem quae ei digna adversaria viderentur. Itaque usque ad vernum tempus spectandus in cavea remansit, cum Tim Keenan quidam, qui in ludo chartarum faro dicto cartas distribuebat, in eas terras venit. Eum comitabatur primus canis taurarius qui umquam in Klondike advenerat. Fieri non poterat quin hic canis et Dens Albus aliquando inter se committerentur; atque per totam hebdomadam in quibusdam oppidi coetibus de exspectato certamine paene nihil aliud loquebantur.

CAPUT QUARTUM

MORS TENAX

Formosus Smith catenam e collo Dentis Albi solvit atque aliquantum recessit.

Tum vero Dens Albus, contra consuetudinem, non statim impetum fecit. Immotus stabat, auribus prorsum erectis, vigilans et curiosus, dum animal insolens adversum se positum contemplatur. Canem huiusmodi numquam viderat. Tim Keenan «Age!» submissa voce murmurans canem taurarium propulit. Is in medium circulum vacillanti gressu incessit, brevi crassoque corpore, artubus inconditis. Substitit, et oculis identidem nictans Dentem Album ex adverso aspexit.

E turba voces exaudiebantur: «Invade eum, Cherokee!» «Adgredere eum, Cherokee!» «Devora illum!»

Cherokee tamen pugnandi cupidus non videbatur. Caput convertit, homines vociferantes oculis nictantibus respexit, caudam truncam comiter agitabat. Non timore tenebatur, sed desidia. Praeterea minime putabat sibi cum hoc cane quem intuebatur pugnandum esse. Canibus talis generis certare non consueverat; alium igitur verumque adversarium adduci exspectabat.

Tum Tim Keenan in circulum processit et super Cherokee se inclinavit; utraque manu humeros eius mulcens, pilos contra naturalem eorum situm perfricans, identidem eum paululum in priora impellebat. Singuli hi motus quasi totidem hortationes erant. Simul tamen canem irritabant, qui submissa quadam voce ex imo gutture fremere coepit. Eundem quasi numerum manuum motus atque fremitus servabant.

Quotiens manus impellentes ad extremum motum perveniebant, fremitus in gutture crescebat; cum motus rursus inciperet, remittebatur, deinde crescebat denuo. Finis cuiusque motus, repente intercepti, quasi ictu quodam numerum signabat, simulque fremitus subito intendebatur.

Nec haec omnia Dentem Album immotum reliquerunt. Pili enim in collo atque umeris ei erigebantur. Tim Keenan extremo impulsu canem propulit atque rursus recessit. Cum vis impulsus paulatim defecisset, Cherokee sponte tamen porro pergebat, cursu celeri sed cruribus in arcum curvatis. Tum Dens Albus irrupit; e turba repentinae admirationis clamor ortus est.

Dens Albus spatium interpositum non tam canino quam felino impetu transvolaverat; eadem qua feles solet velocitate dentibus laceravit atque e vestigio se subduxit.

Canis taurarius post alteram aurem ex crassi colli vulnere sanguinem fundebat. Nihil significavit, ne fremitum quidem edidit; conversus tantum

Dentem Album secutus est. Utriusque pugnandi ratio, alterius celeritas, alterius pertinacia, spectantium studia in contrarias partes excitaverant; novae undique sponsiones fiebant, veteres augebantur.

Iterum atque iterum Dens Albus prosiluit, vulneravit, incolumisque refugit; adversarius tamen mirus eum sequebatur, nec nimis festinanter nec segniter, sed consulto pertinaciterque, tamquam rem sibi suscepisset quam perficere decrevisset. Omnis eius pugnandi ratio certum propositum ostendebat: opus erat cui ita incumbebat ut nulla re ab eo avocari posset.

Omnis habitus eius, omnis denique motus idem consilium prae se ferebat. Res Dentem Album mirum in modum perturbabat. Numquam talem canem viderat. Nullum densum pilorum tegmen cutem eius muniebat; corpus erat molle, quod facile sanguinem fundebat. Non erat densum illud pilorum vellus quo Dentis Albi dentes in canibus sui generis saepe impediebantur. Quotiens mordebat, dentes facile in cedentem carnem descendebant; adversarius tamen vix se defendere posse videbatur.

Aliud quoque eum turbabat: animal ictus nullis clamoribus excipiebat, ut ceteri canes quibuscum pugnabat facere solebant. Praeter fremitum aut brevem quendam gutturis sonum tacitus omnia vulnera patiebatur. Neque insequentem umquam lassitudo retardabat.

Non quod Cherokee tardus esset. Satis celeriter se vertere ac circumagere poterat; sed ubi se convertisset, Dens Albus iam aberat. Ipse quoque Cherokee rem mirabatur. Numquam antea cum cane pugnaverat cui admovere corpus nequibat. In ceteris pugnis uterque canis adversarium comminus prehendere studebat. Nunc vero adversarius se procul tenebat, huc illucque undique subsiliens, impetum declinans; et si dentibus semel prehenderat, non tenebat sed statim dimittebat atque avolabat.

Dens Albus tamen ad mollissimam inferiorem gutturis partem pervenire non poterat. Canis taurarius nimis humilis stabat, ingentes autem maxillae guttur eius insuper muniebant. Dens Albus incolumis identidem irruebat atque refugiebat; vulnera autem in Cherokei corpore multiplicabantur. Utrumque capitis collique latus plagis discissum erat; multus sanguis defluebat, nec ille ullo perturbationis signo afficiebatur.

Eadem pertinacia lento gradu eum persequebatur; semel tamen, quasi re subito deceptus, omnino restitit atque homines circumstantes intuens brevissimam caudam agitavit, quasi paratum se esse ad pugnam testaretur.

Eodem momento Dens Albus in eum prosiluit atque refugit, et praeteriens mutilae auris reliquias dentibus dilaceravit. Cherokee, ira leviter commotus, iterum insequi coepit; interiorem circuli viam, quem Dens Albus

cursu describebat, tenebat, dum morsu capitali guttur eius occupare conabatur. Guttur prope occupaverat; sed Dens Albus subito in contrariam partem se convertit atque periculum effugit; admirantium voces per totum circulum exaudiebantur.

Tempus interea labebatur. Dens Albus saltando, declinando, cursum convertendo, irruendo et subinde refugiendo assidue vulnera inferebat. Canis autem taurarius, truci quadam constantia pertinaciter insequebatur. Aliquando certe quod petebat adepturus erat: faucibus comprehensis proelium confecturus. Interea quascumque plagas alter infligeret sine querella excipiebat.

Aurium reliquiae iam in lacinias quasi fimbrias dissectae erant; collum umerique viginti fere locis vulnerati, ipsaque labra scissa sanguine manabant. Haec omnia dentium fulmineis ictibus acciderant, quos nec prospicere nec propulsare poterat.

Saepe Dens Albus Cherokee pedibus deicere tentaverat; sed tanta erat inter eorum staturas differentia ut id efficere non posset. Cherokee breviore corpore adeo humi proximus stabat. Eundem dolum saepius repetitum Dens Albus tandem suo malo expertus est. Occasio oblata est cum cursu subito in contrarium converso alterum circumibat. Cherokee, cum tardius circumageretur, caput in contrariam partem verterat, umerusque eius nudatus patebat.

Dens Albus eo se coniecit; sed ipsius umerus multo altius ferebatur, tantaque vi invasit ut suo impetu super alterius corpus longius proiceretur. Tum primum in omni pugnarum vita homines viderunt Dentem Album pedibus labi. Corpus eius in aere dimidia quasi conversione volutum est; supinus cecidisset nisi, more felis etiam in aere se contorquens, pedes ad terram vertere conatus esset. Ita tamen graviter in latus decidit.

Proximo momento iam surrexerat; sed eo ipso momento Cherokee dentes gutturi eius infixerat.

Morsus nondum satis firmiter haerebat, quippe ad pectus nimis demissus; Cherokee tamen pertinaciter haerebat. Dens Albus in pedes exsiluit atque furens circumvolitabatur, corpus taurarii canis a se excutere temptans. Hoc pondus haerens et trahens ad insaniam eum agebat. Motus vinciebat, libertatem minuebat; velut pedica erat, quam omnis eius natura abhorrebat atque cui omni instinctu repugnabat. Furor insanus eum invasit; aliquot minutis mente paene privatus fuit. Ipsa illa in eo vitae primaria vis imperium arripuit.

Corporis ipsius vivendi voluntas velut aestus exarsit. Sola illa carnis vitae cupiditas eum penitus regebat. Omnis mens evanuerat, quasi cerebrum prorsus nullum haberet. Ratio a caeca corporis cupiditate e sede sua expulsa erat: vivere, moveri, quocumque periculo moveri, semper moveri; nam ipso motu vitam suam corpus ostendebat.

In orbem ferebatur, huc illucque se torquens atque subinde cursum mutans, dum quinquaginta librarum pondus collo haerens depellere nitebatur. Canis taurarius paene nihil agebat praeterquam quod morsum retinebat. Raro pedibus terram assequi poterat, ut aliquantulum contra Dentis Albi vim se firmaret; sed mox rursus pedibus destitutus in unam furiosarum Dentis Albi conversionum rapiebatur. Cherokee instinctui suo totus se tradiderat.

Sentiebat recte se agere dum faucibus haerebat, atque subiti quidam voluptatis aestus eum perfundebant. Interdum etiam oculos claudebat, corpus huc illuc violentis motibus rapi patiebatur, nullius ictus vel vulneris, quod ita accipere posset, rationem habens. Hoc nihil ad rem pertinebat: morsus solus valebat; morsum tenebat.

Dens Albus demum substitit, viribus exhaustis. Nihil efficere poterat, neque quid accidisset intellegere. Numquam antea in ullo certamine talis res evenerat. Canes adversarii aliter dimicabant: dentibus impetum faciebant, lacerabant, referebant pedem; iterum adoriebantur, lacerabant, referebant pedem. Ipse corpore partim in latus reclinato humi iacebat anhelans. Cherokee morsu non dimisso in eum incumbebat, ut totum in latus deiceret.

Dens Albus renitebatur; sentiebat tamen maxillas alterius locum mutare, morsum paulum remittere atque iterum dentes quasi mandendo comprimere. Quotiens id fiebat, propius ad ipsas fauces morsus admovebatur. Canis taurarii haec ratio erat: retinere quod semel ceperat, atque occasione data paulatim ampliora occupare. Quiescente Dente Albo occasio erat; quotiens ille reluctabatur, Cherokee mordere atque haerere contentus erat.

Una tantum pars corporis Cherokei Dentis Albi dentibus patebat, dorsum tumidum cervicis. Eam ubi cervix umeris iungitur prehendit; sed neque artem prehensum adversarium mandendo retinendi noverat neque maxillae eius ad talem pugnam aptae erant. Aliquantisper subitis convulsisque dentium ictibus lacerabat. Tum subito mutatus utriusque situs eum ab ea parte avertit. Canis taurarius eum in tergum supinum verterat, ipse super eum incumbens, gutturi semper haerens.

Dens Albus, more felis posteriora membra in ventrem suum complicans, pedes in adversarii ventrem supra se iacentem coniecit, longis unguium

ictibus acriter lacerans. Cherokee paene evisceratus esset, nisi protinus, morsu ipso tamquam cardine usus, corpus avertisset et a Dente Albo removisset, ita ut ei transversus iaceret.

Nulla via erat qua ille morsus effugeret. Ipsa velut Fati vis erat, tamquam necessitas inexorabilis. Paulatim ad venam iugularem adscendebat. Laxa colli cutis densique pili Dentem Album a morte servabant. Ita intra os Cherokei magnus quidam cutis villorumque globus convolvebatur, in quo dentes eius pilis paene impediebantur. Sed occasione quacumque oblata paulo plus cutis laxae et villorum in os colligebat. Ita Dentem Album sensim suffocabat.

Dens autem Albus singulis momentis magis magisque aegre spiritum trahebat.

Iam proelium confectum esse videbatur. Qui Cherokee faverant laetitia exsultabant atque adeo absurdas sponsionum condiciones offerebant ut risum moverent. Dentis Albi fautores abiecto animo erant; neque decem pro uno nec viginti pro uno accipere audebant. Unus tamen temerarius quinquaginta pro uno pactus est. Is erat Formosus Smith. In medium circulum processit, Dente Albo digito demonstrato, risum subsannantem atque contumeliosum edidit. Ut speraverat, id effecit: Dens Albus furore exarsit.

Quascumque corporis vires reliquas habebat collegit atque pedibus sese erexit. Dum circa circulum furibundus contendit, hoste quinquaginta librarum pondere de gutture pendente, ira in pavorem versa est. Iterum prima illa vis quae vitae ipsius inerat eum occupavit; mens ante corporis voluntatem vivendi cessit. Huc illuc circumversus, prolabens, recidens, resurgens, nonnumquam in posteriores pedes se tollens ut hostem etiam a terra suspenderet, frustra conabatur mortem illam faucibus inhaerentem excutere.

Tandem viribus confectus retro supinus cecidit; canis taurarius protinus morsum superius transtulit, propius ad guttur progrediens, amplius carnem sub plicis cutis pilorumque lacerans, acrius etiam quam antea Dentem Album suffocans. In honorem victoris plausus clamoresque orti sunt; multi «Cherokee! Cherokee!» vociferabantur. Ad quos ille reliquias caudae incitato motu agitabat; sed clamores animi eius propositum non mutabant. Neque caudae motus cum immani maxillarum tenacitate quidquam commune habebat.

Cauda illa agitabatur; maxillae autem inexorabili mordendi vi guttur Dentis Albi premebant.

Tum res quaedam nova animos spectantium avertit. Tintinnabula audita sunt; voces aurigarum canes cohortantium propius audiebantur. Omnes praeter Formosum Smith anxie circumspiciebant, quippe qui custodum

publicorum adventum metuerent. At in via non ab oppido sed a superiore parte fluminis duo viri cum trahea canibus iunctis cursu venire videbantur. Ex itinere metallorum explorandorum causa suscepto redire videbantur. Ubi turbam viderunt, canes sistere iusserunt; ipsi accesserunt atque, rei novitate commoti, quid fieret spectare cupierunt.

Is qui canes regebat mystacem gerebat; alter statura procerior et aetate minor imberbis erat, facie ob cursum in gelido aere et sanguinis impetum rubente.

Dens Albus iam prope omnem resistendi conatum deposuerat. Interdum quasi spasmis concutiebatur, nihil tamen proficiens. Parum aeris respirare poterat, et ipsum paulatim minus, maxillis sine misericordia magis magisque astringentibus. Quamquam denso pilorum tegmine armatus, magna colli vena iam pridem discerpta esset, nisi primus Cherokei morsus tam humilis ad pectus potius quam ad fauces haesisset.

Multo tempore opus fuerat ut Cherokee morsum sursum transferret; interim tot pilos et plicas cutis in os congesserat ut dentibus eius impedimento essent.

Interea immanitas illa, quae in intimis Formosi Smith latebat, erupit ac tenuissimas rationis reliquias plane oppressit. Ubi Dentis Albi oculos quasi vitro obduci animadvertit, Dentem Album in pugna victum esse iam pro certo habuit. Tum furore effrenatus in medium prorupit, super Dentem Album insiliens eum crudelissime calcibus caedere coepit. Turba sibilis ac vocibus reclamavit, sed nihil aliud egit. Dum ille caedem continuat, novus in turba tumultus exortus est.

Adulescens ille statura procerus per multitudinem viam sibi faciebat, homines modo dextra modo sinistra humeris sine venia depellens. Ubi in circulum pervenit, Formosus Smith pedem iam sustulerat alterum ictum daturus. Uno pede toto corporis pondere insistebat, ita ut vix stare posset. Tum advenae pugnus plena vi in faciem eius impactus est; alter ei pes a terra sublatus est, corpusque totum in aera sublatum esse videbatur, dum retro volutus in nivem concidit.

Advena tum adversus spectatores se convertit.

«Ignavi!» exclamavit. «Bestiae!»

Ira etiam ipse flagrabat, sed ea sana rationique subiecta erat. Oculi cinerei, cum in multitudinem fulgerent, ferrum vel chalybem referre videbantur. Formosus Smith surgens iterum propius accessit, timide naso trahens atque vili metu tremens. Advena eum non intellexit; nesciebat quam

abiecti animi esset, sed putabat pugnare illum velle. Itaque «Bestia!» clamans iterum in faciem pugno percussit, ita ut supinus rursus caderet.

Formosus Smith nivem sibi locum tutissimum esse iudicavit; ubi ceciderat iacuit nec surgere conatus est.

«Age, Matt, manum mihi porrige!» advena aurigam canum, qui in circulum eum secutus erat, appellavit.

Ambo viri super canes se inclinaverunt. Matt Dentem Album arripuit, paratus eum trahere simul atque maxillae Cherokei solvi coepissent. Hoc iuvenis moliebatur: utraque manu canis taurarii maxillas apprehendit easque distrahere temptavit. Frustra laborabat. Cum traheret, divelleret detorqueretque, quotiens spiritum emittebat «Bestiae!» clamitabat.

Turba inquietior fieri coepit; nonnulli reclamabant quod spectaculum corrumperetur. Sed ubi advena paulisper caput a labore sustulit oculisque minacibus eos conspexit, statim tacuerunt.

«Bestiae sceleratae!» tandem vehementer exclamavit, ad opus rediens.

«Nihil ita proficies, domine Scott; hoc modo eos separare non poteris», tandem Matt dixit.

Ambo paulisper quieverunt, canes morsu Cherokei tenaciter coniunctos contemplantes.

«Parum adhuc sanguinis fundit», Matt observavit. «Dentes nondum ad intimam partem pervenerunt.»

«Sed quovis momento morsus ad ipsas fauces pervenire potest», Scott respondit. «Ecce, vidistine? Aliquantulum propius morsum admovit.»

Iuvenis magis magisque animo turbabatur, dum de salute Dentis Albi sollicitus erat. Cherokei caput iterum atque iterum acriter percutiebat; sed maxillas nullo modo aperiebat. Cherokee brevissimam caudam agitabat, quasi ostenderet se vim horum ictuum intellegere, se tamen recte facere officiumque suum implere dum morsum tenebat.

«Nonne quis vestrum auxiliari vult?» Scott spe destitutus multitudinem rogavit.

Nemo tamen auxilium obtulit. Immo quidam derisorie eum incitabant, aliique consilia iocosa et inepta de industria ingerebant.

«Vecte tibi opus est», Matt monuit.

Scott manum ad thecam in cingulo suspensam misit, pistoleum rotatorium eduxit, eiusque rostrum inter molossi maxillas intrudere conatus est. Magna vi premebat, ita ut chalybis clausis dentibus illidentis stridor clare audiretur. Ambo genibus nixi canibus incumbebant. Tum Tim Keenan

grandi passu in circulum intravit; iuxta Scott constitit umerumque eius tetigit, minaciter dicens:

«Vide ne dentes istos frangas, hospes.»

«Tum cervicem illi frangam», Scott rettulit, rostrum pistolei inter dentes urgere pergens.

«Dixi, ne dentes frangas», ludi faro curator voce etiam minaciore iteravit.

Sed si haec verba ad terrorem incutiendum dicebat, frustra temptabat. Scott numquam ab opere desistebat; tantummodo oculos placide sustulit et rogavit:

«Tuusne est canis?»

Ludi faro curator fremitu affirmavit.

«Ergo huc accede atque has maxillas aperi.»

«Enimvero, hospes», alter morose verba produxit, «fateor me hoc unum nondum excogitasse: quomodo eum dimittere cogam nescio.»

«Ergo recede nec mihi molestus esto. Occupatus sum.»

Tim Keenan illic nihilominus stabat; Scott tamen eum amplius ne respexit quidem. Rostrum pistolei iam ab uno latere inter maxillas inseruerat, atque conabatur id e contrario latere exserere. Quo facto leviter diligenterque pro vecte utebatur, maxillas paulatim separans; Matt interim Dentis Albi collum laniatum sensim e morsu explicabat.

«Accede, ut canem tuum excipias», Scott domino Cherokei imperavit.

Ludi faro curator oboediens se inclinavit atque Cherokee firmiter apprehendit.

«Nunc!» Scott clamavit, pistoleo denique pro vecte admoto.

Canes denique distracti sunt; canis taurarius vehementer se iactabat.

«Aufer eum!» Scott imperavit; Tim Keenan Cherokee in multitudinem retraxit.

Dens Albus aliquotiens surgere temptavit, sed frustra. Semel quidem in pedes sese sustulit, at crura tam imbecilla erant ut pondus corporis sustinere non possent; cruribus deficientibus sensim in nivem recidit. Oculi semiclusi vitreo quodam nitore rigebant. Maxillae patebant, inter quas lingua, madida atque flaccida, exserta pendebat. Specie canem iam strangulatione mortuum referebat. Matt eum diligenter inspexit.

«Prope mortuus est», dixit, «sed spirat adhuc satis bene.»

Formosus Smith interim surrexerat et accesserat ut Dentem Album aspiceret.

«Matt», Scott rogavit, «quanti aestimatur bonus canis trahearius?»

Auriga, adhuc genibus nixus atque super Dentem Album inclinatus, paulisper pretium mente reputavit.

«Trecentis dollariis», respondit.

«Quanti vero canis tam laceratus quam hic?» Scott percontatus est, Dente Albo pede leniter pulsato.

«Dimidio tanti», auriga iudicavit.

Scott ad Formosum Smith se convertit.

«Audistine, domine Bestia? Canem tuum tibi auferam, pro eoque centum quinquaginta dollarios tibi dabo.»

Marsupium aperuit atque chartas nummarias numeravit.

Formosus Smith manus post tergum abdidit, oblatas chartas nummarias tangere recusans.

«Non vendo», inquit.

«Immo vero vendes», alter affirmavit. «Ego enim emo. Ecce pecunia tua; canis meus est.»

Formosus Smith manibus etiamtum post tergum abditis retro recedere coepit.

Scott in eum prosiluit, pugno retracto quasi rursus percussurus; Formosus Smith ictum exspectans metu se contraxit.

«Iura mea habeo», flebiliter murmuravit.

«Ius istius canis possidendi amisisti», Scott respondit. «Accipiesne pecuniam, an iterum te percutiam?»

«Bene», Formosus Smith timore incitatus celeriter inquit. «Sed pecuniam invitus ac reclamans accipio», addidit. «Canis ipse divitias parit. Non patiar me spoliari. Homo iura sua habet.»

«Ita sane», Scott dixit, pecuniam in manum ei tradens. «Homo iura sua habet. Sed tu non homo es: bestia es.»

«Videbis, cum Dawsonum rediero», Formosus Smith minatus est. «Apud iudices te accusabo.»

«Si Dawsonum reversus os aperueris, curabo ut ex oppido expellaris. Intellegisne?»

Formosus Smith gemitu tantum respondit.

«Intellegisne?» alter subito vehementer intonuit.

«Ita», Smith submissa voce fremuit, retro se contrahens.

«Ita quid?»

«Ita, domine», Formosus Smith fremuit.

«Cavete! Mordebit!» aliquis e turba clamavit; atque ingens risus subortus est.

Scott eum reliquit atque ad aurigam rediit, qui Dentem Album curabat.

Nonnulli spectatores iam discedebant; alii gregatim stabant, rem spectantes et inter se colloquentes. Tim Keenan ad unum eorum accessit.

«Quis est hic nebulo?» rogavit.

«Weedon Scott», quidam respondit.

«Quis autem, per inferos, Weedon Scott?» ludi faro curator quaesivit.

«Inter fodinarum peritissimos numeratur. Cum omnibus viris potentibus magna familiaritate coniunctus est. Si molestiam fugere cupis, ab eo te longe teneas; hoc tibi dico. Magistratibus quoque admodum carus est; rei aurariae praefectus inter amicos eius intimos numeratur.»

«Suspicabar hominem haud vulgarem esse», ludi faro curator respondit. «Ideo ab initio manus ab eo continui.»

CAPUT QUINTUM

INDOMITUS

«Nihil iam spei restat», Weedon Scott confessus est.

In gradu ante casam suam consederat, aurigam canum defixis oculis intuens, qui sublatis umeris aeque desperare videbatur.

Ambo Dentem Album spectabant, qui in extrema catena tensa, pilis horrentibus, fremens atque ferox, in canes trahearios impetum facere conabatur. Canes autem, postquam Matt eos non semel clava castigaverat, iam didicerant Dentem Album in pace relinquere; atque tum procul iacebant, quasi eius praesentiam omnino ignorarent.

«Lupus est; numquam domabitur», Weedon Scott pronuntiavit.

«Equidem haud scio», Matt adversatus est. «Fortasse non parum caninae naturae in eo insit, nec tu scire potes. Sed unum certe scio, neque id quisquam negare poterit.»

Aurigator paulisper tacuit, deinde quasi secretum commissurus ad montem Moosehide capite innuit.

«Noli tam avare celare quod scis», Scott, cum satis diu exspectavisset, acriter dixit. «Effer tandem! Quid est?»

Aurigator pollice retro porrecto Dentem Album monstravit.

«Lupus sit an canis, nihil refert; iam antehac domitus est.»

«Minime!»

«Immo vero, atque loris trahearii adsuefactus. Attentius aspice. Videsne vestigia illa lorarum trans pectus relicta?»

«Recte dicis, Matt. Canis trahearius fuit antequam Formosus Smith eum in potestatem suam redegisset.»

«Nec multum obstat quominus rursus canis trahearius fiat.»

«Itane censes?» Scott alacriter interrogavit. Sed spes ilico animo eius excidit; itaque caput quassans addidit: «Iam duas hebdomadas eum apud nos habemus; quin, si quid interest, ferocior nunc est quam umquam.»

«Da ei tandem occasionem», Matt suasit. «Ad tempus e vinculis eum solve.»

Alter incredulus illum respexit.

«Ita», Matt perrexit, «scio te iam temptavisse; sed clavam non adhibuisti.»

«Tu igitur tenta.»

Aurigator clavam arreptam ad animal catena vinctum detulit. Dens Albus clavam non secus observabat ac leo cavea inclusus flagellum magistri sui intuetur.

«Aspice quam diligenter clavam oculis sequatur», Matt dixit. «Bonum hoc signum est. Non stultus est. Dum hanc in manu habeo, me adoriri non audet. Certe non prorsus insanit.»

Cum manus viri collo eius admoveretur, Dens Albus pilos erexit, fremuit, humi se demisit. Dum autem manum appropinquantem intuebatur, simul clavam, quam is altera manu minaciter sustinebat, oculis observabat. Matt fibulam qua catena collari adhaerebat solvit et retro cessit.

Dens Albus vix intellegere poterat se liberum esse. Multi iam menses transierant ex quo in potestatem Formosi Smith venerat; toto illo tempore nullum libertatis momentum noverat nisi cum ad certandum cum aliis canibus dimittebatur. Post singulas pugnas iterum confestim includebatur.

Quid hoc sibi vellet nesciebat. Fortasse dii novas insidias ei struebant. Lente cauteque incedebat, paratus ut quovis momento invaderetur. Quid ageret ignorabat, adeo inaudita res erat. Prudenter a duobus deis ipsum spectantibus declinavit atque ad angulum casae pedetemptim pervenit. Nihil accidit. Dubius atque haesitans rursus rediit, duodecim pedum spatio ab eis constitit et duos viros intenta mente contemplatus est.

«Nonne fugiet?» novus dominus interrogavit.

Matt umeris sublatis respondit. «Periculum subeundum est. Nisi experti fuerimus, numquam sciemus.»

«Infelix animal», Scott miseratus murmuravit. «Ei aliquod humanae benevolentiae signum ostendendum est», addidit, atque in casam regressus est.

Mox e casa frustum carnis ferens rediit idque ad Dentem Album proiecit. Ille repente resiluit, deinde procul stans cibum suspectum attente contemplatus est.

«Hi-yu, Major!» Matt monuit exclamans, sed iam sero.

Major enim ad carnem insiluerat. Ubi primum maxillis eam prehendit, Dens Albus in eum irruit et humi prostravit. Matt advolavit, sed Dens Albus celerior erat. Major aegre se erexit; sanguis autem e gutture prorumpens nivem in tractu paulatim latiore rubefaciebat.

«Miserum quidem; sed quod passus est meruit», Scott festinanter dixit.

Matt tamen iam pedem sustulerat ut Dentem Album calce feriret. Repente saltus, dentium fulgor, clamor acutus. Dens Albus ferociter fremens aliquot iardas retro se proripuit, dum Matt inclinatus crus inspiciebat.

«Me sane momordit», inquit, bracas et indusia lacerata atque maculam sanguinis crescentem ostendens.

«Dixeram tibi nihil spei esse, Matt», Scott maesta voce respondit. «Saepius hanc rem animo versavi, quamquam cogitare nolebam. Sed iam eo devenimus; una tantum via restat.»

Haec dicens cunctanter pistoleum e sinu eduxit, cylindrum revolventem patefecit et num glandes inessent exploravit.

«Audi, domine Scott», Matt intercessit, «ille canis inferos ipsos perpessus est. Non exspectes ut inde angelus candidus splendidusque redeat. Da ei tempus.»

«Canem, cui Major nomen est, aspice», alter respondit.

Aurigator canem saucium respexit. Humi in nive intra orbem sui sanguinis conciderat, manifestoque extremum spiritum agebat.

«Merito perit. Tu ipse dixisti, domine Scott. Carnem Dentis Albi arripere voluit; mortuus est. Id exspectandum erat. Ne obolum quidem pro cane darem qui cibum suum pugnando defendere nollet.»

«At te ipsum aspice, Matt. De canibus nihil queror, sed aliquem tamen finem constituere oportet.»

«Merito ista passus sum», Matt pertinaciter contendit. «Cur eum calce ferire volui? Tu ipse recte eum fecisse dixisti; ergo neque ego ius habebam eum calce feriendi.»

«Misericordius esset eum occidere», Scott institit. «Domari non potest.»

«Audi, domine Scott; da misero cani iustam facultatem se probandi. Nulla ei adhuc data est. Ab ipsis inferis modo rediit, atque nunc primum liber dimissus est. Da ei aequam occasionem; nisi exspectationi nostrae responderit, ipse eum occidam. Hoc tibi promitto!»

«Deus scit me nec hunc canem occidere velle nec pati ut ab alio occidatur», Scott respondit, pistoleum recondens.

«Solutum igitur eum relinquemus, atque experiemur quid humanitas efficere possit. En, nunc ipse experiar.»

Ad Dentem Album accessit eumque lenibus blandisque verbis alloqui coepit.

«Melius feceris, si clavam ad manum habueris», Matt monuit.

Scott caput quassavit et operam dedit ut fiduciam Dentis Albi sibi conciliaret.

Dens Albus omnia suspicabatur. Aliquid instabat. Canem huius dei interfecerat, alterum deum, illius comitem, momorderat; quid aliud quam gravissimam poenam exspectare poterat? At contra eam indomitus stabat. Pilis erectis dentes ostendebat, oculis vigilantibus, toto corpore ad omnia

parato. Deus clavam non gerebat; itaque eum propius accedere passus est. Manus dei porrecta supra caput descendebat. Dens Albus sub ea se contraxit, atque humi pressus toto corpore obriguit.

Periculum aderat, insidiae fortasse aut aliud quiddam occultum. Manuum deorum vim noverat, imperium earum ipse expertus erat, calliditatem qua dolorem inferre possent. Praeterea iam pridem aegre ferebat si quis eum tangeret. Gravius fremuit, humilius corpus demisit; manus tamen descendebat. Manum mordere nolebat, et periculum sustinuit donec instinctus, inexplebili vitae cupiditate excitatus, ipsius voluntatem vicit.

Weedon Scott sibi persuaserat se adeo celerem esse ut sive subitum morsum sive dentium laniatum vitare posset. Nondum tamen miram Dentis Albi velocitatem didicerat, qui, serpentis in orbem convoluti more, mira certitudine velocitateque impetum faciebat.

Scott repentino stupore acriter exclamavit, manum laceratam altera manu apprehendens arcteque retinens. Matt graviter exsecratus ad eum prosiluit. Dens Albus humi se demittens retro cessit, pilis horrentibus, dentibus nudatis, oculis minaci malitia fulgentibus. Iam verbera non minus atrocia quam a Formoso Smith accepta exspectabat.

«Heus! Quid agis?» Scott subito clamavit.

Matt in casam proruperat atque inde sclopetum ferens exierat.

«Nihil», lente, simulata quadam securitate, respondit; «nisi quod fidem datam servaturus sum. Ego eum, sicut dixi, occidere debeo.»

«Non facies!»

«Immo faciam. Aspice.»

Quemadmodum Matt, cum ipse morsus esset, pro Dente Albo deprecatus erat, ita nunc Weedon Scott pro eo deprecabatur.

«Dixisti ei occasionem dandam esse. Da igitur. Vix coepimus; neque iam in ipso initio desistere possumus. Merito id mihi accidit. Et eum vide!»

Dens Albus prope angulum casae, quadraginta pedibus ab eis remotus, terribili ferocia fremens stabat, non adversus Scott, sed adversus aurigatorem.

«Pro di immortales, vix credibile!» aurigator stupefactus exclamavit.

«Vide quanta sit eius sollertia!» Scott festinanter perrexit. «Quid sclopeta significent, non minus quam tu ipse intellegit. Ingenium habet, et huic ingenio occasionem dare debemus. Sclopetum depone.»

«Bene; assentior», Matt respondit, sclopetum ad struem lignorum applicans.

«Sed illud vide!» mox iterum exclamavit.

Dens Albus iam quieverat atque fremere desierat.

«Hoc propius explorandum est. Aspice.»

Matt manum ad sclopetum porrexit; eodem momento Dens Albus fremuit. Ille a sclopeto recessit; labra Dentis Albi, antea sublata, demissa dentes iterum texerunt.

«Nunc ioci causa.»

Matt sclopetum sumpsit et lente ad umerum erigere coepit. Dentis Albi fremitus simul exortus est atque, quanto altius sclopetum attollebatur, tanto vehementior fiebat. Sed paulo antequam sclopetum in eum dirigeretur, ille transversus prosiluit ac se post casae angulum abdidit. Matt per sclopeti collimatoria in vacuum nivis spatium defixis oculis stetit, ubi paulo ante Dens Albus fuerat.

Aurigator sclopetum sollemniter deposuit, deinde conversus dominum suum aspexit.

«Tibi assentior, domine Scott. Hic canis tam sollers est ut interfici non debeat.»

CAPUT SEXTUM

DOMINUS AMORIS

Dens Albus, ubi Weedon Scott appropinquantem conspexit, pilos erexit ac fremuit, ostendens se poenam pati nolle. Iam quattuor et viginti horae intercesserant ex quo manum illius dentibus laceraverat: ea nunc deligata erat et mitella e collo pendente sustinebatur, ne sanguis ad manum laesam deflueret. Antea saepe expertus erat poenas non statim, sed post intervallum inflictas; timebat igitur ne talis aliqua iam sibi immineret.

Quid enim aliud exspectare poterat? Facinus, quod ipsi sacrilegium videbatur, admiserat: sacram dei carnem dentibus violaverat, atque eius dei qui candidiore cute et maiore potestate ceteris praestabat. Ex ipsa rerum natura, quae inter deos et eum intercedebat, terribile quiddam necessario secuturum esse arbitrabatur.

Deus aliquot pedes ab eo consedit. Nihil in eo Dens Albus periculi videbat: nam, cum dei poenas irrogarent, pedibus insistere solebant. Neque huic clava neque flagellum neque sclopetum erat. Quin etiam ipse vinculis carebat: Neque catena neque baculo alligatus erat. Dum deus pedibus se erigere conaretur, facile fuga salutem petere posset; interea quid futurum esset opperiretur.

Deus quietus manebat nec se movebat; fremitus igitur Dentis Albi sensim in obscurum murmur descendit, quod in gutture languescens tandem conticuit. Tum deus loqui coepit; ad primam vocem pili cervicis erecti sunt, ac murmur denuo ex imo gutture erupit. At ille nihil hostile molitus placide loquebatur. Aliquamdiu Dens Albus pariter cum eo fremuit, ita ut hominis vox et ferae fremitus quasi uno quodam numero concinerent; sed deus sine fine loqui pergebat.

Sic Dentem Album allocutus est, ut numquam antea quisquam eum allocutus erat. Molliter enim leniterque dicebat, ea mansuetudine quae nescio quo modo ad intimos lupi sensus penetrabat. Ipse invitus, quamvis instinctus eius undique periculi signa daret, huic deo paulatim credere coepit. Securum se esse quodam modo sentiebat, cui omnia quae ab hominibus perpessus erat repugnabant.

Post longum tempus deus surrexit et casam intravit. Redeuntem Dens Albus sollicite exploravit. Nec flagellum nec clavam nec telum ferebat; ne manum quidem illaesam post tergum celabat, quasi quid in ea abditum haberet. In eodem loco, aliquot pedes ab eo remoto, rursus consedit atque frustulum carnis porrexit.

Dens Albus auribus erectis frustum carnis suspicaciter explorabat, ita ut oculos simul in carnem atque in deum converteret; ad quemvis manifestum hostilitatis motum attentus, toto corpore paratus ut ad primum periculi signum resiliret.

Poena etiamtum differebatur. Deus nihil aliud agebat quam frustum carnis naribus eius admovere, neque quidquam vitii in carne apparebat. Dens tamen Albus diffidebat; et, quamvis manus brevibus motibus eum ad accipiendum invitaret, attingere recusabat. Dii cuncta noverant: quis enim divinaret quantas fraudes sub innocenti illo frusto occultarent? Saepius antea, maxime cum indigenarum mulieribus versaretur, carnem et verbera funesto quodam nexu coniuncta esse didicerat.

Tandem deus carnem ante ipsos eius pedes in nivem iecit. Dens Albus carnem diligenter odoratus est, neque tamen in eam oculos coniecit: dum naribus explorabat, deum perpetuo intuebatur. Nihil accidit. Frustum ore corripuit et devoravit; nihil etiam tum. Ecce deus alterum frustum offerebat! Id quoque e manu capere recusavit, atque iterum ad eum iactum est. Saepius idem factum; donec deus semel carnem iacere noluit.

Retinebat eam in manu pertinaciterque porrigebat.

Caro bona erat, et Dens Albus fame urgebatur. Paulatim, summa atque infinita cautione ad manum accessit. Denique decrevit ex ea ipsa carnem accipere. Numquam oculos a deo avertit: capite porrecto, auribus retro deiectis, pilis cervicis, quamvis ipse nollet, in iubae speciem erectis appropinquavit. Fremitus etiam humilis in gutture volutabatur, monens se iniuriam impune non passurum esse. Carnem comedit; nihil accidit. Frustum post frustum consumpsit: nec tamen quidquam mali secutum est.

Poena etiamtum morabatur.

Labra lingua circumlinxit et opperiebatur. Deus loqui non desinebat. Voce eius benignitas quaedam sonabat, res Denti Albo omnino incognita; eaque novos in pectore eius motus excitabat, quos numquam antea senserat. Mira quadam voluptate affici videbatur, quasi desiderio alicui satisfieret, quasi vacuum quoddam in animo impleretur. Tum vero instinctus eum rursus stimulavit et memoria rerum antea expertarum admonuit.

Dei semper callidi erant: quibus artibus, nemini cognitis, consilia sua perficerent nemo scire poterat.

En, ita esse suspicatus erat! Iam manus dei, ad nocendum callida, ad eum porrigebatur atque in caput descendebat. Sed deus interea loquebatur, voce molli ac blanda. Quamvis manus minaretur, vox fidem faciebat; quamvis vox

securitatem polliceretur, manus suspicionem movebat. Dens Albus contrariis animi motibus atque impulsibus distrahi videbatur.

Vix iam sui compos erat: tanto enim nisu contrarias vires, quae intus de principatu certabant, insolita quadam dubitatione coniunctas tenebat, ut paene in partes discerpi videretur.

Mediam quandam viam secutus est: fremuit, pilos erexit, aures deiecit; neque tamen momordit neque aufugit. Manus descendit, propius semper propiusque. Summos erectos pilos attigit. Ille corpus subtraxit; sed manus eundem secuta pressius incubuit. Se contrahens atque paene tremens, tamen se continuit. Cruciatum ei afferebat manus tangens atque ipsius naturae legibus repugnans.

Non poterat uno die omnium malorum oblivisci, quae hominum manibus perpessus erat; sed haec dei voluntas erat, cui parere nitebatur.

Manus sublata est rursusque descendit, nunc leniter palpans atque permulcens. Id saepe repetitum est: quoties autem attollebatur, pili sub ea erigebantur; quoties demittebatur, aures deprimebantur et profundus ex gutture fremitus exibat. Dens Albus sine intermissione fremuit, monens se, si quid doloris inferretur, statim ulcisci paratum. Nesciebat enim quo tempore occultum dei consilium denique patefieret.

Quovis momento illa vox mitis fiduciam inspirans in iratum clamorem erumpere poterat; quovis etiam momento manus illa blanda leniterque tangens in tenacem forcipem verti poterat, quae eum inermem contineret, dum poena infligeretur.

At deus mansuete loquebatur, manusque innoxiis ictibus identidem surgebat atque cadebat. Dens Albus inter duos affectus fluctuabat. Haec tactio instinctui molesta erat, libertatis suae studium impediebat et voluntatem coercebat. Nihil tamen corporis dolorem afferebat: immo, si sensum corporis tantum spectares, nonnihil iucunditatis habebat. Lenis palpatio paulatim in fricationem circa aurium radices mutata est; qua corporis voluptas etiam paulum aucta est.

Nihilo minus metuebat, semperque vigilans insidias nondum intellectas exspectabat; modo molestiam patiebatur, modo voluptate fruebatur, prout alteruter motus animum occupabat.

«Per deos, quam mirum!»

Haec Matt dixit, e casa egressus, manicis revolutis, pelvim aquae sordidae, qua vasa laverat, manibus tenens. Dum aquam effundere parabat, viso Weedon Scott Dentem Album permulcente, ipso effundendi momento immobilis constitit.

Simul ac vox eius silentium rupit, Dens Albus retro exsiluit ac ferociter in illum fremuit.

Matt dominum suum vultu tristi atque improbante contemplatus est.

«Si licet mihi, domine Scott, quod sentio aperte proferre, dicam te septendecim generibus stultitiae laborare, quorum nullum alteri simile sit; immo etiam plura reperiri possint.»

Weedon Scott fastu quodam subrisit; surgens ad Dentem Album ambulavit. Eum paulisper blandis verbis allocutus, manum lente porrexit, capiti eius imposuit atque blanditias intermissas renovavit. Dens Albus tactum pertulit, oculis tamen suspicacibus non in hominem se mulcentem, sed in illum qui in limine constiterat conversis.

«Esto tu, quantum voles, rei metallicae peritissimus, vel omnium primus,» aurigator quasi oraculum edixit; «sed optimam vitae occasionem amisisti, quod puer e domo non profugisti ut turmae histrionum circumforaneorum te adiungeres.»

Dens Albus, voce eius audita, fremuit; hac tamen vice e manu, quae caput et posteriorem cervicem longis placidisque tractibus permulcebat, non se proripuit.

Hoc Denti Albo initium finis veteris vitae fuit atque exitus regni odii. Nova enim vita, priori incomparabiliter pulchrior atque adhuc incomprehensibilis, oriri coepit. Id ut efficeret, Weedon Scott diuturna meditatione et patientia paene infinita indigebat; Denti autem Albo nihil minus quam totius naturae conversio necessaria erat. Oportebat ut instinctus rationisque impulsus negligeret, experientiae contradiceret, atque omnem vitam quam noverat quasi mendacii argueret.

In vita quam adhuc egerat multa quae nunc faciebat locum numquam habuerant; immo cunctae eius vitae inclinationes contra eas vias ferebantur, quibus nunc ultro sese permittebat. Omnibus igitur perpensis, longe maiorem animi mutationem efficere debebat quam eo tempore, quo e Feritate ultro redierat Castoremque Cinereum dominum acceperat. Tum erat catulus adhuc mollis atque informis, cui rerum casus velut pollex primam formam imprimere poterat.

At nunc aliter se res habebat. Casuum ille quasi pollex nimium diligenter opus perfecerat: Lupum Pugnatorem ex eo finxerat et obduraverat, ferocem, inexorabilem, expertem amoris, quem nemo amare posset.

Tantam mutationem efficere prope idem erat ac totam eius naturam retro convertere, cum mollitia iuventae iam cessavisset, cum fibrae animi durae nodosaeque factae essent, cum stamen et subtemen totius naturae in

textum adamantinum, asperum atque inflexibilem coaluissent; cum ipsa mentis facies ferrea facta esset et cuncti instinctus praeceptaque in certas leges, cautiones, aversiones cupiditatesque obrigescerent.

At etiam in hoc novo vitae cursu idem rerum pollex premere atque impellere coepit, dura emolliens et in formam meliorem refingens. Hic rerum fingendarum pollex Weedon Scott ipse erat. Is ad ipsas naturae Dentis Albi radices penetraverat, et benignitate vires paene exstinctas, diu languescentes, ad vitam revocaverat. Una ex illis viribus amor erat: qui locum benevolentiae paulatim occupavit, cum haec sola antea summa esset animi affectio qua erga deos moveretur.

Sed amor ille uno die non venit. Ex benevolentia ortus est atque inde lente crevit. Dens Albus, etsi solutus vagari sinebatur, non aufugit, quoniam huic novo deo favebat. Haec vita certe melior erat quam illa quam in Formosi Smith cavea duxerat. Praeterea deo aliquo carere non poterat: imperium hominis in ipsa eius natura necessarium factum erat.

Signum huius ab homine dependentiae eo iam die ei impressum erat quo Feritati terga verterat et ad Castoris Cinerei pedes reptaverat, verbera exspectans. Idem signum iterum, nec umquam delendum, impressum erat cum secundo post longam famem e Feritate redisset, atque pisces rursus in vico Castoris Cinerei reperisset.

Quoniam igitur deo indigebat et Weedon Scott Formoso Smith anteponebat, Dens Albus mansit. Ad fidem suam comprobandam custodiam rerum domini ultro suscepit. Dum canes trahearii dormiebant, ille circa casam vagabatur; primum vero noctu advenientem hospitem clava se ab eo defendere oportuit, donec Weedon Scott opem tulit. Brevi tamen inter fures probosque homines discernere didicit, ex pedum sono atque corporis habitu verum cuiusque consilium aestimans.

Hominem qui strepentibus passibus recta ad ianuam accederet incolumem dimittebat; attentissime tamen observabat, donec ianua aperiretur atque dominus adventum probaret. Qui vero silentio per ambages accederet, cautus circumspiceret et sese occultare conaretur, eum Dens Albus sine mora iudicabat; talis homo subito, trepidus atque omni dignitate amissa, discedere cogebatur.

Weedon Scott sibi proposuerat ut Dentem Album redimeret; immo vero ut humanum genus ab iniuria, qua Dentem Album afflixerat, quasi a debito redimeret. Id et honestatis et conscientiae officium esse ducebat. Existimabat enim, cum homines illi tot mala intulissent, debitum quoddam ab hominibus contractum esse, quod persolvi oporteret. Itaque summam in

Lupum Pugnatorem benignitatem impendere studuit. Nulla fere dies praeteribat quin diu eum mulceret ac permulceret.

Primo suspectus et infestus, Dens Albus blanditiis tandem delectari coepit. Unum tamen numquam exuit: fremitum. Ab initio blanditiarum ad finem usque fremere solebat. Sed nova quaedam nota in illo sono audiebatur. Homo extraneus eam aure percipere non poterat: huic fremitus Dentis Albi primaevae feritatis specimen erat, quo nervi exhorrescerent et sanguis obrigesceret.

Iam vero guttur eius per annos multos, ex quo primum in cubili, ubi catulus degebat iracundum murmur ediderat, asperis saevisque vocibus induruerat; neque sonos eius mollire poterat, ut mansuetudinem quam sentiebat significaret. At Weedon Scott et aure sagaci et animo misericordi satis praeditus erat ut novam notam, sub ferocitate paene obrutam, percipere posset: tenuissimum quendam contentae voluptatis quasi cantum, quem praeter eum nemo audiebat.

Diebus labentibus amor ex benevolentia celerius in dies nascebatur. Ipse Dens Albus aliquid novi intra se sentiebat, etsi quid amor esset nondum intellegere poterat. Intra se inanitatem quandam sentiebat, esurientem, dolentem, desiderio ardentem, quae ut impleretur clamabat. Hinc dolor atque inquietudo oriebantur, quibus solus praesentiae novi dei quasi tactus levamen afferebat. Tum amor ei gaudium erat, effusa quaedam voluptas vivacissima, quae totum corpus animumque percurreret.

At quoties a deo suo abesset, dolor et sollicitudo redibant. Illud inane intra se surgebat, vacuitate sua premebat, famesque sine intermissione mordebat ac mordebat.

Dens Albus quasi se ipsum denuo inveniebat. Quamvis annis iam maturus esset et forma illa feroci, in quam olim coactus erat, iam vix flecti posset, natura tamen latius sese explicabat. Novi et insoliti affectus atque impetus in eo germinabant. Veteres vitae leges mutabantur: antea quietem atque doloris vacationem appetiverat, molestiam doloremque fugerat, suosque actus ad ea instituerat. Nunc autem alia ratio vitae coeperat.

Novo illo affectu commotus, pro deo suo saepe molestias etiam doloremque suscipere malebat. Prima luce, cum posset libere vagari et cibum quaerere vel in angulo a vento tuto cubare, per horas multas in frigido casae limine exspectabat, dum faciem dei conspicere liceret. Nocte autem, cum ille domum rediret, Dens Albus e calida latebra, quam sibi in nive effoderat, exibat, ut amicum digitorum crepitum atque salutationis verbum acciperet.

Etiam carnem, carnem ipsam, contemnebat, modo deum suum comitaretur, ab eo blanditias acciperet aut cum eo in oppidum descenderet.

Benevolentiae amor successerat. Amor autem velut perpendiculum in profundissima naturae eius loca demissum erat, quo mera benevolentia numquam penetraverat. Ex eisdem intimis recessibus, quasi responsum reddens, novus affectus emersit: amor. Quod sibi datum erat, id ipse reddidit. Hic profecto deus erat, deus amoris, calidus et fulgens, cuius in lumine natura Dentis Albi sese explicabat, non secus ac flos sub sole expanditur.

Dens tamen Albus amorem suum palam significare nesciebat. Nimis aetate provectus, nimis iam in certam formam coactus erat, ut novos affectus novis modis exprimere facile disceret. Sui ipsius nimis compos, in solitudine nimis constanter innitebatur. Diu enim silentium, solitudinem ac morositatem coluerat. Numquam in vita latraverat, nec nunc latratu deum adventantem salutare didicisset. Numquam obstabat, numquam immodicus vel ineptus in amore exprimendo fiebat, numquam obviam domino accurrit.

Procul exspectabat; sed semper exspectabat, semper aderat. Amor eius cultum quendam referebat, mutus et sine verbis, velut tacita adoratio. Adsiduo tantum oculorum obtutu amorem ostendebat, omni motu dei sui oculis indefesse secuto. Interdum quoque, cum deus eum conspiceret et alloqueretur, pudorem quendam inconcinnum prodebat: amor enim erumpere nitebatur, corpus autem eum exprimere nesciebat.

Novam vitae rationem multis modis sibi aptare didicit. Percepit canes domini sui a se intactos relinquendos esse. At natura eius imperiosa sese vindicavit; primum enim eos pugnando profligare et cogere debuit, ut se superiorem ducemque agnoscerent. Quo facto, parum cum eis negotii habebat. Cedebant ei viam sive venienti sive abeunti sive inter se ambulanti; cum voluntatem suam significaret, parebant.

Simili modo Matt quoque ferre didicit, quasi eum inter domini possessiones numeraret. Dominus raro ei cibum dabat; hoc Matt officium erat. Dens tamen Albus intellexit eum ex domini sui bonis pasci, per Matt velut ministro a domino ipso alimentum accipere. Matt etiam conatus erat loris traheae eum instruere et cum ceteris canibus ad trahendum iungere; sed frustra. Nec antea quid sibi imperaretur intellexit quam Weedon Scott ipse eum loris traheae instruxit et laborare fecit.

Tum demum eam domini voluntatem esse intellexit, ut Matt se regeret atque exerceret, quemadmodum ceteros domini canes regere et ad opus adhibere solebat.

Traheae Klondicenses, quibus soleae subiectae erant, a traheis Mackenzie, quae tali subsidio carebant, differebant. Alia quoque ratio canes ducendi erat: nullum iam in modum flabelli agmen spargebatur. Singuli post alios uno ordine ibant, geminis funibus traheam trahentes. Hic vero, in regione Klondice, dux revera agminis dux erat: prudentissimus simul fortissimusque canis, cui reliqui parebant et quem timebant. Nec dubium erat quin Dens Albus brevi principem illum locum occuparet.

Minore honore contentus esse non poterat, quod Matt post multos labores molestiasque didicit. Ipse Dens Albus sibi principatum vindicavit; Matt, re experta, sententiam eius non sine gravibus conviciis comprobavit. Nec tamen, quod interdiu traheam duceret, nocturnam rerum domini custodiam omisit. Ita semper in officio erat, semper vigilans fidelisque, omnium canum pretiosissimus.

«Libere dicam quod animo est,» Matt quodam die inquit, «sapienter profecto egisti, cum tantum pretium pro hoc cane dedisti. Formosum Smith prorsus circumvenisti, neque id satis: etiam pugno eius faciem contudisti.»

Oculi cani Scottii renovata ira fulserunt, ferociterque secum mussit: «Bestia illa!»

Vere iam provecto magna Dentem Album calamitas oppressit. Nullo praenuntio sibi perspecto dominus amoris evanuit. Signa quidem praecesserant; sed ignarus talium rerum Dens Albus non intellexerat quid sibi vellet sarcina viatoria componenda. Postea recordatus est res in sarcinam viatoriam coniectas esse antequam dominus discederet; tum nihil suspicatus erat. Illa nocte dominum rediturum exspectavit; media nocte ventus frigidus eum ad posteriorem casae partem confugere coegit.

Ibi semisomnus iacebat, auribus ad primum noti gradus sonum intentis. At hora secunda post mediam noctem sollicitudo eum ad frigidos gradus ante casam rursus egit: ibi se contrahens insedit atque exspectavit.

Dominus tamen non venit. Mane ianua aperta Matt exiit; Dens Albus desiderio plenis oculis eum intuebatur. Nullus inter eos sermo communis erat, quo quod scire cupiebat rogare posset. Dies alii alios sequebantur, dominus vero nusquam apparebat. Dens Albus, qui antea in tota vita numquam aegrotaverat, morbo correptus est; atque adeo graviter aegrotavit, ut Matt tandem eum intra casam recipere cogeretur. Quin etiam Matt, cum domino litteras scriberet, de Dente Albo in extremo epistulae adiecit.

Weedon Scott, cum in oppido Circle City epistulam legeret, haec postrema verba invenit:

«Ille damnatus lupus laborare non vult; cibum non capit; animo prorsus concidit. Omnes canes eum caedunt. Quo tu abieris scire vult; ego vero quo pacto ei dicam nescio. Fortasse morietur.»

Ita res erat ut Matt scripserat. Dens Albus edere desierat, animus eum reliquerat, a ceteris canibus trahearis se profligari sinebat. In casa humi prope focum iacebat, nec cibi nec Matt nec vitae ipsius curam habens. Sive Matt placide eum alloqueretur sive conviciis insectaretur, nihil intererat: oculos tantum languidos in hominem convertebat ac rursus caput in anterios pedes, sicut solebat, deponebat.

Quodam deinde vespere Matt, dum labris motis et submissa voce apud se legeret, levi Dentis Albi eiulatu subito obstupuit. Lupus surrexerat, auribus ad ianuam erectis, summa attentione auscultans. Mox Matt ipse gradum hominis audivit; ianua aperta Weedon Scott intravit. Viri dextras iunxerunt; tum Scott per conclave oculos circumtulit.

«Ubi est lupus?» interrogavit.

Tum demum eum conspexit: in eodem loco prope focum stabat ubi paulo ante iacuerat. Non more ceterorum canum obviam exsiluerat; stabat, intuebatur, exspectabat.

«Per caelum!» Matt exclamavit. «Aspice ut caudam agitet!»

Weedon Scott ad mediam fere conclavis partem magnis passibus processit, simul nomine vocans. Dens Albus accessit, non ingenti saltu, sed satis celeriter. Novo quodam pudore impeditus incondite procedebat; propius tamen veniens oculos nova et insolita luce perfusos habuit. Nescio quam vastus animi motus, verbis exprimi nequiens, in oculis velut lumen surrexit ac fulsit.

«Numquam sic me spectavit toto tempore quo tu abfuisti,» Matt animadvertit.

Weedon Scott non audiebat. In talos subsederat, faciem Dentis Albi e regione spectans, eumque permulcebat: circa aurium radices fricabat, cervicem usque ad umeros longis blandisque tractibus tangebat, spinam digitorum pulpis leniter pulsabat. Dens Albus respondit fremitu, in quo mollis ille quasi cantus voluptatis nunc clarius quam umquam antea audiebatur.

Sed neque hoc totum erat. Nam immensus eius amor, qui intus aestuabat et quo pacto erumperet quaerebat, novam sibi exprimendi viam invenit. Subito caput porrexit atque inter brachium domini et corpus se insinuavit. Ibi pressus, cunctis praeter aures partibus occultus, iam non fremens, capite eum leniter impellere atque ad corpus eius se applicare pergebat.

Viri inter se oculos contulerunt. Oculi Scottii splendebant.

«Pro di immortales!» Matt voce stupore plena inquit.

Paulo post, ubi ad se rediit, addidit: «Ego semper hunc lupum canem esse contendebam. Ecce quemadmodum se gerat!»

Domino amoris reverso Dens Albus celeriter convaluit. Duas noctes et unum diem intra casam transegit; tum foras prodiit. Canes trahearii veteris virtutis eius obliti erant. Recentissimam tantum infirmitatem ac morbum meminerant. Itaque, ubi primum eum e casa exeuntem viderunt, in eum impetum fecerunt.

«Ecce qualem rixam excitant!» Matt in limine stans laetusque spectans mussit. «Contere illos, lupe! Contere, atque etiam acrius!»

Denti Albo nulla exhortatio necessaria erat. Satis erat dominum amoris rediisse. Vita rursus per totum corpus eius, splendida atque indomita, fluebat. Prae gaudio pugnabat; certamine enim exprimebat multa quae animo sentiebat nec alio modo eloqui poterat. Unus tantum exitus esse potuit: canes turpiter victi discesserunt, neque ante tenebras, singuli furtim redeuntes, humilitate et submissione principatum Dentis Albi agnoverunt.

Cum semel didicisset se ad dominum insinuare ac premere, id saepe repetebat. Hoc extremum amoris signum erat; ultra iam progredi non poterat. Unam enim corporis partem prae ceteris semper defenderat: caput. Semper molestissimum ei fuerat cum quis illud tangeret. Feritas in eo manens, doloris et laqueorum timor, hos impetus trepidationis excitaverat, quibus omnem tactum fugere solebat. Ipsius naturae mandatum erat ut caput suum semper liberum maneret.

Nunc autem apud dominum amoris caput inter brachium corpusque eius recondere idem erat ac se sponte eo committere unde suis viribus evadere non posset. Hac re absolutam fidem et plenam sui ipsius deditionem significabat, quasi diceret: «In manus tuas me committo; fac de me quod tibi placuerit.»

Quadam nocte, non multo post domini reditum, Scott et Matt ante somnum ad ludum chartarum, quem *cribbage* vocant, consederant. «Quindecim: duo puncta; quindecim: quattuor; par vero sex facit,» Matt calculis puncta notabat, cum repente foris clamor et canum fremitus auditi sunt. Uterque alterum respexit, simulque surgere coeperunt.

«Lupus aliquem arripuit,» Matt inquit.

Clamor tum saevus, timore et cruciatu plenus, eos properare coegit.

«Lumen affer!» Scott exclamavit, foras prosiliens.

Matt lucernam ferens secutus est. Eius lumine hominem in nive supinum iacentem conspexerunt. Ille brachia transversa, alterum alteri superpositum,

ante faciem et guttur tenuerat, ut dentibus Dentis Albi sese tueretur. Nec sine causa: lupus enim ira efferatus in vulnerabilissimam corporis partem summa feritate impetum faciebat.

Ab umeris ad manuum articulos manicae vestis exterioris, tunicae e lana caerulea factae atque interioris tunicae in lacinias discerptae erant; ipsa vero brachia crudeliter lacerata sanguinem effundebant.

Haec omnia uno obtutu viderunt. Proximo momento Weedon Scott Dentem Album collo prehensum ab homine detrahebat. Ille repugnabat et fremens se contorquebat, nec tamen dominum mordere temptavit; acri autem domini verbo admonitus celeriter quievit.

Matt hominem in pedes erigi adiuvit. Surgens ille brachia quae ante faciem tenuerat demisit; tum foeda ac bestialis Formosi Smith facies apparuit. Aurigator eum statim dimisit, quasi ardentem carbonem manu sustulisset. Formosus Smith in lumine lucernae palpebras movit atque circumspicere coepit. Ubi Dentem Album animadvertit, subito terror vultum eius invasit.

Eodem tempore Matt duas res in nive iacentes animadvertit. Lucernam admovit, easque pedis digito domino ostendit: catenam caninam ex chalybe factam atque clavam robustam.

Weedon Scott aspexit et capite annuit. Nemo verbum fecit. Aurigator manum in umerum Formosi Smith imposuit, eumque in contrariam partem vertit, ne verbo quidem prolato. Verbis opus non erat: Formosus Smith statim abire coepit.

Interea dominus amoris Dentem Album manu mulcebat atque blande alloquebatur.

«Te furari conatus est, nonne? At tu id fieri vetuisti! Bene, bene! Graviter erravit, nonne?»

«Putavit, opinor, se septendecim daemones simul prehendisse,» aurigator subridens inquit.

Dens Albus adhuc commotus pilisque erectis non desinebat fremere. Pili tamen lente ad cutem recumbebant; mollis autem ille quasi cantus, primo tenuis ac paene obscurus, paulatim ex imo gutture audiri incipiebat.

PARS QUINTA
DOMITUS
CAPUT PRIMUM

ITER LONGUM

In ipso aere mali imminentis praesagium erat. Dens Albus, priusquam quidquam certi appareret, calamitatem venturam praesentiebat. Obscura quadam animi admonitione mutationem instare sentiebat. Nec quomodo nec cur sciebat; ipsi tamen dii, unde omnia pendere solebant, futurae rei suspicionem ei praebebant. Quippe signis tam tenuibus ut ne ipsi quidem ea animadverterent consilia sua cani lupino aperuerant, qui ante limen casae assidue versabatur, et, quamquam numquam introibat, quid in mentibus eorum ageretur sciebat.

«Audi, quaeso, istud!» auriga canum, dum una nocte cenabant, exclamavit.

Weedon Scott aures intendit. Per ianuam tenuis trepidusque gemitus audiebatur, velut singultus submissa voce emissus qui tum demum exaudiri coepisset. Deinde Dens Albus longum per nares spiritum traxit, sibi persuadens deum suum adhuc intus esse neque fuga quadam arcana et solitaria iam discessisse.

«Mihi quidem videtur lupus iste quid mediteris iam perspexisse,» inquit auriga.

Weedon Scott comitem oculis paene supplicibus intuitus est, quamquam verbis hunc animi motum dissimulabat.

«Quid, malum, cum lupo in California facturus sum?» quaesivit.

«Id ipsum ego dico,» respondit Matt. «Quid enim tu cum lupo in California facturus es?»

Sed his verbis Weedon Scott non acquievit. Videbatur enim alter, nihil aperte pronuntians, eum tacite iudicare.

«Canes hominum alborum adversus eum nullam spem victoriae haberent,» perrexit Scott. «Quemcumque eorum conspexisset, protinus interficeret. Nisi litibus ob damna illata me ad egestatem redegisset, magistratus eum mihi adimerent ac vi electrica necarent.»

«Plane sicarius est, id equidem scio,» auriga canum respondit.

Weedon Scott eum suspicax aspexit.

«Minime conveniret,» firmiter dixit.

«Nullo modo,» assensus est Matt. «Hominem enim pecunia conducere necesse esset, qui hunc unum curaret.»

His verbis suspicio Scottii sedata est. Laetus capite annuit. Subsecuto silentio iterum ad ianuam audiebatur gemitus ille submissus, quasi cum singultu mixtus, deinde longus naribus haustus, quasi aliquid quaereret.

«Negari non potest quin te supra modum diligat,» inquit Matt.

Alter subito ira accensus eum torvis oculis aspexit. «Pro deum fidem, homo! Novi quid ipse velim, quidque mihi maxime expediat!» «Assentior tibi; nisi quod...»

«Quid est illud quod excipis?» Scott acerbe interrogavit.

«Nisi quod...» coepit auriga submissa voce; tum mutato consilio ipse quoque irasci coepit. «Noli tam vehementer excandescere. Ex iis quae facis nemo crederet te ipsum scire quid velis.»

Weedon Scott aliquandiu secum deliberavit; deinde placidius ait: «Recte dicis, Matt. Nescio ipse quid velim; hoc ipsum me cruciat.»

Post alterum silentium subito erupit: «At prorsus ridiculum esset talem canem mecum ducere!»

«Tibi assentior,» respondit Matt; quo tamen assensu Scott ne tum quidem satis contentus fuit.

«Sed per magnum Sardanapalum, quomodo ille te profecturum esse cognoverit, id vero vehementer miror,» auriga innocenti vultu addidit.

«Ne ego quidem intellego, Matt,» respondit Scott caput maestus quassans.

Tandem dies advenit quo Dens Albus per apertam casae ianuam vidit vidulum illum ominosum in solo iacentem, dominumque amoris res in eum reponentem. Praeterea homines alius post alium intrabant exibantque; tranquillitas, quae antea in casa fuerat, insuetis motibus ac perturbatione turbabatur. Iam argumenta certa erant. Quae antea tantum praesentierat, nunc etiam ratione collegerat. Deus suus alteram fugam parabat. Cum autem priore discessu eum secum non duxisset, nunc quoque se relictum iri exspectabat.

Ea nocte longum luporum ululatum edidit. Sicut olim, cum catulus e Feritate ad vicum refugisset eumque evanuisse invenisset, nec quidquam praeter acervum sordium ibi stetisset ubi Castoris Cinerei tabernaculum fuerat, ita nunc rostrum ad frigida sidera sustulit, iisque maerorem suum ululatu narravit.

In casa duo homines modo cubitum concesserant.

«Iterum cibum recusat,» inquit Matt e lectulo suo.

E lectulo Weedon Scottii brevis grunnitus, deinde stragulorum strepitus auditus est.

«Qualia priore tuo discessu passus sit meministi; non mirer, si hoc tempore ipse moriatur.»

In altero lectulo stragula iracunde commota sunt.

«Tace tandem!» Scott per tenebras exclamavit. «Plus quam mulier querulis vocibus me vexas.»

«Tibi assentior,» respondit auriga; nec Weedon Scott satis intellegere potuit utrum ille subrisisset necne.

Postridie metus Dentis Albi atque inquietudo aucta sunt. Quotiens dominus casa egrediebatur, vestigiis eius haerere solebat; quotiens intus manebat, ante limen excubabat. Per ianuam apertam sarcinas in pavimento positas prospiciebat. Ad vidulum accesserant duo magni sacci e tela crassa et arca. Matt stragula domini et amictum pellitum quo tegebatur in parvum velum impervium convolvere instituerat. Dens Albus haec intuens querulum gemitum edebat.

Postea duo indigenae ad casam venerunt. Dens Albus eos attente observavit, cum sarcinas umeris sublatas ferrent, Matt autem stragula et vidulum ferens eos per clivum deorsum duceret. Ipse eos non secutus est. Dominus enim adhuc in casa erat. Aliquanto post Matt rediit; dominus ad ianuam accessit Dentemque Album intro vocavit.

«O miserum te,» leniter dixit, aures Dentis Albi manu permulcens, spinamque leviter pulsans. «Longum iter ingredior, mi vetule, quo me sequi non potes. Nunc mihi fremitum redde, ultimum illum quo vale dicas.»

Dens autem Albus fremere recusavit. Immo, cum dominum maestis et quasi aliquid quaerentibus oculis inspexisset, propius sese admovit caputque inter brachium corpusque eius ita condidit ut omnino lateret.

«En, navis sibilat!» Matt exclamavit. Ab Yukon flumine raucus vaporariae navis mugitus audiebatur. «Cito finias necesse est. Cura ut ianuam anteriorem obseres. Ego ianua posteriore egrediar. Age, festina!»

Utraque ianua eodem tempore sonitu magno clausa est; Weedon Scott Mattum exspectabat qui ad ianuam anteriorem circumiret. Ex interiore casa tenuis cum singultu gemitus audiebatur; tum longi profundique naribus spiritus trahebantur.

«Eum diligenter curare debes, Matt,» inquit Scott, cum per clivum descendere coepissent. «Scribe ad me, ut sciam quomodo se habeat.»

«Faciam,» respondit auriga. «Sed audisne istud?»

Uterque constitit. Dens Albus ululabat sicut canes solent, cum domini mortui iacent. Omnem animi miseriam voce effundebat: clamor ad caelum

impetu ingenti ac paene cor frangente, surgebat, deinde in tremulum lamentum descendebat, atque iterum iterumque dolore renovato erumpebat.

Aurora prima illius anni navis vaporaria ad regiones exteriores profectura erat. Tabulata eius complerant et fortunati rerum audaces et auri quaerendi spe ac fortunis fracti, non minore omnes ardore exteriora petebant quam olim interiora petiverant. Prope pontem quo in navem ascendebatur Scott dextram Matto, qui ad ripam rediturus erat, iungebat; sed manus Matti in dextra illius repente remissa est, cum oculi quidpiam post Scottium conspexissent atque eo defixi haererent. Scott conversus respexit.

Non procul ab eis, aliquot pedum intervallo, Dens Albus in navis tabulato sedebat, maestus eos intuens.

Auriga canum submissa voce, stupore perculsus, exsecratus est; Scott autem obstupefactus tantum spectare poterat.

«Clausistine ianuam anteriorem?» Matt interrogavit.

Alter capite annuit atque quaesivit: «At posteriorem tu?»

«Certe clausi! Id vel capite meo spondeo!» ille vehementer respondit.

Dens Albus aures, quasi blandiretur, retro deiecit; suo tamen loco manebat neque propius accedere conabatur.

«Eum mecum ad ripam abducere cogar,» Matt dixit.

Matt duos fere gradus ad Dentem Album processit; ille autem statim subduxit se. Tum auriga impetu facto appropinquavit, Dens vero Albus inter crura hominum congregatorum elapsus est. Caput submittens, se vertens, cursum subinde retro flectens, per totum navis tabulatum se versabat, semper eum effugiens qui comprehendere conabatur.

At ubi dominus amoris locutus est, Dens Albus confestim eius voci paruit atque ad eum venit.

«Ad manum quae tot mensibus cibum ei praebuit venire recusat,» Matt indignanter murmuravit. «Tu autem post primos illos dies quibus inter vos consuetudo coepit eum numquam pavisti. Ne per deos quidem intellego qua ratione te dominum esse iudicaverit.»

Scott, qui Dentem Album permulcebat, subito propius inclinatus recentia in rostro vulnera et altam inter oculos lacerationem ostendit.

Matt se inclinavit manumque per ventrem Dentis Albi traduxit.

«Fenestram prorsus obliti sumus. Subtus quoque totus vulneratus ac discissus est. Fenestrae vitrum capite perrupisse ac per eam evasisse videtur, ita me di ament!»

Sed Weedon Scott nihil audiebat: animo celeriter deliberabat. Aurorae sibilus ultimum discessus signum insonuit. Homines per pontem in ripam

properabant; Matt sudarium collo suo detractum circa collum Dentis Albi ligare parabat. Scott manum aurigae comprehendit.

«Vale, Matt, amice. De lupo autem scribere non opus est. Vides enim, ego...»

«Quid?» exclamavit auriga. «Num vero dicere vis...?»

«Id ipsum dico. Accipe sudarium tuum. Ego tibi de eo scribam.»

Matt in medio fere ponte constitit.

«Illius regionis caelum ferre numquam poterit!» retro clamavit. «Nisi aestate pilos eius tonderis!»

Sublato ponte quo in navem ascendebatur, Aurora a ripa discessit atque in flumen provecta est. Weedon Scott manu agitata ultimum vale dixit; deinde ad Dentem Album iuxta se stantem conversus se inclinavit.

«Nunc freme, di te perdant, freme!» dixit, caput canis, qui blanditiis libenter respondebat, manu mulcens atque aures retro deiectas permulcens.

CAPUT SECUNDUM

REGIO MERIDIANA

Dens Albus e nave vaporaria apud San Francisco in terram descendit. Attonitus constitit. In ipso animi recessu, citra omnem ratiocinationem omnemque sui conscientiam, potentiam cum numine coniunxerat. Numquam autem homines albi tam admirabiles ei dii visi erant quam tum, cum lubricum urbis San Francisco pavimentum pedibus tangebat. Pro casis e truncis arborum, quas antea noverat, aedificia in immensam altitudinem erecta conspexit.

Omnes viae periculis scatebant: plaustra, currus, vehicula quae nullo iumento trahente sua vi movebantur; equi ingentes, omni vi nitentes, plaustra oneraria immania trahentes; tum currus immanes, quorum alios funes trahebant, alios vis electrica movebat; hi inter alia vehicula strepitu ac tintinnabulo perstrepebant, stridore assiduo quasi minas intentantes, non dissimiles lyncibus quas in silvis septentrionalibus cognoverat.

Haec omnia potentiam declarabant. In his omnibus atque post haec universa homo stabat, qui omnia regebat imperioque continebat atque, ut olim, potestatem suam rebus ipsis imperando ostendebat. Tanta erat illius rei magnitudo, tantum stuporem incutiebat. Dens Albus admiratione perculsus est; metus eum occupavit. Sicut catulus, cum primum e Feritate ad vicum Castoris Cinerei accessisset, quam parvus atque infirmus esset sentire coactus fuerat, ita nunc, corpore perfecto et viribus superbis, rursus se exiguum imbecillumque esse didicit.

Quam multi praeterea dii undique apparebant! Tot deorum concursu vertigine prope correptus est. Viarum fragor aures feriebat; incredibilis rerum continuusque motus animum eius perturbabat. Nunc maxime intellexit quantum a domino amoris penderet, cuius vestigia tam propinque sequebatur ut, quidquid accideret, eum numquam ex oculis amitteret.

Eius tamen urbis non nisi horribilem quandam, velut ex atro somnio, speciem Dens Albus conspexit: rem vanam ac formidolosam, somnio malo similem, quae eum etiam multo post in somnis exagitaret. Dominus eum in vehiculum traminis ferriviarii impedimentis ferendis destinatum imposuit atque in angulo, inter arcas sarcinasque congestas, catena devinxit.

Ibi deus statura brevis, membris autem validissimus imperabat, plurimo cum strepitu arcas cistasque huc illuc iactans: modo per ianuam intus rapiens et in acervos coniciens, modo extra ostium ingenti fragore eiciens ad alios deos, qui foris exspectabant.

Ibi, in illo sarcinarum velut inferno, Dens Albus se a domino relictum sensit. Ita saltem arbitrabatur, donec iuxta se saccos e crassa tela contextos, quibus domini vestimenta continebantur, odore agnovit; tum ad eos custodiendos se contulit.

«Iam tandem venis!» post horam fere fremuit ille vehiculi custos, cum Weedon Scott ad ostium apparuisset. «Canis iste tuus ne digitum quidem in res tuas inferre me sinit.»

Dens Albus e vehiculo egressus miratus constitit: urbs illa somnio terribili similis evanuerat. Vehiculum ipsi nihil aliud quam cubiculum quoddam visum erat; cum introisset, urbs undique circumsteterat. Interea tota disparuerat. Nec iam ille fremitus aures obtundebat. Ante oculos laeta regio patebat, sole collustrata, placida quiete perfusa. Sed non multum temporis habuit quo tantam conversionem miraretur. Hanc quoque rerum mutationem, sicut cetera deorum opera, accepit, quamquam rationem eius percipere nequibat.

Mos enim deorum talis erat.

Currus ibi exspectabat. Vir mulierque ad dominum accesserunt. Mulier bracchia extendit atque domini collum amplexa est: hostilis res! Statim Weedon Scott ex complexu se eripuit atque Dentem Album corripuit ac cohibuit, qui iam frendens, velut daemon saevus, ira flagrabat.

«Nihil periculi est, mater,» Scott dicebat, dum Dentem Album firmiter tenebat atque placabat. «Te mihi nocituram esse putavit; neque id pati posset. Nihil est. Omnia bene se habent. Mox discet.»

«Interea fortasse licebit mihi filium meum amare, dum canis eius procul abest,» illa ridens respondit, quamquam metu pallida adhuc erat atque viribus destituta.

Dentem Album aspexit; ille fremuit, pilos erexit, eamque torvis oculis pertinaciter intuebatur.

«Discere debebit, idque sine ulla mora discet,» inquit Scott.

Denti Albo placide locutus est, donec eum sedavit; tum firmiore voce dixit.

«Decumbe, age! Decumbe!»

Hoc erat ex iis quae dominus eum docuerat. Dens Albus paruit, quamquam invitus ac torvus procubuit.

«Nunc, mater.»

Scott bracchia ad eam extendit, oculos tamen in Dentem Album intentos habebat.

«Decumbe!» monuit. «Decumbe!»

Dens Albus, sine fremitu, pilis erectis, cum iam semierectus exsurgeret, rursus recubuit et hostilem illum gestum iterari spectavit. Sed neque ex eo quidquam mali ortum est, neque ex amplexu quo mox alter ignotus deus dominum complexus est. Tum sacci vestimentorum in currum positi sunt; deos ignotos dominus amoris in currum secutus est, Dens Albus autem post currum cucurrit, nunc vigilans a tergo currens, nunc equis currentibus pilis erectis appropinquans, eosque quasi monens se adesse ne quid mali deo accideret quem tam celeriter per terram trahebant.

Quindecim fere minutis exactis, currus per portam lapideam flexit atque inter duos ordines iuglandium, quarum rami fornicatim inter se implicabantur, processit. Utrimque extensa prata gramine culto virentia patebant, quorum aequorem passim quercus robustis ramis eminentes interrumpebant. Propius agri feno sub sole adusto fulvi atque aurei, contra tenerum graminis culti virorem, conspiciebantur; ultra vero colles flavescentes ac pascua montana exsurgebant.

A superiore prati parte, in primo leni soli tumore supra planitiem vallis, domus ampla prospectabat, porticu profunda plurimisque fenestris instructa.

Sed Denti Albo vix datum est haec omnia contemplari. Vix enim currus in fundum intraverat, cum canis ovium custos, nitidis oculis, rostro acuto, iusta sibi visa indignatione et ira incensa, eum aggressa est. Inter eum dominumque interposita viam praecludebat. Dens Albus nullum praemittens fremitum, pilis tamen erectis, impetum tacitum letalemque in eam fecit. Sed impetus non est perfectus.

Subito et haud venuste restitit, prioribus pedibus rigidis impetum corporis frenans, adeo ut paene in clunes residere videretur; tantopere canem quem iam adoriri coeperat contingere vitabat. Femina enim erat; lex generis sui eum prohibebat. In eam impetum facere idem fuisset ac naturae suae legem violare.

At cani ovium custodi secus erat. Ipsa enim, quamquam femina, nullo tali instinctu tenebatur. Praeterea, cum esset gregis custos, innatus eius metus Feritatis, praesertim lupi, singulariter vehemens erat. Dens Albus ipsi lupus erat, hostis hereditarius, qui greges eius inde ab antiquis temporibus diripuerat, cum primum maiores eius obscuri greges ovium agere atque custodire coepissent. Itaque, cum Dens Albus impetum repressisset et se ne in eam incideret contineret, illa in eum prosiluit.

Cum dentes eius umero infixos sensit, Dens Albus invitus fremitum edidit, neque tamen quidquam amplius egit quo eam laederet. Quasi pudore captus rigidis pedibus retrocessit et circumire conatus est. Huc illuc devertit,

nunc hac nunc illac parte circuitum temptavit: frustra. Illa semper inter eum et viam qua ire cupiebat stetit.

«Huc, Collie!» vir ignotus e curru clamavit.

Weedon Scott risit.

«Sine, pater. Disciplina ei proderit. Multa Dens Albus discere debet, nec male accidit quod iam nunc incipit. Paulatim se accommodabit.»

Currus porro ibat, Collie tamen Denti Albo viam intercludebat. Is, relicta via, per pratum lato circuitu effugere conatus est; at illa in minore circulo interiore currens semper ei adversa occurrebat, duobus dentium ordinibus fulgentibus ostensis. Rursus trans viam ad alterum pratum flexit; ibi quoque eum antevertit.

Currus dominum auferre videbatur. Dens Albus inter arbores currum paulatim evanescentem interdum cernebat. In summo discrimine erat. Alterum circuitum temptavit; illa velociter secuta est. Tum subito in eam conversus est. Vetere suo certaminis artificio usus est: umero in umerum directo impetu illisus est. Nec tantum canem prostravit.

Illa enim tanta celeritate currebat ut prolapsa nunc supina nunc in latus volveretur, dum se sistere conaretur, pedibus glaream scalpens atque acute eiulans, indignatione et laesa dignitate commota.

Dens Albus non moratus est. Via patebat; hoc solum cupiverat. Illa eum persequi coepit, clamorem sine intermissione edens. Iam recta via currendum erat; ubi de vera velocitate ageretur, Dens Albus multa eam docere posset. Canis furens, quasi mente capta, totis viribus nitebatur, singulis saltibus quanta contentione curreret ostentans; interea Dens Albus tacitus, nullo labore, leviter praelabebatur, velut umbra super terram labens.

Cum domum circumivisset atque ad aditum tectum curribus excipiendis paratum pervenisset, currum invenit. Iam constiterat dominusque descendebat. Tunc Dens Albus, adhuc summa celeritate currens, impetum ex latere improvisum sensit. Canis cervarius in eum ruebat. Adversus eum se convertere conatus est; sed ipse nimium velociter ferebatur, ille iam nimis aderat. In latus percussus est, et tanta vis praecipitis cursus atque tam improvisus ictus erat ut Dens Albus in terram deiectus toto corpore volveretur.

E volutatu emersit, horrendum irae spectaculum: auribus in occipitium depressis, labris contortis, naso contracto, dentibus inter se crepitantibus, quorum acies teneram canis cervarii gulam paene attigerat.

Dominus accurrit, sed adhuc nimis aberat. Collie autem canis cervarii vitam servavit. Nam antequam Dens Albus in eum iterum prosiliens letalem

plagam inferre posset, eo ipso momento Collie advenit. Arte elusa, cursu superata, in calculos turpiter deiecta fuerat; itaque velut turbo irruit, quam dignitas laesa, ira iure concepta atque ingenitum in praedonem e Feritate odium agitabant.

In medio saltu ex transverso in Dentem Album incurrit, eumque iterum de pedibus deiecit atque humi volvi coegit.

Eodem momento dominus advenit et Dentem Album una manu retinuit; pater interea canes revocavit.

«En, quam fervide hic excipitur miser lupus solitarius e terris arcticis adveniens!» dominus ait, cum Dens Albus eius manu mulcente paulatim mitescere coepisset. «Omni superiore vita semel tantum de pedibus deiectus esse compertus est; hic autem bis intra dimidium tantum minutum volutatus est.»

Curru abscedente alii dii ignoti e domo processerunt. Nonnulli procul cum reverentia stabant; duae autem mulieres eum amplexum iteraverunt, quem Dens Albus pro hostili impetu habebat, domini collum bracchiis complexae. Dens Albus tamen iam id ferre discere incipiebat. Nullum inde malum oriri videbatur, nec voces deorum minaces sonabant. Hi quoque ad Dentem Album amice accedere temptaverunt, sed ille fremitu repulit; dominus autem verbis eos inhibuit.

Quotiens haec fiebant Dens Albus iuxta domini crura arcte haerebat et manu domini caput leniter mulcente animum recipiebat.

Canis cervarius, iussus «Dick! Decumbe, age!», gradus ascendit et ad latus porticus se collocavit, adhuc fremens atque intrusum torvis oculis observans. Collie uni ex mulieribus custodienda tradita erat, quae brachia circa collum eius ponens eam mulcebat atque blandiebatur; illa tamen anxia ac perturbata, querens nec quiescens, graviter ferebat lupum in hanc domum admitti, certa deos errare.

Dii omnes gradus ascendere coeperunt ut domum intrarent. Dens Albus domini vestigia proxime secutus est. Dick in porticu fremuit; Dens Albus in gradibus pilis erectis pariter fremuit.

«Collie intro ducite, et hos duos inter se certare sinite,» pater Scottii suasit. «Postea amici erunt.»

«Tum, ut amicitiam ostendat, Dens Albus in funere primus inter lugentes esse debebit,» dominus ridens respondit.

Scott senior vix credens quod audierat primo Dentem Album, deinde Dick, postremo filium aspexit.

«Visne dicere...?»

Weedon capite annuit. «Id prorsus dico. Dick intra unam horae sexagesimam partem mortuus iaceret; ad summum intra duas.»

Tum ad Dentem Album conversus est. «Age, lupe. Tu quidem intro venies.»

Dens Albus rigidis pedibus per gradus porticumque processit, cauda recta erecta, oculis in Dick intentis ne ex latere adoriretur, simul paratus resistere, si quid saevum atque ignotum ex interioribus aedibus repente in eum irrueret. Sed nihil terribile in eum irruit; cum domum intravisset, omnia caute exploravit, quaerens quod timebat, nec invenit.

Tum ad domini pedes contento quodam grunnitu procubuit, omnia quae agebantur observans, paratus quovis momento exsilire atque pro vita cum terroribus dimicare, quos sub tecto illius domus, velut sub laqueo insidiarum, latere necesse esse putabat.

CAPUT TERTIUM

DOMINIUM DEI

Dens Albus non modo natura ad varias rerum condiciones se accommodare poterat, sed multa quoque itinera confecerat atque intellexerat quid esset et quam necessarium esset novis rebus sese aptare. Itaque apud Sierram Vistam, quo nomine praedium iudicis Scott appellabatur, brevi tamquam in propria sede versari coepit. Nulla ei iam gravis cum canibus orta est controversia. Illi enim mores deorum regionis meridianae melius quam ipse noverant; ac, cum eum una cum deis domum ingressum vidissent, satis probatum atque receptum esse arbitrabantur.

Quamquam lupus erat, neque umquam tale quid acciderat, dii tamen ei domus aditum concesserant; atque canes, utpote deorum canes, hoc decretum agnoscere cogebantur.

Dick initio quaedam severiora officiorum quasi sollemnia obire coactus est; deinde Dentem Album quasi novum domus incolam placide accepit. Si per Dick licuisset, amicitia inter eos coaluisset; at Dens Albus amicitiam aspernabatur. Nihil a ceteris canibus petebat nisi ut sibi quietem relinquerent. Per omnem vitam ab eiusdem generis animalibus se segregaverat, neque tum quoque aliter volebat. Molesti igitur ei erant conatus quibus Dick amicitiam petebat; fremituque eum a se abegit.

In regione septentrionali didicerat canes domini intactos relinquendos esse, neque nunc eius disciplinae oblitus erat. Attamen solitudinis suae ius retinebat; adeo Dick neglegebat, ut ille, quamvis natura benignus esset, tandem conatus desereret, nec maioris fere momenti Dentem Album quam stipitem iuxta stabulum, ad quem equi alligabantur, haberet.

Aliter Collie se gerebat. Eum quidem admittebat, quoniam sic diis placuerat; non tamen idcirco pacem ei dare statuerat. Innumerabilium iniuriarum memoria, quas Dens Albus maioresque sui in maiores Collie commiserant, velut in ipsam naturam insita haerebat. Non uno die nec una aetate rapta dirutaque ovilia oblivione obrui poterant. His rebus velut stimulis excitabatur ad ulciscendum.

Deorum voluntati, qui lupo sedem concesserant, refragari non audebat; poterat tamen minutis vexationibus eius vitam infestam facere. Vetus inter illos multis saeculis propagata inimicitia manebat, cuius certe ipsa memoriam in eo renovare constituerat.

Ita Collie feminei sexus privilegio utebatur, ut Dentem Album lacesseret atque exagitaret. Illum natura prohibebat ne feminam adoriretur; huius vero pertinacia non sinebat eum ipsam neglegere. Cum in eum incurreret,

humerum villis munitum dentibus illius acutis obiciebat, passu rigido ac velut cum dignitate discedens. Ubi vehementius instabat, cogebatur in orbem circumire, humero semper obverso, capite ab ea averso, patientiae taediique speciem vultu atque oculis prae se ferens.

Interdum tamen morsu in posteriores corporis partes inflicto tam celeriter fugiebat, ut omnis dignitas abesset. Plerumque autem gravitatem quandam, paene sollemnem, tueri valebat. Quotiens poterat, quasi Collie omnino non esset, eam neglegebat atque omni studio vitabat. Quoties eam adventantem videbat aut audiebat, surgebat et discedebat.

Multa praeterea discenda erant Denti Albo. Vita septentrionalis, si cum multiplicibus rebus Sierrae Vistae conferretur, simplex et expedita videbatur. Ante omnia cognoscenda erat familia domini. Ad hanc rem quodammodo iam institutus erat: sicut Mit-sah et Kloo-kooch ad Castorem Cinereum pertinuerant, eius cibum ignem stragulasque communicantes, ita omnes qui in domo Sierrae Vistae habitabant ad dominum amoris pertinere videbantur.

Sed multum intererat, immo plurima erant discrimina. Sierra Vista multo latius patebat quam tabernaculum Castoris Cinerei; multorum hominum rationem habendam esse videbat. Erat iudex Scott eiusque coniunx; erant duae domini sorores, Beth et Mary; erat uxor domini, Alice; erant denique liberi eius, Weedon et Maud, quattuor et sex annos nati.

Nemo poterat ei horum omnium rationem explicare; de consanguinitatis affinitatisque vinculis nihil sciebat nec scire umquam poterat. Brevi tamen intellexit omnes ad dominum pertinere. Inde, quotiens facultas daretur, facta verba ipsasque vocis mutationes observando, paulatim cognovit quam quisque cum domino familiaris esset quantoque favore apud illum valeret. Pro ea mensura quam sibi constituerat singulos tractabat.

Quod dominus magni aestimabat, id Dens quoque Albus magni habebat; quod illi carum erat, id etiam lupus diligenter tuendum custodiendumque suscipiebat.

Id in duobus liberis accidit. Semper pueros aversatus erat; manus eorum oderat et metuebat. Quanta esset puerilis dominatio atque crudelitas iam olim in vicis Indorum duris experimentis didicerat. Cum Weedon et Maud primum ad eum accessissent, minaciter fremuerat oculosque iratos in eos converterat. Colaphus tamen domini et aspera vox eum coegerant ut blanditias pateretur. Quamquam sub parvulis manibus identidem fremere pergebat, in fremitu illo nullus erat sonus mollis atque amantis.

Postea animadvertit puerum puellamque domino in primis caros esse. Ex eo tempore neque colapho neque aspera voce opus erat ut se ab illis contrectari sineret.

Numquam tamen Dens Albus amore effuso se ostendebat. Domini liberis aegre quidem sed bona fide cedebat, eorum lusus ferens velut qui dolorosam corporis sectionem patiatur. Cum amplius ferre non posset, surgebat et graviter ac certo gradu ab illis recedebat. Post aliquod vero tempus etiam liberos sibi gratos habere coepit, nec tamen amoris signa ultro dabat. Numquam ipse ad eos accedebat; at neque iam, ubi eos conspexerat, continuo aufugiebat, sed exspectabat ut ad se venirent.

Tandem etiam notatum est quasi lumen laetitiae in eius oculis micare cum pueros advenientes videret; cum vero ad alios lusus discederent, oculis eos prosequebatur quasi singulari quodam desiderio motus.

Haec omnia paulatim atque longo tempore provenerunt. Post liberos summum apud eum locum iudex Scott obtinebat, duabus fortasse de causis. Primum, quod eum inter pretiosa domini bona numerandum esse apparebat; deinde, quod animos suos parce prodebat. Dens Albus libenter ad pedes eius in ampla porticu iacebat, dum ille acta diurna legeret. Iudex interdum aspectu aut verbo lupi praesentiam agnoscebat; parva sane neque molesta erant illa signa.

Hoc tamen fiebat tantummodo cum dominus abesset. Ubi ille aderat, nulla iam alia res, nullum aliud animal aut homo Denti Albo esse videbatur.

Omnibus e familia permittebat ut se palparent ac foverent; at numquam eis praestabat quod domino soli dabat. Nullius eorum blanditiae illum amoris sonum e gutture elicere poterant; nec quisquam, quamvis diu contenderet, efficere poterat ut se eorum cuiquam fiducialiter adplicaret. Hanc voluntariam animi remissionem, hanc sui deditionem plenamque fidem uni domino reservabat. Ceteros enim familiae homines nihil aliud esse putabat quam bona ad dominum amoris pertinentia.

Iam ab initio Dens Albus familiares a ministris domus discernere didicerat. Ministri eum timebant, ille vero ab eis impetendis tantum abstinebat, quod etiam ipsos ad dominum pertinere putabat. Inter hos et illum nihil praeter quandam quietem atque abstinentiam mutuam intercedebat. Cibum domino parabant, vasa lavabant, alia ministeria obibant, sicut Matt olim in regione Klondike fecerat. Tamquam ad instrumenta domestica pertinere videbantur.

Extra domum etiam plura discere oportebat. Domini ager late patebat et multis rebus distinguebatur, certis tamen finibus continebatur. Ad viam

publicam agri terminabantur. Extra illos fines viae itineraque communia deorum omnium erant; intra alias saepes singuli aliorum deorum agri patebant. Innumerabiles leges omnes has res atque mores regebant. At sermonem deorum non intellegens nullo modo nisi experiendo eas discere poterat.

Naturales animi impetus sequebatur, donec in aliquam legem incurreret. Quod postquam aliquoties acciderat, legem agnoscebat atque deinceps servabat.

Sed in ea disciplina plurimum valebant manus domini colaphus et vocis increpatio. Propter summum quo dominum amabat affectum, levis eius ictus multo acerbius eum feriebat quam ulla verbera Castoris Cinerei aut Formosi Smith. Illi carnem tantum laeserant; sub carne animus adhuc ferox atque invictus flagraverat. Domini autem manus tam leniter feriebat ut corpus vix doleret; tamen altius penetrabat ictus.

Signum enim erat domini displicentiae, sub quo animus Dentis Albi statim languescebat.

Re vera rarissime eum manu feriebat. Satis erat domini vox. Ea Dens Albus intellegebat utrum recte an secus egisset, ea mores suos temperabat, facta emendabat. Illa vox velut index cursus ei erat: ea duce ignotae terrae vitaeque mores explorare ac viam suam regere discebat.

In terra septentrionali praeter canem nullum animal domesticum exstabat. Cetera omnia in Feritate vivebant, et, nisi viribus nimis praestabant, cuivis cani iusta praeda erant. Dens Albus omnem vitam in animantibus venandis victum quaesiverat. Numquam cogitaverat aliam in regione meridiana esse consuetudinem; sed id mox in valle Sanctae Clarae didicit. Mane primo circa angulum aedium vagans gallinam offendit quae e saepto gallinarii effugerat.

Natura statim eum impulit ut gallinam devoraret. Duobus saltibus, fulgore dentium, pavido gallinae clamore, audax avis in faucibus eius haesit. Domestico alimento nutrita, pinguis teneraque erat; Dens Albus labra lingua perlambens talem cibum optimum esse iudicavit.

Eodem die postea alteram gallinam prope stabula errantem forte invenit. Unus ex equorum curatoribus ad opem ferendam accurrit. Qui qualis esset Dens Albus ignorabat, flagellum leve, quo equi currum trahentes incitari solent, pro telo sumpsit. Primo flagelli ictu lupus gallinam deseruit atque in hominem conversus est. Fustis fortasse eum repressisset, flagellum minime. Alterum ictum silens neque commotus in cursu accepit; cum iam ad iugulum saliret, famulus «Deus meus!» exclamavit retroque titubans cessit.

Flagellum e manu dimisit, brachiis iugulum tegens. Ita brachium infra cubitum ad ipsum usque os laceratum est.

Homo pavore paene exanimatus est. Non tam feritas Dentis Albi quam terribile illud silentium eum perterruit. Lacero cruenteque brachio etiamnum faciem iugulumque defendens ad stabulum refugere conatus est; male profecto ei evenisset, nisi Collie in locum advenisset. Sicut Dick vitam antea servaverat, ita tum famulum servavit. Furibunda in Dentem Album irrupit. Recte se sensisse existimavit: prudentior ipsa deis imperitis fuerat; nunc omnes eius suspiciones verae videbantur.

Vetus enim pecorum vastator ad pristina scelera redierat.

Famulus in stabulum evasit, Dens vero Albus ante acres Collie dentes recedebat vel humerum eis obiciens crebris orbibus circumibat. At Collie non, ut solebat, post modicam poenam desistebat. Quin immo singulis momentis acrius incensa furebat, donec ille, omni dignitatis cura abiecta, per agros apertissime fugam arripuit.

«Discet», inquit dominus, «gallinas intactas relinquere; sed eum id docere non possum nisi ipsum in facinore deprehendero.»

Duabus noctibus interiectis facinus admissum est, multo tamen gravius quam dominus exspectaverat. Dens Albus gallinaria consuetudinesque gallinarum diligenter exploraverat. Nocte, postquam aves in sedibus suis conscenderant, acervum recens advectae materiae ad summum ascendit. Inde ad tectum gallinarii accessit, fastigium transiit ac se in aream interiorem demisit. Mox intra ipsam domunculam avium fuit, atque caedes coepit.

Mane dominus porticum egressus quinquaginta gallinas albas generis Leghorn conspexit, quas famulus in terra ordine disposuerat. Leviter sibilavit, primum rei novitate attonitus, deinde admiratione commotus. Dens Albus quoque ante oculos eius aderat; sed nullum pudoris aut conscientiae facinoris signum praebebat. Superbus incedebat, tamquam opus omni laude dignum perfecisset. Nullo se peccato obnoxium esse sentiebat.

Dominus labra compressit, cum incommodum puniendi officium intellegeret. Tum Dentem Album, qui se deliquisse omnino nesciebat, aspere allocutus est, voce qua nihil nisi dei iracundia audiebatur. Eodem tempore nasum Dentis Albi ad mortuas gallinas depressit eumque valide manu percussit.

Numquam postea Dens Albus gallinarium furtim ingressus est. Contra legem id esse didicerat. Tum dominus eum inter saepta gallinarum duxit. Ubi Dens Albus vivum illum cibum sub ipso naso circumvolitantem conspexit, naturali impetu in aves insilire cupivit. Primo parebat naturae, sed vox

domini eum revocabat. Dimidiam horam in gallinariis versati sunt. Identidem voluntas in eas insiliendi renascebatur; quotiens vero illi cessit, domini voce prohibitus est.

Sic legem didicit et, antequam ex gallinarum finibus egressus esset, tamquam nullae ibi aves essent vivere iam didicerat.

«Canem semel gallinas mactare doctum nemo sanabit», inquit iudex Scott ad prandium, dum filius ei narrabat quomodo Dentem Album docuisset, caput tristis quatiens. «Ubi semel illum morem atque sanguinis gustum ceperint...» Rursus caput maeste commovit.

At Weedon Scott a patre dissentiebat.

«En quid faciam», tandem provocavit. «Dentem Album tota postmeridiana parte cum gallinis conclusum tenebo.»

«At gallinas ipsas considera!» obiecit iudex.

«Praeterea», perrexit filius, «pro singulis gallinis quas interfecerit tibi singulos dollarios aureos, nummos publica lege probatos, pendam.»

«At patri quoque poenam constituas», interpellavit Beth.

Soror eius assentita est, et ceteri ad mensam assidentes una voce assensi sunt. Iudex Scott caput annuit.

«Esto», inquit Weedon Scott, paulisper secum reputans. «Si autem postmeridie exacto, ne unam quidem gallinam Dens Albus laeserit, tu pro singulis decem minutis quibus intra saeptum manserit ei dices, graviter ac considerate, quasi pro tribunali sederes et sententiam sollemniter pronuntiares: 'Dens Albus, prudentior es quam te esse putabam.'»

Ex abditis locis familia spectaculum observabat. At spectaculum irritum evasit. Dens Albus in area gallinarii clausus ac a domino relictus procubuit obdormivitque. Semel surrexit ut ad labrum aquae accederet atque biberet. Gallinas tranquillus neglegebat: quantum ad ipsum pertinebat, nusquam erant. Hora quarta postmeridiana brevi cursu incitatus in tectum gallinarii insiluit, inde extra saeptum humi desiluit, tum graviter ad domum rediit. Legem didicerat.

In porticu igitur, cuncta familia gaudente, iudex Scott coram Dente Albo consistens sedecies lente ac sollemniter pronuntiavit: «Dens Albus, prudentior es quam te putabam.»

Sed ipsa legum multitudo Dentem Album perturbabat atque saepe in culpam adducebat. Discendum erat gallinas quoque aliorum deorum non tangendas esse. Feles deinde, cuniculi domestici, gallopavones: haec omnia inviolata relinquenda erant. Immo, cum legem nondum plene perspexisset,

omnia viva animalia intacta esse debere sibi visum est. In posteriore pascuo coturnix ante nasum eius volans sine ullo periculo effugere poterat.

Totus intentus, desiderio atque impetu tremens naturalem impetum repressit atque immobilis stetit. Voluntati deorum parebat.

Quodam autem die in eodem pascuo Dick leporem campestrem excitare ac persequi vidit. Dominus ipse aderat nec prohibebat; quin etiam Dentem Album ad venationem participandam hortatus est. Sic didicit lepores campestres sequi ac capere licere. Tandem universam legem intellexit: inter se et domestica animalia nulla inimicitia esse debebat. Si amicitia non contingebat, certe quies atque abstinentia servanda erat.

Cetera vero animalia, velut sciuri, coturnices cuniculique agrestes, Feritatis erant, quae numquam homini fidem dederant. Haec cuique cani iusta praeda habebantur. Domestica tantum dii tuebantur; inter ea funesta certamina nullo modo permittebantur. Dii enim in subditos vitae necisque potestatem habebant eamque potestatem acriter sibi vindicabant.

Multis implicata rebus vita in valle Sanctae Clarae erat, si cum simplicibus terrae septentrionalis institutis conferretur. Haec vero civilis disciplina unum maxime exigebat: continentia sui et appetituum coercitio, tam delicata quam tremor alarum tenuissimarum, simul tam rigida quam chalybs. Mille quasi vultus habebat vita, omnibusque Dens Albus occurrere discebat: velut cum in urbem San Jose proficisceretur, currum a tergo cursu sequens, aut, curru subsistente, per vias lente vagans.

Vita, velut amnis altus latus variusque, ante eum praeterfluebat, sensus eius perpetuo lacessens, poscens ut singulis momentis se novis rebus accommodaret atque eum paene semper cogens ut naturalibus cupiditatibus imperaret.

Erant tabernae lanionum, in quibus caro ipsa ad manum suspensa pendebat: eam tangere non licebat. Erant feles in domibus quas dominus invisebat, quibus parcere oportebat. Passim canes erant, qui eum fremitu lacessiebant, quos tamen ipse adgredi vetabatur. In crepidinibus praeterea viarum frequentissimis innumeri homines eum admirabantur. Subsistebant, inter se monstrabant, aspiciebant, de eo loquebantur, ipsum alloquebantur et, quod omnium pessimum erat, manibus mulcebant.

Hos vero periculosos ignotarum manuum tactus pati oportebat; atque etiam id ferre didicit. Nec iam inter eos inepte versabatur neque de se ipso anxie cogitabat. Multitudinis ignotorum deorum blanditias elato animo accipiebat; eorum supercilium suo ipse supercilio rependebat. Erat tamen in

vultu eius aliquid quod nimiam consuetudinem prohiberet. Itaque caput ei leviter palpabant, mox discedentes, audacia sua laeti et contenti.

Nec tamen omnia facile Denti Albo contingebant. Currum domini per extrema oppidi San Jose sequens quosdam pueros offendit, qui lapides in eum iacere solebant. At noverat sibi non licere pueros insequi atque prostrare. Hic ipsi salutis suae instinctui repugnare necesse erat; repugnavit tamen, quippe qui mansuescere atque ad civilem vitam se accommodare inciperet.

Haec tamen rerum condicio eum non omnino placabat. Nullam de iustitia aut aequitate notionem universam mente conceperat. In omnibus tamen animantibus insitus quidam aequitatis sensus esse videtur. Is sensus eum commovebat, cum adversus pueros lapides iacientes se defendere vetaretur. Oblitus erat foederis quod cum deis pepigerat: illos enim fidem dedisse ut eum curarent atque defenderent.

Sed aliquando dominus, flagello in manu, e curru desiluit, pueros lapides iacientes flagello severe cecidit. Ex eo die nullos amplius lapides iecerunt, atque Dens Albus rem intellexit et acquievit.

Simile quid alias accidit. In via quae ad urbem ducebat tres canes circa cauponam in compito versabantur, qui Dentem Album praetereuntem saepius adoriri consueverant. Dominus, quoniam letalem lupi dimicandi rationem noverat, adsidue ei inculcaverat legem ne umquam cum canibus pugnaret. Hoc praeceptum ille tam diligenter observabat ut, quotiens cauponam transiret, magnas molestias ferret.

Primo cuiusque incursu fremitus eius tres canes procul continebat. Illi tamen a tergo sequebantur, latrando, altercando, quasi conviciis eum insequentes. Hoc diutius duravit. Cauponae etiam homines canes in eum incitabant. Quodam die aperte eos adversus lupum immiserunt. Dominus currum repressit.

«Age, ad pugnam!», inquit Denti Albo.

At Dens Albus vix credere poterat. Modo dominum, modo canes intuebatur; deinde ad dominum rursus, alacer atque quasi interrogans, respexit.

Dominus capite annuit: «Age, mi vetule, illos adgredere; devora.»

Tum Dens Albus haud cunctatus se convertit atque silentio inter hostes insiluit. Tres simul ei occurrerunt. Fremitus graves, dentium crepitus, corporum tumultus exorti sunt. Pulvis viae in nubem sublatus pugnam occultavit. Aliquot tamen minutis interiectis duo canes in terra luctantes iacebant, tertius fugam totis viribus capessiverat. Fossam transiluit, saepem e perticis contextam perrupit ac per campum aufugit.

Dens Albus eum persecutus est, lupino more humi paene labens, velocitate lupi atque sine sono provolans; in medio campo canem deiecit necavitque.

His tribus interfectis, maximae eius cum canibus molestiae finem ceperunt. Fama per omnem vallem perlata est, atque homines curabant ne canes sui Lupum Pugnatorem amplius lacesserent.

CAPUT QUARTUM

VOCATIO GENERIS

Menses alii alios exceperunt. In regione meridiana cibus abunde suppetebat, nullus labor exigebatur; Dens Albus bene saginatus, rebus secundis laetusque vivebat. Neque solum terrarum situ in Meridie versabatur: ad ipsam quoque vitae quasi meridiem pervenerat. Hominum in eum benignitas solis instar fulgebat, atque ille non secus ac flos terrae fertili commissus vigebat.

Nec tamen reliquis canibus prorsus similis evaserat. Leges multo etiam melius noverat quam canes illi quibus nulla umquam alia vita contigerat, easque diligentissime observabat; sed sub ipsa tranquillitate occultae feritatis vestigium manebat, quasi Feritas adhuc intus delitesceret et lupus in eo non exstinctus, sed tantummodo sopitus esset.

Cum canibus numquam familiaritatem iunxerat. Solus inter sui generis animalia vitam egerat, solus eam agere perseveraturus erat. Iam inde a catulina aetate, cum Lip-lip ceterique catuli eum vexarent, deinde per dies certaminum apud Formosum Smith, tam firmam adversus canes aversionem contraxerat ut nulla ratione depelleretur. Vita eius a naturali cursu deflexa erat; itaque a suo genere aversus hominibus adhaeserat.

Praeterea omnes Meridiei canes eum suspectum habebant. Insitum Feritatis metum in iis excitabat; fremitu, dentibus ostensis atque infesto odio excipiebatur. Ipse contra didicerat non necesse esse adversus eos dentes adhibere. Satis erat nudos dentes ostendere labraque contorquere: hoc ferme numquam frustrabatur, quin canis cum magno clamore irruens retrorsum in clunes resideret.

Unum tamen Denti Albo perpetuum tormentum manebat: Collie. Haec numquam ei quietem dabat. Legem non tam facile quam ille sequebatur, et omnibus domini conatibus, quibus eos inter se amicos facere volebat, pertinaciter resistebat. Semper ad aures eius acutus ille inquietusque fremitus resonabat. Nec caedem gallinarum umquam condonaverat; perpetuo credebat eum prava consilia agitare. Ante ipsum facinus reum iudicabat, ac pro reo tractabat.

Velut vigil publicus eum per stabula totumque praedium assidue sequebatur, ita ut molestissima fieret; si vel columbam aut gallinam curiosius aspexisset, illa indignationis iraeque clamoribus omnia implebat. Praecipue eam neglegere solebat, si procumberet, capite super anterioribus pedibus posito, simularetque se dormire. Hoc commento Collie obstupefacta ad silentium redigebatur.

Collie excepta, cuncta Denti Albo prospere cedebant. Animi moderationem et constantiam didicerat, leges noverat. Gravitatem animi, tranquillitatem quandam atque aequam rerum tolerantiam adeptus erat. Non iam in regione sibi infesta vivebat; neque undique periculum, dolor, mors insidiabantur. Paullatim timor rerum ignotarum, quasi minae semper imminerent, evanuit. Vita molliter ac placide, sine metu sine hoste, labebatur.

Nives desiderabat, neque ipse id animadvertebat. Si cogitare potuisset, aestatem ultra modum productam esse dixisset; nunc autem obscuro quodam sensu, quem ipse explicare non poterat, nives requirebat. Eodem modo, praesertim cum aestivus sol eum aestu vexaret, tenuis regionis septentrionalis desiderium subibat. Inde nihil efficiebatur nisi ut anxius inquietusque fieret, causam tamen ignoraret.

Dens Albus amoris signa numquam palam multa praebuerat. Praeter consuetudinem se ad dominum applicandi et molle quoddam murmur quod fremitui amatorio immiscebat, aliam amoris exprimendi rationem nesciebat. Tertiam tamen reperire ei datum est. Risus deorum eum semper exagitaverat, adeo ut ad insaniam paene ageretur et ira efferaretur. At adversus dominum amoris irasci nequibat; cum igitur ille hilariter atque amice eum risu iocoso lacesseret, Dens Albus quid faceret nesciebat.

Sentiebat quidem veterem iram quasi aculeis pungentem in se serpere ac surgere conari; sed adversus amorem pugnabat. Irasci non poterat, facere tamen aliquid debebat. Primum gravitatem prae se tulit; quo facto dominus magis ridebat. Tum graviorem se gerere conatus est, et dominus multo etiam acrius risit. Tandem risu domini gravitas eius victa est: paulum diduxit maxillas, paulum labra sustulit, et in oculis novus quidam vultus apparuit, plus amoris quam ioci prae se ferens.

Ridere didicerat.

Item cum domino ludere coepit, ab eo deici, huc illuc volutari, innumerisque paulo asperioribus ludis vexari. Ipse vicissim simulata ira horridas setas erigebat, ferociter fremens, dentibusque inter se repente collisis perinde ac letalem morsum minaretur. Sed numquam sui oblitus est; morsus enim omnes in vacuum dirigebat.

Talibus ludis exeuntibus, cum ictus, alapae, dentium crepitus atque fremitus crebri et acres fierent, repente ambo desistebant atque aliquot pedes inter se distantes alter alterum truculenter intuebatur. Tum subito, velut sol super mare adhuc procellosum exoriretur, pariter ridere incipiebant.

Postremo dominus collo humerisque Dentis Albi bracchia circumdabat; ille autem amatorium carmen inter blandos fremitus susurrabat.

Nemo tamen alius cum Dente Albo ludere poterat; nemini id concedebat. Dignitatem suam custodiebat, et si quis id temptabat, admonitorio fremitu et erectis cervicis pilis repellebatur, minime iocose. Quod haec domino permitteret, non inde sequebatur ut vulgarem se canem praeberet, qui hunc atque illum amaret et velut communis omnium possessio ad iocos ludosque pateret. Uno corde amabat; neque se ipsum neque amorem suum in vulgus abicere volebat.

Dominus saepe equo vehebatur, eumque comitari inter praecipua Dentis Albi officia erat. In Septentrione loris trahae alligatus laborando fidem suam demonstraverat; at in Meridie neque trahae erant neque canes onera dorso gestabant. Novo igitur modo fidem praestabat, dum equum domini cursu assidue comitabatur. Ne longissimus quidem dies eum defatigabat.

Lupino enim gressu ibat, aequabili, indefatigabili, quasi nullo impenso labore; ac quinquaginta milibus passuum Anglicorum confectis, ante equum laete revertebatur.

Equitatione quoque factum est ut aliam quandam vocem inveniret, eo mirabiliorem quod bis tantum tota vita illa usus est. Primum accidit cum dominus equum generosum acremque ita instituere conabatur, ut ipse, e sella non descendens, portam aperire ac claudere posset. Saepius equum usque ad portam admovebat, ut ipse eam clauderet; sed equus quotiens adpropinquabat terrebatur, retro cedens atque huc illuc prosiliens.

Singulis momentis magis timebat atque incitabatur. Ubi se in posteriores pedes erexerat, dominus calcaribus eum urgebat, ut priores rursus in terram deponeret; tum vero posticis pedibus calcitrare incipiebat. Dens Albus haec anxius magis magisque spectabat, donec animum continere non potuit: ante equum prosiluit atque ferociter et minaciter latravit.

Quamquam postea saepe latrare conatus est, domino ipsum hortante, semel tantum iterum potuit, neque tum domino praesente. Per pratum equus vehementer currebat, cum subito lepus campestris ante ipsos pedes equi prosiluit; equus a via subito deflexit, titubavit, in terram concidit, et domino crus fractum est. Dens Albus iratus in iugulum equi, quem culpabat, prosiluit, sed voce domini retentus est.

«Domum! Abi domum!» iussit dominus, postquam crus sibi fractum esse comperit.

Dens Albus eum relinquere nolebat. Dominus cogitavit brevem nuntium litteris consignare, sed frustra chartam et graphium in loculis quaesivit. Rursus Denti Albo imperavit ut domum abiret.

Ille eum oculis maestis aspexit, abire coepit, deinde reversus leniter questus est. Dominus blande sed graviter eum allocutus est; ille erectis auribus intenta et anxia mente auscultabat.

«Bene est, vetule mi, perge tantum domum,» inquit. «Curre domum et iis nuntia quid mihi acciderit. I domum, lupe; age, propera!»

Dens Albus quid «domum» significaret noverat; quamquam cetera domini verba non intellegebat, eum domum abire velle perspexit. Conversus aegre modico cursu discessit. Tum substitit, incertus, et super humerum respexit.

«Abi domum!» acrius iussit dominus; tum denique paruit.

Familia in porticu sedebat, aura postmeridiana refrigerante fruens, cum Dens Albus advenit. Anhelans, pulvere respersus, in medium eorum se intulit.

«Rediit Weedon,» mater Weedonis dixit.

Pueri Dentem Album laetis clamoribus exceperunt ad eumque cucurrerunt. Ille eos vitans per porticum processit, sed inter sellam nutantem et cancellos ab eis conclusus est. Fremuit atque praeter eos se expedire conatus est. Eorum mater illuc anxia oculos convertit.

«Fateor,» inquit, «cum inter liberos versatur, animum mihi trepidatione implet. Vereor ne aliquando subito in eos impetum faciat.»

Dens Albus immani fremitu ex angulo prosiluit, puerum puellamque deiciens. Mater liberos ad se vocatos consolata est atque monuit ne Dentem Album vexarent.

«Lupus lupus est,» inquit iudex Scott. «Nulli umquam lupo tuto confidere possis.»

«At non totus lupus est,» intercessit Beth, fratrem absentem defendens.

«Hoc vero non nisi ex Weedonis sententia habes,» respondit iudex. «Ille suspicatur aliquid canini sanguinis in Dente Albo inesse; sed, ut ipse tibi confitebitur, nihil certi compertum habet. Quod ad ipsius autem speciem attinet...»

Nec sententiam absolvit. Dens Albus ante ipsum stabat, ferocissime fremens.

«Abi! Iace, age!» iussit iudex Scott.

Dens Albus ad uxorem domini amoris conversus est. Illa metu exclamavit, cum vestem eius dentibus prehensam traheret, donec tenuis tela discissa est. Iam omnium oculi in eum conversi erant. Fremere desierat;

capite sublato singulorum vultus explorabat. Guttur convulsis motibus agitabatur, nec ulla vox exibat; toto corpore quasi convulsus contendebat, ut rem quandam effari tandem posset, quam nullo modo dicere valebat.

«Vereor ne rabie corripiatur,» inquit mater Weedonis. «Iam Weedoni dixeram me vereri ne regio tam calida animali arctico conveniret.»

«Mihi quidem videtur loqui conari,» Beth exclamavit.

Eodem momento Dens Albus tandem vocem edidit, quae subito in magnum latratum erupit.

«Aliquid Weedoni accidit,» uxor eius certo affirmavit.

Tum omnes surrexerunt. Dens Albus per gradus descendit, identidem respectans an sequerentur. Secundo tum atque ultimo in omni vita latraverat, et quod volebat intellegi fecerat.

Ex illo die Dens Albus cariorem in animis Sierrae Vistae incolarum locum obtinuit. Quin etiam famulus equorum, cuius brachium olim laceraverat, fatendum sibi duxit illum, etiamsi lupus esset, sapientem esse canem. Iudex autem Scott in pristina sententia permansit, eamque magno ceterorum taedio, mensuris atque descriptionibus ex encyclopaedia aliisque historiae naturalis libris petitis confirmare studebat.

Dies interea labebantur, continua solis lux per vallem Sanctae Clarae diffundebatur. Sed cum breviores fierent et altera Dentis Albi hiems meridiana adpropinquaret, rem singularem cognovit: dentes Collie non iam acuti videbantur. In morsibus eius ludendi quoddam studium tantaque mansuetudo erat ut vere eum laedere non posset.

Oblitus est quantas molestias illa sibi attulisset; cum circa eum ludibunda exsultaret, ipse gravi quodam more respondit, ludere conatus, nec nisi ridiculus evasit.

Aliquando eum per pratum post aedes longo cursu duxit in silvas. Erat id ipsum postmeridianum tempus quo dominus equitare instituerat, quod Dens Albus noverat. Equus ad fores ephippio instructus exspectabat. Dens Albus haesit.

Sed intus in eo vis quaedam haerebat omnibus legibus quas didicerat profundior, moribus quibus formatus erat, amore quo dominum prosequebatur, immo ipsa quoque vitae retinendae voluntate potentior. Cum itaque inter duas voluntates haesitaret, Collie eum levi morsu vellicavit atque concita aufugit; conversus eam secutus est. Dominus ea die solus equitavit; in silvis autem Dens Albus et Collie iunctis lateribus currebant, quemadmodum mater eius Kiche et senex Monoculus multis ante annis per tacitam septentrionalem silvam simul cucurrerant.

CAPUT QUINTUM

LUPUS DORMIENS

Eo fere tempore acta diurna passim narrabant quam audacter quidam damnatus e carcere San Quentin effugisset. Erat homo saevissimus, quasi ab initio vitiose formatus. Neque bene natus erat, neque melius eum formaverat ea disciplina quam ab hominum societate acceperat. Asperae enim sunt manus societatis; atque hic homo insigne specimen operis earum exstabat. Bestia erat, humana quidem bestia, sed tam atroci ut carnivora bestia rectissime appellaretur.

In carcere San Quentin se nulla ratione corrigi posse ostenderat. Poenae animum eius frangere non valebant. Furore tacitus, ad extremum usque pugnans, mori poterat; victus autem vivere non poterat. Quo acrius resistebat, eo durius ab hominibus tractabatur; neque ex tanta asperitate quidquam praeter maiorem ferociam nascebatur. Vincula tunicarum quibus artus cohibebantur, inedia, verbera atque fustium ictus — haec omnia, si Jim Hall corrigendus erat, consilia plane perversa erant; nihilominus haec ei perpetuo adhibebantur. Eadem ab infantia perpessus erat, cum adhuc tener pusillusque puer in miserrimo urbis San Francisco vico versaretur, quasi argilla mollis, quam in manibus suis societas in quamlibet formam fingere posset.

Cum iam tertium in carcerem inclusus esset, Jim Hall custodem offendit paene tam beluinum quam ipse erat. Ille iniuste eum tractabat, apud carceris praefectum mendaciis infamabat, dies bonae disciplinae meritos ei adimebat, omnibus denique modis insectabatur. Hoc tantum inter eos intererat: custos clavium fascem et sclopetum volubile gerebat, Jim Hall nihil praeter nudas manus et dentes habebat. Quodam tamen die in custodem insiluit atque, more cuiuslibet silvestris ferae, dentibus iugulum eius appetivit.

Ex eo tempore in cellam eorum qui corrigi nequirent coniectus est. Ibi tres annos egit. Ferrea erat cella, ferreum solum, ferrei parietes et tectum. Numquam inde egrediebatur; numquam caelum aut solem intuebatur. Dies vix crepusculo lucebat, noctes atro silentio tacebant. In sepulcro ferreo vivus sepultus iacebat. Nullum hominis vultum videbat, nulli homini loquebatur. Cum cibus ad eum intro trudebatur, ferae more fremere solebat. Omnia oderat. Per dies noctesque adversus universum rerum ordinem iram mugitu effundebat. Per hebdomadas mensesque ne vocem quidem emittebat, ac in atra illa taciturnitate animum suum quasi ipse absumebat. Homo erat idemque monstrum, tam horrendum quam ullum monstrum quod in visionibus insanae mentis voces inconditas effundat.

Tandem quadam nocte effugit. Praefectus fieri non potuisse asseveravit; sed cella tamen vacabat, atque in limine, partim intus partim foris, iacebat custos exanimis. Duo alii custodes mortui iter eius per carcerem ad muros exteriores signabant; nudas manus ad caedem adhibuerat ne strepitus excitaretur.

Armis occisorum custodum instructus, tamquam vivum armamentarium per colles fugiebat, omnibus ordinatis societatis viribus insectantibus. Magnum auri praemium in caput eius propositum erat. Agricolae avari sclopetis compluribus glandibus oneratis eum venabantur. Sanguine eius aut hypotheca agraria exsolvi aut filius in scholam studiorum superiorum mitti poterat. Cives publicae utilitatis studiosi sclopeta de parietibus detrahebant atque in eius vestigia procedebant. Grex canum vestigatorum cruenta pedum eius vestigia sequebatur. Et ipsi legis investigatores, quasi mercennariae societatis bestiae ad pugnandum paratae, telephono, telegrapho atque tramine peculiari adiuti, vestigiis eius dies noctesque instabant.

Interdum eum assequebantur; alii tum fortiter ei obsistebant, alii per saepes filo ferreo aculeato contextas praecipites fugiebant, magno eorum civium oblectamento qui inter ientaculum haec in actis legebant. Post tales congressus mortui sauciique plaustris in oppida referebantur, aliique cupidi huius humanae venationis in locum eorum succedebant.

Deinde Jim Hall evanuit. Canes vestigatores frustra vestigia amissa quaerebant. Innocui praediorum cultores in remotis vallibus ab armatis sistebantur et cogebantur nomen atque condicionem suam declarare; simul in duodecim montium lateribus avidi homines, praemii sanguinis causa, Jim Hall reliquias se repperisse profitebantur.

Interea in praedio Sierra Vista acta diurna non tam studio quam sollicitudine legebantur. Mulieres metuebant. Iudex Scott haec ludibrio habebat et ridebat, haud tamen iure: nam cum iudex Scott extremo iam magistratus tempore in tribunali sederet, Jim Hall coram eo adductus atque damnatus erat. Atque ibi palam, audientibus omnibus, Jim Hall minatus erat fore ut aliquando de iudice a quo damnatus esset ultionem sumeret.

Tum vero semel Jim Hall verum dicebat. Eius enim criminis, propter quod damnatus erat, innocens fuit. Erat hoc illud quod fures et administri legis vulgo «vi et fraude in carcerem trahere» appellant. Jim Hall ob scelus quod non commiserat fraude in carcerem agebatur. Quoniam autem bis iam antea damnatus erat, iudex Scott quinquaginta annorum poenam ei imposuit.

Neque iudex Scott omnia sciebat, neque sciebat se coniurationis a ministris legis initae imprudentem socium fuisse, argumenta criminis conficta testiumque testimonia periuriis corrupta esse, Jim Hall criminis obiecti prorsus expertem esse. At contra Jim Hall ignorabat iudicem tantum rerum inscium fuisse. Persuasum ei erat iudicem rem omnem nosse atque una cum ministris legis, tamquam coniuratum, atrocissimam iniuriam patrasse. Itaque, cum iudex Scott quinquaginta annorum poenam, quae mortem viventi inferret, pronuntiaret, Jim Hall, qui omnem societatem a qua vexatus erat oderat, in ipsa curia exsiluit ac furere coepit, donec sex hostes caeruleis vestibus induti eum deiecerunt. Iudex Scott illi quasi lapis summus videbatur quo totius iniustitiae fornix contineretur; in eum omnem iram suam effudit atque futuram ultionem terribilibus minis denuntiavit. Tum Jim Hall ad vivam suam sepulturam abiit ... atque effugit.

Horum omnium Dens Albus nihil sciebat. Sed inter eum et Alice, domini uxorem, quoddam arcanum intercedebat. Singulis noctibus, cum tota Sierra Vista dormitum concessisset, illa surgebat Dentemque Album intro admittebat ut in ampla aedium aula dormiret. Neque enim canis domesticus habebatur neque per noctem intra domum manere ei licebat; quare prima luce Alice clam descendebat et eum foras emittebat antequam ceteri expergiscerentur.

Quadam igitur nocte, cunctis in aedibus dormientibus, Dens Albus experrectus immotus iacebat. Tacite aerem odorabatur atque ex eo velut nuntium praesentis dei ignoti percipiebat. Ad aures eius simul perveniebant sonitus quibus ignotus ille se movebat. Dens Albus nullum furiosum clamorem edidit: non is erat eius mos. Deus ignotus tacite incedebat, sed Dens Albus multo tacitius, quippe qui vestimenta non gereret, quorum attritu in corpore strepitus oriretur. Tacitus sequebatur. In Feritate enim vivam praedam venatus erat, quae mirum in modum pavida esset; didicerat quoque quantum improvisa incursio prodesset.

Deus ignotus ad inferiores amplarum scalarum gradus constitit auresque intendit; Dens Albus tam immotus quam mortuus, intuens exspectabat. Per illas scalas ad dominum amatum omniaque quae illi carissima erant aditus patebat. Pili Denti Albo horrebant; tamen morabatur. Deus ignotus pedem extulit; ascendere incipiebat.

Tum demum Dens Albus invasit. Nullum praemonuit, nullus fremitus impetum antecessit. Corpore in sublime sublato, saltu se in tergum dei ignoti immisit. Pedibus prioribus umeros hominis amplexus, eodem tempore dentes in posteriorem eius cervicem defixit. Paululum adhaesit, quantum satis erat

ut hominem retrorsum deiceret. Uterque una cum fragore in solum corruit. Dens Albus se proripuit; cum autem homo surgere conaretur, iterum in eum irrupit, dentibus lacerans.

Tota Sierra Vista tumultu experrecta est. Ex inferioribus aedibus tantus strepitus oriebatur, quasi viginti daemonia inter se pugnarent. Ex sclopetis volubilibus ictus emissi sunt; semel vox hominis horrore doloreque clamavit. Fremitus horrendus atque rugitus audiebantur, supra quae omnia fragor supellectilis et vitrorum frangentium insonabat.

Sed paene tam celeriter quam exortus erat tumultus exstinctus est. Pugna tria minuta non excesserat. Familia pavida ad summas scalas congregata est. Ex imis tenebris murmur ascendebat, velut aer per aquam bullis erumperet; interdum stridulus fiebat, paene sibilus. Mox ille quoque sonus debilitatus cessavit. Nihil postea e caligine audiebatur praeter gravem anhelitum animalis cuiusdam, quod aegerrime spiritum ducere conabatur.

Weedon Scott globulum pressit, statimque gradus et aula inferior luce electrica perfusi sunt. Tum ipse et iudex Scott, sclopetis manibus prehensis, caute descenderunt. Sed nihil erat quod caverent: Dens Albus opus suum perfecerat. Inter stragem supellectilis eversae confractaeque iacebat homo, partim in latus conversus, facie altero brachio celata. Weedon Scott se inclinavit, brachium removit, faciemque eius in sublime convertit. Fauces late discissae quo modo perisset satis ostendebant.

«Jim Hall,» inquit iudex Scott; pater et filius tacito quodam intellectu mutuos vultus inspexerunt.

Tum ad Dentem Album conversi sunt. Is quoque in latere iacebat. Oculos clausos habebat, sed palpebras paululum attollere conabatur ut eos, qui super se incumbebant, aspiceret; cauda etiam parvo motu frustra agitari videbatur, quasi blandiri vellet. Weedon Scott eum palpavit; tum e gutture murmur exiguum, quo se gratum esse ostenderet, reddidit. At tenuis ille fremitus erat et mox desiit. Palpebrae delapsae rursus clausae sunt, corpusque totum quasi resolutum in pavimento complanatum est.

«Omnino confectus est, miser,» dominus submissa voce dixit.

«Id quidem videbimus,» iudex respondit, ad telephonium festinans.

«Ut rem candide dicam, una tantum spes ex mille ei restat,» chirurgus nuntiavit, postquam sesquihoram in Dente Albo curando consumpsit.

Aurora iam per fenestras illucescens lumen lucernarum electricarum obscurabat. Universa familia, liberis exceptis, circa medicum stabat ut sententiam eius audiret.

«Unum ex posterioribus cruribus fractum est,» perrexit. «Tres costae fractae sunt; quarum saltem una pulmones perforavit. Paene omnem corporis sanguinem amisit. Valde verisimile est viscera quoque laesa esse; aliquis super eum insiluisse videtur. Praeterea tres glandes corpus eius a parte in partem transfixerant. Si ex mille unam spem dixi, nimium benigne iudicavi. Ne ex decem quidem milibus una spes superest.»

«Sed nulla spes, quantumvis tenuis, qua ei subveniri possit omittenda est!» iudex Scott exclamavit. «De impensis nolite cogitare. Radiis X eum explorate, quidquid fieri potest facite. Weedon, continuo per telegraphum doctorem Nichols e San Francisco arcesse. Ne putes, medice, me artem tuam reprehendere; sed quicquid adiumenti suppetit, adhibendum est.»

Medicus indulgenter arrisit. «Intellego sane. Dignus est cui omnia praestentur quae praestari possunt. Tam sedulo curandus est ac si homo esset, immo puer aegrotus. Nec obliviscamini quae de corporis calore monui. Hora decima revertar.»

Dens Albus curam illam accepit. Cum iudex Scott nutricem arte exercitatam advocare suaderet, puellae magna indignatione obstiterunt, quae ipsae id munus sibi vindicabant. Dens Albus autem, cum chirurgus ne unam quidem ex decem milibus salutis spem ei reliquisset, contra eius sententiam convaluit.

Neque tamen medicus propter errorem culpandus erat. Totam enim vitam molles homines civilis vitae, quorum plures generationes sub tecto ac tutela securi vixerant, curaverat aut manu chirurgica tractaverat. Hi ad Dentem Album comparati infirmi mollesque erant, vitam tenui complexu tenentes. Dens Albus autem recta e Feritate venerat, ubi infirmi mature pereunt nec ulli animanti praesidium conceditur. Neque in patre neque in matre eius infirmitas ulla fuerat, neque in maioribus ante eos. Ferream corporis firmitatem vivacitatemque Feritatis hereditate acceperat; atque ita vitae tenaciter haerebat toto animo totoque corpore, omnibus suis viribus, illa pertinacia quae olim omnium animalium propria fuerat.

Ita vinctus tamquam captivus, ne corpus quidem movere valens ob gypsina involucra fasciasque, Dens Albus multas hebdomadas aegre transegit. Longas horas dormiebat multumque somniabat; per animum eius sine fine transibant imagines regionum septentrionalium. Omnes pristinae vitae umbrae redivivae ad eum conveniebant. Rursus in spelunca cum Kiche vivebat, tremens ad genua Castoris Cinerei accedebat ut fidem suam profiteretur, pro vita fugiebat ante Lip-lip totamque ululantium catulorum turbam.

Iterum per silentium currebat, per famis menses vivam sibi praedam quaerens; iterum ante reliquos canes loris ad traham iunctos currebat, flagellis ex intestinis contortis factis Mit-sah et Castoris Cinerei post eum crepantibus, dum illi «Raa! Raa!» clamabant, cum angustum iter subibant canesque in unum, quasi flabelli radii, cogebantur. Omnes etiam apud Formosum Smith dies omnesque quas pugnas commiserat denuo vivebat. Tum in somno queritabatur, dentibus frendebat, et spectatores mala eum somnia videre dicebant.

Unum tamen maxime dirum somnii terror eum vexabat: monstra illa crepitantia, tinnientia, currus electrici, qui ipsi ingentes lynces vociferantes videbantur. Fruticum tegmine occultatus opperiebatur dum sciurus a tutela arboris satis longe in solum prodiret. Tum, cum in praedam insiliret, repente sciurus in currum electricum mutabatur, minacem horrendumque, qui tamquam mons supra eum surgebat, fremens, tinnitum edens, ignem adversus eum exspuens. Similiter accidebat cum accipitrem de caelo ad pugnam provocaret. Avis e caeruleo caelo in eum ruebat, sed dum descendebat, in currum illum electricum, qui ei ubique obversabatur, mutabatur. Aliquando rursus in saepto Formosi Smith versabatur. Extra saepem homines congregabantur; futuram pugnam sentiebat. Ianuae oculos adfigebat exspectans adversarium. Ianua patebat, atque ecce terribilis ille currus electricus ad eum intro trudebatur. Miliens haec contingebant; neque umquam minor erat horror quam qui primum eum invasisset.

Tandem dies advenit quo ultima fascia ultimaque gypsina compages remota est. Dies festus fuit: omnes qui in Sierra Vista degebant circumstabant. Dominus aures eius manibus mulcebat, illeque leniter fremitu amoris respondebat. Uxor domini eum «Lupum Benedictum» appellavit; laetus omnium assensus nomen suscepit, cunctaeque mulieres «Lupum Benedictum» eum vocaverunt.

Conatus est in pedes surgere, sed iterum iterumque infirmitate victus concidit. Tamdiu recubuerat ut musculi pristinam suam artem obliti essent, omnisque eorum vigor exstinctus esset. Paulum suae infirmitatis pudebat, quasi deos suos officio debito destitueret. Quam ob rem ingenti conatu se erigere perseveravit, donec tandem quattuor pedibus constitit, nutans huc illuc et tremens.

«Lupus Benedictus!» uno ore mulieres conclamaverunt.

Iudex Scott eas triumphans contemplabatur.

«Vestris ipsarum verbis res probata est,» inquit. «Quemadmodum semper affirmavi, nullus canis communis id perficere potuisset quod hic perfecit. Lupus est!»

«Lupus Benedictus,» uxor iudicis emendavit.

«Ita, Lupus Benedictus,» iudex assensus est. «Hoc eum nomine posthac semper appellabo.»

«Iterum ambulare discendum erit,» chirurgus dixit; «quare nunc potissimum incipiat. Nihil ei nocebit. Foras eum ducite.»

Foras igitur progressus est, regis instar, omnibus qui in Sierra Vista habitabant eum circumstantibus atque curantibus. Valde imbecillus erat; ubi ad graminosam aream pervenit, procubuit aliquantisper quieturus.

Mox pompa iterum progredi coepit; dum Dens Albus musculos movebat, exiguae subinde vires in eos redibant, sanguisque per eos alacrius fluebat. Ad stabula pervenerunt. Ibi in limine Collie iacebat; sex catuli pingues circa eam in sole lasciviebant.

Dens Albus rem mirabundus intuebatur. Collie fremitu eum monuit; ille cavit ne propius accederet. Dominus extremo pede catulum quendam in solo volutantem ad eum leniter protrusit. Dens Albus suspectans horruit, sed dominus omnia bene esse significavit. Collie, in cuiusdam mulieris ulnis retenta, aemulo animo eum observabat ac fremitu rursus omnia minime bene esse monuit.

Catulus ante eum in solo porrectus iacebat. Ille aures erexit, miransque contemplatus est. Tum nasi ambo inter se contigerunt, sensitque in gena sua linguam parvam calidam catuli. Dens Albus, nec ipse sciens cur, linguam protulit catulique faciem lambivit.

Plausu manuum ac laetis deorum clamoribus ea res excepta est. Ille obstupefactus perplexe eos aspexit. Tum infirmitas eum admonuit; procubuit, auribus intentis, capite in latus inclinato, catulum contemplans. Alii catuli, Collie vehementer indignante, ad eum se volventes accesserunt; ille gravi quadam patientia passus est eos in tergum suum repere atque super se volutare. Primo, cum dii plauderent, aliquid pristinae verecundiae atque ineptiae ostendit. Sed haec paulatim evanuerunt dum catuli ludis ac tractationibus suis perseverabant; ille autem oculis semiclusis patienter iacebat, in sole dormitans.

TITULI TABULARUM

TABULA I · FRONTISPICIUM

Totus grex posterioribus pedibus insidens, rostris ad caelum erectis, famelicum ululatum edebat.

TABULA II · CONTRA PAGINAM LXXII

Vitae ludum ante se spectabat.

TABULA III · CONTRA PAGINAM CXXVIII

Illi ignis opifices erant! Illi dii erant!

TABULA IV · CONTRA PAGINAM CLII

Pericula sibi imminere sentiebat, quae nec videre nec praesagire poterat.

TABULA V · CONTRA PAGINAM CXC

Ei specie, gestu atque impetu animi Feritas etiamtum inhaerebat.

TABULA VI · CONTRA PAGINAM CCXXVIII

Dens Albus furiose circumvolitabatur, canis taurarii corpus excutere conans.

TABULA VII · CONTRA PAGINAM CCLXXVI

Dens Albus ululabat, sicut canes ululant, cum domini eorum mortui iacent.

TABULA VIII · CONTRA PAGINAM CCCXIV

Per silvas Dens Albus et Collie iunctis lateribus currebant.